Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/hvidellerrod0001edwi

HVID ELLER RØD?

EDWIN E. DWINGER

HVID ELLER RØD?

DEN RUSSISKE TRAGEDIE

I

KØBENHAVN MCMXLIII

J. H. SCHULTZ FORLAG

2. Oplag

Oversat efter
»ZWISCHEN WEISS UND ROT.
Die russische Tragödie 1919«
af
Adda Raunkjær.

J. H. SCHULTZ A/S UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI . KØBENHAVN

Da vi red ind i Tschita, rødmede Himmelen i Morgengryets Skær. »Vi maa skynde os!« brummede Ivan, min Fører. »Det bliver hurtigt lyst her til Lands....« Han huggede Hælene ind i Siderne paa den stridhaarede Mongoler, og den brogede Hest travede møjsommeligt videre. En skarp Svedlugt steg op fra dens vaade Skind. Vi red som i en hvid Sky.

Vi slaar ind paa den første Gade. Paa højre Side ligger tunge, lave Kasser, sibiriske Bøndergaarde, omgivet af rundstammede Palisader.

Lyden af vore Hestes Hovslag kastes tilbage fra Murene, som om Dyrene gik i Tørvestrøelse paa en Ridebane. Den anden Gade ser allerede bymæssig ud. Husene rykker tættere ind paa hinanden, Palisaderne hører op. »Ivan, hvad hedder denne —«

Jeg holder inde. En Vagtpost kommer slentrende. Paa hans Arm lyser et hvidt Bind grelt. »Forbandet.. « brummer Ivan, og spytter.

»Holdt! Papirerne!« raaber Vagtposten.

Vi giver dem. Jeg klemmer Schenklerne sammen om Hestens Bug. Hvis der nu bare ikke er noget, de kan hænge sig i... En Bemærkning af Doktor Berger farer igennem mit Hovede: »I de første Dage, efter at vi er blevet fri, render vi efter hver Vagtpost, der møder os, som en Hund efter sin Herre — fordi vi ikke er vant til at gøre et Skridt uden Bajonetbevogtning....«

»Kuda?« spørger Vagten. »Hvorhen?«

»Paa Indkøb, og saa tilbage til Landsbyen igen,« svarer Ivan.

Sedlerne, pragtfulde at skue, knitrer højlydt — som om

de vilde tale. Den »hvide« Vagtpost giver os dem tilbage uden et Ord og lader os ligegyldigt ride videre. Nej, jeg render ikke efter ham! Skønt jeg ærligt talt selv troede, at Dr. Bergers Klogskab ... Nu kommer den tredie Gade. »Hvad hedder den, Ivan?«

»Det er — vent lidt — Alexandrowskaja ...«

Jeg holder Hesten an med et Ryk. »Lad os saa skilles. Her er dine Førerpenge.« Han tæller dem langsomt op og putter dem ind i den korte Halvpels. Jeg springer af. Benene er stive af det lange Ridt. »Lev vel, Ivan!« Jeg rækker Haanden op til ham.

»Lykke og Sundhed, Herre!« Han tager Haandhesten, ordner forlegent Tøjlerne, giver sig lidt Tid.

»Stopfulde af Løgn, det er, hvad vore Aviser er!« siger han endelig.

»Hvordan falder du paa det, Ivan?«

»Naa, hvad,« siger han roligt, »jeg har jo dog nu redet otte Dage ved Siden af Jer. Og I er en af disse tyske Barbarer, der ... Naa, blæse være med det! Kom godt og helskindet hjem — det ønsker jeg ...«

Han rider videre. Jeg ser længe efter ham. Den første Etape er naaet. I Øst, over Kina, staar Solen op.

Det gælder om at skynde sig — inden det bliver højlys Dag, maa jeg have fundet Smuthullet. Jeg sniger mig forsigtigt fra Dør til Dør og taler samtidigt lydløst hen for mig. »Alexandrowskaja Nummer 9. Har De gamle Filtstøvler til Salg? Ja, hvor meget vil De give? En og en kvart Rubel ...« 18, 17, 16 ... Det bliver forbandet lyst; der trænger allerede Morgenstøj ud af Husene.

Endelig faar jeg paa en Dør Øje paa Nr. 9. Jeg banker, venter — banker igen. Mit Hjerte slaar højt — lige saa højt som min Banken paa Døren, synes jeg.

Bag Døren nærmer lette Skridt sig. »Sesam — luk dig op!« tænker jeg som i Feber.

»Hvad ønsker De?« spørger en ung, klar Stemme.

»Har De gamle Filtstøvler til Salg?« Dette er mit Sesam.

»Ja ...« Den friske Stemme bliver mere dæmpet, begynder at skælve. »Hvor meget vil De gi'?«

»En og en kvart Rubel!« støder jeg frem.

Den svære Træslaa knager, idet den bliver slaaet fra. »Kom i en Fart!« siger en tysk Stemme. Jeg mærker en lille Haand, der trækker mig gennem en mørk Gang og efter faa Skridt skubber mig ind i et Værelse, hvor der brænder et Lys paa en sær fortrolig og mild Maade.

Jeg støtter mig skælvende til et Bord. Lysskæret falder paa et Ansigt, der har aldeles det samme Udtryk som hos den Pige, der engang var saa god ved mig, gav mig Mad og Drikke, da jeg laa hos Kosakkerne med Skudsaar....

Den uventede Erindringstanke om hendes Dobbeltgænger-ske jager som et Stød gennem mit trætte Legeme. Jeg kaster Armene ind over Bordet, presser hjælpeløst mit Hoved mod det. Jeg synker et Par Gange, men kan ikke holde mine Taarer tilbage.

»Tilgiv mig,« siger jeg endelig, forsøger at se paa hende, vender mit Hoved mod Mørket.

Hun støtter sin Kind i Haanden, ryster heftigt sine Haar-piske. »Nej, tal ikke om det!« siger hun sagte.

»Jo, jo! Ellers tror De maaske..« Jeg ser nu lige paa hende — en ung, blond, attenaarig Pige. Det svømmer endnu for Øjnene af mig, først lidt efter lidt bliver alting klart. »Nej, jeg er ikke blødagtig.... Det er kun denne Lighed .... Og naar man saa har været otte Dage undervejs, er man let at vælte .... Tilmed har jeg ikke siddet paa en Hest i hele fire Aar; jeg har ogsaa et Par gamle Saar .... Men alt det kunde jeg ikke holde ud, forstaar De .... Efter saa-danne Tider, saadanne Aar er der noget i én, der gløder dunkelt .... Hjem! siger dette glødende Punkt. Mange Gange er det, ligesom om det hviler og kun brænder svagt. Men naar man er ved at blive svag, saa er det der pludselig igen. Ingenting er man saa mere, uden en eneste Glød. Ja, og saa, saa betvinger man sig! Men ofte kommer Stunder som denne .... Der er noget, der ligger bag én, noget, man har opnaaet. Og saa kan det hænde, at den kvæles, den røde Kærne; for et Par Minutter slukkes den af en varm Strøm... Og ser De, ogsaa det gør godt — og er stærkere end én selv ....« Jeg bryder af, slaar mig for Panden. Det er, som om

jeg pludselig vaagner op. »Min Gud, hvad er det dog for en Snak? Jeg tror, jeg har Feber ....«

Hun træder et Skridt nærmere og smiler forknyt til mig. »Det er ikke Feber, det gaar ligesaadan med dem alle sammen .... De maa først engang tale, blive ved med at tale .... Nej, alle de, der er sluppet her til, har fortalt mig det samme .... Det kan vel ikke være anderledes efter alt, hvad I har —«

»Men det var noget helt andet, jeg vilde sige Dem! Det vilde ikke engang være passeret, hvis der ikke foruden alt det andet ... Da de fik fat paa mig for fire Aar siden, blev jeg ført til Divisionsstaben. Jeg var haardt saaret og laa stuvet sammen med hundrede andre. En ren Dreng af en Fanebærer skreg: »Hildegard! Hildegard!« Jeg skal aldrig glemme dette Navn — han blev ved med at raabe det lige til sidste Aandedrag. Og da jeg laa og tænkte paa, om jeg mon ogsaa skulde dø, kom en ung russisk Pige ind. Hun havde Deres Ansigt, Deres Haar .... Og hun udvalgte, da hun kun havde eet Krus Mælk, netop mig til at drikke af det, blandt dem alle sammen .... Jeg har i Aarevis haft denne Pige for mit indre Blik .... og da jeg nu traadte ind i dette Værelse, og Skæret fra Lyset faldt paa Deres Ansigt ....«

Jeg tog ængstelig hendes Haand — som om den var dannet af bladtyndt Glas. »Jeg vil tage det som et Symbol!« sagde jeg forvirret.

»Jeg hedder Maria ...« svarede hun.

I dette Øjeblik traadte en bitter udseende, hvidhaaret Kvinde ind — lille, porcelænsagtig, med et Spind af tusind fine Rynker i Ansigtet.

»Moder,« raabte Pigen, »det er en nyankommen!«

Den fremmede Kvinde rakte begge sine Hænder ud imod mig. »Gode Gud, De er jo en ren Dreng endnu!« udbrød hun.

Jeg smilede hjælpeløst. »Endnu?« sagde jeg skamfuld. »For hele fire Aar siden kaldte man mig saaledes .... Jeg mente, at jeg i Mellemtiden ...«

»De blev allerede taget til Fange i 1915?« spurgte hun forskrækket.

»Ja, i Kurland, efter Østprøjsens Befrielse.«

»Østprøjsen?« Hendes strenge Øjne fik et Udtryk, der ikke

mere passede til hendes Bitterhed. »Vi er alle Østprøjsere,« sagde hun langsomt. »Vi er blevet slæbt med, ved Tilbagetoget dengang. — Men først nu kommer De,« afbrød hun sig selv. »Læg Deres Kappe, her er varmt i Stuen . . .«

Jeg følger dem ind i et tarveligt Værelse, hvor Morgensolen falder ind gennem Vinduet. Paa Bordet staar en snurrende Samovar, ved Siden af den Brød, Æg og Kød. Den gamle Kone sætter sig ved Siden af mig, Maria ordner med sine smaa Hænder et Par Brød. Kommer det af hendes Øjne, som ikke søger at undgaa mit Blik? Er det af Ophidselse over, at jeg uskadt har naaet min første Etape? »Tilgiv mig,« siger jeg forpint, »men jeg kan endnu ikke spise noget — kun drikke . . .«

Jeg faar denne Morgen noget at vide, der kommer fuldstændigt overraskende for mig: I dette Hus bor der desuden to Overførstere og en Skovrider. Alle fem er de Civilfanger, som er slæbt med fra Østprøjsen af Kosakker. Fru Thomas, den hvidhaarede Kone, fører Hus for dem. Maria er Datter af en Skovrider fra Goldap. Hun var tretten Aar gammel, da man tog hende til Fange sammen med hendes Forældre. Faderen og Moderen døde i et sibirisk Fængsel. Fru Thomas laa i samme Celle og tog hende til sig den Dag, de døde. De siger »Moder« og »min Datter« til hinanden.

Efter Morgenmaden fører de mig ind i et Værelse, ved hvis Væg der staar et stort Skab. Bag ved det er der en Dør, der fører ind i et mørkt Værelse uden Vindue. »Det her er Deres »Fangehul«,« siger Fru Thomas. »Om Dagen kan De ubekymret gaa omkring i hele Huset; naar De skal sove, gør De bedst i at benytte dette Rum! — Der kan altid komme uventede Kontrolstyrker.«

Maria tænder et Lys, der staar ved Siden af et Krus paa et lille Bord. Efter at de har forladt mig, skubber de, ikke uden Besvær, Skabet tilbage paa sin Plads. I en Krog ligger en Dobbeltmadras, en Hovedpude og et Hestedækken. Jeg stiller Lyset paa Gulvet og kaster mig paa mit Leje. For første Gang i mange Aar hviler jeg paa en Fjedermadras. Jeg kommer uvilkaarligt til at tænke paa min sidste Seng, to Kosakhavresække helt stopfulde af Høvlspaaner . . .

Gud ved, hvem der nu benytter dem? Med eet ser jeg de gamle Kammerater for mig. Dr. Berger læner sig til sit lille Bord foran Billedet af sin Kone ... Den lille Løjtnant Windt, Spree-Atheneren, gør som altid Gymnastik splitternøgen og ledsager sine Øvelser med sjofle Bemærkninger ... Og Olfert, Fændrik Olfert, sidder paa den »Krigsgale«s Seng, og klapper i Smug hans Hænder.

Medens jeg tænker paa dette, er det, som om jeg pludselig bliver til en Fjeder. Ja, jeg har sprængt Lænkerne! Fire Aar har jeg baaret dem — snævre, pinefulde og tyngende — nu falder de af mig. Jeg trækker Vejret dybt, famler forvirret i Mørket med en Lykkefølelse, der er lige ved at sprænge mig. Jeg prøver paa at genkalde mig den ekstatiske Fornemmelse, der greb mig i Frihedsøjeblikket efter aarelang Indespærring i et Rum, sammenstuvet med mange andre som i en Faareflok. Aa, disse Nætter til Hest hen over den frie Steppe .... Jeg ænsede ikke den bidende Kulde, der fra Stigbøjlerne krøb ind i Fødderne paa mig. Og heller ikke Smerten i mine Muskler, der ikke vilde føje sig efter den uvante Svajning af en Hesteryg ....

Hvor vid var ikke Verden efter al den snævre Tranghed! Og hvor hidsende virkede ikke den aabne Fare paa den frie Steppe efter den skjulte i den dumpe Fangelejr! »Bare fremad, Ivan! Nej, tag intet Hensyn, selv om jeg stønner nok saa meget — det er ikke af Smerte ...«

Nu er det første Ridt ovre. Jeg har afkastet Fangelejrens lammende Følelse, nu vil Kræfterne vokse for hver Time. Ja, de vil vokse! siger jeg højt.

Friheden — Friheden! Selv om dette Ords Fanfareklang griber enhver, der ikke saaledes som jeg, som vi ... Een Gang — to Gange spøger endnu et Pigehoved igennem Mørket .... Saa sover jeg.

Om Aftenen hilser jeg paa Forstmændene. De to gamle, Lückner og Perner, er Overførstere, den yngre, Gennat, Skovrider. Ved første Blik ser man, at de hører til i Skoven. Deres Legemer er som østprøjsiske Træer; de har lange buskede Skæg. Naar de taler, er det, som naar tunge Grene knager i

Føhnvinden. Jeg tænkte paa den Skovrider, der for nylig døde i vor Lejr. »Fordi han ikke havde sin Skov,« sagde vore Læger. Hvor meget sværere maa ikke disse Aar tynge paa en saadan Nakke end paa vor...

Vi sidder om det store Bord, foran mig staar der Cigaretter. Lückner har købt dem til mig, Jægerne selv ryger korte Piber. Jeg drikker gylden Te, ryger med inderligt Velbehag.

»Og fortæl De nu!« knager Lückner endelig.

Jeg vægrer mig. »Det er endnu alt sammen alt for nært inde paa Livet, alt for friskt... I øvrigt var det slet ikke saa svært. Jeg har allerede en Gang før gjort et Flugtforsøg, ganske vist Øst paa. Men jeg vidste i det mindste, hvordan man skulde bære sig ad...«

»Ja, men alligevel...« siger Maria sagte.

»Nu vel, jeg fandt en Vagtpost, der førte mig sammen med en Bonde fra Landsbyen. Af ham fik jeg hans Brors Papirer, en Mand, som de Hvide havde skudt. Bonden Ivan skulde alligevel til Tschita og tog mig hellere end gerne med for to Hundrede Rubler. Jeg gik saa simpelt hen en Aften ud ad Porten som russisk Soldat — hvad der var muligt for mig, fordi jeg kunde Sproget. I Landsbyen ventede Bondemanden med et Par Heste og Proviant; samme Aften red vi ved Siden af Banen ind i den nærmeste Landsby. En hel Uge igennem travede vi fra Landsby til Landsby, indtil vi kom til Tschita...«

»Det lyder saa simpelt — som et Børneeventyr!« sagde Lückner leende. Han er stor, knoglet, med stærke Hænder, og har et Skæg, der hænger ned over hans Bryst som en flosset Kokosløber. »Og i Virkeligheden? Nej, nej — ti bare stille — vi ved nok Besked...«

Jeg blev rød i Hovedet.

»Men hvordan fik De fat i vor Adresse og i vort Løsen?« spurgte Fru Thomas, der gerne vilde komme mig til Hjælp.

»Aa, det fik jeg af en Delegeret, en ung Svensker ... Men De behøver ikke at være bange, jeg havde det ikke skriftligt hos mig, jeg havde lært det hele udenad. Jeg skiltes ogsaa fra Bonden, uden at han kunde ane, i hvilken Gade jeg vilde forsvinde...«

Perner, der er bred og undersætsig, med et godt, djærvt Ansigt, nikker befriet. »Det er ikke alle, der er saa forsigtige. Og naar man engang kommer efter vore Kneb, spadserer vi alle lige lukt i Katorgaen . . .«

Maria smiler til mig. Som om Ordet Katorga betød noget smukt, og ikke noget utænkeligt afskyeligt . . . .

Jeg vil blive her i otte Dage, thi jeg kommer til Kræfter ligesom i lange Sæt. Alle er uendelig gode ved mig. Gamle Lückner bringer daglig Cigaretter, skønt de næppe er til at opdrive mere. Fru Thomas spørger mig i Samtalens Løb om mine Livretter; jeg kommer snart paa det rene med, at hun kun spørger om det for at kunne lave dem til mig. Den gode Perner løber rundt hos alle mulige Komiteer for at faa fat i nogle Penge til mig. Gennat skaffer mig hver Dag nye Aviser.

Der er kun een Ting, der undertiden trykker mig. Alting er til den Grad høvisk og pænt omkring mig, at det falder mig forbandet svært at indordne mig under det! Jeg bliver først her klar over, at man bag Pigtraaden har antaget en Udtryksform, som er lige saa pigget som selve Traadhegnet. Modsætningen mellem min sidste Barak, hvor der kun boede Mænd, og dette Hjem, som faar en stille og kysk Grundtone af de to Kvinder, er svær at udligne. Deraf kommer det, at jeg er ordknap, ja næsten mundlad, og hellere spørger end selv fortæller. Naa, bare taalmodig — snart kalder det længselsfuldt ventede og vilde Vandringsliv atter paa mig . . . .

I Gaar maatte jeg trods al Vægring berette om min Lejr. Jeg gjorde det kort og knapt og saa skaansomt som muligt, Pod, min gode Bjørn, og Schnarrenberg, min Vagtmester, omtalte jeg ikke. De var meget forbavsede, da jeg fortalte dem, at jeg havde staaet paa saa god en Fod med Vereniki, Kommandanten over min Lejr. Og at min bedste Ven, Fændrikken Seydlitz, endogsaa var gaaet over i Russernes Rækker og stod som Officer her i Tschita under Semjonoff.

Den næste Dag traadte jeg ind i Stuen, medens Maria sad alene ved Bordet. Hun havde min Russerkappe paa Skødet og syede et Par Maller i, der var gaaet af. Jeg trak en Stol

hen til hende, ikke uden at lave Støj, og satte mig lige over for hende.

For første Gang er jeg alene med hende. Og jeg er hjælpeløs og forvirret — jeg har jo ikke Spor Erfaring med unge Piger. Da jeg sidste Gang saa en, i Tyskland i 1914, var jeg en Dreng, for hvem alt endnu var en kostelig Hemmelighed. I øvrigt eksisterede der for os Krigsfrivillige dengang intet andet end Offer, Fædreland, Begejstring.

Nu er jeg en anden! Føler jeg pludselig, at hun er den første Pige, som jeg betragter med Mandsøjne? Nej, hun har ikke haarde Krigerhænder, ikke kantede Skuldre, som man ikke kan læne sig til uden at mærke spidse, stikkende Kanter...

Jeg bliver stadig mere forvirret, beundrer hende Stykke for Stykke. De smaa, højvristede Fødder, den ranke, nette, fyldige Skikkelse, den lyse Haarknude, der smyger sig saa blødt og kvindeligt ind til Nakken. Har jeg maaske ikke i tre Aar kun set maskinklippede Hoveder...? Aa, jeg vilde saa gerne lægge mine Hænder om denne Knude og ikke blot med Øjnene, men ogsaa korporligt føle dens tunge, elastiske Fylde. Endnu bedre vilde det være at løse Knuden op, at brede Haaret ud over hendes Skuldre, lege med det med Læberne og Hænderne...

En ukendt Brand rører sig i mig. Jeg bliver mere og mere usikker — gode Gud, hvad er det dog? Det løber mig koldt og varmt ned ad Ryggen, en Følelse, der i denne intense Form er ny for mig... Sandt nok, har jeg været saa langt ude, at jeg i Fangelejren selv over for unge, smukke Mænd mange Gange har haft denne Følelse... Men nej, det var ingenting i Sammenligning med dette... Jeg bliver nødt til at sige noget nu! tænker jeg halvt ør. Thi ellers... Ved jeg maaske ikke, hvad en Mand er kapabel til i saadanne Øjeblikke, hvor Huden brænder over hele hans Legeme?

»Den sidste unge Pige, som jeg saa, var en ung Sygeplejerske, en Russerinde; hun hed Lida von Urussoff,« siger jeg hæst. »Da jeg laa i Moskva, paa Lazarettet... Hun var meget god ved mig, kyssede mig paa Panden hver Aften, inden hun gik... Spatsch, spatsch! sagde hun saa. »Sov, sov!« Jeg var meget svag, meget taknemmelig, ogsaa kun en ren Dreng endnu... Alligevel vilde jeg gerne engang have

rørt ved hendes Bryst — men kunde ikke faa det over Læberne at bede om det. Maaske vilde hun havde fundet sig i det, men hvad vilde hun have tænkt? Hun vilde sikkert have misforstaaet mig . . .«

Maria ser mod Gulvet, hendes Ansigt er forvandlet — en heftig Skræk tager al Blødheden af hendes Træk. Hun rejser sig halvt op, spænder Fødderne som til Flugt.

»Nej, jeg beder Dem,« raaber jeg hastigt, »bliv dog endelig! Jeg vil bare i en Fart . . . bare i en Fart hente min Hue — Foret er revet itu, hvis De ogsaa vilde sy det . . .«

Jeg løb derfra over Hals og Hoved. Men jeg kom ikke tilbage med Huen. Jeg kastede mig paa min Madras, skammede mig forfærdeligt. Og gik ikke ned igen, før jeg hørte Fru Thomas hos hende.

Det er sælsomt, hvor hurtigt de samme Oplevelser vækker Samhørighedsfølelsen. Alle Standsforskelle og Væsensejendommeligheder bliver udviskede; der bliver slaaet Broer over alt det, der skiller. Jeg har kun været tre Dage i Førsterhuset — men vore fælles Savn og Dødsangst, vore fælles Bekymringer for Hjemmet har gjort de tre Dage til et Aar. Der raader en Atmosfære af Godhed og gensidig Forstaaelse mellem os, som ellers kun Kærlighed kan skabe den. Vi Sibirere kommer alle sammen til at bringe noget opbyggeligt med hjem, tror jeg . . . .

Da vi om Aftenen atter sidder alle sammen om det store Bord, faar jeg endelig samlet saa meget Mod, at jeg spørger mine Huslygivere om deres Fortid. De to gamle tier, deres Pander fures. Men den unge Gennat siger: »Jeg har ikke løsnet noget Skud, nej, det har jeg ikke . . . Men jeg har overbragt mange Meldinger, tre Heste har jeg redet sønder og sammen . . .

Jeg var den første, der saa dem komme, Kosakkerne! Altsaa: Fremad . . . Min Forstraad gav mig alle Hestene . . . »Søg Dem en ud, Gennat,« sagde han, »nu er det bedste kun lige akkurat godt nok!« Efter en Times Forløb stødte jeg paa den første tyske Vagtpost, en ung Løjtnant med otte Mand. »Kom dog, for Guds Skyld, Kosakkerne fører os alle med!«

Løjtnanten, der havde et Ansigt som Mælk og Blod, var lige ved at græde af Raseri. »Jeg kan ikke,« sagde han, »jeg har otte Mand, og paa den anden Side staar en hel Armé .... Men hvis De vil hjælpe os og nu og da, vil give os Underretninger ...«

Det gjorde jeg saa i hele otte Dage. Paa den niende fangede de mig: Nu pascholl! Og nu gik det løs: Til Samlingspladsen! Min Gud, næsten alle mine Venner og Bekendte fandt jeg dèr... Det var tidligt paa Høsten, alle løb barfodede omkring, i tynde Skjorter, uden Undertøj .... Tusinder rev de bort midt i Markarbejdet, de maatte følge med, som de gik og stod, ikke saa meget som et Klædningsstykke maatte de hente inde fra Huset, ikke saa meget som en Flaske til Spædbørnenes Mælk ...«

Hans unge, godmodige Ansigt bliver gammelt, næsten ondt. »Jeg siger Dem Sandheden, som for Gud selv: Hundreder af smaa Børn har maattet gøre den Tur til Rusland næsten nøgne og uden Sko. Vi rullede af Sted i tresindstyve Dage i Træk i Kreaturvogne uden et eneste Maaltid Middagsmad — kun Slag af Knutten fik vi nok af. I Moskva efter to Maaneders Forløb fik vi det første Maaltid... Men det var ikke mere Mennesker, der krøb ud af Kreaturvognene, det var kun Genfærd, vandrende Lig. Vi sloges for i det mindste at kapre en Smule tynd Suppe til Børnene. Ogsaa Maria var blandt dem, for hvis Skyld vi kæmpede for et Bæger Suppe — tretten Aar gammel var hun, halvdød af Sult....

Fra Moskva gik det videre, til Lejren. Vi var imidlertid svulmet op til elleve Tusind Mennesker. I disse Lejre udbrød der Tyfus, hvor var det muligt andet? Da Epidemien var ovre og havde revet næsten Halvdelen væk, fordelte man os i de forskellige Landsbyer, det vil paa Russisk sige saa meget som, at man jagede os i store Skarer hen over Vintersteppen. Ved De, hvad det vil sige, Fændrik?«

Jeg nikker bare.

Om Natten vaagner jeg ofte. Kun faa Dagsridt herfra er der et stort Værelse, tænker jeg saa. I det holder tyve fangne Mennesker til. Den ene er Jurist, den anden Bankmand, den

set Pigen, hendes faste Lemmer, hendes runde Linier, kun indhyllet i en Kittel, er jeg syg af Begær ... Bevidstheden om, at jeg kun behøver at kalde, gør mig helt ør. Og denne Divan ... Hvorfor har jeg ogsaa levet fire Aar blandt Mennesker, der som Fanger maatte tilfredsstille sig selv med sjofle Historier og obskøne Billeder? Alle disse Sjofelheder brænder nu i mit Blod, alle disse Billeder flimrer nu for mine Øjne! Tidligere var jeg en anden — nu er jeg forgiftet, nu maa jeg have Lindring ....

Jeg er netop færdig med Badet, da Pigen atter kommer ind. »Naa, lille Skat,« siger hun leende og lukker Døren, »skal jeg saa komme? Tredive Rubler, forud, om jeg maa be' ...«

Tredive Rubler? Jeg vaagner op. Min Gud, det er jo akkurat som i Lejren! Jeg ser pludselig mine Kammerater, Kursværelset .... De stod formelig i Kø, tre, fire ad Gangen .... Den fede Ritmester, Pigerøgteren, indkasserede deres Betalinger... og raabte dem op, efter Tur... Det er jo det samme om igen! falder det mig ind, og jeg bliver kold som Is. Derudenfor venter der allerede nogen igen ... og før jeg kom, maaske for fem Minutter siden...

Mine Fødder bliver svage, Begæret dør bort. Jeg vakler lidt, lukker mine Øjne. Og ser pludselig en lys Nakkeknude, som mine Hænder længes imod, et mildt Ansigt, som ikke kender noget til denne djærve Sanselighed, en rank Skikkelse, der ikke har disse raa Drejninger ....

Og ser i dette Øjeblik for første Gang i mit Liv Forskellen... Og ved med eet Slag, hvad der er Gejlhed og Kyskhed, Sexus og Eros ...

»Nej!« siger jeg kort. »Jeg skal ikke have noget.«

Da jeg gik hjem, var jeg glad. »Nu har jeg gjort det store Skridt! Nu er jeg ikke længere nogen Dreng ...« Jeg løb, saa hurtigt jeg kunde, ind i Førsterhuset — alt i mig skreg paa Maria.

Om Aftenen sagde Lückner: »Hvis det ikke havde været for Tschekkernes Skyld, vilde vi for længst have siddet hjemme!«

Jeg saa overrasket paa ham. »Hvordan mener De?«, spurgte jeg.

»Nu vel, vi civile Fanger — for Resten ikke alene vi, men ogsaa de fleste Krigsfanger — befandt os allerede paa Hjemvejen, i det europæiske Rusland, da Tschekkerne kom, simpelt hen anholdt os og sendte os tilbage til Sibirien. Vi vilde allerede have været hjemme et Aar, hvis de ikke havde blandet sig deri ...«

»Forklar dog det udførligt, Lückner!«

»Naa ja, saa skal jeg berette Dem hele Sagen — det kan ikke skade, at de faar det at vide derhjemme. Allerede i 1914 udskilte man alle de Krigsfanger, om hvem man formodede, at de nærede Venskab for Ententen paa Grund af deres Nationalitet, for i særlige Fangelejre at bearbejde dem propagandistisk til at falde fra Hjemlandet — det ved De vel, ikke sandt?«

»Hos os skete det samme i Samlingslejren Ugrieschskaja. Jeg kunde selv være kommet i en saadan Lejr som Slesvig-Holstener ...«

»Der var ogsaa saadanne iblandt dem, men for største Parten var det dog Tschekker. Naa, det Frafald har jeg aldrig taget dem ilde op; ingen, der kender deres Frihedskamp i Böhmen, kan foragte dem, fordi de udnyttede enhver Mulighed for at skabe sig en selvstændig Stat. Nej, jeg forstaar fuldt ud, at de benyttede første givne Øjeblik til at ile over til de russiske »Brødre« — desuden havde Rusland gennem Kadetpartiet allerede til Stadighed tilsagt dem Støtte ...

Der blev altsaa af disse Folk skabt et helt Korps, og det blev efter kort Tids Forløb sendt til Fronten. De gjaldt for de bedste af Ruslands Tropper, de kæmpede jo for en Idé, for Friheden. Men da de gamle Venner faldt med den røde Revolution, forværredes kendeligt det lovpriste Forhold mellem den store og den lille Broder. Tschekkerne vilde efter Fredsslutningen stadig væk kæmpe videre mod Tyskland, de Røde turde paa Grund af Brest-Litowsk ikke tolerere det, og fordrede fuldstændig Afvæbning af deres Korps.

Godt, lad os med Vaabenmagt slaa os igennem hele Sibirien, lad os drage fra Vladivostok til Vestfronten! besluttede de, og fordelte sig for en Sikkerheds Skyld over hele Bane-

linien, besatte den til syvende og sidst paa een Gang fra Pensa til Irkutsk. Dette kom meget belejligt for de hvide Generaler; de sluttede sig til dem som Kontrarevolutionære —«

»Og hele Sibirien blev paa een eneste Nat hvid!« indskød jeg. »Ja, Vereniki, vor Lejrkommandant, fortalte mig det dengang.«

»Nu kunde man let overtale Tschekkerne til ved Ententens Hjælp paa ny at rykke frem mod Vesten, for at genoprette Fronten mod Tyskland. De marcherede ogsaa straks fremad — indtil den Vinter kom, da Tyskland brød sammen, Østrig gik til Grunde, og deres egen Republik opstod. Nu var det uden Betydning for dem at blive mere i dette Land ... De vilde ogsaa øjeblikkeligt hjem, men de Allierede og Koltschak kunde ikke undvære deres Styrker og kom med hundrede Udflugter ...«

»Ja, saadan ligger Landet,« buldrede Perner nu løs. »Hvad Enden paa det bliver, ved ingen rigtig. Men nu kommer vi til det, der angaar os: Alle vi Fanger, der før Tysklands Sammenbrud var paa Vej mod Hjemmet, blev anholdt af dem og sendt tilbage — for at forhindre, at man endnu en Gang sendte os til Vestfronten. Godt, ogsaa det var en Krigsakt og forstaaeligt — vi vilde sikkert have baaret os ad paa samme Maade. Men et stort Antal Tschekker, der ikke mere var eller vilde være krigstjenlige, gik nu som Underkommandanter eller Forstandere ind i Fangelejrene og gav dèr hele deres nationale Had Luft over for de forhenværende Kammerater ... De unddrog i Dagevis Køkkenerne Forplejningsmateriale, angav Folkene til Russerne for den mindste Ubetydeligheds Skyld, indførte Pryglestraffe fra Livegenskabets Tid, var i fuldeste Betydning det, man hos Slaveherrerne kalder Blod- og Sporhunde. Næsten alle Officerer fra deres tidligere Regimenter blev daglig pisket, mishandlet, spyttet paa ...

Det skændigste af det hele var dog dette: Der fandtes i Østrig fra umindelige Tider Titusinder, der hed Dworcak eller Sedlacek eller Jarka, men som for allerstørste Parten var gode Wienere eller Øvreøstrigere, og som med Undtagelse af deres Navne ikke kunde tale et eneste lille tschekkisk Ord og i deres Hjerter var tyske som De og jeg gennem Genera-

tioner .... Nu vel, disse Folk blev omhyggeligt udsøgt og stillet for et tschekkisk Tribunal. »Du er Tschekker!« Hvad hjalp deres Eder dem? Man betragtede det udelukkende som Trods og Benægtelse, kastede dem i Rottehullet, piskede dem til Blods, søgte ved alle Pinselsmetoder at bringe dem saa vidt, at de forhaanede deres egne Brødre og drog i Felten mod dem. Næsten alle disse Tyskere, der ikke var skyldige i andet, end at deres Fædre hed Dworcak eller Sedlacek, blev pint til Døde i Katorgaen...«

I Morges, da jeg hentede noget i mit Værelse, var Maria netop i Færd med at rede mit Leje. Hun rystede min Pude, lagde Hestedækkenet omhyggeligt sammen, stillede et nyt Lys paa Bordet.

»Bliv dog lidt!« sagde jeg. »Sæt Dem her paa min Seng, jeg vilde saa gerne spørge Dem om noget ...« Hun satte sig lydigt, vægrede sig kun svagt. Hvor hendes Haar duftede...

»I Forgaars forskrækkede jeg Dem,« begynder jeg og tager Tilløb. »Nej, det var ikke min Mening ... Og jeg ved ikke, hvoraf det kom ... Vil De ikke sige mig —«

Hun ryster paa Hovedet. »Spørg ikke!«

Jeg tager hendes Haand, lægger den i mine store Labber, og bøjer mig over den som over en kostelig Skat. »Vær ganske stille ...« siger jeg bedende. »Jeg vil bare saa gerne se paa Dem, slet ikke andet, Stykke for Stykke ... Jeg har ikke set den Slags i Aarevis, det er saa fint som et Aandepust ... Jeg kender ikke andet end Mandshænder, haarde i Kødet, grove i Grebet ... Hvor Deres Negle dog er spidse og rosenrøde, hvor deres Maaner skinner ... Og Deres Hud — som Fløjl er den ... Vi havde kun en Dreng hos os, den krigsgale, der havde lignende Haandled...«

Jeg blev friere. Som om Varmen fra hendes Fingre indgød mig Mod, forekom det mig. Jeg trykkede min Mund mod hendes Haandled og siger pludselig uden Hemninger: »Du har en Hud som en Fersken...«

»Ak, alle Piger har Hud som en Fersken!« siger hun sagte.

»Har de? Det ved jeg ikke mere ...«

»Hvorfor bider du Læberne sammen?«

»Aa, ved du ... I vor Lejr ... Maa jeg fortælle dig om

linien, besatte den til syvende og sidst paa een Gang fra Pensa til Irkutsk. Dette kom meget belejligt for de hvide Generaler; de sluttede sig til dem som Kontrarevolutionære —«

»Og hele Sibirien blev paa een eneste Nat hvid!« indskød jeg. »Ja, Vereniki, vor Lejrkommandant, fortalte mig det dengang.«

»Nu kunde man let overtale Tschekkerne til ved Ententens Hjælp paa ny at rykke frem mod Vesten, for at genoprette Fronten mod Tyskland. De marcherede ogsaa straks fremad — indtil den Vinter kom, da Tyskland brød sammen, Østrig gik til Grunde, og deres egen Republik opstod. Nu var det uden Betydning for dem at blive mere i dette Land ... De vilde ogsaa øjeblikkeligt hjem, men de Allierede og Koltschak kunde ikke undvære deres Styrker og kom med hundrede Udflugter ...«

»Ja, saadan ligger Landet,« buldrede Perner nu løs. »Hvad Enden paa det bliver, ved ingen rigtig. Men nu kommer vi til det, der angaar os: Alle vi Fanger, der før Tysklands Sammenbrud var paa Vej mod Hjemmet, blev anholdt af dem og sendt tilbage — for at forhindre, at man endnu en Gang sendte os til Vestfronten. Godt, ogsaa det var en Krigsakt og forstaaeligt — vi vilde sikkert have baaret os ad paa samme Maade. Men et stort Antal Tschekker, der ikke mere var eller vilde være krigstjenlige, gik nu som Underkommandanter eller Forstandere ind i Fangelejrene og gav dèr hele deres nationale Had Luft over for de forhenværende Kammerater ... De unddrog i Dagevis Køkkenerne Forplejningsmateriale, angav Folkene til Russerne for den mindste Ubetydeligheds Skyld, indførte Pryglestraffe fra Livegenskabets Tid, var i fuldeste Betydning det, man hos Slaveherrerne kalder Blod- og Sporhunde. Næsten alle Officerer fra deres tidligere Regimenter blev daglig pisket, mishandlet, spyttet paa ...

Det skændigste af det hele var dog dette: Der fandtes i Østrig fra umindelige Tider Titusinder, der hed Dworcak eller Sedlacek eller Jarka, men som for allerstørste Parten var gode Wienere eller Øvreøstrigere, og som med Undtagelse af deres Navne ikke kunde tale et eneste lille tschekkisk Ord og i deres Hjerter var tyske som De og jeg gennem Genera-

tioner .... Nu vel, disse Folk blev omhyggeligt udsøgt og stillet for et tschekkisk Tribunal. »Du er Tschekker!« Hvad hjalp deres Eder dem? Man betragtede det udelukkende som Trods og Benægtelse, kastede dem i Rottehullet, piskede dem til Blods, søgte ved alle Pinselsmetoder at bringe dem saa vidt, at de forhaanede deres egne Brødre og drog i Felten mod dem. Næsten alle disse Tyskere, der ikke var skyldige i andet, end at deres Fædre hed Dworcak eller Sedlacek, blev pint til Døde i Katorgaen ...«

I Morges, da jeg hentede noget i mit Værelse, var Maria netop i Færd med at rede mit Leje. Hun rystede min Pude, lagde Hestedækkenet omhyggeligt sammen, stillede et nyt Lys paa Bordet.

»Bliv dog lidt!« sagde jeg. »Sæt Dem her paa min Seng, jeg vilde saa gerne spørge Dem om noget ...« Hun satte sig lydigt, vægrede sig kun svagt. Hvor hendes Haar duftede ...

»I Forgaars forskrækkede jeg Dem,« begynder jeg og tager Tilløb. »Nej, det var ikke min Mening ... Og jeg ved ikke, hvoraf det kom ... Vil De ikke sige mig —«

Hun ryster paa Hovedet. »Spørg ikke!«

Jeg tager hendes Haand, lægger den i mine store Labber, og bøjer mig over den som over en kostelig Skat. »Vær ganske stille ...« siger jeg bedende. »Jeg vil bare saa gerne se paa Dem, slet ikke andet, Stykke for Stykke ... Jeg har ikke set den Slags i Aarevis, det er saa fint som et Aandepust ... Jeg kender ikke andet end Mandshænder, haarde i Kødet, grove i Grebet ... Hvor Deres Negle dog er spidse og rosenrøde, hvor deres Maaner skinner ... Og Deres Hud — som Fløjl er den ... Vi havde kun en Dreng hos os, den krigsgale, der havde lignende Haandled ...«

Jeg blev friere. Som om Varmen fra hendes Fingre indgød mig Mod, forekom det mig. Jeg trykkede min Mund mod hendes Haandled og siger pludselig uden Hemninger: »Du har en Hud som en Fersken ...«

»Ak, alle Piger har Hud som en Fersken!« siger hun sagte.

»Har de? Det ved jeg ikke mere ...«

»Hvorfor bider du Læberne sammen?«

»Aa, ved du ... I vor Lejr ... Maa jeg fortælle dig om

det? Jeg bliver næsten nødt til det, for at du ikke oftere skal blive forskrækket ... Men nej, det er ingen Nytte til, du vil aldrig kunne forstaa, hvad det betyder for Mænd — Fangenskabet! En ung Pige kan ikke forstaa det... Nogle var allerede helt gale, som Dyr ... Og altid at maatte se det, altid at maatte høre det ... Jeg havde endnu aldrig ejet en Pige ... og har aldrig tidligere tænkt paa den Slags ... Nu er jeg forgiftet, ganske besmittet ... Aa, dette forbandede Fangenskab! Engang skrev jeg i min Dagbog: »Hvis ikke den første Kvinde, som vi efter denne Tid kommer til at eje, klogt og kærligt forstaar at dulme og køle, vil vi vedblive at være unormale for hele vort Liv.« Den evige Snakken om den Slags Ting, fire Aar igennem har ødelagt os fuldstændigt. Og dog vil jeg ikke for alle Tider bebyrde mig med en pinefuld Erindring ... Nej, jeg vil ikke gaa til en Kvinde, der ...«

Jeg springer op, Skamrødmen stiger op i mit Ansigt. »Tilgiv mig,« siger jeg barsk. »Maaske har jeg allerede igen forskrækket dig... Men jeg er jo ikke normal, ved heller ikke mere, om man tør tale til Kvinder som nu til dig ... Det maa man ikke, vel? Ak, en Mand, der kommer lige fra Tugthuset og har siddet fire Aar bag Pigtraaden, kender jo ikke mere noget til Forholdene, er vanvittig for normale Mennesker, tænk paa det, beder jeg dig .... Jeg kommer heller aldrig mere i Livet til at tale til en ung Pige om den Slags Ting — du er den første paa min nye Vej, du maa finde dig i det, maa høre paa det! Og maaske kan du paa en eller anden Maade hjælpe mig til at overvinde dette Helvede ....«

Hun ser op paa mig med store Øjne; Tillid og Forstaaelse præger hendes Ansigt. Jeg sætter mig ned paa ny, lægger mit Hoved paa hendes Skulder. »Gud,« siger jeg, »i Lejren — du kan ikke tænke dig, hvordan det var dèr! Forhold, Elskovsforbindelser ... Men ogsaa vi andre kyssede ofte hinanden — naar vi var fulde... Og vi var ofte fulde! Mangen en Dag og Nat, i Maanedsvis... Vi drak for ikke at blive nødt til at være vaagne .... Hvad skulde vi ellers have gjort? Ja, og saa gned vi vore Kinder mod hinanden, og kyssede hinanden med haarde Munde, der stank af Vodka. Og hver især havde under dette sin egen Drøm og sin egen Længsel — blond eller brun ...«

»Du maa gerne kysse mig, hvis du vil!« siger hun pludselig.

Jeg løfter hendes Hoved op, trykker mine Læber mod hendes. Nej, jeg er ikke vild som et Dyr, men jeg skælver som i Kuldegysninger. Er det underligt? Fire Aars Pigtraad og Mandsbejlen? Fire Aars Ønsker, Drømme, Fantasier?

»Sig mig,« raaber jeg ubændigt over hendes Mund, »har du nogen Sinde —«

Hun blegner lige ned til Halsen, river sig løs af mit Favntag. »Spørg ikke, spørg ...« siger hun bønfaldende.

Inden jeg havde begrebet, hvad jeg havde gjort, var jeg alene.

Om Aftenen sad vi alle igen sammen. Vi talte om Folket og Landet Sibirien. Gamle Lückner pulsede svære Tobaksskyer ud. Maria stod drømmende ved Vinduet. Endelig sagde Perner: »Naa ja, man kender Rusland. Mennesket har her fra gammel Tid af været billigt. Jo, hvis det drejer sig om en Vare, om Snaps maaske, Te eller Sukker .... Men et Menneske? Og naar man ser, at de ikke omgaas anderledes med deres egne Landsmænd? Næ, som sagt, de mangler simpelt hen et Organ for den Slags ... Men deres Stjæleri, det fordømte Stjæleri! Det andet kan man til Nød undskylde — Herre, de vide ikke, hvad de gøre, kunde man sige ... Men det store Stjælerisystem sker med Overlæg, med fuldt Vidende. Og ser De, derfor fylder det mig med Væmmelse ...

Men jeg vil gaa videre, dèr hvor Gennat for kort Tid siden holdt op; det er godt, at De faar det at vide. Efterhaanden altsaa, overvandt vi ved Orden og Maadehold det asiatiske Moment, vi stiftede Komiteer, som tilvejebragte Penge, Klæder og Linned, og fordelte det retfærdigt. Og nu begyndte det, det store Stjæleri! Lige fra den mest underordnede Politibetjent til Guvernøren ... Betjenten stjal ganske simpelt, hvad han kunde faa Fingre i — om det saa var Mælken til de spæde Børn, hvis Liv var afhængigt af den. Men det slog ikke engang til, han maatte have faste Kilder, som han kunde forlade sig paa ... Godt, til den Ende fandt han paa Truslen om at sende Folkene til en anden Lejr. Aa, de vidste nøjagtigt, hvilke Familier og Venner, der gerne vilde blive sammen, maatte vedblive at være sammen for overhovedet at

kunne holde det ud! Og hver Maaned krævede de en fast Afgift fra ti til tyve Rubler pr. Hoved — de, der ikke betalte, blev simpelt hen noteret op, atter puttet i en lusebefængt Kreaturvogn, skilt fra Kone og Børn for bestandigt, eksporteret til en ukendt Lejr ...

Embedsmændene af Mellemklassen var klogere, de brugte en finere Metode. Deres Fremgangsmaade var for hvert Bønskrift at afkræve en Stempelafgift paa fem til ti Rubler. De maa nu bare ikke tro, at Betalingen var en Garanti for, at disse Bønskrifter blev taget til Følge ... Ikke før de i det mindste ti Gange var blevet fornyet, havde de nogen Udsigt til at blive forelagt paa højere Steder, men vandrede ulæst i Papirkurven. Paa denne Maade blev ogsaa denne Afgift en Kilde, der aldrig udtørredes, thi uden bestandigt nye Bønner, vilde vi ikke have opnaaet det ringeste og vilde ganske sikkert være gaaet til Grunde...

Guvernørerne endelig arbejdede, som det sømmede sig for den høje Rang, efter stor Maalestok. De forlangte for Eksempel, at Fordelingen af Understøttelsespengene fra Hjemmet skulde gaa igennem deres Hænder — og stak naturligvis ved den Lejlighed regelmæssigt en Fjerdedel i deres egne Lommer! Desuden indkrævede de en Afgift for Retten til at bo i en Landsby i deres Guvernement, der svingede mellem een og femogtyve Rubler pro persona om Maaneden. Hvis De er en god Regnemester og gaar ud fra den Forudsætning, at der lever næsten tre Hundrede Tusinde tyske og østrigske Civilfanger i Rusland, beløber det sig til ganske nette Summer, ikke sandt? Vi er i Øjeblikket heldigt stillede — Semjonoff, under hvis Overhøjhed vi lever, er ret beskeden: Vi betaler pro persona, skønt vi naturligvis maa betale Ejeren af dette Hus en høj Leje, kun tredive Rubler i Guvernement-Opholdsgebyr, ti Rubler i Tilgift for den for vor Skyld foraarsagede Fordyrelse, fem Rubler i Afgift til Kontrarevolutionsfondet, tre Rubler i Pasgebyr for at betræde Gaderne, en Rubel til Dækning af Omkostningerne for Kontrollerne ...«

Han tav indædt og sugede oprørt paa sin Pibe. »Ja, Perner,« sagde Fru Thomas beroligende, »men lad os ikke klage! Nu er der snart en Ende paa det! Naar de bare i Tyskland —«.

»Ja, i Tyskland — det er netop dèr, Tampen brænder!«

Han løftede sit tunge Hoved og saa hjælpeløst paa mig. »Forstaar De det? Revolution og Modrevolution — akkurat som her. I Stedet for at holde sammen for saa hurtigt som muligt at komme over den tabte Krig? Er da vore Folk allesammen blevet forrykte? I Gaar kom der igen et Telegram om en ny Tumult — jeg ved ikke, hvorfra det stammer; jeg spørger bare ..«

»Til Sibirien skulde man sende dem, alle disse Kamphaner!« raabte Gennat, saa det drønede. »Dèr skulde de nok lære Sammenhold! Og Enighed ... og Broderskab ...«

Gamle Lückner skubbede Stolen tilbage og rejste sig op med sin svære Krop. Det saa ud, som om han vilde til at buldre løs, men han gik ud uden at sige et Ord.

»Aa, lad dog være med den Slags!« sagde Maria bedende. »I ved dog, at Lückner ikke kan taale, at man taler om det ...«

Det er lige lykkedes for mig at faa en privat Samtale med Fru Thomas. Jeg spurgte hende lige rent ud om Maria. »Jeg forstaar hende ikke rigtigt,« begyndte jeg. »Der er noget, der stadig er mig gaadefuldt ...«

»Bær ikke Nag til hende af den Grund!« sagde hun paafaldende alvorlig. »Hun kan ikke gøre for det, hun har saamænd gaaet nok igennem. Hele hendes Liv —«

»Forældrenes Død?« spurgte jeg. »Eller er der maaske endnu noget andet?«

»Ja ... og siden De nu engang spørger mig derom ... Vær forsigtig med hende — som med Glas! Og — i Fald De skulde faa Maria kær, det er ikke svært, det ved jeg, naar man i fire Aar kun har set Mænd ... Saa maa De rykke det op med Rode hos Dem selv ...«

»Men hvorfor dog det?« spurgte jeg stift.

»Det skal jeg sige Dem. Jeg er en gammel Kone og De — De kan lige saa godt faa det at vide nu; saa vidt jeg kan se ... Maria vil aldrig mere tilhøre en Mand. Det er blevet ødelagt, det er for hele hendes Levetid belastet med en grufuld Erindring. Maaske De ikke ganske vil forstaa det, men jeg er en gammel Kone —«

»Saa har man . . .?«

»Ja. Da hun var femten Aar. Under en Transport. En Kosak . . .«

Jeg maa være alene. Jeg kan ikke se nogen. Hele Dagen i Dag har jeg drevet om i Byen paa Lykke og Fromme.

Da jeg endelig henimod Aften dødtræt satte mig paa en Bænk ved Banegaarden, kom der efter kort Tids Forløb en Mand, der tog Plads ved Siden af mig. Jeg var ikke ked af, at han begyndte at snakke— det hjalp mig til at komme ud af den brændende Ring, i hvilken jeg uafladelig bevægede mig i Kredsgang, efter at jeg har faaet Marias Skæbne at vide.

»De er fremmed her paa Stedet?« spurgte Manden, en graa Borger, der saa ud som en fordums velhavende Købmand.

»Ja — paa Gennemrejse.« En Politispion? tænkte jeg med det samme.

»Boschemoi!« udbryder han. »Saa er De vel forbavset over, hvad De ser, ikke sandt?« Og han tilføjer: »Saa kommer De vel fra Koltschak?« Og fortsætter, inden jeg svarer, endnu sagtere: »Sig mig engang: Ved Koltschak egentlig . . .?«

»Hvad for noget?« spørger jeg forsigtigt.

»Nu vel, alt, det alt sammen . . .« mumler han sammenbidt. »Nej, jeg vil ikke sige, at Ataman Semjonoff er slet eller rettere sagt var slet . . . . Men nu staar han fuldstændigt i i Japanernes Sold, er kun slet og ret deres Redskab . . .«

»Jeg er ingen Tilhænger af det Semjonoffske Styre,« siger jeg hjælpende. »De kan rolig tale videre . . .«

»Naa, hvad skal jeg sige mere? Hans Hær er lille, og fordi den er alt for lille, søger den at klare sig ved Haardhed. Jeg tror heller ikke, at vor Ataman faar noget at vide derom — men alligevel: det kommer en Dag til at koste ham hans Krave! Har De set hans Pansertog paa Banegaarden? Nuvel, det er hans værste Vaaben! Næsten hver Uge farer de ud en Gang . . . Hvis en af Kommunerne kommer i Restance med Leveringer, bliver et af disse Tog sendt ud. Og et Par Officerer kommanderer dem — du min Gud og Skaber! Landsbystarosten bliver pisket sønder og sammen, og hver tiende Mand af Indbyggerne skudt. Endnu værre gaar det til ved en Opstand. Et grænseløst Angiveri bliver Følgen. Hver Dag

finder der Husundersøgelser Sted i vor lille By — ingen kan mere være sikker paa sine Naboer og dermed paa sit Liv. »Kontra-Raswjedka« hedder den Institution, der leder disse Husundersøgelser — men vi kalder den »Den hvide Tscheka«!

Hans bekymrede Ansigt, der ligner en Agurk, bliver pludselig haanligt. »Nu er det allerede ikke saa galt mere,« fortsætter han. »Nu finder Undersøgelserne kun Sted om Natten ... Man skyder dem heller ikke mere ved højlys Dag, de dødsdømte, man fører dem til Ungern-Sternberg hos Daurija, den rasende Baron, som vi kalder ham ... »Sende til Bjergene« hedder det paa Semjonoffsk ... Nu ved De Besked, ikke sandt? Nej, Semjonoffs skønne og heltemæssige Tid er for længst forbi .... Han er blevet en Vellystning og Kvindehelt, og fører kongelig Hofhusholdning med en jødisk Skuespillerinde! Man siger til al Lykke om hende, at hun har reddet mange dødsdømte, hun beder ofte for dem, og hun er ogsaa den eneste, der har Indflydelse paa de Sager — i det store og hele er det kun en Draabe i Havet! Og Hæren smelter som Is for Ild .... Næsten dagligt deserterer et Par Kolonner, slutter sig til de røde Partisanbander, der holder til i Skovene, uden at man kan faa fat paa dem. Og en Dag —«

Han afbryder sig selv og farer sammen. Omkring Hjørnet drager en Skare graa Mennesker i smudsige Pjalter — tyske Vaabenfrakker, østrigske Bluser, vatterede Kineserkapper. De slæber sig meget trætte hen mod Banegaarden, deres nøgne Tær stikker ud af Skoene, paa deres Rygge hænger Bylter med alle mulige Slags Værktøj. Ved Siden af dem gaar et Par Semjonoffofficerer — blanke, rene, elegante. Paa de brede, gyldne Epauletter skinner og funkler Solen, deres Sølvsporer klirrer paatrængende. »Maaske er Seydlitz iblandt dem?« tænker jeg pludselig og rejser mig forskrænkket.

»Krigsfanger ...« siger den gamle med barsk Stemme. »Skomagere, Skræddere, Sadelmagere ... Snedkere .... Man piller nu alle Haandværkere ud af Fangelejrene og sender dem til Fronten ... Dèr maa de drage med i Trosset og lappe paa Hæren ...«

Der var ingen Bekendte blandt dem. Heller ikke Seydlitz.

Paa Hjemvejen blev det først rigtigt klart for mig, hvor stor en Risiko Førsterne løber ved at holde mig skjult. Du gode Gud, hvis nogen ogsaa faar dem dømt af denne Kontra-Raswjedka, denne hvide Tscheka?

Jeg maa af Sted saa hurtigt som muligt, det kan jeg ogsaa nok byde min Tilstand nu. Nej, de skal ikke for min Skyld miste Livet, nu til Slut, efter at de som vi har lidt i fire Aar! Om tre Dage altsaa ...

Ved Middagstid kommer Lückner fra Byen synligt ophidset. »Den hvide Offensiv har sat ind!« raaber han. »Ufa er allerede taget, overalt gaar det sejrrigt fremad. General Kappell havde nær nappet Trotzkis Deling ...«

»Skade!« sagde Perner. Det lød, som om han sukkede.

»Saa maa jeg skynde mig at komme af Sted!« sagde jeg smilende. »Ellers kommer jeg endnu for sent ...«

»Vil De af Sted?« spurgte Fru Thomas overrasket.

»Naturligvis! Jeg kan da ikke i Ugevis ligge Dem til Byrde!« Jeg løftede afværgende Hænderne. »Nej, lad mig gaa, hold mig ikke tilbage, beder jeg Dem... Hver ny Dag bringer jer i ny Livsfare, det kan jeg ikke længere —«

»Sludder og Vrøvl!« sagde Lückner brummende. »De skal se, om fire Uger er hele Historien ovre og det røde Herredømme glemt! I øvrigt er de Hvide, saa længe de sejrer, medgørlige og milde.«

»Tror De virkelig, at det gaar saa hurtigt?« spurgte jeg tøvende.

»Sikkert! Hvad skal de Røde stille op? Koltschak er en stor Fører, en ny Napoleon, siger hans Officerer. Desuden hjælper de Allierede ham; overalt er der landet udenlandske Tropper — Englændere, Franskmænd, Amerikanere, Japanere. ... Nej, det passer, hele Verden staar bag ham, for at tilintetgøre disse Bolscheviker! Og naar De ser paa Kortet ...«

Han tog et Atlas frem og slog op paa Alrusland for mig. »Se, her i Østen staar Koltschak. Hele Sibirien, Ural indbefattet, tilhører ham. I Syd staar General Denikin, hele Syden, Ruslands rigeste Omraade, behersker han med Donkosakkerne og sin frivillige Armé. Mod Nord igen staar General Miller for derfra at marchere mod Moskva, en stærk engelsk Okkupationshær understøtter ham. Endelig mod Vest, i lige

Linie med Petrograd staar Judenitsch, den store Czargeneral, ligeledes understøttet af Tanks og fremmede Tropper. En fast Ring, helt sluttet og uigennemtrængelig ... Naa, indrømmer De det saa?«

Jeg indrømmer det. Det synes umuligt nogen Sinde at sprænge denne Ring. Alligevel .... »Jeg vilde aldrig have troet, at det saa saa galt ud for Bolschevikerne,« siger jeg. »Saa har min gamle Vereniki dog haft Ret ... Men alligevel maa jeg videre. Jeg har mine Grunde. Nej, træng ikke ind paa mig — gør det ikke sværere for mig, end det i Forvejen er ...«

Maria sidder paa min Seng. Jeg ligger udstrakt, mit Hoved hviler i hendes Skød.

»Og du vil virkelig af Sted?« spørger hun.

»Forstaa mig ... Jeg vilde overhovedet ikke være blevet saa længe, hvis jeg havde anet ... Men jeg fik det først for nylig at vide, en gammel Mand paa Banegaarden fortalte det. Naar man paa en eller anden Maade faar Mistanke, kommer I alle i Katorgaen. Nej, stille, Maria, det er sandt! Og denne Fare vil jeg ikke længere udsætte jer for. Er det ikke nok, at det er gaaet godt saa længe ...?

Hun nikkede blot.

»Nej, det er paa Tide — i enhver Henseende! Jeg er kommet godt til Kræfter, har fremfor alt lært at bevæge mig, som frie Mennesker bevæger sig, har strøget Fangelejrens Manerer af mig. Aa, disse Dage har ogsaa i den Forstand været nødvendige! Jeg vilde slet ikke kunne være kommet videre uden dem — man vilde have genkendt mig den første Dag, bare af den Maade, hvorpaa jeg ser paa Mennesker, Gaderne, Husene, alt hvad der møder mig, ja endogsaa af, hvordan jeg gaar og staar! Nu er jeg atter et nogenlunde rankt Menneske, jeg har vænnet mig til at være Menneske ... Jo, jeg kan roligt vove det ...«

»Men hvis du alligevel blev her? Det kan dog ikke vare længe mere! Og saa — saa kunde vi maaske sammen —«.

Jeg klapper hendes Hænder. »Det ved ingen. Og oprigtigt talt, jeg tror ikke rigtigt paa det. Hvem siger, at det ikke alligevel varer et Aar? Nej, denne evige Fare og Bekymring

for jer, det gaar ikke ... Heller ikke af den Grund: Jeg vilde igen om kort Tid blive overfaldet af Psykosen. Det ligger for nær paa. Og Bekymringen for jer vilde drive den dybere ind i mig end nogen Sinde før. Med hvilken Ret, vilde jeg daglig spørge mig selv, udsætter du her en Haandfuld gode Mennesker for Fare, medens dine Kammerater ...? Aa, jeg har ladet gode Kammerater tilbage, ladet dem tilbage i en frygtelig Elendighed! Min Doktor Berger, en saa fin Sjæl, at man ikke kan fatte, at den i fire Aar har udholdt Fangenskabet uden at bryde sammen ... Saa en østrigsk Premierløjtnant, blød, godmodig, hjælpsom, en vis Saltin .... Og en lille tysk Aktiv ved Navn Schulenburg, uangribelig i enhver Retning, stærk og bøjelig som Staal ... Kun af mine første, mine gamle Feltkammerater er der næsten ingen tilbage mere ... De bedste er døde, Plettyfus, Hjemvé, Dysenteri ... Alene Hatschek, vor Artist, lever endnu, og desuden to brave Bayrere, Schwalangscher hedder den ene, Haletudse kaldte vi den anden, hans Ven ... Ser du, paa dem vilde jeg bestandig tænke, hvis jeg sad her i uvirksom Ro ... Og paa mine døde .... Nej, jeg maa bedøve mig for at kvæle disse sugende Erindringer i mig selv ... Jeg kan kun overvinde alt det, naar jeg atter griber Livet i Brystet og et halvt Aar ikke kommer til Besindelse! *Va banque* er min eneste Vej — det var den Erkendelse, jeg kom til før min Flugt, og den egentlige Drivkraft til den ...«

»Og hvis du nu gaar til Grunde?« spørger hun svagt.

»Stille, Pige! Jeg skal nok klare den! Og hvis ikke, tro mig, vilde jeg alligevel ellers gaa til Grunde! Man kan ikke i min Alder forvinde saadanne Aar i sin Lænestol ved at se tilbage og tænke efter. Saa gribes man af det bagefter, ligesom Rytteren over Bodensøen ... Nej, du maa forstaa mig, der er intet andet at gøre; jeg kan kun blive karsk ved at leve selve Livet videre! Alt det, der her i Sibirien har sat sig i mig som en Slags Spedalskhed, maa jeg drukne i en Strøm af Oplevelser, maa jeg afvaske ved at ruske op i mig selv af yderste Evne — det er den eneste Vej for mig, der gives ingen anden Mulighed!«

Vi tier længe. Jeg ser ufravendt op paa hende. Hendes Ansigt forekommer mig set nedefra nyt og pirrende. Ganske

nær mig staar hendes Øjne som blaa Lys, tæt over mig hænger moden og fristende som en Frugt hendes Mund.

»Her sidder vi nu,« siger jeg endelig, »som to Fanger, ødelagt af Krigen ... Men vi har allerede fundet Vejen, nu har vi ikke mere Lov til at give efter, nu maa vi bestandig rette os rankere op! Min store Klippe i det mindste har jeg overvundet ... Du har hjulpet mig over den — nu kan jeg møde alt ...«

»Ak,« siger hun bare, »jeg ved ikke, hvad jeg har hjulpet dig med ... Men hvis jeg uden at vide det har hjulpet dig — saa har du gjort det samme ved mig ... Ser du, det er alt sammen blevet helt sælsomt for mig efter en bestemt Dag ... Alt det forbigangne er udelukket ... Og naar jeg engang kommer hjem og møder en Mand, som jeg kan elske ... saa vil jeg ogsaa kunne det, som jeg aldrig troede at kunne ...«

»Hvordan det, Maria?«

Hun tager min Haand, trykker den mod sin Mund. »Jeg har drømt om dig i Gaar Nat ...« siger hun sagte.

Den sidste Dag gik med Forberedelser. Fru Thomas snørede en Bylt, som jeg kunde hænge over Ryggen som en ægte Muschik. Der var Brød, Sukker og Te i den, et Sæt Undertøj, en Daase lys Skocreme, der er særlig kostbar. Til mit Bælte har de, som engang tidligere Pod gjorde det, sørget for en Tschainik, en Tepotte af Hvidblik.

»Naar jeg saadan tænker paa det,« siger hun, men hendes Hænder er ikke i Ro et Øjeblik, mens hun taler, »nu gaar De igen ud i al den Vildskab, midt ud i denne blodige Revolution! Det kan vi ikke mere; vi er allerede alt for ødelagte ... Vi maa vente, indtil der kommer nogen og henter os ... Men jeg forstaar Dem godt — naar man er ung, og i fire Aar har siddet indespærret ...«

»Ja,« siger jeg, »saa er det lige meget med det alt sammen! Bare ud, gælder det om, bare ud ...«

Hun nikker tankefuldt, de vifteformige Rynker bliver dybere. »I jer er der netop trods alt endnu en Rest tilbage af Soldaten. Men vi civile Fanger ... Vore Lidelser ødelagde alting, og lod ikke noget mere blive tilbage. Hos jer kan man til Nød forstaa det: I er blevet taget til Fange som

Krigere, som Soldater, I ved hvordan og hvorfor ... Men vi, der blev hentet ud af Hus og Gaard, ud af al Fredelighed ... At saadan noget er tilladt! At ikke een i Verden rejser sig og siger ...«

Hun tier lidt, holder inde en Stund og sysler rolig videre. »Nu er jeg jo allerede faldet mere til Ro,« siger hun saa. »Men i Førstningen, da min Mand døde ... Paa den vaade, nøgne Jord, medens en Kvinde fødte ved Siden af ham ... I de første Dage skreg jeg uafladeligt. De skulde allerede til at bringe mig paa Galehuset, Russerne, nej, de begreb ikke, hvorfor jeg skreg ... »De maa være stille nu!« bad gamle Lückner. »Ellers fører man Dem bort!« Men naar man i tredive Aar har levet sammen med en Mand — og han forlader én paa den frygteligste Tid i hele ens Liv ... og bliver slæbt ud og sammen med en hel Masse andre smidt paa en Vogn og begravet et eller andet Sted, man ved ikke engang, hvor han er blevet af ... Man ser ikke engang en Grav for sig, naar man tænker paa ham, paa hans gode, stærke Hænder, paa hans Ansigt; ser ham kun altid, hele sit Liv igennem, som man saa ham sidste Gang, paa de nøgne Sten, udtæret og forvildet .... Jeg vilde tage mig af Dage dengang, forsøgte alle Midler, men Lückner og Perner vaagede over mig som tro Hunde ...«

Hun aander hørligt, stryger sig over Panden, som om hun vilde bortjage noget. »Naa, det ligger nu bag os,« siger hun saa roligt og arbejder flittigt videre. »Og Livet gør stærk, og alt vilde være godt, hvis man bare vidste, til hvad Ende man bar det alt sammen! Men ... Stod der ikke noget nyt i Avisen om Tyskland?« afbryder hun sig selv.

»Nej,« siger jeg sagte. »Der skal endnu stadig væk herske revolutionære Uroligheder. Bolchevikerne haaber, at der skal udvikle sig en Raadsrevolution af det, og forsøger alting —«.

»Min Gud, det bliver der dog vel ikke noget af?«

»Nej,« siger jeg fast, »det er udelukket!«

»Det vilde vi Civilfanger heller ikke kunne komme over. At vende tilbage med en higende Længsel efter Orden, som efter al det Smuds, al Ulovlighed og Korruption næsten er sygelig — og saa ... Nej, blot ikke det, vi er jo blevet saa

nøjsomme, vi ønsker kun Orden, intet andet, kun Orden og Maadehold og Retfærdighed...«

»Det skal vi ogsaa nok finde!« siger jeg trøstende. »Og hvis vi ikke skulde finde det, saa vil vi selv skabe det — vi Krigsfanger! Thi vi er en Magt, Hundredtusinder af Mennesker, som ekstatisk vil bygge op, thi i os raaber som i ingen andre Viljen til Fred, Trangen til Retfærdighed ...«

»Ja, det vil vi virke for, vi Sibirere alle tilsammen!« siger hun hurtigt. »Og naar *det* lykkes for os, vil vi være tilfredse trods alt, hvad der er sket! Saa gaar det os jo ogsaa nok godt endnu en Gang... Og det, vi har lidt, led vi af Fjenden, i Krigen ... Nej, vi vilde ikke mere klage ... Men disse Russere ... Har De nogen Sinde hørt om de baltiske Baroners Tog? Fra Kurland, Livland, Estland? Ikke det? Vi mødte det i Simbirsk, paa den Tid, da vi ventede paa Hjemfart, da hele Rusland endnu var bolschevikisk. Man havde arresteret alle baltiske Adelsmænd for at deportere dem til Sibirien. Og dette Tog saa vi ... I Spidsen for det gik gamle Herrer med langt Skæg, en var i Paletot, graa af Støv, en anden i en grøn Jægerdragt, tilsølet af Ler, med forrevne Støvler, som de blodige Tær stak ud igennem. Saa kom de yngre i afrakkede Gardehusaruniformer, med afrevne Epauletter, slidte Baand af en eller anden Orden, de havde erhvervet i Kampen for Rusland — for det selv samme Rusland, der nu martrede dem! En Mand havde ophovnede Strimer i Ansigtet, næsten alle var de blonde, med blaa Øjne, men Udtrykket i deres Øjne var ubeskriveligt, havde intet mere med Menneskeblik at gøre, det var samme Udtryk som i en Skare udasede, til Døde pinte Dyr .... Solen brændte, deres Læber var sprukne. Ingen gav dem en Slurk at drikke. For hvert hundrede Skridt var der en, der styrtede. Da en stille Olding med Fingre, der var saa tynde som Edderkoppeben, ved Siden af os styrtede forover, var der straks tre Gardister, der kastede sig over ham. Nagaikaerne ramte ham paa Hoved og Hals, han stejlede hulkende og vaklede videre som en drukken... Der kom gifte Kvinder og unge Piger, Grevinder og Baronesser, hvis Ansigter saa ud som Porcelæn. Jeg saa en halv Snes unge Piger, syttenaarige, med en Strøm af lyst Haar fra de opløste Fletninger, rørende som Madonnaer i deres Lidel-

ser. Ved deres Hænder løb de smaa Brødre, smaa Grever med blodige Fodsaaler; de klamrede sig bønfaldende til de større Søstre, og hængte sig grædende ved deres Mødres pjaltede Skørter. De unge Piger havde det værst: Greb og Puf af de ved Siden af ridende Gardister, Smæderaab og vrinskende Latter ramte dem for hvert Skridt — jeg saa dem ofte lukke Øjnene; de gik næsten som Mennesker, der gaar i Søvne. Til sidst kom der et Par Vogne, elendige Kærrer, med Sengetøj, Kister, Stole. Paa en tilsmudset Madras — man kunde endnu se paa den, at den var af svær Silke — sad der en ung Grevinde, der ammede sit nyfødte Barn ...

Og ser De, Fændrik,« sagde hun til sidst, »dengang var det os alle sammen, som om vi saa os selv — som i et Spejl! Thi saadan, nøjagtig saadan drev man ogsaa os Civilfanger igennem Alrusland ...«

Da jeg bryder op, staar de alle i Gangen. Gamle Lückner har fugtige Øjne. »Klar dig godt, min Dreng!« mumler hans Kokosskæg. Perner skjuler sin Rørelse i Geskæftighed. »Har De det nu ogsaa alt sammen — har De ikke glemt noget?«

Gennat vilde helst drage med. »Hils Tyskland!« raaber han hæst. »Og sig, at det skal blive enigt — som vi er blevet det!«

Fru Thomas tager i sidste Øjeblik mit Hoved mellem sine Hænder og kysser mig undseligt paa Panden. »Tyske Dreng ... Nu ganske alene ud i denne vilde, russiske Verden ...«

Maria gav mig stumt Haanden.

Jeg drager Vest paa. Mine Papirer lader virkelig til at være hævet over enhver Indvending.

Paa Banegaarden fik jeg uden videre en Billet til Irkutsk. Inden jeg rejste af, opsøgte jeg en Delegeret, hvis Adresse jeg havde fra Førsterne.

»Jeg er paa Flugt,« sagde jeg, »og vil blot bede Dem om at sende mine hidtidige Dagbogsoptegnelser ad den sikre Vej til Hjemmet.«

»Gerne,« sagde den lyse, hjælpsomme Svensker venligt. »Der gaar næsten hver Uge en Kurér til Petrograd. Derfra

bliver det sammen med Meldingerne sendt direkte til Rigsbanken, til Berlin.«

Nu sidder jeg i en Fjerdeklasseskupé, hvis Ruder er itu, og hvor Gulvet er fuldt af Snavs. Rundt omkring mig kryber Kvinder og Mænd sammen med brogede Hovedtørklæder og gule Halvpelse, uredte og næppe nok vaskede. Mændene ryger deres smaa, spidse Cigaretter fra Malhorka, der er rullet som Kræmmerhuse og udvikler en Røg, skarp som brændt Gummi. Mellem vore Fødder, bag Barrikader af Bylter og Kister, vælter mere end en halv Snes Børn af alle Størrelser sig. De skriger krigerisk op, og jeg mærker snart, at det ene Parti er hvidt, det andet rødt. De leger ikke som tidligere Røvere og Soldater, men hvid og rød Garde — Hvid og Rød.

Mine voksne Naboer skriger ikke mindre larmende op end deres Afkom. I den forvirrede Raaben og Skrigen i Munden paa hverandre forstaar man ikke alt, men det lykkes mig at komme til Klarhed over det, Samtalen drejer sig om. Ved Siden af mig sidder en Muschik med et Helgenskæg, gult som et Rundstykke. »Nej,« siger han, »skæld ikke ud paa de Hvide, de holder Orden, at I ved det ... De Røde kommer og tager simpelt hen alt, hvad vi har Brug for, Heste og Vogne, endogsaa Køer ... Alt tager de fra dig og betaler ikke engang ... De Hvide er bedre, de faar alt fra Udlandet, og giver smukke Sedler for det, de tager ...«

»Ja, som ingenting er værd ...« brummer en halvhøjt.

En Bondekone lige overfor mig, smuk, bred og saftig, med en Næseryg saa skarp som en Kniv, er kommet i et umaadeligt Oprør over et eller andet. »Og saadan et Svin skal jeg leve sammen med?« skriger hun op. »Med denne Drukkenbold, denne Gedebuk, denne Hingsteplag? Aa, bare de Røde vilde komme, saa at jeg kunde blive skilt! Hos dem gaar det ganske simpelt til — man skriver bare: Jeg har ikke mere Lyst — og saa er det med det samme overstaaet, og alt er forbi, og man er fri ...«

En yngre Mand med luvslidt Uniform, hvis Haar er halvt opædt af en Slags Skurv, ryster sit udtærede Hoved. Han ser meget deprimeret ud, kommer sikkert direkte fra Fronten, fatter ingenting mere ... »Aa, gaa væk, I ...« mumler han hjælpeløs. »Vi er slaaet, slaaet af Gud, det er hele Sagen

... Hvad enten det er rødt eller hvidt — Djævelen er faret i os ... Vi er nu engang et fordømt Folk ... Hvad kan man gøre? Taaler og lider! hedder det i Skriften ...«

I Werchne-Udinsk saa jeg de første japanske Afdelinger. De sad og krøb sammen ligesom smaa gule Aber, i tykke Pelse omkring et Kulbækken, og stirrede hypnotiseret ind i de røde Gløder. Af deres smaa sammentrykte Ansigter kunde jeg ikke se andet end et Par sorte Øjenspalter, stumpe Næser med stærke Næsebor og smalle, indskaarne Munde. Undertiden opsteg der fra deres Grupper en kort guttural Tone, sælsomt nasal og uden Svingninger, ligesom en fremmed Fugl, der skruer sig til Vejrs med haarde Stød.

»Dèr sidder de nu, disse gule Ulve!« fraader Bondekonen. »Og udsuger det i alle Ender og Kanter, det arme Rusland ... Hyæner er de, Aadselædere, intet andet ...«

Om Morgenen vaagner jeg op ved Baikalsøen. Nu løber Toget langs dens Bred lige til Irkutsk. Jeg griber mig i, at jeg anspændt stirrer mod Vest. Dèr ligger en lille Landsby, hvor vi engang arbejdede, en Sommer igennem. Golunstnoje hedder den.

Dengang levede Pod endnu, min gode Pod, min brune Bjørn. Han var vor Ataman, vor Anfører — Foged, Lærer, Inspektør, alt i een Person. Ogsaa Brünn var der, dengang endnu frisk og klar; ham kunde man hyppigere finde i Sengen hos de kraftige Bønderpiger end ved sit Arbejde i Markerne. Og Hatschek, Artisten, med sine første Klasses Kunster ... Og de to Bondesønner fra det bayerske Højland, Schwalangscher og Haletudsen ...

Da Høsten dengang var bragt i Lade, drog vi gennem den samme Strækning mod Øst, som jeg nu kører Vest paa. Og Brünn bandede morderligt, fordi han tænkte paa sin dejlige Seng, han havde forladt, endnu varm ... Og Pod, min stille Bonde, talte med sin dybe Stemme om »sine« Køer og Heste ... Og blev stadig mere tavs, jo mere vi fjernede os fra Golunstnoje ... Og til sidst saa han bare i den Retning, i hvilken »hans« Gaard laa ...

Over de samme Skinner raslede vi, ad de samme Kurver

gled vi! Her ved dette Træ har jeg maaske sagt: »Du Pod, gamle Dreng, hør engang...«

Mine Øjne svier pludselig. Jeg lukker dem og trykker min Hage mod Brystet. Ak, Pod, hvis man dengang vilde have sagt os ...?

I Beresowka pakkede jeg mit andet Brød ud, det var viklet ind i en gammel Avis. For at forkorte mig den lange Fart, læste jeg den lige fra Begyndelsen til Enden. Der stod i den, at England endelig havde besluttet sig til Hjælp, og at der vilde blive tildelt de antibolschevikiske Armeer Vaaben, Patroner og Mundering til to Hundrede Tusinde Mand. Desuden vilde England som aktiv Hjælp sende to Bataillioner, den ene fra Middlesex, den anden fra Hampshire, en hel kanadisk Division, og til Understøttelse af de hvide Officerer nogle Hundrede Instruktører.

Endvidere skrev de, at den Øverstbefalende over alle de allierede Tropper, General Janin, der samtidig var Leder af den franske Interventionskommando, var ankommet til Omsk til Kamp mod Bolschevismen, og tillige med ham General Stefanek, første Krigsminister i den nysoprettede Tschekkoslovakstat. Han skulde fuldende hele Tschekkerkorpsets Uddannelse under Overbefaling af General Janin, og overtale de tschekkiske Legionærer til yderligere Kamp mod Trotzki.

Alt dette er nyt for mig — hvis det passer, er Bolschevismens Tilintetgørelse kun et Spørgsmaal om Tid.

I Irkutsk maatte jeg staa ud. Det næste Tog Vest paa gik først Dagen efter. »Lev nu vel, Brødre!« Jeg bankede min Gamle med Helgenskægget paa Skulderen og trængte mig forbi. Foran den gammelkendte rød-hvide Banegaardsbygning drev tschekkiske Legionærer om. De bar nye, straalende Uniformer, de var varme lige til Halsen, fyldige, næsten fede, med runde, arrogante Ansigter. Jeg konstaterede med Undren, at de ikke hilste, naar hvide Officerer mødte dem. Nogle vendte dem oven i Købet Ryggen med slet dulgt Haan.

Skal jeg overnatte et eller andet Sted? Nej, jeg maa spare, og vil gøre ligesom mine Medrejsende: Opsøge mig en eller anden Krog i Banegaardshallen, lægge min Bylt under Hove-

det og sove uden Bekymringer og Udgifter ... Jeg strejfer om i Byen lige til Aften, over Broerne, langs med Angarafloden. Paa flere Huse, navnlig ved Brohovederne, griner dybe Spor efter Kugler frem. Enkelte Tage er ødelagte, et Par Mure styrtet sammen. Jeg ser en ti—tolv Krigsfanger, tyske Pionerer, som arbejder paa at udbedre Skaden, og bliver længe staaende ved dem.

»Menneske, glo dog ikke saa fjollet!« raaber en mager Underkorporal, der ligner min Hatschek. Jeg farer sammen og gaar skyndsomst videre. »Ak, Kammerater ....« mumlede jeg bare.

Da jeg kommer tilbage, er Hallen optaget til sidste Plads. Jeg spejder med skarpe Blikke over hundrede Kroppe, maaske vil det lykkes mig trods alt endnu at opdrive en lille Plads. »Hejda, Broder, kom over til os!« raaber pludselig en dyb Stemme. »Her gaar det nok — du er jo slank, en ren Dreng ...«

Jeg kæmper mig igennem, til jeg naar ham. Det er min Gamle fra Kupeen, ham med Helgenskægget. Bondekonen med Høgenæsen rykker sig knurrende til Side, Frontsoldaten trænger paa fra den anden Side. Jeg klemmer mig under Latter ned i Mellemrummet og skubber Bylten om bag Nakken som Hovedpude. »Tak, Brødre!« siger jeg. »Saa fik jeg da mit Nattekvarter ...«

Det bliver hurtigt varmt. Vi ligger som Sild i en Tønde, op imod tre—fire Hundrede Mennesker.

Efter en Tids Forløb opdager jeg, at jeg ligger i Krydset af to brede Gange, foran et stort, pragtfuldt Alter. Det er maaske det, der har tiltrukket den Gamle, saa han har søgt herhen. Og er det maaske derfor, at Bønderne ligger tættest her?

Jeg ser længe paa den smilende Madonna. Se, foran det prægtige Helgenbillede brænder der en lille, rød, evig Lampe! tænker jeg træt.

Evig ...?

Og saa sover jeg.

Jeg er blevet arresteret. Det gik saa hurtigt, at jeg endnu næppe begriber det. Men i dette Vagtlokale, hvor jeg nu sidder sammen med tyve Mennesker, faar jeg nok tilstrækkelig Tid tilovers til at opdage Fejlen i mit Regnestykke. Fordømt og forkludret! plejede den kække Brünn at sige i den Slags Tilfælde. Nej, endnu hænger jeg ikke med Næbbet ...

Da Toget var meldt, gjorde jeg mig rede til midt i Klyngen af mine tidligere Medrejsende at stige ind i Retning af Omsk uden videre Omstændigheder. Foran hver Vogn stod der en Vagtpost, som forlangte at se vore Papirer. Nu vel, jeg gav ham dem, næsten skødesløst — hvad kunde der passere mig?

»Hvor er Kontrastemplet?« spørger Vagten.

»Hvad ... hvad for noget ... Kontrastemplet?«

»Naa saadan ... Det ved du ikke? Ingen maa forlade Byen uden Kontrastempel!« siger Manden strengt. Og vender sig mod en anden og tilføjer: »Videre ... de næste!«

»Jamen Herregud ... hvor faar man da dette forb... dette Kontrastempel?« tog jeg paa Vej.

Vagtposten grinede. »Det skal du snart faa at vide — nu pascholl, sink os ikke!«

Ved Udgangen af Banegaarden stod, indesluttet af Vagtposter, en Skare Mennesker: Mænd og Kvinder, Købmænd og Arbejdere, Bønder og Soldater. »Hvad er der dog i Vejen, Brødre?« raabte jeg. »Hvad skal dog det være godt for?« »Det maa Fanden vide ...« mumlede et ungt Menneske i en afrakket Uniform ængsteligt. Jeg blev af en eller anden Grund beklemt ved hans Ord og spurgte ikke mere.

Vi stod et Par Timer raadvilde. Efter en Stunds Forløb kom min Vagtpost igen. Ved Siden af ham gik Høgenæsen og bandede uhumsk. »Vil du smage Knutten, din Horekælling?« skreg Posten.

»Fire ad Gangen nu — march!«

Som en træt Kvæghjord traskede vi gennem Byen. Forgæves søgte jeg at berolige mig selv. Har du maaske ikke straalende Papirer, straalende Bumagas? Og betyder ikke i Rusland et Papir alting? Nej, det lykkedes mig ikke mere at tage denne Sag let. Hvis det ikke var Rusland, dette Land, sagde jeg advarende til mig selv, hvor paa et Øjeblik den mest soleklare Ret kan blive til Uret ...

Da vi kom forbi Broen, mødte jeg for anden Gang de tyske Pionerer. »Kæreste Børn,« raabte Underkorporalen, »er det ikke den Dreng, der i Gaar gloede saa fjollet paa os?« Jeg saa mod Jorden og følte et Stik i mit Hjerte. »Endnu i Gaar saa stolt til Hest . . .« tænkte jeg beskæmmet.

I Vagtlokalet er der saa lidt Plads, at vi maa sætte os ned paa Stengulvet. Paa Væggen kravler der hele Batailloner af Kakerlakker omkring. Der lugter af Urin, der stinker af Fodsved. Høgenæsen bander i een Køre. »Twoju matj . . . twoju matj . . .« Jeg har hørt denne gyselige Ed Tusinder af Gange af Mænd — af en Kvinde, en Moder hørte jeg den her for første Gang.

Marias Mund er ren og dragende og uopnaaelig.

Nu sidder jeg her allerede paa syvende Dag med tyve Mennesker i dette Vagtlokale, der ligner et Fængsel ganske fortvivlende. Ti Gange har jeg allerede forlangt at faa en Officer i Tale. »Vent, Snothas!« hedder det saa grovt. Mine Legitimationspapirer har man taget fra mig. Jeg svæver i fuldkommen Uvished om min Skæbne.

Høgenæsen har gjort mig til en Slags Fortrolig. »Boschemoi — gid dog bare de Røde vilde komme!« sukker hun hundrede Gange. »Hvem ved, hvad der endnu kan passere med os, her hos disse Hunde, disse Djævlestege . . .«

»Hvad kan der ske?« siger jeg afværgende. »Det varer vel kun saa længe, til vi faar Stemplerne . . . . Og saa kommer de nok en Dag, og vi marcherer glade videre . . .«

Hun vugger med Hovedet. »Ay, ay . . .« mumler hun. »Hvis jeg bare ikke —«

»Hvad for noget?«

»Du skal vel forraade mig?« skriger hun op. »Du kan spørge længe: Hvad for noget, hvad for noget? Du Søn af en Pope, din Spurvehjerne, din Munkekrøbling . . .«

Vor Stemning er uden Undtagelse trykket. Alle føler sikkert: Selv om vi er nok saa uskyldige, den, der een Gang er kommet til at sidde i Kachotten, een Gang har faaet sine Fingre i dette ubegribelige Maskineri, ved aldrig med Sikkerhed, om han ikke bliver knust i det . . .

I de første Dage holdt jeg mig oppe paa Grund af det nye

i denne Oplevelse. Efterhaanden lader jeg Hovedet hænge — i samme Grad som det fremmede bliver Vane, det nye gammelt. Jeg er ikke mere vant til Smudset, de mange Mennesker, det kvælende trange Rum. Ja, hvis jeg var kommet hertil fra Totzkoje — saa vilde det trods alt være forekommet mig som et Paradis! Men efter denne Tid i Tschita, efter denne Uge i Førsternes Hus ...

Mine Lidelsesfæller tilhører alle Samfundslag i dette Kæmperige. Der er jævne Bønder i Basttøfler, permitterede Soldater i Skaftestøvler, velplejede Købmænd i Laksko. Enkelte af dem er utrolig meddelsomme, saa det næsten grænser til Taabelighed. Jeg ved ikke, hvoraf det kommer, men netop jeg maa høre paa alle mulige Tilstaaelser og mærker snart, at de kommer af en Skyldbevidsthed, der søger et Frisprog hos andre.

Næsten alle frygter for, at man skal angive dem. »Jeg har en Søn, som staar i den røde Garde,« hvisker en Bonde. »Det er maaske derfor ...?« »Jeg har engang solgt de røde Tropper en Ladning Korn ...« mumler en Købmand. »Maaske af den Grund ...?« »Jeg har hilst de røde Tropper som Befriere ved deres første Indtog ...« hvisker en Kulak, en lille Proprietær. »Maaske derfor ...?« »Jeg har Hundreder af Gange ønsket min Mand, den Horeunge, de Røde paa Halsen!« knurrer min Høgenæse. »Det er maaske derfor ...?« Og alle ser de paa mig, ligesom bønfaldende, efter deres Ord, og venter paa, at jeg skal sige: »Aa nej, det betyder ingenting, det kan ikke være af den Grund, at ...«

I Begyndelsen kunde jeg trøste dem af et godt Hjerte. Nu er ogsaa jeg allerede ved at blive mere stille. Min Gud, netop af den Grund kan det sikkert være, er det maaske netop, at .... Men jeg? Hvorfor er jeg her?

I Dag fandt jeg de første Lus paa mig.

Hver Morgen bliver en Haandfuld raabt op til Forhør. I Dag var det Turen til Høgenæsen, en krumbøjet Bonde, Proprietæren, den permitterede Soldat. Som den sidste jeg selv.

Foran et bart og nøgent Værelse lod man os vente, kun Høgenæsen slap ind. Da hun efter kort Tids Forløb kom

tilbage igen, hang hun ynkeligt med Næbbet. »Aa, disse Horehingste!« mumlede hun halvhøjt. »Bliv her!« overfusede Vagten hende. »Næste Mand ...«

»Naa, hvad var der saa i Vejen?« spurgte jeg sagte. »Gid du maa kvæles i dine Spørgerier, du Søn af en Pope!« farer hun løs paa mig. Aha, tænker jeg, det ser ikke godt ud ... Den krumme Bonde, som man tager i Forhør efter hende, kommer glædestraalende tilbage. »Jeg har faaet Kontrastemplet... jeg har faaet det!« Han løber af Sted, uden at nogen kerer sig om ham. Jeg sætter mig paa Gulvet, læner Skuldrene mod den kalkede Væg. Jeg er meget træt og min Ryg smerter.

Efter en Tids Forløb sniger Kulaken sig ud med et Ansigt som en grøn Ost og stiller sig ved Siden af Høgenæsen. Den magre Soldat følger den krumme Bonde — leende, befriet. »Wassili Sjabrev!« raaber Starschien. Jeg farer op og gaar ind.

Ved Bordet sidder en Officer, dolkeskarpe Øjne, brutal Hage. Ved Siden af ham een, to Skrivere. »Du er Wassili Sjabrev fra Borsa?« spørger han kort.

»Ja,« siger jeg. »Wassili Sjabrev«.

»Godt, godt... Vor Kontra-Raswjedka har ved at forhøre sig i din Landsby bragt i Erfaring, at du er en længe eftersøgt Rød, som for længst staar paa Listen over dem, der er modne til Jorden. Her staar: Wassili Sjabrev, ifølge Protokollen paa Befaling af Ataman Semjonoff skudt paa Grund af rød Agitation. Det mislykkedes den Gang, lader det til? Nuvel, du kan bande hult paa, at vi skal genoprette det forsømte! Og selv om du ogsaa een Gang er sluppet os af Hænde, anden Gang skal det ikke lykkes dig! Hold dig beredt — tredie Morgen fra nu, ganske tidligt ...«

»Deres Højvelbaarenhed...« raaber jeg skingrende.

»Ud med ham!« buldrer Officeren. »I den særlige Afdeling — tillige med de andre! March...«

»Deres Højvelbaarenhed ... En Fejltagelse ... virkelig ...«

»March, pak dig, du Søn af en Hund!« knurrer Starschien. »Har du ikke hørt? Sink os ikke — ud ...«

Jeg stritter forgæves imod. To Betjente griber mig i Armene, puffer mig ud til Høgenæsen og Kulaken. »I Stadsfængslet!« raaber Starschien efter os.

Jeg ligger nu i en rigtig Katorga. Fire nøgne Vægge, fugtige og skimlede, et lille Vindue højt oppe, bitte lille og tilgitret, i Krogen en aaben Spand, fyldt med raadnende Ekskrementer. Omkring mig alskens Pak: Røvere, Desertører, Skøger, og desuden to Intellektuelle, den ene med Akademikerafgangsbevis, overbevist Bolschevik og Agitator, den anden i Embedsuniform, Kassebedrøver og Vekselfalskner. Desuden min fede Kulak og Høgenæsen.

De fleste tager deres Skæbne som kun Russere kan tage den, stoiske og stumme. Røverne spiller Kort, Desertørerne taler om den tyske Front, den fede Kulak beder enstonigt, Høgenæsen bander sine sjofle Eder, Bolscheviken holder smaa Taler. Kun en Varietésangerinde, en lille, sorthaaret Kat, som har spioneret for den røde Garde, medens hun holdt til hos hvide Officerer, lader til at være helt fra Forstanden. »Jeg vil ikke dø!« skriger hun ustandseligt. »Jeg vil ikke skydes ... Nu, da det bliver Foraar...«

»Hold din Kæft, din Officersmadras!« brummer Høgenæsen.

Du min Gud, hvad skal der nu ske? Jeg kender disse Fængsler fra Fortællinger af Kammerater, Krigsfanger, der har tilbragt Aarevis i dem. Og enhver ved, at man enten glemmer Fangerne derinde, indtil de gaar til Grunde i Skarn og Lus, eller henter dem ud for at skyde dem — en tredie Løsning kendes ikke.

Undertiden tænker jeg fuld af Længsel paa mit lille Værelse i Skovriderhuset ... Ja, endogsaa paa mit store Værelse med mine Kammerater i den mongolske Lejr tænker jeg allerede med Følelsen af et smerteligt Tab .... Aa, nu forstaar jeg det alt sammen! Men hvem kunde ogsaa have tænkt paa det? Syntes ikke alt fejlfrit forberedt? De har anstillet Efterforskninger og faaet ud af dem, at denne Sjabrev blev skudt, det er det hele. Men det er tilstrækkeligt, for Helvede, thi nu, da han endnu lever, kan det ikke udlægges paa anden Maade, end at han er undsluppet fra dem ... Og nu takker de Tilfældet, der endnu en Gang har spillet ham dem i Hænde, ... Og saa indhenter de det forsømte ... Jeg ser pludselig min Fører Ivan, Wassilis Broder, for mig. Nej, det havde han heller ikke kunnet have nogen Anelse om! Alt

syntes at være i den bedste Orden. Og hvis ikke denne ulyksalige Hændelse paa Banegaarden var indtruffet .... Lad mig se, hvor vilde jeg saa have været nu? I Omsk — ja, for længst i Sikkerhed for alle Efterforskninger ...

Vanvid! afbryder jeg mig selv. Hvad hjælper nu disse Drømmerier, dette »Naar« og »Hvis«. Det hjælper nu intet. ... Jeg grubler af alle Kræfter: Paa hvilken Maade kan jeg atter slippe ud? Der gives kun een Vej: Jeg maa tilstaa, jeg maa sige den fulde Sandhed! Selv om man saa ogsaa putter mig et Par Maaneder i en anden Katorga og efter det i en ny Helvedeslejr — jeg har udholdt Totzkoje og kommer ogsaa nok over det. Nej, en anden Mulighed for at redde mit Liv, gives ikke ...

Efter det Øjeblik lurer jeg som en Kat før Springet. Jeg har udsøgt mig en Plads foran Døren, hvis tilfældigt en Officer skulde se herind. Eller hvis de, hvad der sker hver Morgen eller Aften, henter det Dusin, der staar for Tur.

»Uden Bagage!« hedder det simpelt hen. Da der for nylig var en, der spurgte, hvorfor han da ikke maatte tage den med, svarede man ham leende: »Fordi du ikke mere faar Brug for den — Dumrian!«

Gud i Himlen, i Morgen er det den første Dag! Tre Morgener er der mig endnu beskaaret .... Hvis det ikke er lykkedes for mig inden den tredie ... Ved denne Tanke springer den kolde Sved frem paa min Pande. Og noget iskoldt løber med tusind Fødder ned ad Ryggen paa mig.

Det er lykkedes for mig; Klokken fem kom Officeren herind til Navneopraab. Da han var færdig med det, trængte jeg mig voldsomt frem. »Du med ...?« spurgte han haanligt. »Kan du ikke vente, til din Tur kommer? Naa ja, for min Skyld ...«

»Deres Højvelbaarenhed,« stammede jeg forvirret, »jeg har en Tilstaaelse at gøre ... en vigtig Tilstaaelse ...«

Han lo bare. »Det siger de alle den sidste Dag!«

»Nej, det passer virkelig ... jeg besværger Dem ... lad mig forhøre! Men ... det beder jeg Dem om ... af en Officer, der taler Tysk ... en eller anden ...«

Officeren spidsede Ører. »De taler Tysk?« spurgte han langsomt. »Saa har det noget at gøre med Tyskerne.«

»Ja ... med Tyskerne ...«

»Godt,« sagde han, »jeg skal se ad!« Og vedblev, idet han vendte sig mod Vagten: »Ud med dem, af Sted!«

Skrig og Bønner. Slag og Eder. Jeg lukkede Øjnene, krøb ind i en mørk Krog, trykkede Pegefingeren langt ind i Ørerne. Da der igen var stille, manglede der seks Mennesker ...

Nu er der god Plads, men det vil ikke vare længe. Ved Middagstid kommer for det meste de ny mistænkte. Indtil da vil det gaa til i dette Hul som hidtil.

Kulaken beder, Embedsmanden græder, Høgenæsen bander. Agitatoren siger, som om han holdt en Folketale: »Vi maa tage den revolutionære Energi over med os i Døden. Thi Energi er Kraft. Og enhver Tanke, som udspringer af vore Hjerner, og som kan komme Proletariatet til gode ...«

Klokken ti blev jeg kaldt ud. I Gangen stod der en smuk, ung Officer med gode Øjne.

»De er Sjabrev?« spurgte han.

»Nej,« siger jeg hurtigt, »jeg kalder mig bare Sjabrev, Wassili Sjabrev, fra Borsa. I Virkeligheden er jeg en tysk krigsfangen Officer ...«

»En tysk krigsfangen Officer?« gentager han paa Tysk og træder et Skridt tilbage af Forbavselse.

»Ja,« siger jeg, ligeledes paa Tysk. »Sjabrevs Papirer har jeg købt af en Bonde. Og hvis De ikke vil tro det, saa spørg mig ud, beder jeg Dem, om et eller andet ... militært for Eksempel eller ...«

»De har været Infanterist?«

»Kavallerist, Dragon!« siger jeg hurtigt.

Han tænker sig om. »Hvornaar sætter Uddannelsen af de gamle Remonter ind?« spørger han saa.

Jeg blomstrer op. »Aa,« siger jeg flot, »naar Hestene er kommet igennem de tre Gangarter med strakte Legemer, saa maa man gaa videre med Træningen af Bagbenene gennem forhøjede Krav i samtlige Gangarter og ved Sidegang ....« Hejda, nu flyder jeg ovenpaa, det er mit Omraade! Jeg kører los, indtil han standser mig.

»Godt,« siger han smilende. »Alligevel — jeg kan kun gøre lidt for Dem! Beklager det inderligt... Man vil fortælle mig, at De er bolschevikisk Spion, selv om ogsaa alt det andet passer ... Vi har allerede overbevist alt for mange Krigsfanger om den Slags ...«

»Deres Højvelbaarenhed,« siger jeg forpustet, »min tidligere Lejrkommandant, Stabskaptajn Vereniki af Transbaikalkosakkerne, kender mig godt ... Han staar for Tiden under Ataman Semjonoff ... Hvis De vilde skrive til ham, at jeg er her, eller endnu bedre telegrafere, paa min Regning, jeg har Penge, saa vilde han straks svare, at jeg ... at jeg ...«

»Godt!« siger han langsomt. »Det er en Udvej. Deres Navn? Den forhenværende Lejr?«

Jeg opgiver det hele. »Vereniki,« siger jeg saa, »ved Ataman Semjonoffs Stab i Tschita.«

»Godt, det skal jeg sørge for. Og udsætte Deres Eksekution i otte Dage. Men hvis der ikke til det Tidspunkt skulde være indløbet Svar — er min Magt til Ende ...«

»Jeg tror sikkert ... jeg er overbevist om, Deres Højvelbaarenhed ... Hvis De ikke glemmer det ...«

»Jeg skal ekspedere det alt paa bedste Maade, De kan være ganske rolig! I øvrigt har jeg været længe i Tyskland, ved Legationen. Jeg sætter Pris paa dette Folk ...«

Han hilser og gaar. Hvor godt er ikke hans Ansigt efter alt det Pak, hvor menneskeligt er ikke hans Sprog! Jeg løber i en Fart tilbage til mit Hul, vil kaste mig ned, paa en eller anden Maade være alene ...

Men der maa staa noget nyt at læse i mit Ansigt, noget, der lyser. Den lille Sorte kaster sig over mig, slaar sine Arme omkring min Hals, saa hun er ved at kvæle mig. »Du kender en Udvej!« skriger hun op. »Sig den, sig den ogsaa til mig! Du kan redde mig... Aa...«

Jeg river mig løs med Nød og næppe. »Jeg kender ingen — for dig kender jeg ingen ...«

»Aa jo — jo! Ak, kom, jeg skal give dig alt ... Du maa gøre med mig, hvad du bare ...«

»Stik hende dog en i hendes kønne Fjæs!« skriger Høgenæsen. Hun fraader af Misundelse og gebærder sig som en vanvittig. »Se mig til den Horetæve, denne Mandeseng ...«

Siden i Gaar har jeg levet i en ulidelig Spænding. Jeg havde mest Lyst til at gaa hvileløs op og ned, men det er der ikke Plads til. Paa hver Fodsbred af det vaade, besudlede Gulv ligger der Mennesker og flyder. Og den, der staar foran Dødens Tærskel, mister utroligt hurtigt Civilisationens Hæmninger.

Det var netop nu til Morgen, at man skulde have ført mig ud. Men der maa være indtraadt en Opsættelse, thi Høgenæsen og Kulaken er her ogsaa endnu. I alt ligger der nu i dette Rum paa seks Gange syv Meter otte og tyve Mennesker. Vi faar næsten intet at spise, men det er maaske kun godt. Vi vilde ellers brække det op igen alt sammen, thi Luften her er som i en Pesthule. Ingen har Lov til at forlade dette Hul for at forrette sin Nødtørft. Og Spanden er overfyldt.

I Eftermiddags har man bragt to Krigsfanger, en Tysker og en Østriger. Man kunde endnu kende dem paa deres Uniformrester, og de kastede sig øjeblikkeligt paa Gulvet. Jeg saa, at man havde slaaet dem frygteligt, og hørte, at den mindste, Østrigeren, græd voldsomt.

»Hvorfor er I kommet her?« spørger jeg sagte, og sætter mig samtidigt ned.

Tyskeren ser op. »Er du ogsaa ...?«

»Ja,« siger jeg. »Prøjsisk Dragon. Fra Slesvig-Holsten.«

»Jeg er fra Bremen,« siger han. »Havnearbejder, gift. To Børn. Min Kammerat er Wiener. Maler af Profession.«

»Og?« spørger jeg videre.

»Vi kommer fra en Lejr. Vi havde en Hund af en Lejrkommandant. I Sne, i fyrretyve Graders Kulde, lod han os staa i Timevis paa eet Sted. Mange fik Forfrysninger i begge Fødderne lige til Knoglerne. Han lod os løbe Spidsrod ...«

»En lille Fyr med en forpjusket, hængende Knebelsbart?« spørger jeg hurtigt.

»Ja,« siger han forbavset.

»Aa, ham kender jeg ...«

»Du har ogsaa været der?«

»Ja i 1916. Men hvad saa mere?«

»Da de Røde kom, angav de russiske Soldater ham selv, fordi han ogsaa havde behandlet dem som Dyr. Der blev sat

en rød Krigsret, og da man spurgte os, om vi ogsaa havde haft noget at beklage os over, sagde vi ærligt og redeligt, hvad der var sket, fordi vi var udvalgte Tillidsmænd i Barakkerne. De skød ham, ja, det gjorde de ... Men da de maatte flygte, og de Hvide kom igen og undersøgte Tilfældet, angav Soldaterne for at redde sig selv os to som de eneste Anklagere og Ophavsmænd ...«

Jeg tav og lukkede Øjnene. I mit Hoved hamrede det som i et Slagværk. »Gives der ingen Udvej til at redde jer?«

»Nej, ingen,« siger han hæst. Den lille Østriger græder stærkere. Hans udmarvede Krop ryster af Graad.

»Og de her ...?« vedbliver Tyskeren. »Er de alle sammen ...?«

Jeg nikker bare.

Han retter sig halvt op og ser sig omkring. Kulaken knæler i en Pøl og beder lallende. Høgenæsen bander sine sjofle Eder hen for sig. Den lille Tøjte hænger om Halsen paa en Desertør og anraaber ham om Redning. Vekselfalskneren jamrer som et Barn. Agitatoren staar i en Krog og siger med klar Røst: »Vi maa overvinde Rummets og Tidens Skranker ved Organisation, thi at udnytte Tiden er det samme som at leve længere. Har I Nøglen til Tiden, er I bevæbnede og Eders Livs Ingeniører ...«

Infanteristen blegner. »Min Gud ... og her ... her skal de sidste ... de allersidste Timer af mit Liv ...?«

Jeg spørger hver Dag Gendarmeriofficeren. »Nej, intet!« siger han haanligt. »Det hjælper dig ikke noget, Pattebarn! Du kommer dog til at gaa i din Grav ...«

Er det Rusland? En, der staar hjælpsom ved min Side og gør alt for mig, hvad der staar i hans Magt, en anden, der kun slaar en kort og tør Latter op, naar jeg spørger ham? Og tilmed ser ud, som om han allerede glædede sig til det Øjeblik, da han kan komme til at føre mig ud ...

Ja, det er typisk for dette Land!

Nu til Morgen har de hentet de to Krigsfanger. »Uden Bagage«. Inden de forlod mig, gav de mig deres Kendingsmærker og Notebøger. Heinrich Harders hedder den ene,

Havnearbejder fra Bremen. Balthasar Immenkofler den anden, Malermester fra Wien.

Deres Afsked greb mig knugende. Jeg maatte lægge Baand paa mig selv for ikke at omfavne dem. Som ægte Tysker, med en Verden mellem mig og det skærmende Hjem, omgivet af det dødeligste Fjendskab, higede jeg med hver Fiber i mit Legeme efter endnu en Gang at mærke Hjerte banke mod Hjerte, endnu en Gang at føle Broderskabet.

Østrigeren saa paa mig med et Blik, der fik mig til at skælve. »Jeg har en Kone derhjemme, der har ventet paa mig i fire og tre kvart Aar,« sagde han hulkende. »Tre smaa Børn, der aldrig faar mig at se mere .... Og jeg har holdt det ud alt sammen ... lige til nu ... til nu ...« Han slog Hænderne for Øjnene, som om han endnu stadig ikke kunde fatte det.

Tyskeren holdt sig stejlere. »Jeg vil tænke paa, at vi i det mindste fik beredt Kommandanten den samme Skæbne!« siger han hæst. »Det giver Kraft ...«

Jeg spørger mig selv: Hvad maa et Menneske have gaaet igennem, før han ingen anden Trøst har for værdigt og med en Følelse af Tilfredshed at gaa i Døden?

Alle Forhaabninger er tilintetgjorte. Jeg er ude af mig selv. Naar man trods alt har været fuld af Tro, og ingen fornuftsmæssig Beregning har kunnet ødelægge den — og saa pludselig ...

Gardeofficeren har lige været hos mig, den samme, der forhørte mig og tog Affære paa mine Vegne. »Det gør mig ondt,« sagde han dæmpet og saa forbi mig, »Deres Eksekution er berammet til i Morgen. Jeg har forsøgt alt, nu er min Magt til Ende. Der er intet kommet fra Ataman Semjonoff.«

Gud i Himlen ... Jeg maa atter og atter sige mig selv, at han virkelig har været her, at han sagde disse Ord, med egen Mund, klart, mere end klart ... Jeg vil benægte det, vil skrige ud som en afsindig: Nej! Nej! Nej! Du drømmer bare ...

Høgenæsen sniger sig omkring mig som en Hyæne. Hun maa have forstaaet noget eller kunnet læse af mine Træk. Hun triumferer — ser du det ikke? »Nej, ikke nogen Und-

tagelsesstilling med dig, Popesøn! Gaa du bare med os ...« Ja, det er sandt! Og selv om jeg endnu ikke vilde tro paa det, kunde jeg se det af hendes Væsen ...

Aa, gid jeg dog bare var blevet i min Lejr! Jeg tænker med brændende Inderlighed paa vort Værelse, de to Kosakhavresække, mit Leje .... Var Livet dengang ikke skønt, ikke vidunderligt skønt? Fra Morgen til Aften at ligge paa sin Seng? Ryge og drikke? Der vankede ikke meget at spise, nej, det gjorde der ikke .... Og dette og hint var ikke godt .... Men alligevel — var det Djævelen, der red mig, at jeg kastede alt det over Bord?

»Nej,« siger jeg, idet jeg i et Aandedrag tager mig sammen igen, »lyv ikke for dig selv! Thi hvis du ikke havde vovet denne Flugt, ikke ved Hjælp af den med et Spring var kommet ud af det slimede Dynd, som en langsom Kvælningsdød fører med — saa vilde du alligevel være gaaet til Grunde eller i det mindste aldrig mere kunne være blevet til nogen Verdens Nytte!«

»Men jeg vilde dog have levet!« skriger jeg pludselig. Ja, jeg er fejg, er virkelig for et Øjeblik villig til at være tilfreds med det elendigste Hundeliv, naar jeg bare ...

Ja, ja, naar jeg bare kan blive i Live! Jeg er jo endnu saa ung! En Dreng, siger alle Mennesker ...

Jeg tænker paa Totzkoje. Ogsaa dèr stod jeg Ansigt til Ansigt med Døden, i Maanedsvis, hvert Minut. Men den var ikke paa Forhaand fastsat, dens Time var ikke angivet, det var det ... Man kunde haabe, hej, haabe leende, selv om det syntes nok saa vanvittigt! Tusind af ti Tusind maatte stadig væk blive tilovers ... Ja, tusind i det mindste ... Og dette Tusind maatte jo dog bestaa af Mennesker .... Og haabe paa, at man selv skulde være blandt dem, en af disse tusind, det kunde ingen forbyde en ...

Men her ...

Og endnu eet: Dèr var der Kammerater omkring mig, gode og trofaste Feltkammerater, Pod, Seydlitz, Schnarrenberg. Man var trods al Raahed, trods al mandigt Skaberi, ofte omfattet af en saa varm Kærlighed, som ikke engang moderlige Kvinder kunde skænke den ømmere! Her ligger

jeg mellem Forbrydere: Mordere, Røvere, Vekselfalsknere, som hader enhver, hvem en gunstig Skæbne befrier for den fælles Vej! Her taler man ikke mit Fædrelands Sprog, min gamle Pods ...

Jeg har i Tschita købt et Ur. Et gammelt, billigt Ur af Nikkel. I den sidste Time har det ligget foran mig paa Briksen, og jeg forfølger dets Viser og ser ..., hvor rask, den dog løber, den lille, sorte Stav! Jeg vilde aldrig have troet, at den rendte af Sted med Vindens Fart til den Grad, som jeg nu i et Par Timer har set den løbe ...

Kun et lille Tal ligger nu for mig!

Høgenæsen taler pludselig om Koltschak. »Aa, den Czaravler,« raaber hun med en Ed, »hvad er det da, han vil? Genindføre de gamle Tider, intet andet! Og hans Officerer, disse hvide Hingste! Hvad er det, de vil, disse Horebukke? Atter slaa og mishandle os som i gamle Dage! Og besvangre vore Døtre og bringe dem i Ulykke! Job twoi matj, job twoi matj. — Gid Pesten vil slaa jer alle, I Jomfruskændere ...«

Bolscheviken gaar uafladeligt op og ned. »Kammerater,« siger han hen for sig med klar Stemme, »sæt i Stedet for Helgenbillederne Billederne af Eders Førere! Religion er Opium! Sug Kraft af Eders Føreres Blikke, denne Kraft, der alene formaar at faa Jorden til at fostre en ny Tid ...«

Kulaken piber som en Hund. »Lille Gudfader,« trænger Ordene ud mellem hans Hænder, som ælter hans fede Basunkinder, »bær over med mig, bær kun een Gang endnu over med mig ...«

Moder, med den Slags Mennesker skal jeg dø? En Ed skal være det sidste, jeg hører her paa Jorden? Eller Raabet: Leve Bolschevismen? Eller jammerligt Pladder af Bønner, der faar det til at ækles for mig i sin Usselhed?

Viseren iler. Jeg tænker mere og mere hypnotiseret paa min sidste Time. Den tiltrækker mig som en brat Afgrund, i hvilken det er sort og usigeligt stille. Jeg kommer nok til at knæle ... Mon de binder mig for Øjnene? Vrøvl, det vilde være alt for militæragtigt og alt for menneskeligt og alt for urussisk for Tider som disse! En eller anden træder nok hen

til mig med en Ed og trykker en Revolver af i Nakken paa mig....

»Nej! Nej! Nej! Har jeg overlevet alt, hvad der findes af gruopvækkende Ting paa denne ubarmhjertige Jord for at ende saadan? Er det det, man kalder Retfærdighed, Skæbne, Tilskikkelse, Gud? Saa gives der ingen, nej, der gives ingen! Eller er jeg kun skabt, for i min Person at vise, hvor meget et Menneske kan bære, før han ... Saa er det fuldt, mit Maal, snart, snart ... Thi hvad, sig mig det, hvad har man sparet mig for? Jeg har haft Saar, Tyfus, Dysenteri. Jeg levede til Tider snarere blandt døde end blandt levende. Jeg kender Tørst og Sult og Perversitet...

Med denne Tanke ruller jeg tilbage til Moskva, hvor det begyndte. Og jeg ligger endnu en Gang paa Lazarettet, i Blod og Materie. Og ved med eet, at jeg tænker det samme, som jeg allerede en Gang før har tænkt ... Maaske tænker alle Mennesker det samme, naar de staar foran Dødens Tærskel?

Jeg har endnu ikke levet! Det lille, straalende, røde Stykke af Livet, om hvilket der staar skrevet i Bøgerne og hos Digterne, har jeg endnu ikke lært at kende. Jeg maatte leve i en Tidsalder, i hvilken der ikke gaves andet end Blod og Lig og Ofre.

Men saa farer der noget igennem mig, der varmer mig og smelter den indvendige Isblok: Det er ikke det samme — een Ting er ny siden Moskva! Jeg har fornemmet dens sødeste Gave. Jeg har fattet Hemmeligheden. Jeg har forstaaet Meningen.

Trods alt, trods alt! Fader og Moder, Tyskland og Hjem! Hvor gammel er jeg? Tyve Aar...? En lille Dragon paa tyve Aar? Og hvor gammel vil jeg være i min sidste Time? Nøjagtigt, nøjagtigt? Tyve Aar og tre Hundrede og tyve Dage, fem Timer og tolv Minutter eller fjorten eller tyve ...

Nej, ikke tyve — det er ... vel allerede ... for meget.

Uden for Døren lyder der buldrende Skridt. Skarpt klirrer Bajonetter mod hinanden. En raaber: Pas paa! I Døren staar — Seydlitz.

Jeg rejser mig op, ganske langsomt som en, der drømmer. Og gaar som i Søvne hen til ham, strækker Haanden ud

mod ham. Han tager den, klemmer den haardt. Og siger med sin klare Stemme, jeg ikke har hørt saa længe: »Naa, det er nette Historier, De laver . . .«

Disse Ord gør mig øjeblikkeligt vaagen. »Maa jeg komme ud?« spørger jeg.

»Ja, paa Gangen foreløbig,« siger han smilende.

Vi gaar ud paa Gangen, jeg læner mig mod Væggen, suger mig ligesom fast ved ham med Øjnene. Han ser storartet ud i den russiske Officersuniform — da jeg sidste Gang saa ham, bar han endnu den tyske Dragonvaabenfrakke.

»Beret nu, hvordan du er kommet her,« spørger han roligt. Han siger for første Gang »du« til mig! tænker jeg lykkelig. Det er, som om jeg havde modtaget en Gave.

Jeg fortæller. Om Udbruddet, om Skovriderne, om min Anholdelse. Han hører til uden en Indvending. Kun af og til ser jeg paa hans tynde Mund, der synes mig endnu strengere end sædvanligt, Trækningen af et halvt Smil.

»Naa saadan . . .?« siger han endelig. »Saadan gik det altsaa til . . . Naa, og hos os: For fire Dage siden lod Vereniki mig pludselig kalde. Kan De tænke Dem, sagde han med sin buldrende Stemme, vores Fændrik er stukket af, Lejrens Benjamin! I Irkutsk har de fanget ham og vil nu skyde ham som Spion. Rejs straks af Sted, jeg har ganske vist allerede telegraferet, men hvem ved hvilken hungrig Skurk, der nu igen stikker det til Side . . .«

»Saa . . . saa har jeg ikke taget fejl af ham!« siger jeg og smiler svagt. »Men hvordan vil du faa mig fri her?«

»Du falder ind under Semjonoffs Retsomraade. Han fordrer dig simpelt hen udleveret som staaende under hans Kontra-Raswjedka —«

»Og saa?«

»Derom senere,« siger Seydlitz kort.

En Time senere kommer otte Vagtposter og tager Opstilling til højre og venstre for Døren. Fra Vagtstuen kommer Officeren ind, klirrende med Sporerne, og ler meget vidende og kammeratligt til mig. Han gaar forbi mig ind i Fængslet og oplæser med høj Røst tolv Navne. Mit er ikke iblandt dem.

Vi trykker os ind mod Væggen for at lade de dødsdømte slippe forbi. Den sorte Pige fra Forstadsvarieteen klamrer sig med et krampagtigt Tag til Officerens Knæ. »Hr. Officer ... Hr. Officer ...« Han trækker det højre Ben rask til sig og støder hende midt for Brystet med Knæet. »Ud med hende!« brøler han bare. Den fede Kulak maa de trække ud af Fængslet ved Fødderne, som en falden Hest. Hans Ben er saa svage af Skræk, at de ikke mere kan bære det svære Legeme, hans hvide Læber bevæger sig uophørligt. Han beder, men han har ikke mere Kraft til at faa en Lyd over sine Læber.

Høgenæsen bander som en afsindig. »Godt, ja, jeg har forgivet ham, den Horebuk!« skriger hun Officeren ind i Ansigtet. »At I bare ved det, naar jeg alligevel skal dø! Ja, jeg har gjort det ved ham, som man skulde gøre ved jer alle sammen, I hvide Hingste ...«

Den ranke Agitator gaar ud med oprejst Pande. »Leve Verdensrevolutionen!« siger han klart, og hans Stemme skærer skarpt gennem de skingrende Skrig, skønt man næsten kunde kalde den sagte.

Mine Knæ svigter, en gummiagtig Følelse berøver dem al Kraft. »Med disse skulde jeg ogsaa have ...« hamrer det i mine Tindinger. Mine Hænder borer sig ind i Væggen, mit Legeme synker over mod Seydlitz. Jeg vilde være faldet, hvis han ikke havde staaet ved Siden af mig. En Strikke snører sig om min Strube, mine Øjne glider op langs hans piskevaandsranke Skikkelse, indtil de falder til Ro paa hans ubevægelige Ansigt.

»Seydlitz ... du ...« støder jeg frem.

»Ikke jeg!« siger han afvisende. »Det var Vereniki ...«

Vi kører østpaa. Alene i en anden Klasses Kupé. Uden for Vinduerne drager Baikalsøen forbi. Dens Spejl kruses blaat og flimrende, saa langt Øjet rækker, helt ud til Synskredsen. Foraaret har taget stærkere fat, enkelte Piletræer ved Søens Bred har allerede Gæslinger, graa og fløjlsagtige som Pomponer.

»Du har endnu ikke sagt mig, hvad der skal gøres ved mig i Tschita —« begynder jeg.

»Kan du ikke gætte det?«

»Nej ...« siger jeg mod bedre Vidende.

»Vereniki venter, at du nu skal træde over.«

Jeg farer sammen. »Det har jeg nok tænkt mig!« tilstaar jeg endelig.

»Falder det dig svært?« spørger han forundret.

»Ja,« siger jeg sagte.

»Det forstaar jeg ikke. Ganske vist, jeg er Officer af Natur, det er mit Kald. Men ogsaa du skulde ... Det er Officeren i mig, der driver mig over til dem, men dig skulde dit Blod, din Afstamning —«

»Ja,« siger jeg rask, »det kan være rigtig nok, men ... Maaske er det alt sammen bare en Overgang? Maaske —?«

»Men du kan dog ikke nægte, at du er Individualist, du ønsker jo dog det aandeliges Sejr, Førerskab, Herskerdømme? Din Verdensanskuelse er jo da ikke ateistisk?«

»Nej,« siger jeg fast, »det er den afgjort ikke! Men maaske maa de proklamere det for overhovedet at kunne afkaste de aarhundredgamle Lænker? Og maaske vil de engang selv ... vende tilbage ... til et højere Trin,« mener jeg ...

»Men hvad er der dog i Vejen med dig?« spørger Seydlitz forbavset.

»Ingenting, forsikrer jeg dig .... Jeg ved bare ikke, om vi har Lov til fuldstændigt at fordømme noget, uden at vi egentlig kender det?«

Seydlitz ser ud ad Vinduet. »Nej,« siger han endelig, »det har vi vel ikke. Men der gives andre Grunde endnu: En god Konservativ er lige saa nødvendig som en god Fremskridtsstormer. Man skal ikke gøre Menneskene det for let, thi kun gennem Kamp opstaar der noget stærkt og varigt. Der maa være en modsat Kraft til Stede, det er meget nødvendigere end Understøttelse. Er det nye godt — jeg tror det ikke, men lad os bare gaa ud fra det — saa bliver det gennem vor Modstand endnu bedre, stærkere og renere. Og hvis du af andre Grunde ikke tror, at du kan paatage dig Ansvaret — saa ...«

Jeg tav og saa paa mine Hænder. Hvoraf kom det, at jeg pludselig saa Agitatoren for mig? Den lille, ranke Mand, der var besat af sin Idé. Jeg hører atter hans sagte Stemme, der

skar som en Kniv gennem al Larmen: Livets Fornyelse... Menneskehedens Solopgang ....

»Du er et besynderligt Menneske!« siger Seydlitz endelig. »Men til hvad Nytte snakker vi egentlig?« Hans Øjne bliver skarpe, hans Fortænder skyder sig frem. »Vereniki har sikkert ikke reddet dig, for at du kan faa Lov til at vise dine Sympatier for de Røde. Vereniki er som jeg ikke et Menneske, der kun gør noget for et Par smukke Øjnes Skyld. Hvis du ikke træder ind, sender han dig tilbage i Lejren, maaske putter han dig oven i Købet i en Katorga. Hvis du foretrækker det —!«

»Vær ikke bitter, Seydlitz! Jeg sympatiserer jo slet ikke med dem. Jeg hader Kollektivismen, jeg vil altid vedblive at være Individualist — det skiller mig for alle Tider fra dem. Men du maa forstaa, at et Menneske som jeg altid maa staa paa de undertryktes Side. Og hvad jeg i de sidste Uger har set —«

»Det forstaar jeg fuldkomment!« siger han med Eftertryk. »Og der mangler intet andet i at faa dig til at gaa med os af dit fulde Hjerte, end at du i Stedet for i tre Uger at have siddet i et hvidt Fængsel havde siddet i et rødt ...« Og det slipper ud af ham: »Aa, Vereniki kender dig godt! Det var ikke for ingenting, han paalagde mig at redde dig i sidste Øjeblik! For at gøre dig mør ...«

Nu ligger ogsaa Beresowka bag os. Jeg tænker paa den Avis, jeg læste her, og fortæller Seydlitz, hvad der stod i den.

»Det er en gammel Historie,« siger han. »Den stammer endnu fra den Tid, da Direktoriet regerede, de Socialrevolutionære og de Grønne, med eet Ord: Menschevikerne. Da Koltschak jagede dette Parti bort, kunde man kun med Nød og næppe formaa General Janin til ogsaa fremdeles at understøtte os med alt det nødvendige.«

»Men hvordan dog det?« spurgte jeg forbavset.

»Hvordan? Nuvel, fordi de troede, at Koltschak ved sit Diktatur havde gjort det første Skridt til selv at danne en Regering, der var uafhængig af Ententen. Men det kunde de ikke godvilligt gaa med til paa Grund af deres Venskab med Venstrepartierne — Kerenski, Miljukow, Awksentjew. De

vilde ogsaa have unddraget os enhver Hjælp, hvis ikke Koltschak havde pareret det saadan, at han som første Punkt erklærede Konstitutionen —«

»Og hvorfor det?«

»Fordi de i Rusland kun ønsker en Regering, der er dem et lydigt Redskab, der ogsaa fremdeles, som i sin Tid Kerenski, gør det, de vil, og som frem for alt ikke sympatiserer med Japanerne. Kort og godt — fordi de behøver en Duma, som de kan købe med Pund. Og — fordi en Czar ikke er til Købs!«

»Det forstaar jeg ikke ...«

»Det skal du snart komme til at forstaa,« brød han af. »Brug du bare dine Øjne ...«

Jeg tav en Stund. »Og hvorledes staar det til med de tschekkiske Legioner?« spurgte jeg saa. »Har Stefanek opnaaet, at de kæmper videre?«

»Nej. Ogsaa det har forandret sig. Det lykkedes ham ikke. De vil ikke mere. De er trætte. Med denne Fiasko har Tschekker-Korpset tabt sin sidste Værdi som Kampkraft. Efter den Tid er det begyndt at blive en Byrde, der hænger os som en Sten ved Benene. Man anvender dem til Aflastning af Frontarmeerne, som Beskyttelse paa Banegaardene og ved Banelinierne, frem for alt som Bevogtning over Fangelejrene. Og det er slemt ...«

»Ja,« sagde jeg. »Det er det værste. Jeg har hørt om det ...«

Toget ruller. Østpaa, østpaa! rasler dets Hjul. En Bitterhed har grebet mig. Hvorfor lykkedes det ikke for mig? tænker jeg ofte. Vestpaa, vilde jeg, ikke østpaa ... Er fire Aar ikke nok for mig, for min Alder, for min Konstitution? Hvorfor skal det nu endnu en Gang begynde forfra, alt det hæslige, som næppe er til at bære? Hvad har jeg gjort, at netop jeg ...? Jeg slaar bagud og tvivler om alt. Jeg ser ikke Gud mere! siger jeg vredt. Stille, stille! siger jeg saa igen. Hvorfor skal du være en Undtagelse? Maa ikke Hundredtusinder bære den samme Skæbne? Nej, ikke engang den samme, i de sidste tre Dage en, der endda er endnu tungere?

Toget holder; jeg gaar hen til Vinduet. Seydlitz rører sig

ikke, han sover roligt videre. Hans smukke Raceansigt har det samme strenge Udtryk, som er karakteristisk for ham, ogsaa naar han er lysvaagen. Er hans Viljekraft saa mægtig, at den ikke engang tilstaar ham den sovendes milde, befriede Udtryk? Han aander roligt. Nej, tilsyneladende er vi ikke i Sibirien, tilmed i en Tid, hvor Søjlerne under vor Jord vakler. I sin Moders Hus vilde han ikke aande anderledes ...

Vor Vogn holder ved Siden af et oprevet Spor, paa hvilket en Skare Krigsfanger arbejder. Jeg trækker et Vindue ned, bøjer mig ud. »Vil I ha' Cigaretter?« raaber jeg over til dem. En lang, tysk Infanterist peger paa Vagten. Ti tschekkiske Legionærer danner en Ring omkring dem, som ingen tør bryde. »Kom bare her hen!« raaber jeg højere. »De slaar os, hvis vi gør det!« raaber Tyskeren tilbage. Jeg tager en hel Æskefuld og kaster den over til dem. Den falder for kort, en Tschekker bukker sig ned og stikker den grinende til sig. »Gi' dem den!« skriger jeg op.

»Twoju matj ...« siger han drævende.

Jeg knuger Hænderne krampagtigt om Dørgrebet. Ved dette Menneske, hvad en Cigaret betyder for en Krigsfange? Han ved det sikkert, har han maaske ikke selv været Plenny?*) Og alligevel gør han det?

Tyskerne ser meget forundret over i min Retning, alle Hænder hviler et Øjeblik. »Slaa dem, de tyske Hunde!« brøler Underofficeren, den tilsynsførende. Ringen snævres øjeblikkeligt ind, ti Kolber klasker mod tyske Vaabenfrakker. En lille Artillerist falder forover, men bliver atter jaget op ved Spark. Tredive Hænder arbejder feberagtigt videre — udsultede, ved at styrte af Udmattelse. Tredive Ansigter trækker sig sammen i afmægtig Smerte — svindsottige, graa af Lidelser.

»Lad os i Fred, hvis du ikke kan skaffe os andet end det!« raaber den lange Tysker til mig.

Og spytter efter mig.

I Werchne-Udinsk blev der uddelt Ekstrablade: »Sterlitamak er indtaget«. Jeg spurgte Seydlitz, hvor det laa. Han

*) Plenny = Krigsfange.

trak et Kort frem og bredte det ud paa Sædet. »Her er Sterlitamak,« sagde han roligt. »Et godt nyt Skridt ...«

»Og den almindelige Frontstilling?« spurgte jeg. »I hvilken Retning er Offensiven sat ind?«

»Den nye Front er overgivet til tre Armeer,« begynder han sagligt. »Den første, der endnu stammer fra S-R'ernes Direktorium, de Social-Revolutionæres, den saakaldte »Sibiriske«, staar med Staben i Jekaterinburg og skal erobre Perm tilbage. Den anden, »Vestarmeen« har sin Basis i Tscheliabinsk, den skulde erobre Ufa, hvad der allerede er sket. Den tredie, kaldet den »Orenborgske«, spærrer af mod Syd. »Den »Sibiriske« bliver anført af General Gayda —«

»Den tschekkiske Legionær?« afbryder jeg.

»Ja, og tilmed en mystisk Fremtoning, tidligere Apotekerlærling. Efter at han har svunget sig op til Oberst i Legionerne, blev han af Koltschak som Tak for sit Fremstød under Tschekkeropstanden gjort til Kommandant — jeg stoler ikke rigtigt paa ham —. Men videre: Den vestlige bliver anført af General Chansin, en gammel General fra Czardømmet, den sydlige af Kosak-Atamanen Dutow, en dristig Ryttеranfører. Foruden disse tre Armeer opererer endnu et selvstændigt Korps under Befaling af General Kappell ved Floden Tobol. Det er en ung Mand, som alle, der virkelig vil kæmpe, strømmer til. Han har hele Regimenter af Officerer, selv hans Batterier betjenes af Officerer.«

»Tak,« siger jeg. »Nu ser jeg det klart. Men Maalet?«

»Efter at man har stormet Ufa og Perm, vil man indtage Simbirsk og Kasan. Naa— og til sidst Nishni og Moskva.«

»Vil det lykkes, Seydlitz?« spørger jeg ophidset. »Vil det lykkes?«

»I dette Land kan man ikke beregne noget som helst,« siger han langsomt. »Og at spaa er, som du ved, ikke noget, der ligger for mig.«

Da vi løb ind i Tschita, tog Seydlitz en af de smaa Vogne, der i Rusland svirrer gennem Gaderne som Myg. I Atamanens Stabsbygning sad vi i det tomme Skriveværelse, jagede efter sorte Kakerlakker og talte næsten ikke. Endelig lød gammel-

kendte, fjedrende Trin i Gangen. I næste Øjeblik blev Dørklinken trykket ned med et Slag.

Paa Tærsklen: Vereniki — bred, massiv, plump. »Naa?« raaber han leende. »Højforrædder? Flygtning? Spion? Denne Gang var det nok nær gaaet galt, hva'?«

Jeg griber hans Hænder, som han kaster imod mig med et Stød, og slipper dem ikke igen. »Hr. Kaptajn ...«

»Kawardasch — ingen Vrøvl, Benjamin!« Han buldrer, saa det drøner. »Sig mig hellere, hvad jeg skal stille op med Dem! Tre Maaneders Katorga? Eller skal jeg være mild og uden særlig Straf igen putte Dem ind i den gamle Lejr, til Sult og Dysenteri, Tyfus og Lus? Eller ... eller?« Han blinker spørgende.

»Eller ind i Deres Regiment, Hr. Kaptajn?« tager jeg Mod til mig og spørger.

»Malodjetz!« Han ler buldrende, hans rungende Bas minder om et Kirkeorgel. »Nu gaar det rask, hvad? Men før — nej, nej. — For ingen Pris! Som for en syg Hest har jeg snakket godt for ham, Seydlitz, nej, det er udelukket .... Naa, godt, det slaar vi en Streg over! Jeg har Dem, det er Hovedsagen — om end efter en lang Vej og mange Forhindringer og lige paa et hængende Haar ved at miste Hovedet! Men een Ting maa jeg straffe Dem med, for at De altid kan tænke paa det og i Fremtiden høre bedre efter Deres Vereniki: Seydlitz er Løjtnant — De bliver ved at være Fændrik!«

Jeg bor med Seydlitz i den indre By, hos en Postembedsmands Familie. De gav os den bedste Opholdsstue med polstrede Søndagsmøbler og en Dobbeltseng. I Hjørnet hænger i en Ramme af tyndt Guldblik et gammelt Helgenbillede. Postembedsmanden kommer aldrig herind uden ydmygt at hilse dette milde Billede.

Lige over for det hænger der et Spejl, halvt mat og anløbet. Foran det staar jeg i Dag, som om jeg skulde stifte Bekendtskab med mig selv. Var det mig, dette Menneske i den grønne Feltrubaschka, de mægtige lange, handskebløde Ruslæderstøvler? Med brede, gyldne Praportschika-Epauletter,

med et Vaabengehæng af Læder over Brystet? Og med en Kaarde ved Siden, en af disse brede, krumme Kosaksabler, som jeg i fire lange Aar har betragtet med frygtsom Beundring?

Aldrig i mit Liv har jeg været saa sælsomt til Mode som paa denne Dag ...

Seydlitz er blevet stillet i Spidsen for en nyoprettet Division, som han skal uddanne kavaleristisk. Jeg staar under ham som en Slags Lærling. Vore Rekrutter er for de syv Tiendedeles Vedkommende brave Bønder og villige nok, for to Tiendedeles Vedkommende ligegyldige og passive, for een Tiendedels uvillige og hadefulde — »rødligtanløbne« kalder Vereniki dem. Ikke hos nogen af dem staar Seydlitz' Manér bedre sin Prøve end hos denne Tiendedel. Han er kølig, saglig, retfærdig og opnaar paa denne Maade forbavsende Resultater. Han hører det ikke, naar nu og da en saadan »Rød« hadefuldt mumler »Tysker«, eller *vil* maaske ikke høre det? Jeg kan ikke være som han og vilde derfor heller aldrig kunne faa saadan en Succes som han.

Anden Afdeling i denne Sotnja, hvis Kommandant Vereniki er, bliver anført af en ung Løjtnant Kongrin. — Konstantin von Kongrin er ung, sprudlende og elastisk. Hvis en Soldat ikke kan bringe en Hest til Lydighed, river han ham med et Ryk af Ryggen paa den, svinger sig selv op og tvinger den paa et Øjeblik til fuldkommen Lydighed, medens hans Folk larmende raaber deres Bifald op til ham. Og denne Maade at tæmme en Hest paa, der er typisk russisk i sin Voldsomhed, ved sin Brug af Sporer og Pisk virker næsten mexikansk og i alt Fald intet har tilfælles med tysk Manér, er til en vis Grad den samme, hvorpaa han tæmmer sine Soldater, om end uden Slag. I Begyndelsen ventede jeg dagligt et Mytteri i hans »rødligtanløbne« Afdeling. Nu mærker jeg, at Folkene elsker ham, medens de blot frygter Seydlitz. Og jeg tænker ofte: Maaske maa man omgaas baade russiske Mennesker og russiske Heste paa den Maade for at tæmme dem? Maaske gaar det ikke med nogen af Parterne paa tysk Manér?

I Aften var jeg hos Skovriderne. Hjertet bankede helt op i Halsen paa mig, da jeg aabnede Døren. »Hvem der?« spurgte den klare, velbekendte Stemme. Nej, denne Gang behøvede jeg intet »Sesam, luk dig op!«. »Maa jeg komme ind?« spurgte jeg bevæget.

Maria udstødte et lille Skrig, da hun blev mig vár.

»Bliv ikke forskrækket!« sagde jeg hurtigt. »Alt er godt, og jeg er frisk og rask og —«

»Hvad er der paa Færde?« spurgte en Basstemme inde fra Værelset ved Siden af.

»Ingenting, Fader Lückner!« raabte jeg højt. »Det er bare mig!«

I Stuen sad de alle ved Aftensmaden. Fru Thomas løb hastigt hen til mig. Hendes gamle Hænder tog ømt om mit Hoved. »For Guds Skyld, Dreng — er det Dem?«

Den gode Perner sad med aaben Mund foran sin Tallerken. »Nu har jeg aldrig kendt saa galt ...« mumlede han forfjamsket.

»Herregud — hvordan kommer De til den Uniform?« raabte Gennat, saa det drønede.

Gamle Lückner rystede bare paa Hovedet.

Jeg satte mig ned. »Maa jeg fortælle?« spurgte jeg ham. Og jeg fortalte. For anden Gang lyttede de til mine Ord, disse Mennesker, der alle havde noget af Hjemmet over sig. Da jeg kom til Katorgaen, de syv Nætter, gik Maria ud.

»Seydlitz?« spørger Lückner endelig. »Hvis jeg husker ret, talte De dengang om ham?«

»Ja, ogsaa om Vereniki, min tidligere Lejrkommandant.«

»Der findes altsaa anstændige Karle mellem dem!« mumler Perner, næsten forbavset.

»Naa, hvad det anbelanger — i dette Tilfælde...« siger Lückner protesterende. »Nu er De altsaa regulær hvid Officer?« tilføjer han.

»Ja, Lückner. Der var intet andet for mig at gøre. Jeg vilde dog efter denne Tid i Frihed ikke mere have kunnet udholde den gamle Lejr. Og det vilde ogsaa have været utaknemmeligt ...«

»Men at lade sig massakrere for de hvide Rakkeres Skyld skulde jeg nu heller ikke ha' noget af!« knurrer Perner bidsk.

Gennat tager paa Vej. »Hvem taler ogsaa om det? Hvis jeg var Officer, vilde jeg gøre ligesaadan! Disse røde Banditter maa udryddes med alle Midler ...«

»Saa sagte, saa sagte, Gennat!« falder Lückner ind. »Jeg siger hverken for eller imod, at De ved det. Hvad ved vi? Vi hører kun den ene Part! Og at gaa sammen med Czarvældet har vi — netop vi Fanger — forbandet ringe Grund til, det er nu min Mening ...«

Gennat tav forknyt.

»Det er netop det!« sagde jeg forpint. »Man ved ingenting og faar ingenting at vide. Aviserne lyver, hver for sit Parti. Man famler i Mørke, hvorhen man end lytter. Giver jeg de Røde Ret, støtter jeg maaske de værste Utopister og Nihilister. Understøtter jeg de Hvide, forsvarer jeg maaske den sorteste Inkvisition og Reaktion. Hvad skal man gøre? Hvad skal man tro?«

»At der i dette Land kun findes Yderpartier, aldrig en Mellemting, saadan forholder det sig!« sluttede den gamle.

Seydlitz sidder ofte i Timevis ved Vinduet, med Hovedet støttet i Hænderne, ubevægeligt hensunken. Jeg har længe spekuleret forgæves over Grunden. Endelig kunde jeg ikke tie stille længere.

»Tænker du paa Tyskland, Seydlitz?« spurgte jeg sagte.

Det var, som om hans staalfjedrende Skikkelse trak sig sammen, som om en haard Skal lukkede sig om hans Sjæl. »Spørg ikke om det!« sagde han haardt.

»Jo! Er vi ikke Kammerater lige siden Totzkoje? Og har du ikke engang givet mig den stærkeste Spore, da du talte til mig om Tyskland?«

Han rejser sig op. »Dengang ...« siger han haanligt. »Dengang vidste vi endnu, hvorfor vi led. Eller troede i det mindste at vide det. Og nu? I Aviserne staar der, at Kommunisterne hersker i München. Som her. Og man kan ikke komme hjem, ikke komme af Sted! Man maa blive her ... maaske ofre sit Blod her ...«

Han stønner hemmeligt; hans store graa Øjne, i hvilke der sjældent afspejler sig Følelser, ser forpinte ud. »Og dèr ... og dèr ... hvor enhver nødig vilde være, der ønsker Orden

og Maadehold og Fred! Nej, intet andet end det — blot det ...«

Han træder hen foran mig, hans Tyggemuskler maler. »Lad os gøre os det klart: De bedste af os er faldne, Krigen har opslugt dem — som her. Alt Pak trænger sig opefter, tror, at dets store Time er kommet — som her. Og vi, vi maa her, i et Land, der ikke rager os, for Soldens Skyld, som Landsknægte ...« Han trækker ophidset Vejret. Jeg gaar hen til ham, farer med Haanden over hans Haar.

»Seydlitz!« siger jeg bedende.

Han støder min Haand tilbage, som om den brændte ham. »Lad være med det!« siger han barsk. »Jeg er ikke længere et Barn. Og for Fremtiden: Spørg mig aldrig mere — om det! Jeg kan ikke tale om det. Herregud i Himlen! Du maa dog kunne forstaa det ... Det er nok, at jeg her hver Dag tjener for noget, der i Grunden er mig det mest fremmede paa Jorden. At jeg maa se Korruption, Grusomhed, Slaveri, kræmmeragtig Lavhed... Jeg troede engang, at det vilde gaa let. Du kan være Officer, sagde jeg til mig selv, det er Kærnen i dig, mere behøver du ikke ... Men jeg er Tysker, jeg er Prøjser — jeg kan kun kæmpe for en Idé, ikke for Penge! Jeg er ingen Lejesvend ...«

»Men sagde du ikke selv, at det var for Individualismen, for Personlighedens Forret, mod Kollektivismen, mod Massernes Forret, at vi —«

»Jo vist,« siger han bittert, »men det er jo bare os, der tror det — to af tusind! Nej, Vereniki hører til os,« afbryder han sig selv, »maaske ogsaa Kongrin, men de andre ... Ingen tager sin Tjeneste alvorlig, ingen tænker paa den store Opgave, paa, at vi staar her for at støtte det, der holder vor Verden oppe — alle stikker kun Pengene i Lommen, solder dem op og sætter deres Lid til den kære Gud...«

Han tog sin Hue og aabnede Døren. »Tilgiv mig, hvis jeg har været haard,« siger han kort. »Men det hænger mig ud af Halsen, dette Liv her i det Semjonoffske. Og saa — saa strømmer det mange Gange over...«

I Gaar kom Vereniki og Kongrin til os. Vi laante Postembedsmandens Samovar ind til os og røg dertil utallige

Cigaretter. Kongrin havde en Flaske Snaps med og stak dygtigt til den. »Vi Russere maa drikke, fordi vi ikke kan holde ud at være vaagne!« sagde han undskyldende. Han har et prægtigt Soldaterhoved, hans Ansigt ligesom lyser altid, dertil har han drengeagtige Bevægelser, der minder om en Fole.

Samtalen faldt snart paa Semjonoff og Japanerne. Vereniki slog flere Gange forbitret i Bordet. »Nej, det bliver stadig væk mere klart, at vor Ataman er et Redskab i Japans Haand,« sagde han bidende. »Det eneste Formaal med deres Understøttelse er at bringe Landet lige til Baikal i deres Hænder. Men da det er mere værdifuldt for dem, des tyndere befolket det er, støtter de paa den lumpneste Maade Semjonoffs Hvide Tscheka. Og naar Sibirien engang kommer til Erkendelse af, at Japan kun støtter vor Ataman for at kunne forberede hele Landet til en snarlig Invasion... En Ting kan man allerede i Dag ikke benægte: Det er dem selv, der allermest hidser og angiver og saaledes gør vore Ledere til den Grad kulrede, at de af Angst ender med at decimere hele Indbyggerantallet!«

»Har De Beviser for det?« spørger Seydlitz kort.

»Nej, Kyllingehjerne, endnu ikke! Men jeg er paa Vej dertil...«

»I øvrigt har man atter i Gaar bragt fyrretyve Borgere til Ungern-Sternberg til Daurija'en,« indskyder Kongrin, som for Kortheds Skyld kaldes Kostja.

»Ja, vent bare en Uge endnu,« vedbliver Vereniki. »Jeg har allerede i Dag Beviser for det! Hvordan? Benytter de ikke ogsaa Lejligheden til at udrydde Befolkningen i Kyststrækningerne paa Korea — ganske systematisk? Finder der ikke hver Uge uden Grund de afskyeligste Slagterier Sted blandt dem? Af hvilken Grund, om jeg maa spørge? Vel ikke af nogen anden end for at frigøre denne Strækning til deres egne Folks Indvandring! Ved Gud, jeg har lige fra Begyndelsen mistænkt disse Interventionister — nu dages det ogsaa langsomt for de andre!« Han taler nu sagte, hans korte, labbede Hænder trommer et Signal. »Ved I, hvad jeg mener? Jeg mener, at ogsaa de øvrige, hvad enten de hedder England, Frankrig eller Amerika, ikke har vor Redning som Maal, men — nuvel, noget ganske andet!«

»Saa? Har jeg ikke altid sagt det samme?« udbryder Kostja vildt. »Sortseer kaldte man mig!«

»Naa,« mumlede Vereniki, »naar man ikke mere kan tro paa noget... Kun Penge, kun Nytte — jeg kunde det ikke lige straks, den første Tid. Men nu lærer jeg det langsomt, det kan I tro!«

»Og derfor er den eneste, der kan redde Rusland — Koltschak!« bruser Kostja op. »I kan kalde det, hvad I vil: Czarstedfortræder, Bagstræv, Livegenskab.... Han er den eneste, der aldrig for nogen Pris i Verden sælger Rusland. Ogsaa jeg synes bedre om den gyldne Middelvej, det maa i tro... Men Middelvejen hos os hedder: Duma, Folkerepræsentation og dermed.... Bestikkelighed! Kender De Koltschak?« vender han sig mod Seydlitz. »Har De mon allerede hørt om ham?«

»Ja,« siger Seydlitz, »men vistnok ikke Sandheden.«

»Han har et Ansigt som Napoleon!« begynder Kostja, næsten drømmende, sælsomt forvandlet. »Ikke i Trækkene, mener jeg, kun i Udtrykket... Der udgaar en Straaleglans fra ham, der faar alle Nakker til at bøje sig... Jeg talte engang med ham paa det autonome Direktoriums Tid. Da han roligt lod mig tale, kun meget stift holdt mig fast med sine sorte Øjne, blev jeg ligesom beruset, medens Ordene strømmede over mine Læber...«

Kostja springer op, slaar ud med Armene. »Ak, Brødre,« raaber han ekstatisk, »han er et Menneske, som jeg endnu aldrig har set Magen til! Jeg elsker ham, jeg elsker ham...« Og han fortsætter næsten uhørligt: »Han er min Czar...« Og han løber hen til Vinduet og trykker Panden mod Ruden og taler ikke mere.

Den Tanke gik i Dag gennem mit Hovede: Det var Ruslands Ulykke, at Udførelsen af et Forsøg paa en kommunistisk Statsordning gik fra eksperimenterendes Hænder over paa troendes. Hvis Forsøget udelukkende var blevet i de hjertekolde, beregnende Personers Hænder, vilde man sikkert have brudt det igen efter et halvt Aars Forløb, naar man var kommet til Erkendelse af, at det ikke havde nogen Livsbetingelser. Men ved at Tøjlerne gled disse Regnemestre af

Hænde og kom i Lenins stærke Haand og i hans troende Skarers, blev et videnskabeligt Eksperiment til en Troslære, et Dogme, som efter religiøse Fanatikeres Mening først maa opgives ved Døden selv.

Kun fordi Bolschevismen gik ad denne Vej, er den en Ulykke. Det havde været godt at prøve den af for at tilfredsstille alle de, i hvis Hoveder den spøgte som en Mulighed — og altid vil spøge, saa længe indtil den har bevist sin Umulighed. Er den ikke saa gammel som selve Menneskeheden, i alle Fald saa gammel som Kristus og hans Lære? Den havde, naar den een Gang var blevet ført *ad absurdum*, for stedse revet denne urovækkende Leg med Ideer ud af Hjernerne og havde paa den Maade været god og nyttig.

Men nu er den naaet ud over denne Opgave — heri ligger Faren ved den! Thi der er sikkert ingen, der erkender, at den har overvundet sit døde Punkt, sikkert tror alle, at den af sig selv igen vil bryde sammen, tilpasse sig efter fornuftige Former, eller endog blive opgivet frivilligt. Anden Grund gives der ikke til, at England, Frankrig, Amerika og Japan ikke hjælper bedre, næsten ikke gør noget alvorligt for at tilintetgøre den. Alle tror de paa en snarlig Ende, en Ende, der kommer af sig selv.

Jeg troede det ogsaa for et halvt Aar siden.

Nu tvivler jeg.

I Morges blev der igen drevet Krigsfanger forbi vor Rideplads. De saa ud, som om de var steget op fra en graa Underverden. Største Delen af dem var barfodede, hver især bar de en Bylt paa Ryggen. I Spidsen løb der hundrede Officerer i tyske, østrigske og tyrkiske Uniformer. I Bagtroppen rullede et Par Vogne med selvtømrede Borde, tarvelige Spande, rustne Gryder.

Seydlitz' Kommandoraab døde pludselig bort. Jeg lagde Mærke til, at han saa derover ad som forstenet. Kun hans lange, magre Hænder levede endnu, knugede krampagtig om hans tynde Ridepisk.

Kostja lod sin Afdeling staa af Hestene og kom fløjtende

over til os — frisk og spændstig som altid. »En ny Lejr,« sagde han og pegede derover. »De rømmer i Transbaikalien den ene efter den anden, har jeg hørt, for at hindre dem i at falde i Japanernes og Amerikanernes Hænder. Man bruger dem ved Fronten til at grave Skyttegrave, i Etapen til at reparere Hærmateriel. Det er nu vore eneste Arbejdere — bortset fra dem bestiller jo ingen mere noget i det hellige Rusland! Jovel...«

Seydlitz saa ud, som hørte han ham ikke. Hans Øjne brændte i deres Huler, sugede sig fast ved de pjaltede Officerer. »Jeg har allerede een Gang før set saadan en Trup,« sagde jeg afledende, »for fire Uger siden. Ogsaa de slæbte alle mulige Redskaber med sig.«

Kostja indskyder gerne mellem sine Sætninger nogle tomme Ord; han kan næppe tale uden »jovel« eller »naa hvad«. »Man giver dem alt, hvad man kan opdrive af Værktøj i Haandværkernes Forretninger,« forklarer han os. »Paa den Maade har de det dog i Grunden bedre end tidligere, ikke sandt? De kan arbejde, adsprede sig, tjene Penge —«

»Hvis de faar nogen!« sagde Seydlitz kort.

Kostja bliver rød. »Naa ja...« siger han slukøret.

»Men hvad er mon det for nogle Eskortesoldater?« indskyder jeg. »Er det ikke — jo ved Gud, er det ikke vores grønblusede Deporteringstransportører?«

»Jo,« siger Seydlitz, »det er de samme« — han undertrykker et stærkt Udtryk — »der bragte os to til Sibirien.«

»Jeg troede, at man ved Revolutionens Udbrud havde slaaet dem alle ihjel, Kongrin?« spørger jeg forundret.

Kostja skraber forlegent i Jorden. »Jovel,« siger han og gaar, »det gjorde man ogsaa. De var alt for forhadte blandt Folket. Men nu har man igen indført dem. Man har nemlig Brug for dem. — Nej, boschemoi, jeg kan ikke gøre for det, se ikke saa forbandet paa mig...«

Verenikis Undersøgelser i Charbin og Vladivostok har faktisk vist, at den japanske Intervention ikke kom for at understøtte Koltschakregeringen og saaledes for at bekæmpe Bolschevismen, men udelukkende for at udforske det samlede Østsibirien lige til Baikalsøen saavel socialt som militært. Han

anfører som Bevis, at alle hemmelige Generalstabskort er blevet beslaglagt af den japanske Kommando, og at der paa alle vigtige strategiske Steder blev antruffet topografiske Afdelinger af den japanske Kommando.

Stemningen blandt Befolkningen, der til at begynde med begejstret hilste Kontrarevolutionen under Koltschaks Diktatur, maa ved denne Tingenes Tilstand forværre sig til Ugunst for de Hvide. Her i Transbaikalien virker Japanernes Optræden allerede skadeligt nok, den minder i en fortvivlet Grad om den, man anvender i en erobret japansk Provins; det samme gælder den aabne Rivalitet mellem Japanerne og Amerikanerne, der flere Gange har ført til svære Sammenstød. Hvorfor skulde de vise Rivalitet, hvis de ene og alene var kommet i den Hensigt at bekæmpe Bolschevismen? spørger man sig selv. Men hvis man først kommer til almindelig Erkendelse af, at disse to »hjælpsomme« Nationer ikke ønsker andet end ved Kampen mod Bolschevismen, at tiltvinge sig selv Fordele, saa vil i Rusland alle Sympatier for den hvide Bevægelse svinde.

Der er allerede et Par Aviser, der bringer skarpe Artikler og minder om de Proklamationer om Hjælp, Redning og Broderhænder, som man udsendte over hele Verden, i Landingsøjeblikket...

Jeg tvivler ikke mere om, at Vereniki har Ret. Japan og Amerika er gennemskuet. Alle sætter nu deres Lid til England og Frankrig. Men hvis nu ogsaa disse ....

Den Tanke tør man ikke tænke til Ende!

I Gaar efter Tjenesten kaldte vor Kommandant os tre til sig. Hans djærve, kødfulde Ansigt arbejdede kendeligt. Hans voldsomme Bevægelser, der ofte virker afskrækkende, syntes endnu stærkere end ellers. »Hør engang paa mig, Folkens,« sagde han brummende, »jeg har en Plan. Jeg er sikker paa, at dette Semjonoffske Blodregimente ogsaa hænger jer ud af Halsen som en Tarm. Jeg melder mig til Koltschak — hvem gaar med?«

»Twoi matj!« raabte Kostja ubehersket, rev Huen af Hovedet, kylede den paa Jorden med et Klask.

»Jeg gaar ligeledes!« sagde Seydlitz kort.

»Og jeg, Hr. Kaptajn!«

»Godt, Folkens,« siger Vereniki drønende. »Saa vil jeg ved første Lejlighed personligt bede Atamanen om det. Om han lader os gaa — det ved jeg ganske vist ikke . . .«

Kostja viser sine smaa, skarpe Tænder, der er af en næsten pigeagtig Skønhed. »Saa deserterer vi, Fanden gale mig!« raaber han vildt.

Vereniki ler med sin buldrende Latter. »Bare rolig, din opblæste Hanekylling, — det gør han saamænd nok, jeg har jo siden Erobringen af jeres Lejr en høj Stjerne hos ham . . . I alle Fald: Hold jer parat!«

Om Aftenen tog jeg Seydlitz med til Førsterhuset. I Begyndelsen gjorde han voldsomme Ophævelser. »Nej, Seydlitz, kom med, det vil gøre dig godt! Tro mig, jeg forstaar nok hvorfor du tøver! Trods alt — gaa med . . .«

Skovriderne havde selv Besøg. Hos Perner sad der en Landmand, en stor, stærk Mand, med et Bondehoved, der saa ud, som om det var skaaret i Træ, lige over for ham sad der en Lærerinde, høj, mager, med det graa, ligesom støvede Udseende, som brystsyge har. Begge havde de allerede før Krigen haft deres Arbejde i Rusland, men blev ved Krigens Udbrud uden videre interneret.

Seydlitz sad med fremskudte Tænder ved Siden af gamle Lückner med Kokosskægget og stirrede som gennem et nedslaaet Visir paa den blege Lærerinde. Alle undgik at tale om Semjonoff og hans Officersvælde. Det var, som om ingen bemærkede, at vi bar hans Uniform.

Da Fru Thomas omtaler min Fængselstid, begynder Landmanden at fortælle fra sit Liv. »Saa ved De, uden at jeg behøver at nævne et Ord om det, hvorledes det er gaaet os,« sagde han bittert. »Thi vi Civilfanger, det vil sige alle de, der allerede paa Fredens Tid levede i Rusland —«

»Tillader De,« spørger Seydlitz, den evigt saglige, »hvormange fandtes der af dem i hele Riget?«

»To Hundrede og halvtredsindstyve Tusind Tyskere og firsindstyve Tusind Østrigere,« siger Lærerinden.

»Saa lever der altsaa med os omtrent tre Millioner Fanger i dette Land?« spørger jeg forundret.

»Ja,« siger Lærerinden, »tre Millioner! Og paa en vis Maade havde de civile Fanger det værre end Krigsfangerne, i hvert

Fald til at begynde med. Næppe Trediedelen havde ved deres Anholdelse Penge hos sig, men de andre ... De kunde paa mange Maader gøre deres Lod lettere, de øvrige blev simpelt hen stuvet sammen i Kreaturvogne og maatte i Ugevis rulle af Sted til et eller andet Forvisningssted uden Forplejning. Naar de endelig blev sat af i en By, kunde det ske, at denne By nægtede at modtage dem. Af Mangel paa Logi, af Frygt for smitsomme Sygdomme, som de for det meste førte med sig. Saa jagede man dem videre, fra den ene Landsby til den anden, indtil der endelig kom en, der ikke jog dem videre med Slag af Knutten ... ti Tusinde maatte i de sibiriske Vintermaaneder marchere Hundreder af Kilometer til Fods, og mange Bønder taler den Dag i Dag om Vejtegnene efter disse Tog, de krummede Lig, der om Foraaret kom frem under Sneen som en lang Snor ...«

»For at forstaa det,« fortæller Lærerinden med sin slørede Stemme, »maa man vide, at Russerne hævdede, at de ikke kunde paatage sig noget Ansvar for de civile Fanger, fordi der ikke i Haager-Overenskomsten er truffet nogen Bestemmelse herom. De ubemidlede vilde altsaa have været prisgivet Sultedøden, hvis ikke de iblandt dem, der endnu havde Penge, havde holdt dem i Live ved Levnedsmidler, indtil der kom Penge fra Hjemstavnsregeringerne. Men ogsaa det havde sine Skyggesider, thi nu vilde ingen By mere optage dem, fordi man sagde, at deres Ophold drev Prisen paa Levnedsmidler i Vejret! Vi blev kastet ud baade her og dèr, ja, engang jagede man tresindstyve af os ud af en By med femten Tusinde Indbyggere, fordi vi dèr skulde have foraarsaget en Fordyrelse ... Titusinder har i Aarevis levet i Skure, Kældre og Cirkustelte, og mange blot i selvgravede Jordhuler eller i Fængsler. Mange af disse Fængselsbeboere kom ved en Fejltagelse mellem Straffefangetransporterne og blev i Maanedsvis sendt af Sted med dem, indtil det endelig lykkedes dem at opklare Fejltagelsen, i dyre Domme naturligvis. En Kontordame fra min By, en Pige paa tyve Aar, maatte stifte Bekendtskab med seks Fængsler, bestandig mellem Forbrydere, førend det lykkedes hende at komme der hen, hvor hun hørte til, til os Civilfanger ...«

Vi tav længe. Seydlitz' Fure mellem Øjenbrynene saa ud

som et Snit. Landmandens haardtskaarne Ansigt var uden Lys. »Mig førte man gennem syv Byer i Fangelænker,« sagde han langsomt. »Og jeg havde intet andet forbrudt, end at jeg var Tysker. Og i Forvejen havde jeg levet en halv Snes Aar i dette Land. Og jeg havde hundrede gode Venner blandt mine Bødler...«

Vi kommer fra Skydepladsen. Vore Soldater marcherer po tschetiri. Jeg, Seydlitz og Kongrin rider bagest. Forude begynder en skægget Kosak at synge. »Vore Officerer,« synger han med en tremulerende Tenor. Drønende falder Divisionen med ind i Visen:

»Vore Officerer
de faar en Bunke Guld!
Men vore simple Jenser
de faar jo blot en Lort!
Job twoi matj...«

Seydlitz ryster sig. »Jeg tror aldrig, jeg kommer til at forstaa dem!« siger han.

Kostja ler bare. »Naa hvad?« spørger han uskyldigt. »Hvorfor ikke? Paa Grund af denne Vise? Det er en berømt Soldatervise!«

»Og denne Ed?«

Hans slanke Skikkelse, der er saa bøjelig, som om der ingen Knogler var i den, kaster sig bagover. »Aa, I Mimoser...«

De russiske Officerer mangler tit og ofte det rent elementære i deres Uddannelse. Ganske vist maa den russiske Soldat behandles paa en anden Maade end en Tysker eller Englænder, men til Trods for det, forekommer det én efterhaanden, som om Raaheden er ved at tage Overhaand. Hvis de sejrer, gaar det endda an, men hvis de taber, vil de sjælelige og legemlige Mishandlinger en Dag hævne sig grusomt.

Det mest afskyelige er Afstraffelsesmetoderne over for

dem, der er mistænkt for at være Bolscheviker. Man kunde ogsaa kalde det Torturmetoderne. I Gaar maatte jeg overvære en Eksekution. Der kom en Lastvogn; seks-otte Fanger, som ved Strikker stadig væk parvis var snøret sammen Ryg mod Ryg, blev smidt af som Vareballer. En af dem skreg højt: »Hvad er det, De gør ved mig ... aa ... aa ...« En anden spyttede uophørligt Blod. »Hvad har jeg dog gjort?« bad han gurglende. »Hvad har jeg ... dog ... hvad ... har jeg ...?«

Alle blev de pisket ganske sanseløst, snart var deres Rygge fuldkomment uden Kød, deres Ansigter sad i det blodige Kød. Trods det svang de kæmpestore, bjørnestærke Kosakker Knutterne videre. »En—to, en—to, saadan, det smager, hva'? Hvide Hug, rød Farve — hvide Hug — har I snart nok? Nej, endnu ikke? Altsaa: Hvide Hug, rød Farve — hvide Hug ...«

Klinken falder ned med et Smæld — Vereniki staar i Værelset. »Børn,« siger han med sin orgeldybe Stemme, »jeg kommer fra Atamanen!«

Kostja springer op. »Og?« raaber han. »Og?« Hans Rytterskikkelse er helt krum af Spænding, i hans Ansigt gløder alle Arrene.

Vereniki kaster sig med et Brag paa vores Sofa. »Giv en Snaps! Saa ... charascho ... Jeg var hos ham, i hans Hule. ... Tre Løjbænke, et Utal lave Lænestole, et tykt persisk Tæppe, med eet Ord, et yppigt Burjattelt! Alle Vægge var fulde af Vaaben, Opiumstilbehør, Vandpiber, paa alle Sæder laa der Silkepuder, Skind af hvide Bjørne, gule Ulve, blaa Ræve ... Ataman, begyndte jeg; jeg vil gerne bort. — Hvordan det? — Jeg vil gerne til Fronten. Denne Lediggang hænger mig ud af Halsen, saa at jeg er lige ved at snuble over den med Fødderne. Jeg er let at erstatte. Tusind Luskepetere, der vil skulke fra det, driver om her og vil med Kyshaand tage min Plads. Jeg er ikke et pensioneret Murmeldyr; jeg er Soldat ...

Han fo'r op. I kender nok hans Øjne, ikke sandt? Og hans Pande? To Djævlehorn over hvert Bryn, som ikke er blevet færdige, men kvalt i Fødselen. — Hvor er det, der driver

nogen om? spurgte han. — Naa, sagde jeg, i Bordellerne og Tehusene, som Kakerlakker bag Ovnen. — Det er Dem, jeg behøver, og ikke den Slags Udskud. — Jeg vil gerne kæmpe, Ataman, ikke raadne op som Etapelus. — Overtag saa et Pansertog; »Istrebitel« er netop ledig. — Forbandet! tænkte jeg. Nu har han dig! — Nej, det er ikke noget for mig, jeg er ... ingen Slagter, havde jeg nær sagt ... Kavalerist! sagde jeg. — Løgnhals! brummede han. — Lad mig gaa til Fronten! — Nej, ikke Dem! — Jeg begyndte at bede, blev øm som et Fruentimmer. — Til min Post findes der ti, dèr mangler der hundrede! vedblev jeg. — Gid Fanden havde dig, din Tyrehals! — Jeg hilste stramt.

Og endnu et, Hr. Generalløjtnant! sagde jeg saa. I min Sotnja er der tre andre, der gerne vilde gaa med mig. — Er du bindegal? — Det er tre Officerer, som jeg tager mig af, tre Flødeskæg og Skidebukser, der er lette at erstatte! — Lige saa lette som dig, ikke sandt! — Javel, Hr. Generalløjtnant! — Nej, gaa ad Helvede til! — De sagde engang til mig, Ataman, da jeg i Januar stormede den første Lejr for Dem ... — Det behøver du ikke at minde mig om, din Pralhans! afbryder han mig. — Vi faar altsaa Lov? — Gaa ad Helvede til, har jeg allerede sagt een Gang!

Jeg pustede. Nu kommer det sidste! tænkte jeg lettet. — Kun et Spørgsmaal endnu, Hr. Generalløjtnant: Hvad skal der ske med Befalingen Nr. 61? — Han flammer op. Hvad skal det betyde? Jeg har sagt Dem for ganske nylig: Jeg giver aldrig efter! Hvis man ikke trækker den tilbage ... Tænk paa vort hellige Rusland, Ataman! bad jeg besværgende. Hvilket daarligt Eksempel ... Alle er enige, hvis bare den ... — Herut! brølede han pludselig. Ud med Dem øjeblikkelig ...«

Vereniki vugger med Hovedet. »Naa, vi faar se,« siger han langsomt. »Jeg giver nu skriftlig Ansøgning ind. Om tre Dage faar vi at vide ...«

Om Aftenen spurgte jeg Kostja om den mystiske Befaling Nr. 61. »Aa,« sagde han, »det er den Befaling, Koltschak udstedte, da Semjonoff trods gentagen Opfordring ikke anerkendte ham som Øverste Regent. »Atamanen over de transbaikalske Kosakker Grigori Michailowitz Semjonoff erklæres

for Fædrelandsforræder, fordi han som eneste Mand har vægret sig ved at anerkende den Øverste Regent som den højeste Magthaver i Alrusland!« hedder det ordret.

»Ja, men...?« spørger jeg. »Hvordan er det at forstaa?«

»Naa hvad, det er der intet Menneske, der ved. Maaske tilstræber han selv det, Koltschak blev? Han ynder at kalde sig den transbaikalske Napoleon... Og han er tapper, en vild Slagsbroder, uden Tvivl, javel.... Hvad De ser her i Tschita, er heller ikke hans Skyld alene, jeg tror, at Japanerne ogsaa her har en Finger med i Spillet —«

»Forklar det nærmere!«

»Siger hans Vægring ikke alt? Han lever af Japanerne, men de ønsker ikke hans Underkastelse, fordi Koltschak aldrig vilde taale, hvad de gør her... Semjonoff ved maaske ikke, at han kun bliver taalt af dem, for at rydde Transbaikalien for dem. Jeg haaber ikke, at han ved det, for ellers ... I øvrigt er det ikke ham alene; der gives ogsaa andre og værre, som Atamanen Kalmykoff i Ussuri. I Østsibirien behersker Japan det hele, ved Sporer og Tøjler, hvad enten det drejer sig om Økonomi eller Politik. Javel.... Japan holder paa den skarpeste Undertrykkelse af ethvert Oprør, men det er ogsaa Japan, der puster til Ilden — er De med? Japan forleder ved at strø om sig med Penge Officerskorpset i Transbaikalien til Udsvævelser og Fraadserier paa Bekostning af det udsugede Folk; Japan er det igen, der hidser dette samme Folk til at bekæmpe Udsvævelserne og »Semjonofftschina«s Voldsherredømme, Japan er det for tredie Gang, der fordrer Dødsstraf af den hvide Kommando for alle Forhaanelser og Opstande mod dette Regime! Er det nu tydeligt nok?«

»Men det er jo forfærdeligt...«

»Det er sikkert og vist, javel... Hvis han vilde stille sig under Koltschak, vilde det faa en Ende — altsaa? Men Semjonoff er blind — eller en Skurk. Men, som sagt, han staar ikke alene. Hvor ofte hører jeg ikke Officerer sige: Vogt jer for Englænderne, hvem ved, hvad de fører i Skjoldet — de eneste, man kan stole paa, er Japanerne! Hvor er de dog elskværdige, aldrig hører man barske Ord, altid er de medfølende og tjenstvillige, altid smiler de! Ja, saadan en Blindhed findes der... I Virkeligheden har endnu aldrig en frem-

med Regering handlet mere gement over for et Folk, hvem de med store Fraser har lovet deres Bistand... I Virkeligheden har man endnu aldrig med elskværdigere Smil sendt Hundredtusinder i Døden...«

Afgørelsen er faldet: Vi faar Lov til at drage af Sted! Kostja dansede en Lesginka, da Efterretningen kom til os. »Det forbandede Transbaikalien!« var hans Omkvæd.

»Skal vi gaa til Skovriderne og sige Farvel til dem, Seydlitz?« spurgte jeg om Aftenen.

»Lad os det,« sagde han oprømt. Jeg var overrasket, men skjulte det. Kommer denne Forvandling af Efterretningen?

Vi sad længe sammen. Fru Thomas rystede paa sit hvide Hoved. »Nej, at I gaar bort, det forstaar jeg ikke — det maa I tilgive mig...« sagde hun bekymret. Maria saa paa mig med et Blik, der smertede mig. »Og hvis du nu falder?« sagde dette Blik.

De fulgte os helt ud paa Gaden. Fru Thomas græd sagte hen for sig. Den unge Gennat larmede op. »Jeg misunder jer!« raabte han af fuld Hals. Lückner og Perner kunde ikke faa et Ord over deres Læber. »Jeg kommer til dig endnu en Gang!« hviskede Maria i sidste Øjeblik.

Paa Hjemvejen begyndte Seydlitz at tale, som jeg ikke længe havde hørt ham gøre det. »De forstaar os ikke,« sagde han, og jeg kunde høre paa hans Stemme, at han smilede. »Hvorfor? spørger alle Øjne. Ja, hvorfor? Jeg kunde ikke sige af hvad Grund...

Jeg vil ikke have det bedre end vore Kammerater, det er min Motivering,« blev han ved. »Jeg vil ikke krybe i Skjul af deres Lidelser, nej, det er ikke derfor, at jeg har forladt dem. Og naar jeg ser, hvad jeg for nylig saa og næsten daglig maa se: At de ikke har nogen Seng, ingen Mad, ingen Klæder — vi sover blødt, spiser os mætte, gaar pænt klædt! Gudskelov, at det er forbi...

Nej, jeg vil ikke have noget foræret af dette Folk. Og jeg vil frem for alt ikke have noget, som mine Kammerater ikke ogsaa har. Jeg kunde aldrig mere se dem i Øjnene, hvis jeg ikke ogsaa betalte for det, jeg har det bedre!« Hans Stemme

dirrer, han bliver staaende med et Ryk, og slaar i et usynligt Bord. »Ja, nu vil vi betale for, at vi bliver foretrukne, at vi ikke mere er nødt til at leve i Skidt og Lus! Tror dette Folk maaske, at jeg vil lade mig noget forære af det...?«

Vi gaar videre. Vore Sporer synger igennem Natten. Ogsaa jeg bliver pludselig let om Hjertet. Jeg ved paa een Gang, at han udtalte det, som laa mig selv paa Hjerte. Allerede i Ugevis, siden jeg har været mæt og ren, medens de, de gamle Kammerater... Nej, heller ikke jeg vil have noget foræret! Ogsaa jeg vil betale...

»Seydlitz, du er som et Krystal!« udbryder jeg.

Han er allerede igen slaaet om. Han ser ud, som om han fortrød sin Aabenhed. »Har du drukket for meget i Dag?« spørger han spottende.

Vereniki, Seydlitz og Kongrin har sendt deres Heste i Forvejen til Omsk med Verenikis Oppasser. Pjotr, Verenikis Faktotum, er en Malodjetz, en prægtig Fyr, fuld af Kosakhumor og dertil at lide paa som en Klippeblok. »Dig skal vi i Omsk købe en lille Hest til, Benjamin!« trøstede Vereniki mig. »Her gives der kun mongolske Sandlopper — det er ikke noget for saadan en fin Mors Dreng som dig...«

Tidlig om Morgenen tog jeg Afsked med Maria. Hun var stærk og stille — som jeg havde ventet det. Til sidst gav hun mig en lille Medaillon; der er en Lok og et Barnebillede af hende i den. Da jeg første Gang drog i Felten havde jeg ikke noget med fra en Pige, forstod ikke de andre, der alle bar noget blond eller brunt hos sig. Nu, da jeg drager ud for anden Gang...

Et nyt Livsafsnit begynder. Broerne er brudt af bag mig. Jeg staar feltmarchberedt i mit Værelse. Seydlitz maa snart være der for at afhente mig til Banegaarden. I Kosakkasernen blæser en Trompeter Signalet: I Sadelen...

Han blæser falsk.

Da vi stiger ind i Afdelingen, er der en etaarig frivillig, der vil ud. Vereniki ser ham an, som om han med et Blik vilde fastslaa hans Kvalifikationer. Endelig giver han ham,

hvad vi sjældent har iagttaget hos ham, Haanden paa sin djærve Maade. »Lad Dem ikke forstyrre — Vereniki, Kaptajn!« siger han med sin dybe Røst. »Takker forbindligst!« siger den frivillige og fortsætter med en Stemme, der af en eller anden Grund ikke passer til ham: »Russki, Ilja Vassiljewitsch . . .«

Vi hilser paa ham efter Tur — vi kan roligt gøre det, efter at vor Fører har gjort det. Da han giver mig Haanden, mærker jeg hans Fingre lægge sig i mine paa en forsigtig Maade. I deres Tryk er der en drengeagtig Veghed, nej, han har ingen Soldaterhænder.

Vi stuver vore Sager til Side og trækker Cigaretter frem. »De ryger?« spørger Kostja høfligt.

»Nej Tak, det gør jeg ikke . . .« Toget sætter sig i Gang med et Ryk. »Lev vel, Tschita — Sodoma!« raaber Kostja og drager Vejret lettet. »Ja, man gaar gerne, man skal ikke græde Taarer for dens Skyld!« siger Seydlitz kort.

»Ogsaa til Omsk?« spørger Vereniki.

»Ja, Hr. Kaptajn!« siger den frivillige.

»Saa har vi det samme Maal. Hvorfra?«

»Fra Chabarowsk.«

»Ah, fra Kalmykoff, hvad?«

»Ja,« siger den frivillige og ser forbi os, som om han skammede sig.

»Syntes ikke om det der, hvad?«

»Nej, Hr. Kaptajn«.

»Fortæl engang, jeg har allerede hørt om ham, men vilde gerne vide . . . De behøver ikke at være bange for noget, vi kommer fra Semjonoff — og forlod ham af samme Grund, hvis jeg ikke tager fejl af Deres Øjne!«

»Vil De maaske — ogsaa til Koltschak?« spørger han trykket.

Vereniki slaar en Latter op. »Akkurat, min Dreng! De kan rolig tage Bladet fra Munden!«

Det unge Menneske, hvis røde Mund vilde passe meget bedre til en Pigeklædning end til en Uniform, vrider sig kendeligt. »Det er ikke let at fortælle om,« siger han endelig. »Han var en af de første, der rejste sig, derfor tog jeg til ham. Men han er ingen Officer, han er slet og ret Bande-

fører ... Nu har han allerede drevet det saa vidt, at alle siger: Den røde Terror var ikke let, men den hvide ...«

Verenikis klodsede Skikkelse med de korte Arme og Ben gennemfares af en Rystelse. »Aa, disse Svin!« buldrer han løs. »Skulde man ikke partere dem og rive Tarmene ud af Livet paa dem? Dèr kæmper man, strider man ... Og disse Hunde, disse forbandede ...«

»Da vi indtog Chabarowsk, lod han Hundreder piske til Døde,« vedbliver den frivillige med sin bløde Stemme. »Og da der var en, der meldte ham, at der stod et Par Vognladninger paa Banegaarden med Levnedsmidler og Klæder fra Røde Kors, stillede han den Delegerede og hans norske Sekretær for en Krigsret under Anklage for Spionage. De havde en Million seks Hundrede Tusind Rubler til Krigsfanger hos sig ...«

»Aha!« udstøder Vereniki. »Jeg forstaar ... Han vilde ha' fat paa Klæderne, Levnedsmidlerne, de mange Penge ...« Han trækker Vejret pustende, hans Vildsvinetænder blottes.

»Ja,« siger den frivillige skamfuld, »han lod dem begge to hænge i deres egen Jernbanevogn, kvæle med Strikker som Hundehvalpe ...«

»Deres Navne?« spørger Seydlitz koldt.

Jeg trækker min Dagbog frem.

»Den svenske Delegerede hed Dr. Hedblom,« siger den frivillige. Navnet paa hans Sekretær, en Nordmand, har jeg glemt ...«

»Ved De mon, om Elsa Brändström er i hans Nærhed?« spørger Seydlitz videre.

»Nej. Jeg tror ikke ...«

»Min Gud ...« mumler Seydlitz og ser paa mig, »hvis denne Hund ogsaa skulde have ...«

Jeg kan ikke udholde hans Blik og ser forpint ud ad Vinduet. Saa langt Synskredsen rækker, strømmer den graa, bølgeformede Steppe langs med Skinnelinien. Bølge paa Bølge kommer rullende, saa langt Øjet naar. Ikke et Træ, ikke et Straa, kun det gule, magre, udblegede Vintergræs. Og en tung, sørgmodig Tavshed.

I Irkutsk holder vi Rast i to Dage. Verenikis Moder bor i Guvernementsbyen. »Jeg maa lægge mit laadne Hoved

endnu en Gang i hendes Skød, inden de Røde massakrerer mig!« sagde han barsk. Vi andre fandt os et billigt Hotel. Den unge frivillige sluttede sig til os.

»Jeg vilde saa gerne, hvis jeg da maa, i det mindste indtil Omsk, blive hos jer!« bad han os.

Vi kom forbi det Billede af Guds Moder, hvorunder jeg engang sov. Og forbi Vagtstuen, hvor jeg boede tillige med »Høgenæsen«, der allerede for længst smuldrer under Jorden. Min Gud, hvilke Minder ... Hvor langt tilbage ligger det dog alt sammen! Og det er endnu ikke en Maaned siden ... Paa Broen arbejder der ingen Krigsfanger mere. De er færdige.

Næste Morgen gaar Seydlitz og jeg ud i vor gamle Lejr. »Jeg kunde nok have Lyst til en Gang endnu at se den!« samstemmer Seydlitz. Efter nogle Vanskeligheder med den tschekkiske Kommando, der ikke engang vil give os Adgang som russiske Officerer — »*Sic*!« sagde Seydlitz bare — slipper man os ind med den Motivering, at vi engang har været »beskæftigede« der.

Vi finder vor tidligere Barak og gaar langsomt igennem den. Den er stuvende fuld af Mennesker ligesom i vor Tid. Paa alle Briksene kryber udmarvede Skikkelser sammen, hvis Vaabenfrakker man endnu kun kan kende paa Snittet; men ikke mere paa Farven. Ansigterne ser skimlede ud, Luften er sur og ram, Væggene driver af Fugtighed, Gulvet er fuldt af Rottehuller. »De har ingen Schnarrenberg mere, lader det til ...« siger Seydlitz sagte.

Jeg svarer ingenting. Jeg er tung om Hjertet. Taarerne er lige ved at komme mig i Øjnene.

Ved Udgangen til venstre bliver vi staaende. Det var der, vi boede for to Aar siden. Her er det store Knasthul, hvor det dog forekommer os fortroligt! Paa Pods Plads ligger en skægget Infanterist. »Naa«, spørger jeg paa Tysk, jeg kan her paa dette Sted ikke lade være, »hvordan staar det til?«

Infanteristen ser forbavset op. »Daarligt,« siger han bare.

Jeg peger paa Symaskinerne, Høvlebænkene, Skomagerbukkene. »Men De har dog Arbejde nu, tjener mange Penge?«

Han ler hæst. »Ja — men vi ser dem aldrig!«

Seydlitz skyder Tænderne frem. »Hvad for noget, ser De dem aldrig?« afbryder han. »Hvorfor ikke?«

»Fordi man stikker alting til Side ...«

Seydlitz bliver bleg. Kommer det af Svaret eller af den tykke Luft, der er ved at faa enhver til at brække sig, der ikke er vant til den. »Kom,« siger han paa Russisk. »Jeg kan ellers ikke længere forstille mig ...«

Vi gaar over Lejrgaarden; vore Skridt har det samme Maal. »Kan du endnu huske, da Elsa Brändström kom, den lyshaarede Engel?« spurgte jeg sagte. Han nikker bare. »Og kan du ogsaa huske endnu,« vedblev jeg, »da vi paa dette Sted — ja her var det ...«

Vi bliver staaende. Solen skinner som dengang, da vi, to Hundrede syge Mænd, med blottede Rygge ... »Der stod Kosakkerne med opplantede Bajonetter, med Patrontaskerne spændt om Livet,« siger jeg halvhøjt. »Her Kommandanten, hans røde Knebelsbart hang ned... Hen til den Høj førte Rakkerstien ... Min Gud, jeg rendte som en gal... Foran mig løb Pod, det var det, der holdt mig oppe, men da det begyndte at strømme fra hans Ryg, hans gode, brede Ryg, og Blodet fra hans Slag stænkede mig i Ansigtet ... Nej, hvis jeg ikke havde set jer, dig og Schnarrenberg — stejle, jernhaarde, ubetvingelige ...«

»Kommandanten blev skudt, sagde du engang?« afbrød han.

»Ja, da Revolutionen udbrød.«

Han lukker Øjnene. »Godt,« støder han ud mellem Tænderne, »godt, godt...«

Irkutsk ligger bag os. Nu gaar det uden at skifte Tog til Omsk. Paa en lille Station, hvor vi tog Vand ind inden Nishniudinsk, kom det til et Optrin. Vi var lige steget ud for at gøre et Par Indkøb, da Vereniki fik Øje paa en Officer, der slog løs paa en eller anden foran en Sælgebod.

Vi trænger os gennem det lille Opløb og ser midt inde i det to Transbaikal-Kosakker, der trykker en til Hofterne blottet Bonde til Jorden, medens Officeren slaar løs paa ham med en Sølv-Nagaika.

Vereniki træder saa overraskende hen bag ved ham, at hverken han eller Kosakkerne lægger Mærke til ham. Han

river med et skarpt Ryk Pisken ud af Haanden paa ham og brøler: »Med hvad Ret udøver De her paa aaben Gade den Slags Eksekutioner?«

Officeren, lille, spændstig, spidsmuseagtig, jager med Haanden efter Naganpistolen — faar Øje paa os tre, bliver mærkværdigt slap, lader Haanden falde ned. »Slip ham løs!« raaber Vereniki videre. Kosakkerne dukker sig, Bonden griber efter sin Rubaschka, forsøger forgæves igen at smutte ind i den. Vi ser tydeligt, at hans Ryg paa Kryds og tværs er fuld af Saar.

»Saa svar dog!« vedbliver Vereniki. »Eller ved Gud, jeg prygler Dem selv!«

Officeren blegner. »Vi har Maksimalpriser ...« stammer han ynkeligt. »Han har i sit Stade solgt Brødet for dyrt ...«

Verenikis Øjne bliver unaturligt store. »Er De forrykt?« brøler han af sine Lungers fulde Kraft. »Eller tror De maaske, at man kan tilkæmpe sig vort Folks Sympati igen ved den Slags Midler? Det er ikke nødvendigt, siger De? I har den allerede, ja, haha! Aa I ... I *maa* absolut piske nogen — i Stedet for at være glade over, at man ikke pisker jer, med røde Piske! Deres Navn?« slutter han af og trækker Vejret dybt.

Officeren nævner Rang og Navn og Regiment — slap, grædefærdig, modstandsløs.

»Skriv det op, Kostja!« siger Vereniki koldt. »Og nu,« brøler han paa ny, »march, march — af Sted med dig!« Og tilføjer: »Her er dit Scepter ...« Og han brækker med sine Bjørnehænder Nagaikaen tværs over og kaster den for Fødderne af ham.

»Man skulde have slaaet ham ned!« mumler Kostja sammenbidt. »Jo vel ...«

Vereniki gaar stram og spændstig som altid ind i Toget igen. Men jeg havde Indtrykket af, at han havde hele sin Viljeskraft behov for at gøre det.

Paa Banegaarden i Kansk driver der atter nogle tschekkiske Legionærer omkring — mætte, tykke, godt uniformerede. »Her passerede der i Juli et afskyeligt Optrin,« siger den frivillige, som vi i den sidste Tid har kaldt »Ilja«. »Med tyske Krigsfanger ...«

Jeg peger hurtigt paa Vereniki, der sover, snorkende. »Fortæl,« siger jeg hurtigt, »men sagte! Han behøver ikke at høre det; det piner ham bare, gør ham usikker over for os, forstaar De?«

Ilja ser forbavset paa mig. »Jeg siger Dem Tak!« siger han saa, og rækker mig Haanden. »Ja, De har Ret, men ... Nu skal De høre: Jeg rejste dengang østpaa, til Kalmykoff. Vi gjorde et længere Ophold. Maskinen var gaaet i Stykker. Jeg saa foran Banegaarden et Tog med Kreaturvogne omringet af tschekkiske Tropper, og gik derover for at fordrive Tiden. Det var tyske Krigsfanger, for største Delen Officerer. Foran dem stod der en tschekkisk Kaptajn. Jeg hørte ham forlange, at alle Vaaben, Levnedsmidler og Penge skulde udleveres. Naa, Vaaben, det var en Selvfølge, men hvor skulde de ha' nogen fra? Men Penge og Levnedsmidler, det var aabenlys Uret, med eet Ord: Røveri. Man drev dem altsaa ud af Vognene og befalede dem at træde an i to Geledder. »Den, der stikker noget til sig, bliver skudt. Hvis vi alligevel i en Vogn finder noget, og Ejermanden ikke melder sig, vil hver femte Mand blive skudt!« Nu vel, en Trusel, tænkte jeg, gemén, men dog kun èn Trusel... Kort og godt, man undersøgte dem uden nogen som helst Ret, og fratog de værgeløse alt, hvad de ikke lige havde paa Kroppen — Penge, Tobak, Tæpper, Undertøj. Jeg var oprørt, men fuldkommen magtesløs. Man vilde have slaaet mig ned i mit eget Land med Geværkolber, mig, en russisk Officer, hvis jeg havde blandet mig i det. Tilmed er jeg ikke stærk, nej, noget svagelig, desværre ...«

Han brød af, støttede Panden i sine pigeagtige Hænder. »Nu, det er Sandhed, jeg taler som for Gud selv,« sagde han saa. »En Officer, der med Rette var opbragt over det, skar et Par Bukser i Stykker, der tilhørte ham selv, en anden ødelagde en lille Pakke Tobak. Naar jeg udsultede ikke maa faa det, skal de heller ikke have det ... En tredie skjulte to Hundrede og halvtreds surt fortjente Rubler i sine Sko. Kommandanten opdagede det hele, lod dem føre ud og befalede haanligt: »Løb, Brødre, løb! I er fri — paa Grund af jeres Tapperhed!« Man drev dem med Kolbestød ud af Skaren ...

og skød dem saa for Øjnene af alle Kammeraterne ... i Ryggen ... alle tre ...«

»I Ryggen?«

»Det er noget specielt tschekkisk, en tschekkisk Form for Henrettelse ...«

Ved disse Ord slaar Seydlitz Øjnene op. Jeg er straks klar over, at han ikke har sovet. »Hvad hed Kommandanten?« spørger han halvhøjt.

»Det var en Kaptajn af syvende tschekkiske Skytteregiment,« siger Ilja langsomt. »Hans Navn blev holdt hemmeligt.«

Seydlitz aander dybt. »Ikke tale om det, men altid tænke paa det!« siger han barsk.

Vi er ved Maalet. Omsk, den Øverste Regents Residens. Efter længe at have flakket rundt finder vi et daarligt Værelse. Vereniki faar Sengen, vi tre skal ligge paa Gulvet paa Tæpper. Ilja tager Afsked med os. »Jeg kan sove hos mine Venner,« siger han. »To unge Grever og en tidligere Munk — maa jeg engang faa Lov at tage dem med herhen?«

»Det maa De rigtignok,« siger Vereniki. »Hvis de er ligesom De selv — charascho!«

Den gode Ilja gaar. Vi breder vore Tæpper ud paa Gulvet, Vereniki strækker sig prustende, hans muskuløse Krop knager derved. »En prægtig lille Fyr, denne Ilja,« siger han protegerende. »Ingen Soldat, nej, ved Gud — men en Sjæl, synes det mig. — Hvad mener I?«

»Det samme, Kaptajn,« siger Seydlitz.

»En Smule slap! brummer Kostja. »Lidt af en Fluevifte.«

»En fin Knøs!« siger jeg.

»Naa, sov nu godt, Folkens,« siger Vereniki med sin Basrøst. »For Resten, hvad mener I, om vi tog ham med os? Den lille Russki? Han har ingen Stilling ...«

»Aa, Hr. Kaptajn!« udbryder jeg hurtigt. »Det vilde være dejligt ...«

Han ler bare. »Nu skal vi se, hvad det er for Venner, han har. Sig mig, hvem du omgaas ... Naa, sov nu først — om muligt melder vi os straks hos den Øverste Regent! Forban-

det, dette Omsk ser heller ikke bedre ud end vort Tschita ...« mumler han og falder i Søvn.

»Til Sodoma hører et Gomorrha ...« gaber Kostja træt »Jovel ...«

Admiral Koltschak bor i en lille Villa ved Irtischfloden. I Modtagelsesrummet er der bygget en blaa Etagepyramide op. I dens forskellige Afdelinger ligger i mange Trin jævne og rige Takkegaver fra Befolkningen. Jeg saa en Æressabel fra de berømte Hytteværker i Slatoust, prægtigt udskaarne Træfade med Salt og Brød, rørende Forsikringer om offervilligt Beredskab, overbragt i højtideligt Optog efter gammel Skik og Brug af Bøndernes Ældste ved Indtoget i en Landsby. Der skal dagligt indløbe saadanne Gaver, det blaa Bjærg bliver for hver Time højere. Ovenpaa laa der en Skrivelse, hvis ubehjælpsomme Tegn røbede en Bondes uøvede Hænder. »Hil være Alexander Vassiljevitsch Koltschak, den os i den yderste Nød af Gud sendte!« stod der paa den.

Vi venter længe i dette Værelse. Sammen med os staar der en Række Officerer og Embedsmænd. Gamle Generaler, der lugter af Mølpulver; indtørrede Embedsmænd, der ligner udgravede Mumier. »Nej,« mumler Vereniki, »brugbare er de ikke — i disse Tider! Den gode Vilje, der endnu en Gang har drevet dem ud af deres Hamsterhuller, er nok deres største Værdi!«

»Det maa man ogsaa anerkende!« siger Seydlitz roligt. »Mig rører det næsten ...« tilføjer Kostja.

Endelig viser der sig en Adjutant. Da han faar Øje paa Vereniki, hilser han hjerteligt paa ham. Han kender ham fra tidligere, det har sparet os for mangen Ventedag. »Vær saa god at træde ind!« siger han saa. »Nu fremad, Folkens!« siger Vereniki, prustende af Ophidselse.

Vi træder ind i det næste Værelse og stiller os op paa Række: Vereniki, bred, massiv, daarligt ekviperet, Kostja, stiv, spændstig, næsten elegant, Seydlitz, høj, smidig, i en enkel, stram Uniform, jeg i min næsten splinternye Rubaschka, som om jeg var pakket lige ud af en Æske. En Tjener i mørkt Liberi aabner den svære Dør til Koltschaks Arbejdsværelse. Man ser et stort, med hindbærfarvet Klæde overtrukket Bord,

hører en Stol blive rykket tilbage, kraftige, militærfaste Skridt.

Rigsforstanderen træder ind, bliver staaende foran os og ser paa os efter Tur. Hans Ansigt er skarpt, næsten ubevægeligt, minder om Napoleons omkring Næsen og Panden, langt og smalt i Formen. Over den dristige Næse med den skarpe Ryg hæver Panden sig bred, kantet, stærkt modelleret. Hagen viser ved Underlæben en indskaaren Fordybning og hvælver sig kraftigt og uformodet endende i en skarp Kant. Hans Mund ser næsten blid ud, hans Læber er fine og tynde, to smalle, vandrette Streger. Han er af Middelhøjde, men paafaldende mager. Hans Bevægelser er bøjelige, men yderst knappe.

En Fører! tænker jeg ved første Blik og hænger mig ved hans Øjne, som om jeg var suget fast. Hans Øjne ser ud, som var de ridset op med en Kulstift, under vægtige, fremspringende Pandebensknogler ligger de ligesom indsunkne. At skælve for disse Øjne er ingen Fejghed! tænkte jeg videre, saa dem ustandseligt veksle i Udtrykket, snart brænde som Ild, straks derpaa slukkes og formørkes.

Vereniki brummer sin Melding frem med sin Basstemme, vi andre skratter punktlig vor bagefter.

»Saa ... Fra Semjonoff kommer De?« spørger Koltschak mørkt. »Og nu havde De Lyst til ...?«

»At komme til Fronten, Deres Excellence!« siger Vereniki som med Hammerslag.

»Koltschaks Stemme slaar om. »Jeg takker Dem, mine Herrer! — Har De noget Ønske?« tilføjer han.

»Hvis det var muligt, Deres Excellence«, hvæser Vereniki ophidset, »saa vilde vi gerne ... et eller andet Sted hen ... i særlig Tjeneste ... ikke ligegyldigt hvor ... paa et hedt Sted ... om muligt ...«

»Det vilde være Officerer for General Kappell, Deres Excellence!« falder Adjutanten ind og smiler samtidig lidt. »Jeg kender dem ...«.

»Godt,« siger Koltschak. »Hvis der findes et Detachement, som Kappell kan bruge ...« Han giver hver især af os Haanden — en haard, senestærk, mager Haand. »Georgskorset?« spørger han Vereniki. »Hvor har De faaet det ...?« »Foran

Przemysl!« brummer Vereniki. »Saaret flere Gange?« spørger han Kostja og peger paa hans arrede Ansigt. »Javel, Deres Excellence!« svarer Kostja frejdigt. »Paa den tyske Front, ved Prasznitsch.« »Var Deres Fader Officer?« spørger han Seydlitz. »Ja vel!« svarer Seydlitz kort. »Og De, unge Mand?« spørger han mig. »Hvor gammel?« »Tyve Aar, Deres Excellence!« svarer jeg hed af Ophidselse.

Hans Beg-Øjne suger sig endnu en Gang fast i vore Ansigter, saa træder han et Skridt tilbage. »De skal faa Underretning!« siger han, idet han tager Afsked.

Vi hilser stramt og gør militærmæssigt omkring. Fire gamle Generaler indtager trippende vore Pladser. Udenfor mødes vi af den lyse Foraarssol. »Hvis ikke dette Menneske kan redde Rusland, kan ingen mere redde det!« brummer Vereniki.

Seydlitz er frisk og stram, hans Dysterhed er som blæst bort. »Jeg glæder mig,« siger han bare. »Og jeg angrer det ikke mere ...«

Kostjas Ar gløder. »Sagde jeg det ikke?« raaber han vildt. »O, boschemoi — jeg vidste nok hvorfor!«

Jeg sagde ingenting. »Et herligt Menneske!« tænkte jeg som i Feber. Men jeg kunde af Ophidselse ikke faa et Ord over mine Læber.

Jeg har allerede længe ventet paa et gunstigt Øjeblik til engang at faa en Samtale i Gang med den unge Ilja om et Emne, som laa uden for vore almindelige Baner. Han er i den Grad tilbageholdende, at jeg endnu ikke ved, hvilken Retning og Parti han bekender sig til. Han deltager aldrig i de andre Officerers overfladiske Underholdning.

Da han i Gaar besøgte mig, var jeg tilfældigvis alene. Jeg benyttede straks Lejligheden til at spørge ham ud om det, der mere end noget andet laa mig paa Sinde, den meget omstridte Rigsforstander Alexander Vassiljevitsch Koltschak. Hans Dom var: »Koltschak er indesluttet i den snævreste Kreds af tidligere Czarofficerer, der af deres ganske Sjæl er ubeslutsomme og dertil mangler Vidsyn. Men selv om han vendte sig til den stik modsatte Side for at faa Klarhed over Tingenes Tilstand, vilde det ikke hjælpe ham. Thi Interventioni-

sterne, Generalerne Knox og Janin, vilde igen, da de politisk set er vore S-R'er nærstaaende, give ham et falsk og overdrevent Billede af Situationen for at understrege den forhadte Tilstand umaadeligt og forskønne den behagelige med alle Farver.«

Kan man under disse Forhold overhovedet mere finde det rette?

Forleden Dag besøgte vi Krepost, Dostojefskijs berømte Forvisningssted. Det er et gammelt Ønske hos mig; da jeg bad Seydlitz, om han vilde følge med, indvilgede han. »Har vor gode Saltin ikke i lang Tid været i Krepost?« spurgte han. »Han talte engang om det, hvis jeg ikke husker fejl.«

Vi tager en Vogn, en højsædet Iswotschik, og kører raslende ud af Byen. Et Palisadeværk af Rundstammer paa seks-syv Meters Højde omslutter en Række Træbarakker. Foran Døren staar en tschekkisk Vagt, han ser opmærksomt vore Papirer igennem, som Vereniki har skaffet os gennem en kendt General. Da Vagtposten aabner den lille Port for os, faar vi Øje paa en stor Gaardsplads, hvor der staar flere Bygninger. Hundreder af Krigsfanger sidder foran Dørene paa Jorden og lader den første Vaarsol skinne paa deres Lemmer. Her har altsaa ogsaa vor gode Saltin, den prægtige Østriger, siddet! tænkte jeg. Min Gud, hvor længe skal disse sidde her endnu ...?

Vi træder ind i den første Barak: Nøgne Vægge, en trykkende Luft, to Rækker Brikse lige over for hinanden. Plenny'erne rejser sig trægt, Seydlitz vinker heftigt afværgende. Alle følger os med store Øjne — ved vi maaske ikke selv, hvilken Begivenhed en fremmeds Indtræden er?

Ogsaa her ser vi alle arbejde; sy, snedkerere, sy Fodtøj, lave Blikkenslagerarbejde, tegne — overalt staar der Maskiner, ofte af komisk Udseende, til Dels fremstillet i selve Lejren. For første Gang ser jeg bekræftet, hvad man i den sidste Tid flere Gange har fortalt om vore Krigsfanger, at de i Lejrene har udviklet en formelig Industri, som skaffer dem alle Brød og Mad og tilmed et Par Kopeker til Tobak og Klæder. Og at Fangerne, efter at selv de simpleste Brugsgenstande var forsvundet fra det sibiriske Marked, straks med de primitiveste Midler var begyndt at fremstille alle paakrævede Nød-

vendighedsgenstande. Med tysk Grundighed havde de gennemført det i en saadan Udstrækning, at deres Lejrproduktion allerede beherskede hele det sibiriske Marked.

Ja, disse Lejre har forvandlet sig utroligt. Man fremstiller Garn, Stoffer, Halstørklæder, Kniplinger og Knapper, Spænder og Sko, Legetøj, Børster, Kurve, Potter, Klister, Tryksværte, Farver, Lys, Skocrème, Cigaretter, Tændstikker, Stempler, Sadler, Seletøjer, Sæbe, Makaroni, Marmelade. Af kasseret Baandjærn opstaar der Knive, Gafler, Tænger, af Jernbaneskinner Økser, Strygejern, Høvle, af Jernsenge Vogne, Slæder og Trillebøre.

Havde de ikke fra den første Dag kunnet tillade os disse Arbejder? tænkte jeg bittert. Saa vilde den frygteligste Brod ved Fangenskabet, den evige Uvirksomhed, være blevet fjernet! Nej, det gik ikke an — men nu, da de trænger til disse Ting og ikke et Menneske i hele Riget mere bestiller noget — nu kan vi være gode nok til det ...

»Jeg vilde gerne tale med en Officer!« siger Seydlitz paa Tysk. En Korporal, der ved Siden af os laver Seletøjer af hvidt, ugarvet Læder, springer forbavset op. »Jeg skal kalde paa en, et Øjeblik ...«

Vi gaar ud for at vente paa ham udenfor.

Efter en Stunds Forløb kommer en tysk Kaptajn, stiv og tynd, uden et Lod Kød paa Kroppen, lang som en Lanse. Han bærer en lappet Uniform, hans Epauletter er sorte og flossede. »Tal kun frit,« siger Seydlitz uden Indledning. »Jeg vil gerne hjælpe Dem. Er der ikke noget, De trænger til?«

Kaptajnen betragter ham nede fra sine smalle, betændte Øjenlaag — vejrer han noget? »Vi trænger ikke til andet end Ro og Arbejdsfred«, siger han saa. »Folket har fattet Godhed for os. Det bringer os alt og betaler ogsaa for det. Kun Militæret, Officererne og Kommandanterne ...« Han afbryder sig selv.

»Jeg be'r Dem, De kan tale ganske aabent, som til en Kammerat ...« hjælper Seydlitz ham igen.

»Det, der forbitrer os, er frem for alt Korruptionen!« siger han skarpt. »De fleste bliver opført paa Statslister og maa arbejde for Officererne, men de faar ikke en Øre i Løn. Vi afleverer mange Gange hele Tog med Varer, men alle de

Penge, vi faar anvist for vore Leverancer, maa efter udtrykkelig Ordre gaa gennem deres Hænder. Nej, ikke for Sikkerhedens Skyld ... De maa før Udbetalingen, der foregaar i de raadne Kerenskirubler, hvormed vi betaler vort Raamateriale, veksles i Koltschakrubler af den halve Værdi ... Paa denne Maade er det naturligvis umuligt at indkøbe nye Materialer — om kort Tid vil det derfor snart alt sammen faa en Ende ... I øvrigt,« tilføjer han, »er det ikke alene Tilfældet hos os her i Krepost — jeg ved fra Kammerater, at man har det paa lignende Maade i alle Lejre.«

Seydlitz' Kæber maler. »Jeg takker Dem!« siger han hæst.

Paa Hjemturen mæler han ikke et Ord. Er det ogsaa nødvendigt at sige noget? Han tænker akkurat som jeg: I Dag Haab, i Morgen den dybeste Depression — det er Rusland. Man kunde miste al Tro — til Trods for Alexander Vassiljevitsch Koltschak.

Da vi kom hjem, spurgte Vereniki spændt: »Naa, hvordan var det i vor gamle Dostojefskijs Ostrog?«

»Jo,« siger Seydlitz bare, »den staar endnu.«

»Naa, fortæl — eller har de klistret Læberne sammen paa jer dèr?«

»Det vil være bedre, om vi tier stille, Hr. Kaptajn,« siger jeg. »De kan ikke forandre noget ved det, og til hvad Nytte skal De —«

»Men jeg vil vide det!« afbryder han mig. »Selv om I har set Misligheder ... I ved, jeg kender mange her ... Maaske kan jeg gennem Koltschaks Adjutant ...«

»Godt, naar De ønsker det! Forplejningen er som tidligere gemén, passende for Hunde, ikke for Mennesker. Kun eet er blevet bedre: De har nu Lov til at arbejde. Og siden har der udviklet sig en formelig Hjemmeindustri. Jeg overdriver ikke, naar jeg siger, at de med jeres Understøttelse kunde forsyne hele Sibiriens Marked. Og fremfor alt, jeres Armé! Vi trænger til Støvler, Sadler, Seletøjer, Patrontasker, Sygehusartikler, de kan levere det alt sammen, naar ...«

»Naa, naar?« spørger han hidsigt.

»Naar blot ikke stadig væk den gamle Korruption raadede!« tager jeg Mod til mig og siger.

»Saa ...?« siger han hæst. »Stadig væk ... Ved Gud?«

»Der hersker de frygteligste Tilstande i disse Lejre, Hr. Kaptajn. Enhver især stjæler, hvad han kan faa fat i, alt hvad der gaar gennem hans Hænder. Hundreder af Officerer, lige fra Løjtnanten til Obersten, viger ikke tilbage for at mæske deres Vomme ved Fangernes Sulteløn!«

»Hvad siger De ...?« spørger Vereniki barsk. »Hvad for noget! Russiske Officerer beriger sig ... ved deres Krigsfangers Fortjeneste ...?«

»Jeg har ikke truffet det anderledes i nogen Lejr! Og ikke blot der, nej, overalt, i hvert Kontor, i Fouragemagasinerne, Beklædningsdepoterne, Jernbaneværkstederne, overalt, hvor der bare er Krigsfanger —«

Vereniki springer op. Min Gud, det skulde jeg ikke have sagt! tænker jeg forskrækket. Men han ser mig ikke engang. Hans Ansigt er krampagtigt fortrukkent, foldet, rynket, hans Aarer svulmer som tykke, takkede Strenge.

»Stadig det samme ...? hvæser han. »Stadig væk, siger du, Dreng ...? Aa, jeg troede, at denne Kamp for det almindelige Vel havde renset dem? Og jeg troede, denne Kniv paa deres Strube, denne af Gud sendte røde Kniv vilde have bragt dem til Besindelse? Vilde have gjort dem rene, som ved et Hammerslag svejset dem til et Stykke af Staal — blankt, rent? Det har ikke renset dem, siger du ... Det har ikke sammensvejset dem, siger du ...«

Han tumler nedbrudt hen til en Stol, kaster sig paa Sædet, saa det knager.

Vi ser hans haarde Mund skælve, Taarer stige i hans vilde Øjne. »Aa ... jeg fortvivler!« brøler han pludselig, kaster sine Arme over Bordet og trykker det stride Hoved ned mod dem. »Det er paa den Maade, vi skal sejre? Og sejre mod Folk, der proklamerer Idealer?« Han beder og hvisker, hans Stemme bliver blød og indsmigrende. »Vi du da aldrig blive ren, Rusland? Vil du da aldrig ... lille Mor ... heller ikke nu ... nu, hvor det gælder Livet ...?«

Han brøler paa ny, saa Ruderne klirrer. »I Gudsfornægtere, I Kristusmordere! Nej, hvis disse Tider ikke engang kan rense ... da er al Kamp uden Betydning og Gavn ... da staar vor

Undergang ... staar vort Endeligt allerede i Dag ... uafvendeligt ... skrevet i Stjernerne ...«

Vi staar alle overvældet af dette Udbrud. Den kolde Seydlitz ser paa ham med et Blik, der er fuldt af Kærlighed. Kostja bevæger Læberne, uden en Lyd. Jeg gaar hen til Vinduet, ser stift ud, bider i mine Læber, til det gør ondt.

»Kaptajn ...« siger jeg endelig i Stilheden. »Kære ...«

»Farlil ...« hvisker Kostja, »hold dog op ...«

Han holder ikke op. Han græder som en fortvivlet. »Aa, frygteligt er det, frygteligt ...« mumler Kostja hjælpeløst.

I Gaar førte Ilja Russki mig til sine Venners Bolig. De bor i Gæsteværelset hos en gammel General; der ser ud som i en Soldaterfeltlejr: Kaarder og Karabiner hænger paa Væggene, Sadler og Seletøj ligger paa Gulvet. I Luften staar der en Lugt af Heste og fin fransk Parfume.

De to Grever er unge, smukke Mennesker med Ansigter, der minder om forfinede Heste; naar man ser paa deres Hænder, undrer man sig over, at de kan føre en Kaarde. Deres Racehoveder røber godt, gammelt Blod, deres knappe, sikre Bevægelser Barnekammeret i det Rusland, der siden Krigen ikke mere eksisterer. Paa deres Ærmer bærer de endnu fra svunden Tid den ulykkelige General Kornilovs blaa Skjold.

Skønt de ikke er i Familie med hinanden, kalder man dem i hele Hæren »Brødrene«. Maaske fordi de allerede har gjort første Felttog med ved Siden af hinanden, ligesaa Kerenskirevolutionen, Kornilovopstanden, men maaske ogsaa, fordi de ikke blot i Væsen, men ogsaa i Udseende ligner hinanden paafaldende. Tilmed er de begge opvokset i Paris og blander derfor franske Udtryk ind i deres Tale. Man skelner dem bedst fra hinanden ved Øjnene: Urussoffs er blaa og trohjertige, Saburoffs brune og dueagtige, men begge to ser de for det meste melankolske ud. Urussoff er ikke beslægtet med min Sygeplejerske fra Moskva af samme Navn.

Jeg havde Lyst til at spørge Vereniki, om han ikke engang vilde tage dem i Øjesyn. Maaske vilde de slutte sig til ham — »arbejdsløse«, som vi ogsaa er det? Det ser for mig ud, som om de nok kunde have Lyst til det, om end de er noget

franskvenlige — det var mig straks paafaldende, at Saburoff forhørte sig om mit Liv i Fangelejren.

»Vi har jo ogsaa mangt og meget bag os,« sagde han, »men hvad De maatte opleve ...« Urussoff stemte ivrigt i med og stoppede min Lomme fuld af Cigaretter. *»Oui, oui — certainement ...«*

Ved mit næste Besøg var ogsaa den tredie hjemme. Ved Gud, det er en besynderlig Skabning! Han skal være opvokset i et Kloster, men senere være traadt ud af det. Nu bærer han i Stedet for Popernes Kvindedragt en simpel Bondekofte.

Luka er svag og mager og svindsottig. Hans Hoved er meget for stort og tungt for hans spinkle Krop. Det trykker ham ligesom sammen til et hult Trug. Hans Øjne, der synes unaturligt store, skinner sygeligt, lyser af en sværmerisk Godhed. Hver af hans sky Bevægelser er præget af en Blidhed, der virker kvindelig og rørende. De to Brødre og Ilja Russki hænger ved ham som Børn og kalder ham ogsaa Farlil, endskønt de er paa samme Alder som han.

Mig falder det endnu vanskeligt at faa dette »Farlil« over mine Læber. Jeg gør mig forgæves Umage for at gøre mig selv klart, at dette Udtryk intet har med Sentimentalitet at gøre. For det første er det i dette Land den almindelige Tiltaleform over for Poperne, for det andet er der virkelig noget faderligt ved Fader Luka, noget, som paa en eller anden Maade faar én til at føle sig i sikker Havn, noget, hvorved man selv bliver stille og blid og god.

Skade, at Vereniki gaar af Vejen for alt, der har noget at skaffe med Poper. Men jeg vil alligevel forsøge, om jeg ikke kan omvende ham — i dette Tilfælde i det mindste. Fader Luka lader til at være det værd og Iljas »Brødre« ikke mindre.

»Oui, oui — sans doute!« plejer Urussoff at sige.

Koltschak spøger stadig væk i Hovedet paa mig. Man siger, at efter Autonomidirektoriets Forjagelse ved Generalerne Volkoff og Katanajeff, er den Maade, Regeringen blev overtaget paa, stadig væk blevet ham siddende som en Brod i Hjertet. Han skal have ønsket sig det paa en anden Maade og med klippetro Sikkerhed lige indtil sidste Øjeblik have

troet, at alle som een vilde have valgt ham, af fri Vilje. Han skal ofte sige: I det røde Rige er alle enige, der gives kun een Fører, kun eet Ideal — i det hvide derimod ...

Aa, jeg forstaar ham godt! Her staar de Liberale, dèr Højadelen, her Folkesocialisterne — dèr Kadetpartiet, her de Social-Revolutionære, dèr Menschevikerne, her Sibirienautonomisterne. Ved Koltschak det? Jeg er bange for, han har for høje Tanker om Menneskene ...! Opstillet som Modstykke til Lenin med alle Stemmer vilde han sikkert betyde Sejren ... Men saa maatte Folket først have erkendt, hvad det drejer sig om! Jeg kan ikke frigøre mig for den Følelse, at det stadig væk tror, at det ene og alene drejer sig om et Oprør i større Stil end sædvanligt ...

Hvad er det egentlig, at disse Mennesker vil? Har han ikke flere Gange lovet kun at føre den diktatoriske Regering, saa længe indtil Maalet: Retfærdighed, Ro, Orden er blevet tilbageerobret? Har han ikke flere Gange erklæret, at han vil overgive sin Magt til en Nationalforsamling i Moskva, der var valgt af det samlede Folk, den Dag han kan opfylde dette almindeligt nærede Ønske? Men de stoler ikke paa ham, stoler aldrig paa ham — og dog har de ikke den ringeste Ret til at mistro ham! Har han nogen Sinde brudt sit Ord og vist sig som en Mand uden Ære? Dette er hans Tragedie, frygter jeg; thi gives der noget mere sønderknusende end evig og altid at mærke, at man ikke bliver troet? At man aldrig bliver troet trods alle Eder, trods al Hæderlighed?

Hvad skal et saadant Menneske stille op? Alt, hvad han gør, bliver udlagt forkert, bliver mistydet. Han kan tage fat paa, hvad han vil ... Han bygger paa Sand, hvor han end bygger.

Om Aftenen kom Ilja, temmelig ophidset. »Farlil Luka taler i Aften«, sagde han med sin blide Stemme, der er alt for blid for en Soldat. »I Ridehuset, for mange Mennesker — har De ikke Lyst at komme med?«

Kostja betænkte sig, jeg var straks parat, Seydlitz saa spørgende paa Vereniki. »Nej, gaa bare, hvis I har Lyst!« sagde vor Bjørn. »Men mig — nej, lad mig blive her! Jeg kan ikke udholde Fruentimmerskørter paa Mandfolkelemmer. Jeg

vil hellere være dèr, hvor man bærer Ridestøvler og Ridebukser!«

»Han bærer for Resten ikke Popedragt, Kaptajn!« indskød jeg.

Vereniki lo bare. »Ak, Benjamin, du Barn ... Nej, gaa bare, Brødre, Gudssøgere, Kirkehelgener ...«

Vi tager hen i det nærliggende Kosakridehus. Jeg bemærker til min Overraskelse, at Hallen næsten er fyldt. Man ser mest Soldater, deriblandt en lille Skare Officerer, et Par Borgere af Middelklassen, endogsaa et Par Bønder i korte Pelse. Deres Aande staar dem ud af Munden som hvide Røgskyer.

Farlil træder op paa et lille Podium. Vi sidder ved Siden af en ung, lyshaaret Sygeplejerske, en Veninde af Ilja, hvis skønne Øjne lyser, saa snart hun ser paa et Menneske. Luka ser bleg og sygelig ud og siger sine indledende Ord afbrudt af Hoste. Jeg undrer mig over dette syge Menneske, der trods alle Svagheder er i Besiddelse af en ukuelig Energi.

»Brødre,« siger han saa, »vi bør ikke mere lyve for os selv! Vi kan først sejre, naar vi ikke mere opfatter »Bolschevismen« som en Kaabe til at besmykke en Røverbande med. Men Bolschevismen er heller intet politisk Program, har intet tilfælles med Begrebet Politik. Hører en tvivlsom Verdensanskuelse ind under Politik? Det er det mægtigste Problem, som man i nitten Hundrede Aar har stillet Menneskeheden overfor. Overvinder den os, vil vort Liv slaa ind paa en Mængde nye Veje, som om Jorden selv gik ad nye Baner. Sejrer den, bryder hele vor Kultur sammen, alt, hvad vi anser for stort, vil styrte i Grus, Filosofien styrter, Kunsten, Religionen! Det drejer sig ikke her om jordiske Goder, det drejer sig om Gud selv! Den Verdens Undergang, som vi elsker, fordi vi selv har været med til at bygge den op, er haandgribelig nær — og tusind Narre taler ikke om andet end om Rov og Mord og Brand! Ak, det betyder ingenting ... Thi ikke Lighed i Besiddelsen af alle jordiske Ting, men Lighed i alt aandeligt er vor Fjende!«

»Her er Sagens Kærnepunkt, Brødre,« vedbliver han. »Vi staar ikke over for hverandre i Kampen om Besiddelsen af denne Jord — saa længe vi tror det, kan vi ikke sejre — men

vi kæmper med hverandre om det, der svæver *over* denne Jord! Her staar vi Individualister, med vor Tro, vor Sjæl, vor Kærlighed, med vor Stræben efter det ejendommelige og særegne, med vort Dogme om, at kun Personligheden kan yde noget skabende — dèr staar Kollektivisterne, Mekanikken, Amerikanismen, Konstruktivismen, kort sagt: Massemennesket! Det maa vi gøre os klart, saa forstaar vi alt det andet ogsaa ... Og derfor maa vi frem for alt være enige om at finde et Hoved og et Menneske, der forstaar at udmaale det, og som med hellig Gysen føler, at han maaske — i denne Forstand større end Napoleon, mægtigere end Alexander — er kaldet til Frelse for en tusindaarig Kultur! Vi maa alle atter blive Korsriddere, mine Brødre, Korsriddere ...«

Han talte længe endnu, men jeg kunde ikke holde fast ved mere. Da vi gik hjem, spurgte jeg Seydlitz om hans Mening. »En Sværmer,« sagde han afvisende. »Og fuldstændig uskikket for de Folk, der lyttede til ham, fuldstændig uskikket, fordi han er for abstrakt. — Men De naturligvis, Benjamin ...«

»Ja,« siger jeg aabent, »at der endnu i Tider som disse findes saadanne Mennesker, er det ikke skønt? Han svømmer i alt Fald ikke paa Overfladen, men ser lige igennem det hele ...«

»Jeg frastødes fremfor alt af hans Sprog,« indskyder han. »Der er noget af en Præst ved ham, alt, hvad han siger, har ligesom en Slags Metrik over sig. Det generer mig.«

»Ja, ganske vist, men .... Han har jo ogsaa været Munk ... Og saadan er det maaske med alle ...« Jeg vilde gerne have taget Fader Luka endnu mere i Forsvar. Men naar Seydlitz een Gang ikke kan lide noget, er der ikke noget at stille op med ham.

Jeg har trods alt sat igennem, at vi drager til Fronten sammen og muligvis ogsaa bliver sammen dèr. Kostja og Seydlitz føler sig beslægtet med Greverne. Den unge Ilja viger heller ikke fra Brødrene. Jeg føler mig derfor forsigtigt for hos Vereniki.

»Naa godt, I Plageaander!« sagde han eftergivende. »Men hvad skal jeg med alle de unge Grøntsager? Som om ikke du, dit Pattebarn, allerede havde skaffet mig Bryderier nok paa

Halsen! Er jeg maaske Bedstefader, siden jeg skal drage i Felten med en halv Snes Benjamin'er?«

»Aa Kaptajn . . .« Jeg trykkede hans Haand. Lad ham bare brumme! tænkte jeg lettet. I øvrigt brummer han kun paa denne Maade, naar han i Grunden er i sit Es. Tilmed har han ved denne Lejlighed igen sagt »du« til mig. Og det er altid et godt Tegn.

I Gaar købte vi en Hest til mig. Mine Øjne hang længselsfuldt ved en ædel Hoppe af Kronstutteriet. Pjotr, Malodjetz'en, som vores Kaptajn havde taget med, rystede mismodigt paa sit Kartoffelhoved. »Ikke noget, Pjotr?« spurgte Vereniki leende.

Pjotr skar et Ansigt, som om det lydefri Dyr havde tre Tusind Mangler. »Det er ikke noget, Deres Naade!« sagde han saa. »En lille Hest til Fredstider, noget for Petrograd, for Korsoen — ikke til Krigsbrug!«

Disse Ord var afgørende. »Hvad Heste angaar, har Pjotr altid Ret — mærk dig det, Benjamin, det kan komme dig til Nytte!« sagde Vereniki. »Dette Dyr er virkelig alt for fint og skønt — men det er jo ikke noget skønt, det vi har for os, vel?«

Hvad kunde jeg sige? Vi købte naturligvis akkurat den Hingst, Pjotr allerede i første Øjeblik havde hilst med et Kosakskrig. Det er en lille, sværtbygget Graaskimmel, kortbenet, med godt Sadelleje, overmaade stærk Ryg, Hove, der ser ud som Klokker. Desværre er dens Koder noget bjørnelablignende, hvad jeg finder afskyeligt.

»Den er god, Deres Velbaarenhed, til vort Brug!« raaber Pjotr ivrigt. »De skal faa at se . . .«

Naa, i det mindste har min Skimmel et ædelt Hoved og desuden gode Øjne uden Spor af hvidt. »Ja, det er godt hos en Hingst« bekræfter Pjotr med Kendermine. Pjotr døbte den lige straks. »Man maa kalde den »Bjørnelab!«« sagde han i en afgørende Tone. »Ikke noget som helst andet kan der være Tale om . . .«

Vereniki lo. »Man maa adlyde Pjotr, naar det drejer sig om Heste!« siger han for anden Gang. »Godt, Pjotr — altsaa »Bjørnelab«! Derved blev det . . .«

Hvem ved, hvor længe? tænkte jeg samtidigt. Maaske lykkes det mig snart at fortsætte den afbrudte Flugt?

»Hvad med de Allierede?« spurgte jeg Vereniki. »Er Anerkendelsen af Koltschaks Overregentherredømme endnu stadig ikke indtruffet?«

Han bandede bare.

»Men hvorfor mon ikke?« spurgte jeg videre. »De har jo dog for længe siden lovet det og stiller os det dagligt paa ny i Udsigt?«

»Vi faar den ikke, før Koltschak har opfyldt alle deres Ønsker! Og hvis han ikke gør det, saa faar vi den aldrig — saa sandt som jeg hedder Vereniki!«

»Men hvorfor gør han det saa ikke?«

»Fordi han ikke vil sælge Rusland, din Dumrian!«

»Men han har jo dog allerede indrømmet dem mange Ting —«

»Naturligvis, thi vi behøver Vaaben, Ammunition, Fodtøj, Uniformer, sanitære Artikler, tekniske Maskiner — skal vi maaske forbinde vore Saar med gamle Sække? Men det betaler han da endelig, derfor behøver han ikke at falde til Føje, derfor kan han godt vedblive at være sin egen Herre . . .«

»Hvordan falde til Føje, Kaptajn?«

»Nu vel, idet han giver dem alle Koncessioner, og sælger hele Rusland ud til dem!«

»Men hvorfor giver de ham da overhovedet noget? Hvorfor forsøger de ikke ogsaa dermed at faa noget presset ud?«

»Fordi de tjener Penge paa det, tykt med Penge! Og maaske ogsaa, for senere at kunne sige, hvis Sagen alligevel skulde lykkes: Vi har hjulpet jer, det er kun lykkedes for jer, fordi vi hjalp — giv os nu Koncessionerne til Gengæld! I øvrigt er det alligevel, som De mener . . . Naar jeg tænker paa Denikin . . . Her har det allerede længe heddet sig: Ganske vist, vi har alt, Vaaben, Patroner, Medicin — men vi overlader jer det bare, hvis I giver, hvad vi forlanger! For Patroner en Koncession — haha!« Han snøfter rasende, hans stærkt skaarne Mund med de skarpe Hugtænder, der minder om Vildsvinetænder, krænger sig op. »Hvad rager overhovedet vort indre Styre disse Grønskollinger? gad jeg vide. Og vor Statsform?

Hvorfor vilde de give en Kerenski alt, hvorfor giver de slet ingen Ting til en Koltschak? Det er dog soleklart, ikke sandt? Aa, hele denne Intervenering — jeg skulde synge, hvis jeg ikke mere behøvede at se den! Japanerne spankulerer omkring som i 1905, som om de havde en Paafuglefjer i Huen, Amerikanerne betragter sig som Forskere paa en Ekspedition til Fortidsmenneskestammer, Franskmændene skænker os leende et Stykke Parisersæbe, Englænderne klapper os nedladende paa Skuldrene . . .«

»Og Tropperne?« afbryder jeg. »Hjælper ikke de i det mindste ordentligt?«

Han ser paa mig, som om han mente, jeg gjorde Nar af ham. »Hidtil,« siger han saa, »er der ikke nogen af de Allierede, der har løsnet et Skud . . .«

Før Afrejsen fra Omsk vilde jeg besøge Sindssygeanstalten. Seydlitz saa hovedrystende paa mig. »Hvad vil du dèr?«

»Jeg vilde gerne vide, om Dragon Brünn endnu lever,« sagde jeg sagte. »Og Løjtnant Köhler og Kaptajn Kosim og den lille Fændrik, kan du huske »den ukendte Soldat« . . .«

»Hvorfor vil du vide det? Lad det dog være . . . Til hvad Nytte skal vi tage dette afskyelige Indtryk med?«

»*Maa* vi ikke gøre det, Seydlitz? Er det ikke vor Pligt? Vi har Mulighed for, vi ganske alene . . . Og hvis nogen hjemme spørger os . . .«

Man viser os ind i et dystert Murværk, et helt Kompleks af Bygninger. »Den ledende Læge?« spørger Seydlitz. »Nitschewo . . .«

Endelig finder vi Skrivebordet. En ti—tolv Mennesker sidder paa Bukke og skriver sløvt hen for sig. »Vi vilde gerne ind i Krigsfangeafdelingen.«

»Godt, godt . . .« Den skrivende ser ikke engang op.

»Men kunde vi ikke i Forvejen faa Lov at kikke i Listerne?«

»Søger De nogen?«

»Ja, en Officer og en Menig.«

»Det nytter Dem ikke noget, alt er kommet i vild Uorden, den forbandede Revolution . . . Og saa: Krigsfanger! Du gode

Gud! Hvis det endda var Russere . . .« Manden grifler videre, saa Pennen skratter.

»Ja, men hvordan skal vi saa . . .?«

»Gaa De bare derop og led selv. Her er Adgangsbeviset. Det vil sige, De kan naturligvis kun komme til de uskadelige . . .«

Vi gaar ovenpaa. En Oppasser fører os. Allerede paa Gangene lugter der syrligt og ramt som af Latrin. »Til Krigsfangeafdelingen?« »Javel . . .« »Det er lige herved, men De maa træde hurtigt ind, saa at ingen smutter ud!«

Vi staar stille foran en svær Dør med Dobbeltlaas. Blodet banker i min Hals og i mine Tindinger.

Da vi er kommet indenfor, griber jeg Seydlitz ved Ærmet. Herre Gud i Himlen! Jeg har oplevet Totzkoje, set Slagmarker, betraadt Lighuse — men dette . . .

I en stor Sal sidder og ligger halvtredsindstyve Mennesker. Nej, ikke Mennesker, Væsener, der engang har været Mennesker — for lang, lang Tid siden. En skingrende Pludren lyder for vore Øren. En stram Lugt slaar os imøde. En Wienerstemme skratter igennem: »Skal det være en Whisky til Herren? Og en Melange til Damen? Med Flødeskum? Flere af dem kryber paa Maven, gøer som Hunde, mjaver som Katte. En kommer henimod os med en Holdning som Kristus, hæver velsignende Armene over os. »Herren velsigne og beskytte Eder, Herren lade . . .«

Alt er frygtelig snavset. I hele Salen findes der ikke en Seng, kun Tæpper ligger paa Gulvet. Menneskene ser ud, som om de levede i Huler, under Jorden. Enkelte af dem er næsten helt ædt op af Lus og gnubber sig som store Hunde med korte, stødvise Bevægelser. De fleste er bedækket af Smuds som med en Skorpe. Man er klar over, at ingen her bekymrer sig om dem. At man simpelt hen har bragt dem ind her og daglig stiller en Gryde med Suppe hen til dem, som de styrter sig over som Svin. En Gang om Maaneden driver man dem maaske ind i et andet Rum, renser dette overfladisk — og driver dem saa tilbage igen som en Flok Kvæg. Kun sjældent er der en Læge, der ser til dem, aldrig en Kammerat. Og ingen kommer nogen Sinde ud herfra igen, ingen bliver nogen Sinde rask igen.

»Middelalder,« snærrer Seydlitz.

»Kan du opdage Brünn?« spørger jeg.

»Nej,« siger han. Og han kalder med gennemtrængende Stemme: »Brünn! Brünn! Dragon Brünn!«

Et Par Stykker gentager som store Papegøjer: »Brünn! Brünn! Dragon Brünn!«

Jeg farer sammen, klamrer mig tættere til Seydlitz' Arm. Fra en Krog kommer der snigende et magert Dyr i tysk Kavaleriuniform. Det afblegede Haar hænger ham ned i Ansigtet som paa et Urtidsmenneske, Øjnene brænder som funklende og onde Kulgløder, med et Udtryk, som man aldrig glemmer. Han sniger sig hen til os med krumme Knæ, bliver staaende et Par Skridt foran os — sky, graadig, underdanig. »Naa,« laller han, »Kammerater ... russiske Hunde ... bringer I dem?«

»Brünn!« skriger jeg op. »Brünn ...«

»Jeg vil gerne ha' en Kvinde ...« ler han fnisende. »Bare een Gang endnu ... en ung, fast en ...«

Seydlitz griber ned i Lommen, rækker ham Cigaretter. Kan et Menneske have saadanne Hænder! Skorpede af Snavs saavel som af haart Ler, med Negle, der er krummede som Katteklør? Brünn tager hastigt Cigaretterne, river et Papir op med sine Kløer og trækker fnisende Tobakken ud.

»Haar,« laller han, »Haar ... russiske Hunde ... blond Haar ...« Han trækker de lange Tobakstrevler ømt gennem Fingrene og begynder at ryste saadan over hele sin usigeligt indtørrede Krop, at man synes, man maa kunne høre hans Knogler rasle. »Af en Kvinde, hvad ...? En ung, fast, blond ...?«

»Kom nu!« siger Seydlitz pludselig.

Jeg følger ham. Mine Knæ svigter. I Halsen og Tindingerne banker mit Blod som med Hammerslag. Brünn, tænker jeg krampagtigt, Brünn, gamle Kammerat ...

»Han siger endnu stadig væk det samme, som han engang lallede i Lejren — nøjagtigt det samme!« siger Seydlitz hæst.

Efter at have pustet ud en halv Time i det fri, besøger vi endnu Officersafdelingen. Den er udadtil ikke anderledes indrettet end Mandskabets. »Hvordan mon der ser ud i de uro-

liges Rum?« siger Seydlitz. »Rimeligvis ikke andet end Huller, hvori vilde Dyr kryber omkring . . .«

Kaptajn Kosim finder vi ikke. Han er vel død af Delirium tremens. Heller ikke den lille Fændrik, »den ukendte Soldat« ser vi. Men vi genkender en tysk Kaptajn, han kryber om paa alle fire og snapper efter Fluer. Og Løjtnant Köhler, den lille, blide Østriger!

Han traadte lige hen i Døren, da vi aabnede den. Han vilde ud, og vi genkendte ham straks — kunde vi andet end straks at kende ham? Han saa os bønfaldende ind i Ansigtet med de gamle, gode Øjne, der næsten syntes udslukte. Saa spurgte han, idet han holdt begge Hænder for Ørerne som en Lydtragt, med sin blide, kære Stemme: »Kunde De ikke høre min Kone? Hun raabte lige for et Øjeblik siden igen .... Sig det dog, beder jeg Dem! Er min Kone... ikke ... derude?«

Da vi gik ud, løb Taarerne ned ad mine Kinder. Ja, jeg græd voldsomt. Hvad har dog Fangenskabet gjort disse Mennesker til! tænkte jeg uafladeligt.

Nej, jeg behøver ikke at skamme mig over mine Taarer. Har jeg nogen Sinde før set, at Seydlitz havde fugtige Øjne? Denne Dag, paa Hjemvejen, saa jeg det for første Gang.

I Nat havde jeg en forfærdelig Drøm. Jeg levede i en Hule blandt Dyr, der saa ud som Mennesker. De havde lange Kløer og krumme Vildsvinetænder, men skreg dog undertiden som Mennesker. Alle havde fire Fødder og langt Dyrehaar ....

Da jeg vaagnede op, var jeg fuldstændig nedbrudt. I Hjemmet venter de paa deres Ægtemænd, Brødre, Fædre ... Og her? Her holder de til under Forhold, ingen kan forestille sig ... Jeg har været i Totzkoje, men trods alt, disse har det bedre ... Thi de føler jo intet mere, de lever i en Verden, som vi ikke begriber ...

Det er den eneste Trøst.

Tre Dage senere gik jeg en Tur med Luka. Vi gjorde store Øjne over den pludselige Forandring. Fra alle Sider strømmede smaa Bække ud i Irtischflodens Leje. Luften genlød af deres

klare Pludren. Den tørstige Steppejord indsugede dem i fulde Drag. Træerne dryppede af den første Regn.

Luka, hvis Sætninger ofte smykkes af ømme Udtryk, han siger hvert Øjeblik »Hjertemennesker, Gudsbørn, Sjælekamre« og kan næppe tale uden disse saa ægte russiske Ord, fortalte om sine Planer. »Jeg gaar med jer,« sagde han til sidst. »Hvad skal jeg mere blive her for? Jeg kan jo ikke gøre mere... Borgerskabet kommer ikke til mine Aftner — og de andre forstaar mig ikke. Ak, det er bittert, Broder... Ser De, jeg vilde sige til dem, at Virkeliggørelsen af Bolschevismen af tusind Grunde er umulig, at deres Førere allerede har indset det og kun af Egennytte ikke mere vil forlade den gale Vej. Jeg vilde sige til alle, der sympatiserer med den, at der under en rød Folkeregering til syvende og sidst heller ikke vilde være andet tilovers for dem end Arbejde, og at det ogsaa der kun vil gaa godt for nogle ganske faa. Ser De, Broder, jeg vilde opvække Borgerskabet, dem, der sidder uvirksomme i Byerne, som sukker og politiserer bag Ovnen og samtidigt overlader til de andre at bygge op! Dem vilde jeg piske, aabne deres forstenede Hjerter, gøre deres Kræfter tjenlige for vort Værk...«

Han tier og hoster. Hans magre Legeme gennemrystes, bliver stødt frem og tilbage som af en Næve. »Men ingen hører mig,« siger han saa. »Og derfor gaar jeg med jer, maaske, at Soldaterne og Officererne... Jeg har været længe i Moskva; der var det bedre... Jeg har der i Hemmelighed skabt en Celle, hvorfra der kan komme meget godt og nyt. Og hvis jeg ikke havde faaet at vide, at Tschekaen trods daglige Forklædninger var i Hælene paa mig ... Dèr var der Fare paa Færde, Haardhed og Undertrykkelse, dèr trængte de til mig og gennem mig til — Gud! Her trænger ingen til noget, undtagen til Snaps, Musik og Pigebørn... og derfor gaar jeg med jer... Maaske er min Jordbund der... I Faren, bestandig Ansigt til Ansigt med Døden... Som i Moskva.

Kommandotiden er ovre. Vi kommer alle sammen med til General Kappell. Vereniki, den gode Bjørn, har uden at sige noget, ogsaa lagt sig i Selen for Brødrene. Opfylder han ikke ethvert af vore Ønsker? Men han gør det helst i det skjulte.

Vi jubler alle. Min Gud, det er forstaaeligt nok! Og selv

om jeg kun nødtvungent bærer denne Uniform, er dog ogsaa jeg glad over atter at komme ud af dette Sodoma. Jeg er jo efter mine Fangenskabsaar saa usigelig hungrig efter det aabne Land... Og det skal jo være det Bad, der skal løsne alle Sjælens og Legemets Skorper!

Det gaar Seydlitz akkurat paa samme Maade. Og Kostja sagde saa sent som i Gaar igen paa sin unge, oversprudlende Maade: »De gør Dem ingen Anelse om, hvorledes det ser ud i Omsk, Benjamin! — Det er til at brække sig over, det er det virkelig, javel... Hvorfor er samtlige Etaper fyldt med Officerer? For Helvede! Man behøvede ikke en Fjerdedel. Og naar man gør Vrøvl over det, løber man Panden mod en usynlig Mur... Man har fortalt mig Ting... Som i Czartiden, ved Gud... Det har jo heller ikke forandret sig, nej... hvordan skulde det det? — Herregud dog, hele Rusland er een stor Ruinhob, og disse gamle Idioter arbejder efter Recepter, som man har udklækket i Fredstider. Og deres Ministerier formerer sig som Baciller, føder hver Dag nye Afdelinger, Sektioner, Kancellier... Kommer der noget, der skal ekspederes straks — nej nitschewo, kun ad den tjenstlige Vej, om man maa be'! Aa, jeg tror, at hvis en eller anden indbragte en Plan, efter hvilken Rusland med Sikkerhed kunde blive reddet, men som kun kunde ekspederes straks og ikke ad Instansvejen — saa er jeg sikker paa, at Ministeriet vilde afgøre Sagen saaledes: Det gør os ondt... Deres Forslag... ad Tjenestevejen, om vi maa bede...«

Han skummer næsten, den gode Kostja, og spytter foragteligt. »Og paa Tjenestevejen kommer vi ogsaa nok til at krepere!« siger han grovt.

»Naa, i Morgen skal vi jo rejse, Kostja!« trøster jeg ham.

»Saa skal vi ikke mere se disse Drønnerter igen!«

»Nej, Gud være lovet!« udbryder han lettet. »Hellere forbløde i Skidt og under Ildregn end tørre ind i disse Kancellier paa »Tjenestevejen«!«

Pjotr er rejst i Forvejen med Hestene. Som Hjælp for ham har Vereniki sendt en Mand med fra hans tidligere Regiment,

som han har opsporet paa et herværende Lazaret. Tschunow er en durkdreven Smaaborger med et Torskehoved. Skønt hans Fiskeansigt ikke har Antydning af Pande, er han fuld af tørt Lune.

Selv vi kører i en Tredieklasses Vogn og har indrettet os det nok saa hyggeligt der. Paa alle Knager hænger der Kaarder og Karabiner, Tasker og Kogeredskaber. Naar vi slaar Liggebrætterne op til Natten, er der en Hurlumhej som paa et Aarsmarked. Rummet er lige akkurat stort nok og har i sin Indskrænkethed en Fordel: Vi behøver ikke at tage nogen fremmed ind! »*Grâce à Dieu!*« siger Urussoff med den Betoning, man kun lærer i Montmartre.

Vereniki køber næsten paa hver Station de nyeste Aviser for at orientere sig over Frontstillingen og er saa i den første Time ikke til at komme nær. Den blege Luka skriver paa en stor Tale, som han med det første vil holde ved Fronten, Kostja paa et sværmerisk Brev til sin sidste Elskede, en yppig Blondine, om hvem han ofte fortæller os paa sin ungdommelige Maade og uden overdreven Diskretion. Ilja læser med halvtlukkede Øjne og et ejendommeligt koncentreret Ansigtsudtryk i et Bind Digte af hans forgudede Puschkin, Seydlitz ser tavs, men med et Udtryk af voksende Befrielse, ud ad Vinduet, de to Brødre læser sammen i et fransk Værk om Cézanne, som de elsker højt. Foruden de nævnte er der endnu en niende med, en stille, fintlemmet, oldingeagtig Mand, der ser ud som en Kastellan. Han svæver under alle Maaltider med lydløse Skridt om fra den ene til den anden, skænker Te og byder Sukker dertil. Det er en gammel Tjener hos de to Grever, for hvilke han allerede i deres Pariser-Barndom sørgede med faderlig Ømhed. De kalder ham »lille Onkel«.

Omsk ligger for længst bag os. Jeg ser Seydlitz' sammenbidte Mund blive friere for hver Time, som fjerner ham yderligere fra denne By. Aa, jeg forstaar ham... Var det ikke en Hundredeprocents Etape? Med alt det, som dette Ord for bestandigt rummer af Bismag? Skøger og Drukkenbolte, hovmodige Bag-Fronten-Officerer, bureaukratiske Skrivemaskinegeneraler? Overvurdering og Indbilskhed, Kortspil og Korruption? Og et underfundigt Smil over disse Dumrianer, der...

Om man kan sejre med en saadan Etape, maa først bevises! tænker jeg tvivlende. Og føler ubestemt, at Seydlitz tænker det samme.

Togene bruger tre Gange saa længe som i Fredstider. Fra Øst ruller der ustandseligt Krigsmateriel ind og indhenter os omtrent ved hver Station. Paa mange Skinner staar endnu stadig væk de tschekkiske Legioners endeløse Byttetog med stjaalne Penge og Møbler fra Slotte, indrettet som pragtfulde Huse. »Gid Fanden havde dem, disse Røvere!« mumler Kostja.

Undertiden glider vi forbi Vigespor, paa hvilke der holder et Dusin ubrugelige Lokomotiver, hvis ituslaaede Vinduer er sorte og tilsmudsede, og hvis blanke Dele er dækket af Rust. Hist og her kommer der ogsaa Steder, hvor der ved Siden af Sporene ligger hele Tog, væltede og masede ind i hinanden. Man ser med eet Blik, at man efter Sammenstødet simpelt hen har rullet Ruinerne ned ad Dæmningerne ved Hjælp af Løftestænger for atter at gøre Strækningen klar. Mellem de sammenbøjede Aksler lyser brogede Tøjstumper af Uniformer frem. Paa en maset Puffer saa jeg tydeligt et afbleget Skelet hænge.

Urussoff og Saburoff har i nogen Tid opholdt sig i Moskva og har lært Bolschevismen at kende af Selvsyn. »Den har ikke ladet et eneste Omraade af vort Liv uberørt,« fortalte Urussoff i Gaar. »Ikke blot Statsformerne blev forvandlet, der blev ikke blot opstillet nye Vedtægter for Fødselsfester og ved Ægteskabsindgaaelser og Begravelsesgilder ... *Eh bougre, mes amis*, jeg var snart klar over, at de vilde skabe ikke blot en ny Stat, men ogsaa et nyt Menneske! Dagligt kom der nye Dekreter om, hvordan man skulde indrette sit Liv ... Men denne Skyden over Maalet er netop mit Haab! Selv om ogsaa alt hidtil er lykkedes for dem — saa vil de brække Halsen, naar de prøver paa at revolutionere Hverdagen; Bureaukratismen vil æde dem op! *Certainement*, i Dag er deres Sag ny, pirrende, vidunderlig ... Alle tænker: Maaske lykkes det, og venter med Feber paa Paradiset ... Men naar de efter fem, ti, femten Aar endnu stadig væk maa bringe Ofre, og det

lovede jordiske Paradis endnu ikke bliver en Realitet — saa kommer paa een Gang Omslaget!«

Saburoff, paa hvis Ansigt der altid ligger en Anelse af fransk Pudder, hørte afventende paa ham. »*C'est ça, mon cher!*« sagde han saa med sin skønne Stemme, der aldrig bliver høj, men som selv under den heftigste Ophidselse bevarer sin varme Klangfarve. »Man kan ikke slukke aartusindgamle Grundsætninger med Fraser fra et Opslag! Det gaar ikke, vil der en Dag komme en og sige efter ham ... Vend om, der er bragt Ofre nok! vil det endelig hedde. Og saa vil det paa een Gang vise sig, at under det paatvungne, nye Tæppe slumrer næsten uberørt det gamle, at vore Mennesker altid var uløseligt forbundne med det! Vor Konservatisme, som ofte er vor Ulykke, vil saa blive os til Velsignelse ... Jeg er ingen Profet, men dette vover jeg at profetere: Lenin er stor — men Ruslands Konservatisme større!«

Vi er paa Marchen mod vort Frontafsnit. Her er alt anderledes, end der staar i Aviserne. »Offermod ... højeste Anspændelse ... Hele Rækker af Heltegerninger ...« Det passer maaske fra Omsk, fra de bløde Senge, fra en Skøges Arme — herfra ser det betydeligt anderledes ud. Nej, saadanne Ord har ingen Plads i vore Rækker. Og det er godt! Thi selv om man ogsaa vilde kalde denne jammerlige Tjeneste, der forestaar os, en Heltegerning .... Til visse, der gives Undtagelser, Mænd, der virker for de Tusinders Vel og under det river sig til Blods som paa Smergelsten ... saa sidder dog de fleste som Rust paa Leddene, og vort eneste Haab er, at det ikke staar bedre til med den røde Armé.

Seydlitz' Ansigt mistede paa Ankomstdagen atter hele sit befriede Udtryk og fik sit gamle, sammenbidte Udtryk igen. Jeg forstaar ham ogsaa paa dette Punkt ... Naar vi tænker tilbage paa vor tyske Front, paa den Regelmæssighed, der herskede i enhver tjenstlig Foreteelse, den næsten fredsmæssige Akkuratesse, der prægede de mindste Ting, og som mangen Gang uden Besvær fik én til at glemme, at der overhovedet herskede Krig ...

Her glemmer man ikke et Øjeblik, at der er Krig. Her gaar næsten alt paa bedste Beskub. En rigtig Svinesti! vilde Holcking sige.

Vi rider endnu langt bag Fronten, men til Trods derfor kan der allerede næsten ikke opdrives Kvarter, hertil kommer ringe Forplejning og knebent Hestefoder. Overalt ser man Officerer og Soldater, der ligesaa godt kunde være Folk, der skulkede fra det hele, som udkommanderede. Afskrækkende virker de talrige Møder med Generaler, der spankulerer omkring, udhalet som i Fredstider. »*C'est incroyable!*« raaber Saburoff konsterneret.

Da jeg gjorde Kostja opmærksom derpaa, lo han bare. »Naa, hvad skal man sige til det? Det er jo en kendt Sag! Og det gør saamænd ikke noget, nitschewo... Vi Gutter skal nok klare det alligevel! Og naar vi først er hos Kappell... O, boschemoi, det er en Karl! Hør engang, Benjamin, hvordan det gaar til hos ham: Oberst, hvad siger mine Officerer? Vi har ikke nok Heste til Skytset? Og ingen Patroner mere til Geværerne? Og ingen Grød til Maverne? Tag saa Lansenererne og stil mig en Eskadron op med dem... De Røde har mere af den Slags end de har godt af — de løber bedre, naar de har tomme Maver! I Aften henter vi os, hvad vi har Brug for...«

Jeg tænkte længe over hans Ord. Og dette Spørgsmaal trænger sig paa: Hvor ligger det største Heltemod — med en Hær som den gamle tyske, i hvilken den mindste lille Skrue havde Olie og Pasning og fungerede akkurat og uden Gnidningsmodstand, at drage fra Sejr til Sejr — eller med disse usle Horder, der næppe har nok at skyde med og bide af, og som bliver hæmmet og bundet af hundrede Tusind Dovenkroppe og Skulkepetere?

Og hvis hele Slagkraft hviler paa Skuldrene af nogle faa Idealister?

Man har brugt os til at udfylde en bereden Afdeling til »særligt Brug«, der for nylig blev oprevet, saa der kun var tre Mand tilbage. Den staar under General Kappells Stab, og Kaptajn Vereniki blev som ældst af Rang vor Kommandant. Vore Opgaver er af mangfoldig Art, og som Følge deraf næppe

ordentligt afgrænsede. Man vil anvende os som Forbindelses- og Ordonnansofficerer og paa den anden Side ogsaa som Førere for vanskelige Patrouiller. Desuden skal vi afholde de første Forhør over Fanger, og undersøge, om de duer til at anvendes igen i Rækkerne. Det er lutter selvstændige Poster, der for tyske Begreber vilde være uforenelige med hinanden. Er dette Tjenestevirvar maaske et ydre Tegn paa hele Hærens indre Tilstand?

Som Rest og Grundlag forefandt vi endnu tre Officerer, alle de øvrige var blevet dræbt ved et Overfald. Den ældste hedder Petroff, en gammel Kosakritmester, som kaldes Essaul. Et stygt Vildmandshoved med en rød Rævehale af en Knebelsbart, hule Kinder med en Masse lodrette Ar, en Opstoppernæse, ud af hvilken der vokser hele Duske af rødt Haar —, naar han ser paa én, ser det ud, som om han vilde fare i Struben paa én. Den anden er Markoff, Søn af en af Kappells Generaler. Han har et smukt, mandigt, lidt sørgmodigt Ansigt, der i sin Regelmæssighed minder én om en græsk Skulptur. Den yngste, Dodanoff, Praportschik, Sekondløjtnant, har en grønligbleg Hudfarve, en fedtet, knoppet Pande, et Par Øjne, der sjældent ser aabent paa én, og i hvilke man selv heller ikke ser gerne og aldrig længe. Han plejer ustandseligt at tygge paa sine sorte Fingerspidser og støjende at spytte omkring sig med afbidte Negle.

Da de to sidste havde meldt sig, spurgte Vereniki straks Ritmesteren om deres Kvalifikationer. »Aa,« sagde Petroff buldrende, »det er ikke mere saa meget bevendt med os, de bedste har man allerede slagtet! Markoff er den eneste, en Pragtkarl, bare for melankolsk... Jeg kan aldrig faa ham til at drikke, det er en Fejl i en Tid som denne! Som Nummer to kommer jeg, en vild Hund, som De maaske vil bemærke, i al Godmodighed...? Desværre ogsaa kun anvendelig endnu, naar han har en Snaps i Livet... Naa, den tredie tæller egentlig ikke med, ham anbefaler jeg til Deres særlige Varetægt! Han trænger til den — han er en Bangebuks lige til Bæltet! siger jeg jer...«

Vi ligger i Kvarter sammesteds som den Afdeling, vi har suppleret. Det er et halvforfaldent Bondehus, hvor det plasker

ned som fra Vandhaner, naar det regner. Beboerne har trukket sig tilbage til Stalden og overladt os Beboelsesrummet. Ejeren, der er faldet i Krigen, havde en talrig Familie, en Oldefader, som nu bare kan lalle, en Bedstefader, der ser ud som en Kirkehelgen, en Datter, en forslidt Bondepige, dennes Søster, en stærk Pige med slanke Lemmer og et Par Bryster, der hopper ved ethvert Arbejde — Dodanoff er aldrig ret langt borte, hvor hendes stribede Kjole dukker op. Desuden et halvt Dusin snottede Unger og en Baby, en sød, hørhaaret Basunengel, hvis Øjne kunde faa én til at glemme al Krig.

Vereniki sover paa den store Ovn. Vi misunder ham ikke denne priviligerede Plads, da der hver Aften kryber hele Batailloner af langbenede Kakerlakker ud af dens Sprækker. Vi andre ligger paa Gulvet i Halm og dækker os til med vore Hestedækkener. Jeg ligger mellem Ilja og Seydlitz, som begge sover roligt, og hos hvem man har det godt. De to Brødre ligger ved Væggen bagved; deres Senge er altid godt rystede, paa begges Hovedgærde ligger en fastpumpet Gummipude, som hver Aften bliver omhyggeligt pustet op af Kastellanen. Kostja har udvalgt sig Bordet til Nattekvarter. Han har slaaet et Par Lister i paa begge Sider; dem drejer han ned om Dagen, men om Natten slaar han dem op, saa at han sover mellem dem som i et Gitter.

Markoff og Petroff sover ved Døren og helt foran Dodanoff. De to sidste ved godt, hvorfor de har valgt sig disse Pladser. Petroff kommer ofte fuld hjem og ræber da med saadan en Larm, at alle vaagner. Dodanoff tilbringer for det meste Nætterne ude.

Vi lader til at være indtruffet paa et Tidspunkt, hvor det gaar fremad paa alle Frontafsnit. I Eftermiddags faldt Belbey, der ligger foran os. Straks efter kom Vereniki med Befaling om at ride igennem alle Gaderne for at ødelægge de Rødes Propagandaplakater. »De lader til at have en forbandet Skræk for, at vore Soldater skal faa dem at se!« sagde han bare. Markoff, Seydlitz, jeg og Brødrene red med ham ud.

Byen Belbey blev behændigt omringet og faldt med hele sin Besætning i vore Hænder. Skønt Kampen for længst er forbi, hører man dog endnu stadig enkelte Salver falde. »Man sender Rødhuderne ad Helvede til!« siger Petroff, den kosakkiske

Essaul, og retter sig op i Bøjlerne, som om han lyttede til en opbyggelig Musik — hans Ansigt ser formelig graadigt ud ved denne Lejlighed. »Denne Gang kommer et Par Tusind til at bide i Græsset! Dèr — kan I høre! Rammm ... rammmm ... Hæng bare i, bort med de Skadedyr ...«

Min »Bjørnelab« skælver pludselig. Kommer det af Skuddene eller af de fortvivlede Skrig, eller er det mig selv?

Inden Aften har vi uskadeliggjort tredive Plakater, til Dels ved at rive dem i Stykker, mange Gange faar vi dem hele af. Jeg bringer Vereniki en, paa hvilken der er afbildet en rig, tyk Bonde, der i vildt Løb flygter ud af Rusland, men i sine Arme slæber et stort Pengeskab med sig. Nedenunder ham staar: Red, I Ruslands Borgere! Red, hvad I kan!

Vereniki ser længe paa den. Hans buskede Knebelsbart dirrer. Petroff skeler over hans Skulder. »Aa, disse Løgnere!« knurrer han.

»Synes De?« spørger Vereniki pludselig.

»Hvorledes — hvad for noget ...?« stammer Petroff forundret.

»Naa, jeg synes, at denne Plakat i Grunden har Ret!«

Brødrene gaar derhen, ser paa den med smalle Øjne, bider sig i Læberne. »Desværre,« siger Urussoff. »*Oui*,« siger Saburoff.

Seydlitz klapper sin Hest paa Halsen, som om det ikke kom ham ved. »Man skulde indsende den til Staten, til General Kappell,« siger han pludselig.

Vereniki stiger til Hest. »Ja, Seydlitz,« siger han saa, »De har Ret! Fra nu af altsaa: Fjern samtlige Propagandaplakater saa vidt muligt uden at ødelægge dem. Jeg vil indsende dem alle til Staten. Maaske, at saa ...«

Petroff spytter. »Aa,« siger han bidsk, »de er alt for dumme, de ler bare af det ...«

I Belbey holder Lukas sin første Aften ved Fronten. Han har valgt en lille Sal i en Kro, men den er alligevel for stor. Der møder kun et Par Dusin Officerer, mest yngre, et Par frivillige, næsten ingen af Mandskabet, næsten ingen Borgere. Vor Division er til hans Glæde mødt fuldtalligt — Petroffs og Dodanoffs Udebliven er dog en Selvfølge. Vereniki er kom-

met til at tænke anderledes, efter at han har Luka om sig. Selv om han ikke har sagt noget om det — saa siger hans Nærværelse denne Aften os nok.

Fader Luka, Farlil, citerede nogle Grundsætninger af Bolschevismen, og fremstillede i faa Ord Kærnepunktet i dens Lære, at Aanden ikke er andet end et Slutningsprodukt af den livløse Materie. »Hvis det drejede sig derom,« sagde han saa, »at bevise denne Sætning videnskabeligt, saa vilde det være en let Sag for os. Men vi maa med Kaarder og Geværer, med Mord og Brand kæmpe for en Sandhed, som fra umindelige Tider har været anset for ubekæmpelig. Og hvis nu vore Geværer ikke slaar til for at bringe jer Sejren? I hint Rige gives der intet forunderligt mere... Hvad vore Hænder føler, hvad vore Øjne ser, hvad vore Tunger smager, det er Grænserne! Her staar Stoffet — ingen Tanke tør springe over dets Mure. Er det ikke den Dag i Dag den samme Inkvisition som i hine Dage, der faar enhver sand Præst til at rødme af Skam? Nuvel, denne Bolschevisme er reaktionær som ingen Institution før den! Fordi jeg kan gribe Materien med mine Hænder, skulde den saa være den sidste menneskelige Erkendelse? Saaledes er det paa ny kommet tilbage, som vi for bestandigt havde troet besejret: Middelalderen — Ruinhobenes Tid — Galileis! Men jeg vilde, hvis jeg skulde dø, raabe med ham: Men den bevæger sig nu alligevel...«

Da vi kom hjem, laa Petroff foran Døren i sanseløs Beruselse. »Naa, hvad har De saa igen liret af Dem, De hellige Lirekasse?« brølede han som en Tyr. Kostja og Ilja slæbte ham ind uden at svare ham. Men Luka sad hele Natten for at køle hans saarede Hoved; han var kommet til Skade ved at falde omkuld.

I vor Nærhed ligger de saarede. Man bar lige nu én forbi, som allerede laa og stirrede med Dødsstivheden ud af Øjnene. Hans Ansigt var unaturligt gulhvidt, hans Læber klaprede mod hinanden. »Jeg har givet dem deres Bekomst, Deres Højvelbaarenhed!« skreg han rallende, da han fik Øje paa os.

Jeg undrer mig atter og atter over de russiske Soldater. Medens Officererne for det meste bider Smerten i sig, jamrer de menige sig ofte i Timevis. Men det er ingenlunde Slaphed eller Modstandsløshed, thi deres øvrige Lidelser formaaede

sikkert ingen tysk Soldat at bære paa lignende Maade. Det skyldes kun en vis Barnlighed og Naivitet, der straks slaar om i en heltemodig Styrke, naar en Officer trøster dem, som en Moder trøster et Barn, der er faldet paa Næsen.

Ritmester Petroff har givet os alle Kælenavne. Da han i Gaar kom tidligere hjem end sædvanligt og endnu fandt os alle forsamlede — kun Luka sad hos de saarede, som hver Dag ofte lige til Morgenstunden — saa rykkede han ud med dem.

»Brødrene,« begyndte han lallende, »kan vi kalde de to Tepotter, fordi de fra Morgen til Aften slubrer Tevand i sig i Stedet for en god Snaps... Drengen har allerede et Navn — Benjamin, man kan ikke gi' ham noget bedre! Ilja, Digteren, skal hedde »Oden« — ser man ham maaske nogen Sinde uden med sine Digte for Næsen? Til Kostja, dette vilde Vindens Barn, har jeg endnu intet Navn, det kommer nok med Tiden ... Men mig selv kan I kalde, hvad I vil: Drukkenbolt, Horebuk — ganske efter Behag... Jeg fortjener dem begge, ja, desværre...«

Han vrøvlede en halv Time om det. Til sidst begyndte han at græde, højt og ynkeligt. Da Ilja for at faa en Ende paa det sagde, at han havde glemt Farlil, og hvad han vilde kalde ham, saa saa han op under Taarer. »Nej,« sagde han skamfuld, som om han pludselig blev ædru, »ikke han — han er en Helgen...«

Om Natten kom jeg pludselig til at tænke paa, at Seydlitz og Vereniki er gaaet Ram forbi ved Navneuddelingen.

I Dag er der indtruffet en Transport af tyske Krigsfanger. Man har straks bragt dem ind i Byen for at begrave de skudte Bolscheviker og udføre Oprømningsarbejder. De ser alle skrækkelig pjaltede ud, mange gør Indtryk af med Nød og næppe at kunne holde sig paa Benene mere. Jeg snakkede med to, en gammel Infanterist og en ung Pionér. Deres Svar lammede mig næsten ... De er allerede i Ugevis blevet jaget omkring ved Fronten, for det meste til Fods. Paa sine Steder

anvender man dem i første Linie, og mange bliver allerede paa den Maade skudt. Tyskland ved de næsten intet om.

Jeg spurgte Vereniki, om man ikke kunde sørge bedre for dem. »Næppe,« sagde han sammenbidt. »Man har jo intet mere til vore egne Tropper ...«

Han har ikke Uret. Naar man ser, at deres egne Soldater allerede løber om i Pjalter, med Kinder, som Sulten har gravet dybe Hulninger i, med Bastsko, som alle Tærne stikker ud af?

Hvis det skal vare længe endnu — Gud i Himlen! Og der udbryder Plettyfus, som angriber hele Fronten ... Krigsfangerne vilde være de første, som den vilde bortrive.

Om Aftenen fortalte jeg Seydlitz om det. Han hørte til med et ubevægeligt Ansigt. »Har du truffet Bekendte blandt dem?« spurgte han endelig.

»Nej, der er ingen Transbaikalere imellem, i alt Fald ikke blandt disse. Men det er nok muligt, at vi en Dag støder paa vore Kammerater.«

»Hvad ved de om Tyskland?«

»Intet. Saa godt som intet. I det mindste ikke mere end vi. Ingen faar Post mere. De sidste Efterretninger er næsten et Aar gamle.«

»Og de lyder?«

Jeg kneb Læberne sammen. »Om en snarlig, sejrrig Ende,« sagde jeg sagte. »Om Sejr paa alle Fronter ...«

»Lad være!« sagde han træt. »Lad dog være!« skreg han op.

»Du vilde selv vide det!« sagde jeg undskyldende.

»Ja, tilgiv mig ... Hvad var der ellers?«

»Der var en, der fortalte mig, at han havde hørt, at der endnu stadig var Revolution derhjemme. At Kommunisterne havde Magten i enkelte Landsdele — Spartakusforbund kaldte de sig ...«

»Hør, Benjamin!« afbrød han mig. »Hvis jeg ikke skulde komme hjem... Der forestaar Kampe, det kan ske hver Dag, jeg har allerede tit villet sige dig det ...« Hans Ansigt bliver pludselig forstenet, hans Øjne skinner næsten fjendtligt, hele hans Skikkelse spænder sig som en Bue. »Fortæl om alt,

naar du kommer hjem — lov mig det! Der er Hundredtusinder omkommet i Lejrene, der vil endnu omkomme Hundredtusinder i denne Krig — ingen af dem maa blive glemt ...« Han bryder af. »Lov mig det!« støder han frem. »Saa sandt som — du skulde komme hjem!«

»Jeg lover det!« siger jeg forpint.

»Saa sandt som jeg ...?« vedbliver han — haard, krævende, ubøjelig.

»Saa sandt som jeg skulde komme hjem!«

Vi red til Staben, Brødrene og jeg. Min Bjørnelab gik mellem deres Brune. Jeg saa til min Glæde, at den uden Vanskelighed holdt Trit med de ædle Dyr.

»Hør, Benjamin,« siger Saburoff pludselig, »vi har været hos Denikin, i Odessa, forstaar De? Og hvad vi saa der ... Sandt nok, man skal aldrig forveksle et Menneske med en Politiker .... Nej, det gør vi ikke, trods alt ikke ... Men ... Se nu, tidligere opholdt vi os ved Don, ved den stille Don, hos Tyskerne, under Atamanen Krasnow ... Hvilken en Hjælp ... Alle Denikins Resultater i disse Aar kan man endnu føre tilbage hertil — kun paa Grund af deres Beskyttelse af Donomraadet, fik vore Tropper Tid til at kunne formere sig i Ro og Mag? Og hvor var de dog korrekte, Deres Kammerater ... Deres Organisationstalent, deres Sans for Orden og Lovmæssighed ... Titusinder af borgerlige Russere, der var flygtet for Terroren dertil, reddede de fra Døden ...«

Urussoff nikkede og vendte sig om. *»Et puis alors* — da Denikin kom efter Ataman Krasnow, og Tyskerne maatte vige ... I hvilken Modsætning til Tyskerne stod dog ikke de Alliereds Hjælp! De saa smilende til ved vor Undergang og greb ikke til nogen Forholdsregler for at bringe Orden i deres trofaste Forbundsfællers Land, til Trods for at disse for deres Skyld havde været et Sammenbrud nær! Ved deres Fremfærd svandt Tilliden hurtigt. — Var der maaske ikke mange Officerer, der sagde til os: Kan I ikke se, at Tyskerne med deres Rekvisitioner har ødelagt os i Bund og Grund? Nonsens, de tænkte ikke paa, at Tyskland engang var vor Fjende, og for det andet, at det under den frygteligste Sult selv udkæmpede sine sidste Kampe! Vejede Misligheder i de Allieredes Om-

raade ikke tre Gange saa tungt til? De var dog vore Forbundsfæller, som selv havde alt til Overflod . . .«

»Og saa: Odessa! faldt Saburoff ind. *»Eh bougre* — har De mon ikke hørt om det? Der var Franskmændene, vore gode Venner . . . Ved Bolschevikernes første Angreb ofrede de paa Flugten alle Tanks og samtligt Skyts, indskibede sig til Konstantinopel paa deres Krydsere og overlod vor frivillige Armé til sin Skæbne med et Skuldertræk! Hvad man gjorde ved den, kan De nok tænke Dem, *n'est ce pas?* Man slagtede dem alle sammen . . . Men det er kun et enkelt Tilfælde, et af hundrede! Og det var det, vi engang vilde tale med Dem om, sige Dem, at vi lærte at tænke anderledes om disse Ting . . . Thi for os er der ikke mere Tvivl om, at de Allierede med Lethed havde kunnet yde os virksom Hjælp, deres Lillefinger havde været tilstrækkelig! Men de vilde det ikke og vil det heller ikke nu — *non, jamais* . . . alt andet er noget Vrøvl! Deres Maal er udelukkende at udstykke og svække Alrusland, og for Aarhundreder at skubbe Russerne ud som Rivaler! Af denne Grund begunstiger man Borgerkrigen, desorganiserer man de besatte Landomraader, og desuden rager man op i den store Ild af al sin Evne! For at der saa vidt muligt intet skal blive tilovers for de andre, ikke Sten paa Sten . . . Nej, vi tør ikke mere bygge paa Hjælp — de har sat Revolutionen i Scene til deres egen Fordel, og de viger ikke tilbage for Slutningstrækket! Hvad andet skulde de ogsaa vilde? De har besejret Tyskland, og hvis det endnu vil lykkes dem ikke blot at spare enhver Byttedeling med os, men ogsaa at tilintetgøre Rusland, deres stærkeste Medbejler i Asien — Indien og Tibet . . .? Og Kerenski og Menschevikerne, disse Dumrianer, tror stadig, at de vil hjælpe os paa Fode igen! Af hvilken Grund? Af Menneskelighed maaske? *Non, mes amis, je vais vous dire une chose. . .«*

Urussoff holder den Brune tilbage og udstrækker sin lange Haand. »De forstaar nok,« siger han hurtigt, næsten forlegent, »vi taler her om Politikerne, ikke om Menneskene! Folket? Der er ikke Tvivl om, at det vilde oprøres derover, men det faar jo aldrig noget at vide derom, man lyver jo for det og siger noget ganske andet . . . Nej, den enkelte er ikke værre dèr end den enkelte hos os, det har vi erfaret tit nok! Og naar

jeg tænker paa Kaptajn Lefèvre...« Han bider sig i Læberne og driver Hesten videre.

»Hvad var der med ham?«

»Ak,« siger Saburoff sagte, »han tog sig af Dage. Fordi han ikke mere kunde udholde at se paa, hvordan man behandlede os... I vil have Patroner, javel, kun denne lille Koncession, om vi maa bede... I trænger til Ammunition, javel, kun denne Lap Papir først, hvis De behager...«

»Og, Oberst Rolland?« falder Urussoff ind. »Kan du huske? Den smukke, slanke Rytter?« Han vender sig til mig. »Han meldte sig syg, maa De vide. Jeg gaar, sagde han. Nej, man kan ikke forlange af mig, at jeg længere skal dække over disse Gemenheder med mit Navn! Ak, mange gik,« tilføjer han. »I Interventionsdetachementets Kommando skiftede de til sidst som i et Dueslag! Og derfor sagde jeg, inden jeg begyndte paa det hele: Vi er den enkelte, Mennesket, lige saa venligtsindet som tidligere, dengang vi endnu levede blandt dem, i det guddommelige Paris, i det skønne London! Hvad kan de gøre for det... Alle vilde fordømme det, hvis de fik det at vide... De, der allerede ved det, fordømmer det lige saa vel som vi... Det er bare det: Vi har lært at sondre, at skelne!«

»*Oui*,« sagde Saburoff, »det er netop det! Og trods det: Forstaar De, at man maa sondre, at man maa skelne? At den enkelte kan være god, men at den samlede Helhed... Og Mennesket og Politikeren... Nej, jeg kan det ikke. Det kan intet Menneske, er jeg bange for...«

Blandt de tidligere Officerer i vor Afdeling er Løjtnant Markoff den eneste, man har noget ud af at tale med. Han minder i mange Retninger om den unge Kostja. Ogsaa han er altid i Spidsen, kun uden noget som helst ungdommeligt, uoverlagt, ligesom med en mørk, stivnet Alvor. I Omgang er han høflig og behagelig, i Tjenesten er han tillige med Seydlitz en Støtte for Vereniki. Undertiden bringer han Officerer med fra andre Afdelinger, og ved disse Lejligheder ser vi altid det gamle Ord bekræftet: Sig mig, hvem du omgaas...

»Kan De se, Benjamin,« sagde Vereniki for nylig, »der findes endnu en Mængde herlige Folk blandt os, ikke sandt? Og

saa længe der gør det, saa længe er Rusland heller ikke fortabt endnu!«

Petroff er en fordrukken Fyr, der dagligt minder mig om »Høgenæsen« paa Grund af sine sjofle Eder. Dertil er han en ægte Russer, for saa vidt som han sikkert har en prægtig Kerne, der dog desværre for længst er druknet i Snaps. I øvrigt er der ingen, der kan blive klog paa ham, han er en stadig Gaade.

Derimod er vi alle soleklare over Dodanoff, Skulkepeteren med den raa, slæbende Latter, han er altid i Følge med et Par Fruentimmer. Hans bleggrønlige, filipensbesaaede Ansigt er ikke alene mig, men næsten alle modbydeligt. Selv Vereniki behandler ham *en canaille* og afskediger ham hvert Øjeblik. Men han hører til den Type, som ingen foresat vil have, og han vender efter kort Tids Forløb tilbage igen til den gamle Krybbe med usvigelig Sikkerhed.

Kostja, den friske Gut, hader ham formelig. Maa han ikke ogsaa hade ham, ud af hele sit aabne, friskfyragtige Gaapaa-Væsen? Ansporet af Verenikis Eksempel lægger han ikke Fingrene imellem. Ved hver Patrouille, til hvilken han selv for det meste melder sig frivilligt, opfordrer han ham til at ledsage sig i et Tonefald, der faar os til at rødme. »Naa, lille Dodanoff, vil De ikke med? Det vilde gøre Dem godt for en Gangs Skyld igen at ride en Hest i Stedet for... Haha, De forstaar mig nok, ikke sandt?«

Dodanoff smiler høfligt. »Tak, Tak, meget elskværdigt...« siger han snærrende. Og lægger sig til at sove.

Det hænder tit, at vi ser en Trup Officerer spille Kort, som om det var i de dybeste Fredstider. Der findes mange af den Slags Landsknægte, som er veltilpas i denne Tid, og som slet ikke ønsker den anderledes. Men foruden dem gives der endnu en anden Klasse, der tager frygteligt paa Veje, hvis de en enkelt Gang mangler frisk Brød. Det er ogsaa dem, der fra Morgen til Aften kritiserer og gør Vrøvl, men samtidigt aldrig er at se, naar der ventes et Angreb. Ingen af de to Slags er lette at holde ud, men de første er trods alt de bedste — i Tider som disse!

Med Hensyn til Ordensfordelingen gælder her det samme, som det i de sidste Aar skal have været Tilfældet paa den

hjemlige Front. Ordnerne bliver fordelt ovenfra og gaar gennem saa mange aabne Hænder, at der ikke falder mere af til de sidste, der faktisk er i Ilden. Jo længere man kommer tilbage, des mere ordensbesaaet er Officerernes Bryst, men blandt de virkelige Helte er det sjældent, at man ser nogen smykket. Det er ogsaa kun ved et Tilfælde, at man faar noget at vide om disse, thi en virkelig Oplevelse gør snarere tavs end pralagtig og stortalende.

Jeg tror, at naar det kommer til Stykket, kæmper dog alle Officererne for, at det igen kan blive saadan, som det tidligere var — undtagen Vereniki, Markoff og Ilja. Og de forstaar ikke, at det aldrig igen kan blive saaledes, at saadanne Rystelser ikke gaar sporløst over Verden. Men de kender nu engang ikke noget andet end den gamle Glans — skulde man da fratage dem denne Spore til at gaa paa?

At flygte herfra har jeg efterhaanden opgivet. Det vilde være ganske haabløst.

Vi talte om den Stemning, der raadede i Landet bag Hæren. Jeg var for første Gang alene med Markoff og spurgte ham indgaaende om hans Mening. »Naa ja,« sagde han, »Befolkningen ser trods sin ydre Opførsel venligt til Bolschevismen i sit stille Sind, sympatiserer med den, fordi den hidtil kun har set dens gode Sider. Den store Masse ønsker Fred, men den fattige Klasse endnu mere: Alle de rørende Løfter, hvis Virkeliggørelse, de endnu aldrig har set — og fremfor alt ønsker de Land! Deri ligger Faren . . .«

»Og hvorledes stiller de sig til Hæren?« spurgte jeg.

»Ak,« sagde han, »det er et bittert Kapitel! Der, hvor de røde Propagandister endnu ikke har været, bager de det dejligste Brød til os, naar vi rykker ind, og bringer os i lange Vogntog alt det nødvendige: Tag det, Brødre, tag det for Guds Løn! Men dèr, hvor de Røde har talt i Forvejen, De kan nok tænke Dem paa hvilken Maade — med tusind Bagvaskelser — forgifter de Brøndene, flygter de til de uigennemtrængeligste Skove og lader ikke engang Hytterne staa til os. Krepér bare, I hvide Hunde . . .«

»Og har de ganske Uret, de Røde?« spurgte jeg.

Han saa et Øjeblik op. »Nej, naturligvis ikke,« sagde han

saa. »Vore Ministre er bestikkelige, vore Generaler ødsle, vore Borgere ligegyldige! For Tusinder af vore Officerer er Koltschak ikke engang reaktionær nok — for slet ikke at tale om Denikin ... De kan daglig høre nogle Stykker, der kræver, at Gardeprivilegierne skal genopstaa! Og vore Kosakker? Atamanerne er mere yndede, des mindre de tøjler deres Horder. Paa den anden Side — hvad skal de gøre? Forbyder de dem det, løber de alle fra dem og giver sig ind under dem, der tillader det ... Og der er altid een, hos hvem Ærgerrigheden efter at blive en stor Hærfører er større end Ærgerrigheden efter at blive ved at være et ordentligt og redeligt Menneske ...«

Hvor jeg kan være glad, tænkte jeg, at jeg netop er kommet til denne Afdeling. Er ikke den ene Fyr prægtigere end den anden?

Vereniki har udset mig til Bagagefører. Jeg behøver ikke at deltage i nogen Træfning. Vil han skaane mig?

I Dag fandt vi paa Vejen én, som havde faaet hele Brystkassen lagt blot af en Granat. Jeg saa for første Gang Skelettet i et levende Legeme og maatte uvilkaarligt tænke paa den Benrad, vi havde i Skolen, og som vi ganske vist spottende, men samtidig med en let Gysen, kaldte »Hansemand«. Da Farlil fik Øje paa den døende, sprang han straks ned af Vognen, for at sige de sidste Bønner med ham.

Om Aftenen, i Kvarteret, stod vi længe forsamlet om en kæmpemæssig Lillieart, som i Skumringen holdt sine utallige, snehvide Blomster ligesom hin Kalk, af hvilken man i Kirkerne drikker Kristi Blod. Dertil udaandede den en næsten bedøvende Duft, der paa en eller anden Maade mindede mig om Røgelse.

Ak, det var nok ikke blot hos mig, at den vakte en dump Længsel efter Domkirker med blege Farver og højtidsfulde Dufte, hvor al Krigens og Borgerkrigens Gru standser foran Portalerne ...

Det gaar fremad med bred Front. Og hvad vi aldrig havde ventet: Et sandt Angrebsraseri har grebet de hvide Hære, og

driver dem i vild Fremstormen over alle forudbestemte Maal. Den ottende kastede man de Røde ud af Votkinskiværkerne, den ellevte omgik man Bugulma, samme Dag erobrede man imod Nord Sarapul, imod Syd Orsk, den trettende blev det historiske Ishewsk stormet, den femtende satte ogsaa Atamanen Dutows Kosakhær fra Orenborg an til Fremmarch.

De røde Tropper bliver alle Vegne grebet af Panik. Mange Dage løber de indtil halvfjerdsindstyve Verst, og det med en Hastighed, saa at vi kun sjældent kan komme til at omringe dem. Alligevel falder en Mængde Krigsmateriel i vore Hænder, flere Batterier, hundrede Maskingeværer, Granater og Patroner. Og netop nu er det af uvurderlig Værd. Ser man ikke, at selv Officerer efter en Træfning afsøger den nedtrampede Jord efter Granater? Man kan til Nød sulte et Par Dage, tørste et Par Timer. Men man kan ikke et Øjeblik undvære Patroner...

Oprindeligt skulde vi kun gaa til Floden Ik, og derfra efter en kort Samling og Omgruppering rykke videre frem. Men nu er der saa stærkt Sving paa, at man næppe kan bringe Tropperne til Standsning, og at Hvilepausen rimeligvis først vil komme ved Volgas Bredder.

»Volga, Volga, lille Moder...« har allerede Kostja sunget et Par Dage hen for sig.

Vi sidder i vort nye Kvarter, i det store Værelse af en Tschainaja. Vereniki regner sin Fouragekonto efter, jeg selv tæller en Stabel Koltschaksedler, mine nye »Husholdningspenge«. Man maa have mere for hver Uge, Koltschakrublerne synker med en Hurtighed, der er ubegribelig. »Hvoraf kommer det, Hr. Kaptajn?«

Vereniki farer i Vejret. »Hvad, Benjamin?«

»At vore Penge for hver Dag bliver mindre værd?«

»Det maa Pokker vide! De har ingen Tiltro til os... En eller anden Manøvre... Dunkle Intriger... Jeg forstaar det ikke selv...«

Fader Luka kommer ind, gaar med lette Trin til sit Leje, strækker sig, saa det knager, og undertrykker en Hoste. Han har sikkert igen tilbragt hele Natten i Lazarettet, hjulpet de saarede, trøstet de døende.

Foran Døren lyder der en Latter. »Spadser bare ind!« siger en snærrende Stemme. Ind over Tærskelen træder en Pige, sminket, afrakket — man ser ved første Blik, hvor hun kommer fra. Efter hende træder Dodanoff ind, peger paa sit Leje, sætter sig trallende ved Siden af hende. Han glemmer at hilse.

Verenikis Aarer svulmer. »Naa, altsaa videre...« siger han hæst.

Jeg regner videre, skeler derover fra Siden.

Dodanoff har stukket Haanden op under Pigebarnets Skørter — hun sætter sig knibsk til Modværge og skriger pludselig op.

»Dodanoff!« siger Vereniki — halvhøjt, behersket.

Han hører det ikke og kaster Pigen, saa lang hun er, paa Sengen. »Skab dig ikke, din dumme Dukke!« ler han hidset.

»Dodanoff!« gentager Vereniki — rasende, med sin sidste Beherskelse.

Dodanoff ser derover. »De ønsker?« spørger han spottende.

»Kom her!« siger Vereniki. Det lyder, som om han kaldte paa en Hund.

»Maa jeg nu være her!« stammer Dodanoff oprørt.

I dette Øjeblik springer Vereniki op. »Hvad for noget?« brøler han. »Du mukker? Din Hund, din Møjtamp, din slimede Rad...«

Dodanoff vilde ellers aldrig have vovet at svare noget igen. Fruentimmeret giver ham Mod og stiver ham af. »Jeg frabeder mig...«

Jeg hører kun et Klask, et tungt Fald. Og ser pludselig, at Vereniki ligger oven paa ham og holder ham om Struben med et Kvælertag. »Jeg kvæler dig, dit Dyr...« hvæser han — vild, mørkerød, apoplektisk.

»Farlil — han slaar ham ihjel!« skriger jeg op.

Luka iler til, vi kaster os paa Knæ. Jeg griber Verenikis brede Hænder, ser allerede Dodanoffs Ansigt blive blaat, bider af al Kraft i den jernhaarde Næve, der er ved at klemme Halsen over paa ham.

Vereniki giver et Skrig fra sig, slipper Dodanoff, rejser sig vaklende.

»Tak, Benjamin...« støder han frem og kæmper efter Vej-

ret. »Tak, Dreng ... jeg havde nær ... dræbt ham ...« Hans Ansigt er hærget, hans mægtige Bryst gaar som et Stempelværk.

Fruentimmeret vaagner af sin Forstenelse, flygter forfærdet skrigende ud af Døren ...

Luka gaar langsomt, slæbende tilbage til sin Plads — store Taarer løber ned ad hans indfaldne Kinder. Dodanoff rejser sig op — børster Støvet af sine Bukseknæ — hvid som Kalk, skælvende af Angst.

»Dodanoff!«

»Ja, Hr. Kaptajn!«

»For Fremtiden er du saa god ikke at glemme for det første at hilse, naar du kommer ind i Stuen, for det andet ikke at slæbe flere Tæver ind i vore Rum!«

»Javel, Hr. Kaptajn!« Han saluterer, gør militærisk omkring og marcherer stramt ud.

Vereniki falder ned i en Stol, lægger Hovedet i Hænderne. Fra hans Bryst, som fra en mægtig Skakt, lyder der en Rallen. »Ser du, Benjamin ...« siger han skamfuld, »det maatte komme engang ... Det har allerede længe siddet i mig og i ham! Saaledes er vi nu engang ... hundske og forbandede ... i tusind Aar ...«

I Dag fik Seydlitz Georgskorset. Han har for nylig foretaget en Udforskning, der muliggjorde, at en Kampdivision uden nævneværdige Tab indtog en stærkt besat Landsby. Man fangede to Hundrede Røde og en Regimentskommissær.

En Oberst fra Staben, en lille lapset Spirrevip i Silkerubaschka og storketynde Lak-Ridestøvler, fæstede det paa ham foran den forsamlede Deling. Seydlitz var ubevægelig — det saa ikke ud, som om det glædede ham.

»Menneske,« raabte Kostja forundret, »hvis det var mig, der havde faaet det, vilde jeg gaa paa Hænderne en hel Dag! Glæder det dig slet ikke?«

»Jovel,« sagde Seydlitz træt, »jovel ...« Ogsaa jeg rystede paa Hovedet. Nej, mange Gange forstaar selv jeg ikke mere den gamle Kammerat. Og man kan ikke komme ham nær, det er det værste.

Kostja kunde ikke sove hele Natten. Vi ved alle, at en Ud-

mærkelse er hans højeste Ønske. »Aa, Brødre,« raabte han hvert Øjeblik, »hvis jeg engang . . .«

Man hvisker og tisker: Alle rykker frem, blot ikke Gayda? Ingen ved Grunden. Jeg spørger en og anden, alle trækker paa Skulderen. Endelig henvender jeg mig til vor Kaptajn. »Alle Armeer er gaaet over til Fremmarch, kun Gayda staar endnu med sin sibiriske Hær, skønt den dog er den stærkeste, som om han var naglet til Pletten! Forstaar De det?«

Verenikis Miner formørkes. »Nej,« siger han saa. »Jeg forstaar ingenting — jeg aner kun noget! Jeg anser Gayda for en Mand, der gør alt af Egoisme . . . En Eventyrer . . . Skade, at Koltschak sætter ham saa højt, for kort Tid siden blev han Generalløjtnant. Den, der engang har set hans Øjne, hans lange, blege, tillukkede Ansigt . . . Han søger ganske vist med alle Midler at gøre sig afholdt, forfremmer mangen en Løjtnant uden Mellemled til Major — men kun den Slags, der fedter for ham!«

Han tav lidt. »Allerede det, at han har valgt at gaa i Retning af Kotlas er mistænkeligt!« vedbliver han og begynder at gaa rundt med sin stampende Gang, saa at Vinduerne klirrer. »Hvorfor gaar han ikke sammen med os? En Forening med Denikin, med Ruslands rigeste Strøg som Basis, vilde være hundrede Gange bedre! Men der er intet at stille op . . . Hvor mange har ikke allerede af den Grund været hos den Øverste Regent, fornylig nu igen Sakharow, en af vore bedste, utvivlsomt . . . Men nej! Jeg er bange for, at det er Menschevikerne, der stikker under, og at Gayda bærer Kappen paa begge Skuldre . . .«

»Menschevikerne?« spørger jeg overrasket. »Men de er jo Koltschaks Dødsfjender? Og alle i Udlandet, efter hvad jeg har hørt . . .«

»O, boschemoi — kun et Par af Førerne! De andre har i den senere Tid forstukket sig i Forbrugsforeningerne, de sidder i »Centralunionen«, »Indkøbsforeningen« . . . Dèr bliver der drevet Propaganda for fuld Kraft, det ene Opraab efter det andet bliver uddelt, med eet Ord, der bliver hidset . . .«

»Men det kan jo under visse Omstændigheder sabotere vor Sejr?«

»Begribeligvis... Nej, det er der ingen, der forstaar, ingen fatter mere, hvorfor man ikke engang kan lade Partitankerne hvile — for min Skyld gerne blot saa længe, til der atter er ordnede Tilstande! Det er ufatteligt; man kunde fristes til at tro, at man levede i en Børnestat; kan jeg ikke sejre, skal du det i hvert Tilfælde heller ikke... At de ikke ynder den hvide Regering er forstaaeligt — det gaar jeg ikke i Rette med dem for... Men at de stiller Landet, det hellige Rusland, vort dyrebare Hjem, under deres Partidogme, det, Benjamin, det piner mig tit og mange Gange, saa at jeg kunde græde...«

»Og General Gayda,« slutter han indædt, »tilhører dem — med Hud og Haar!«

I den sidste lille By saa jeg paa en aaben Plads et helt Taarn af opdyngede Lænker. Det var Fod- og Halslænker fra Straffefanger, Bolschevikerne havde befriet, og som man her havde stillet til Skue. Foran dem stod der et Skilt med disse Ord: »Skælv for den kommunistiske Revolution, I hvide Gardister! Vi Proletarer har blot vore Lænker at tabe, men en Verden at vinde.« Vi fik Befaling til hurtigst muligt at skaffe Opstillingen af Vejen.

Atter og atter støder vi paa saadanne Opraab, der utvivlsomt er et fremragende Propagandamiddel. Man har fortalt mig, at hver rød Armé fører en saadan Hob Lænker med sig og allerførst bygger en Pyramide af dem i enhver By, de har erobret. Man har kunnet se dem med dette Skilt i alle Byer i den røde Tid. Det skal være ældgamle Lænker, fra forrige Aarhundrede, som er opsøgt og samlet fra alle Museer.

Hvad enten det er sandt eller ej, vi har ikke noget Middel til Gengæld, der virker lige saa stærkt. Vi har overhovedet ingen Propaganda eller i alt Fald saa godt som ingen.

Hvad nytter Plakater, paa hvilke der er afbildet Bolschevikslagtere, der drypper af Blod, med opsmøgede Ærmer og en Økse i Haanden —, naar Folket for længst ved, at Bolschevikerne er beskedne, venlige og godmodige over for den store Masse? Og hvad nytter Plakater, hvorpaa prangende Generaler paa hvide Heste rider til Moskva — »for at straffe Forbryderne?«

Intet, er jeg bange for. Thi den aarelange Krig har allerede bevirket, at man ikke mere kan oparbejde en Stemning ved Hjælp af Generaler og Slagbilleder...

Tværtimod! Til dette Brug er Hammer og Segl meget mere virkningsfuldt.

Hele Natten blev Bugulmas Fald fejret. Petroff, den vilde Essaul, havde skaffet hele Bjærge af Snapseflasker til Veje, og Kostja havde sørget for alle mulige Lækkerier. Det blev et Maaltid af homeriske Dimensioner — alle sang og skraalede i Munden paa hverandre. »Jeg bliver Fyrste af Bugulma!« skreg en gammel General, der havde ledet en heldig Storm.

Seydlitz, Markoff, Ilja og jeg sad omkring Vereniki. Midt i den vildeste Larm bøjede han sig over Bordet, saa paa os med troende Øjne og sagde med Vægt: »Vi vil blive ordentlige Mennesker og grunde et ærligt og hæderligt Fædreland! Der var meget, der ikke var godt i det gamle Rige, men det skal ikke komme igen! Og her og i Dag, paa denne Dag, vil vi love hinanden at danne et Bolværk mod alle de Strømninger, der vil genindsætte det gamle paa Tronen uden at reformere det! Rusland skal ikke have lidt forgæves — vil I det, Brødre?«

Han strakte begge Hænderne ud mod os; vi dannede en sluttet Ring. »Ja, det vil vi!« raabte vi begejstrede.

I Dag til Middag kom Kostja og Markoff ridende med en Trop Fanger ind i Kvarteret. Vi hørte dem allerede langt borte fra: Kostjas lyse Tenor sang med en Stemme, der slog over, den skingrende Platoff, hans Kosakker brummede med deres mørke Basser Akkompagnementet dertil og faldt ved Slutningen af hver Strofe ind med Gøen og Piben. »Hil vor Helt Platoff! Fjenden har han besejret...«

Vi styrter ud. Kostja sidder endnu paa sin højbenede Fuks. Pelshuen er skubbet bag i Nakken, hans ungdommelige Ansigt gløder i alle Arrene. Tværs over Laarene holder han en erobret Lanse, paa hvis Spids der dingler en Rødgardistpapascha, en af de Kommandanthuer, i hvis Midte der lyser en rød, femtakket Stjerne. Markoff er steget af og staar med sit tungsindige Ansigt ved Siden af sin vaade Hest; i Haanden holder han endnu den brede Sabel, der er lidt blodig i Rillen.

Bag ham bølger Kosakkernes Skare, ophidset, snakkende, svingende med Byttedele, med glødende Ansigter. Foran dem klumper Fangerne sig sammen, cirka tyve Mand uden nogen som helst Holdning, forpustet stønnende; enkelte af dem presser Haanden mod Hjertet.

»Se paa denne Lansenér!« raaber Petroff. »Lansenér« skal han hedde — fra i Dag af!«

Kostja springer af, ivrigt optaget af at fortælle. »Brødre, det var skønt! Og saa simpelt... Hvad er der at sige: Ride, stadig fremad... faa Øje paa disse Fyre... sprænge frem — færdig! Javel...«

»Træd an paa een Række!« raaber Seydlitz. Fangerne stiller sig op i een Række, puffende til hinanden, uden et Ord — som en Flok Faar, der vejrer Ulvens Nærhed. Enkelte Øjne bliver store, unaturligt opspilede, glider fra den ene til den anden, bliver klare over, at Vereniki er Kommandanten, bliver hængende ved hans sorte, glødende Øjne, som om de var suget fast.

Vereniki træder hen foran Rækken, Adjudanten staar ved Siden af ham, et Skridt fra ham. Hvad kommer der nu? tænker jeg. Aa, næsten intet. Han ser paa hver enkelt af dem — kort, gennemtrængende. »Presset?« »Ja, Deres Højvelbaarenhed, jeg...« »Ja, det er godt — til højre!« Fangen, en ung, lys Bondeknøs, uskyldig og aaben, med gode Menneskeøjne, ved i sin Ophidselse ikke, hvad der bliver ham befalet. »Træd af til højre!« gentager Seydlitz roligt.

Vereniki gaar videre, stadig samme Spørgsmaal, stadig det samme Svar. Kun Tonefaldet er forskelligt, i det ligger det alt sammen, det er den Bog, han læser i. »Presset?« »Ja, Deres Naade, man —« »Godt, jeg forstaar — til højre!« Men det hedder ikke altid »til højre«. Ved syv Mand, tydeligt nok opfanatiserede Fabrikarbejdere, bag hvis Pander Mørket ruger, hedder det: Til venstre...

Rækken er til Ende. Vereniki vender sig om. »Løjtnant Saburoff, før de seksten ind i Rekrutdepotet, til Afdelingen for Genindtræden i Rækkerne!« Han tier et Øjeblik og tilføjer uden at forandre sin dybe Stemme: »Praportschik Dodanoff — De tager fjorten Kosakker og fører de øvrige til Landsbyen!«

Dodanoff forstaar det ikke, Dodanoff har igen sovet. »Og hvad... hvad skal jeg med dem...! «

Vereniki sætter sig i Gang. »Dumrian!« mumler han bare. »Skyde dem naturligvis... Hvad ellers ...?«

Et Skrig løfter sig. Vereniki gaar stadig hurtigere, ser sig ikke mere om efter dem, forsvinder i sit Kvarter.

I Bugulma sammenkaldte Broder Luka atter efter længere Pause til en af sine Aftener.

Der kom flere end sidste Gang — den lille, blege Munk, der Dag og Nat er at se i Lazaretterne ved Fronten, bliver efterhaanden kendt, lader det til. Denne Aften i Bugulma bestod største Delen af hans Tilhørere af saarede fra Lazaretterne. Vi saa flere, der slæbte sig ind i Salen paa Krykker.

»Vel drager vore Hære sejrkronede gennem det røde Land,« sagde han, »men de kan kun tilkæmpe sig den ydre Sejr! Først, naar hver især af os har overvundet de gamle Tider i os, har vi i Virkeligheden sejret. Se, Gudsbrødre, vort Rusland var sunket ned i Velstandstilbedelse; kun Penge og Gods stod endnu i Kurs, vore Sjæle havde ingen Pris mere! De rige levede i Overflod, det store Folk led Nød, vor Kirke trællede for Staten, Gudstjenesten var der ingen mere, der brød sig om.

I har det hinsidige, sagde de rige til de fattige, lad os have det nærværende! Dog, Guds Mølle kom, greb deres »nærværende« mellem sine Stene og knuste det til Støv og Aske. Men gaa ikke i Rette med ham af den Grund; Gruset blev ryddet bort fra den sande Vej, og I fik Mulighed for ny Rigdom, for Guds Rigdom! Verden gaar til Grunde i Tilbedelsen af det virkelige, og Jordkloden og vore jordiske Ting — men vi her i Østen er blevet kaldet til gennem vor Lidelses Vej at forny Gudstanken i os, for engang at skænke den til dem, som har mistet den...«

Da Luka atter kom hen til os, skar Kostja i det skjulte en Grimasse. »Jeg kunde have Lyst til at gaa til en Badstue,« sagde han sagte. »Jeg forekommer mig selv nederdrægtig beskidt — lige ind i Sjælen!« Petroffs røde Skæg bevægede sig som en kuperet Hestehale. »Tag en Snaps, din Patteunge...« brummede han hjælpeløst, som om han var halvt

slaget. »Ogsaa jeg trænger til en Opstrammer — efter denne Prædiken! Kom, gaa bare med...«

I Gaar meldte Dodanoff sig syg. Han vejrer den nærliggende By, deri bestaar hans Sygdom. Soldaterne knurrede, da han drog af. Atter saa jeg, at en Hær kun kan sejre, naar dens Officerer er de første til at ofre sig — ve den, der ved et eller andet Kneb unddrager sig noget, de alle er dømt til! Det bliver aldrig glemt ham, og alle spænder Ben for ham, naar han kommer tilbage. Det er, som om man nu vil gøre ham Livet surere i samme Grad, som han selv hidtil har forsødet sig det.

»Lad ham bare gaa!« sagde Kostja leende. »Kaptajnen har sendt Seydlitz i Forvejen — han skal nok snart faa en Modtagelse efter Fortjeneste! Han faar fire Dages Sengeleje i Feltlazarettet og kan saa imedens betragte Byen gennem Ruderne!«

I Dag er det Paaske! Og tilmed paa alle Fronter Sejrsstemning! For kort Tid siden blev Buguruslan indtaget, den 29. April tilkæmpede det Ufimske Korps sig de Sergeijewske Værker halvfjerdsindstyve Verst fra Volga, det længselsfuldt eftertragtede Maal. Om et Par Dage bliver sikkert ogsaa den røde Turkestanarmé i Orenborg indesluttet.

Paa een Gang tror alle, at den store Time er slaaet, at vi allerede med Fingerspidserne kan naa den endelige Sejr! Kun endnu et Greb... Et Paaskeunder... Har det maaske ikke allerede hidtil været et lille Under? Naar man ser paa Tropperne — et Under eller en Pragtpræstation, andre Muligheder er der ikke. Deres Vaaben, deres Klæder, deres Proviant...

Den, der ikke har set det, kan ikke tro det: Største Delen af Mandskabet har ikke andet end lappede Faareskindspelse paa den bare Krop. Paa Fødderne har mange endnu fra sidste Vinter forrevne Katinkis, uformelige Filtstøvler, der næsten gør det umuligt at marchere, og som er i den Grad til Hinder paa de bundløse Veje, at Flertallet hænger dem over Skuldrene i Snørelidserne. Ingen har Undertøj mere. Allerede i Ugevis har de overnattet paa Stepperne, kun een Gang i syv Dage affodret med varm Mad. Brød, vaadt, daarligt Rug-

brød, kold Konserves og atter Brød har allerede i et Fjerdingaar været deres Kost.

Kostja har paa denne Dag faaet Georgskorset. »Har der nogen Sinde i Livet været en skønnere Paaskefest end denne?« raaber han til alle og enhver med sin smukke Mund, der altid staar lidt aaben. »I Frihedsanelser, Sejrsforhaabninger? Og Sol, Sol overalt — paa hele Himmelen ikke en eneste mørk Sky? Og ganske nær ved Volga, vor lille Moder, saa nær, at man næsten kan høre hende mumle?«

Petroff har allerede fra Morgenstunden været fuld. »Gid Fanden havde alle de Allierede!« brøler han stædigt. »Vi kan klare os ganske alene — vi behøver dem ikke mere!« Ilja har paa en eller anden Maade faaet fat i en russisk Udgave af »Faust«. Jeg gaar løs paa ham for at faa ham til at læse Paaskemorgenen deri og beder ham om at ofre en halv Time paa den.

I vort Kvarter staar et rigt dækket Paaskebord. Pjotr og Tschunov, de to Malodjetzer, undte sig ikke Hvile, før de havde hamstret alt det, som sig hør og bør, sammen til det. »Paaske er Paaske!« sagde Pjotr. »Og dermed færdig — Basta!« Paa hver Plads ligger en Bunke brogede Æg og i Midten troner som en mægtig Bygning en herlig Pass'cha, en ægte Paaskekage.

Vereniki har sørget for en lille Paaskegave til hver enkelt i sin Afdeling. Jeg fik et Porcelænsæg, hvidt, grønt og gyldent, haandmalet, et prægtigt gammelt Arbejde. Da Klokkerne klang, mægtigt og svingende, uden Ophør, medens de unge Birke var smykkede med brogede Baand, gav alle hinanden Paaskekysset. Iljas Læber var som en Piges, Verenikis Knebelsbart kradsede voldsomt, Petroffs Mund lugtede bedøvende af Paaskesnaps. Og alligevel, alt rørte mig, og mange havde som jeg selv Taarer i Øjnene... Efter Kysset sagde enhver: Christos voskress — Kristus er opstanden! Og hver især svarede ham efter gammel Skik: Ja, sandelig, han er opstanden.

Intet viser dette Folks gode og rige Sjæl mere end deres Paaskefest.

Jeg elsker det! Trods alt...

Der maa være sket noget frygteligt, et Lyn fra en klar Himmel! Man ved endnu intet nøjagtigt, fortæller blot hviskende, at en ukrainisk Afdeling paa een Gang har myrdet alle Officererne og samme Nat ved Hjælp af Forvirringen har stormet Skytteregimentet ved Siden af. Dette formentlige Angreb af de Røde fra Flanken skulde til den Grad have taget Modet fra Skytterne, at de var rykket tilbage i panisk Forvirring. Nu skulde de Røde være i Besiddelse af alle de Offensivplaner, der inden Overløbningen omhyggeligt var frataget de skudte Officerer, og de vidste ogsaa, at der paa Frontens vanskeligste Punkt var et gabende Hul, som man aldrig kunde udfylde.

Dette fik jeg at vide i Nat. For første Gang saa jeg Seydlitz ophidset. »Min Gud,« mumlede han flere Gange, »hvis det er sandt . . .«

Den uhyggelige Hvisken bekræfter sig. Vi er over Hals og Hoved rykket ud for at sikre Fløjen. Greverne og jeg kamperer med Hestene paa Hovedgaden og skal vente der paa nye Efterretninger for at lade dem gaa videre til Staben *pleine chasse.*

Min Bjørnelab rusker det første Græs op. Himmelen er uden en Sky, Solen brænder allerede. Nu og da drager Flygtninge forbi os, med Kalechevogne og Teljager, Trojkaer og Enspændervogne. Paa en Troika sidder en sort Pige i stramtsiddende Ridedragt, sandsynligvis fra et eller andet Slot. Bønder og Bønderpiger ser man sjældent; man ser mest Borgere, Embedsmænd, Kvinder og Børn. En lille Dreng løber omkring med et muntert Ansigt, som om han var med sine Forældre paa en Skoleudflugt —, naar en Sommerfugl flagrer forbi, jubler han højt. Mellem to Vogne, der er overlæssede med unyttigt Møbelskramleri, stuehøje Spejle, snørklede Rokoko-Kommoder, rider en ældre Herre paa en vidunderlig engelsk Hoppe. Da han faar Øje paa os, fortrækker hans Ansigt sig foragteligt.

Saburoff rødmer, da han bemærker det.

Vi erfarer nu, at de Røde straks har kastet sig i Brechen med en Kile udsøgte Tropper og til begge Sider rullet Fron-

ten op. Vereniki larmer og raser fra Stab til Stab. »Stop Hullet ud, for Helvede — det hele staar ellers paa Spil! Men intet Steds er der Tropper til Rede. »Hvorfor tager I ikke det Kappellske Korps, vor bedste Kærne?« Endelig tager man det. Men Korpsspidsen bliver omgaaet, inden den kan udfolde sig. Hvis en anden General end vor heltemodige Kappell havde ført os, vilde hele Korpset være blevet tilintetgjort.

Der forestaar tunge Dage nu. De Rødes øverste Leder, den geniale Trotzki, har ganske rigtigt erkendt, at hans store Øjeblik er kommet. Han kaster sine Folk til sidste Mand ind i Hullet i vore Rækker og begynder samtidigt ogsaa at trænge frem paa højre Flanke af de Orenborgske Kosakker. Og ingen Tropper kan man trække bort, intetsteds er der en Haandfuld fri...

De iblandt os, der falder, falder for Bajonetter, der endnu for faa Dage siden var »hvide«. Det er det bitreste af det hele.

»Vi skulde have haft Armeer af frivillige!« sagde Vereniki for nylig. »Hvad har vi ud af den almindelige Mobilisering? Af den halve Million, som Koltschaks Befaling bragte paa Benene? Med en Tiendedel frivillige vilde vi have udrettet mere! De Røde har kun frivillige — derfor sejrer de...«

Ilja gjorde en sky Indvending, men Vereniki afskar den kort. »Hvad mener De, Ode?« vedblev han. »Vore Folk er krigstrætte, de vil hjem og ikke andet end hjem! Og ved Tvangsmobiliseringen blev der kun tilført vore Rækker saadanne Elementer, der ved første givne Lejlighed bliver Overløbere. De faa gode gaar tabt i Mængden, Officererne bliver ved første Anledning slaaet ihjel... En stor, slet, udisciplineret Hær har altid været svagere end den mindste Elite! Alene, ganske for os selv med vore egne, vilde vi have været uovervindelige... Se dog Kappell! Dèr, hvor han angriber, sejrer han ogsaa... Fordi han altid kun har frivillige, ingen pressede Lejesvende...«

Efter et svært Tilbagetog i fuld Opløsning har vi taget ny Opstilling for igen at formere os bag Fronten. Om Aftenen kom General Markoff, unge Markoffs Fader, til vort Kvarter.

Han drak et Par Glas elendig Te sammen med os, og alle blev atter oplivet af hans ærlige Væsen. Alle undtagen Ilja, der er Menschevik-Demokrat og kalder sig selv en Grøn.

Vi kom til at tale om de mange politiske Agitationer. General Markoff hørte stiltiende paa. »Ser De, jeg forstaar ikke et Muk af det hele,« sagde han endelig. »Staar vi ikke i den sidste, sværeste Kamp? Jeg er først for kort Tid siden kommet hertil, og det tilmed fra den røde Sump, men netop den har vist mig, hvad Enighed betyder ... Jeg er ikke Demokrat, det er sikkert og vist, men jeg er lige saa lidt Monarkist af Egoisme ... Jeg er det, fordi jeg i et helt langt Liv igennem har lært vort Folk grundigt at kende! Alle vore Tilhængere af Vesteuropa kender Europa til Punkt og Prikke — men deres eget Land blev for alt det Studium af de vestlige Forhold lige saa fremmed for dem som Vorherre for en Ateist! Hvad er det, de vil? Bringe Folket noget, det slet ingen Brug har for og slet ikke savner? Hvad der er godt for Vesten, er aldeles ikke godt for os! Alruslands Værdi og Muligheder staar skrevet paa et andet Blad ... Ved en Politisering uden Skranker vilde de bedste Kræfter suges af vort Folk — uden nogen Gevinst til Gengæld! Nej, naar nogen skælder ud over og foreholder jer den gamle Tid med dens Skader, som jeg ikke benægter, svarer jeg ham med hin Sandhed, som jeg altid svarer med: En enkelts Despotisme er dog altid lettere at bære end Massens Despotisme!«

I Dag havde vi endelig igen et heldigt Resultat. Foran os drog en rød Strejftrop, til venstre bevægede løse Kæder af vore Kosakker sig, smaa Legefigurer med hvidkantede Huer. Til højre dukkede der lignende Kæder op og sluttede sig til Fløjene sammen med dem, der kom dem i Møde. »Fanget!« skreg Kostja. Jeg saa gennem Kikkerten, at nogle af de omringede rev de røde Bind af deres Arme, selv om andre endnu gav Ild.

»Kom, Benjamin,« hørte jeg pludselig Ilja sige, »se ikke mere derhen! Nu begynder det igen ... det frygtelige ... ved du? Kom med mig ...«

Der har sluttet sig en Stabskaptajn til os, der lider af Rheumatisme i en forfærdelig og medynkvækkende Grad. Han er

utrolig tjenstivrig og i Vejen, men han hører til dem, der hellere sidder skrigende paa Hesten end tager paa Lazarettet. Kostja elsker ham af den Grund højt og plejer ham af al sin Evne.

I øvrigt er den hurtige Omskiften af Officerer i Naboformationerne afskrækkende. Saa længe det gik fremad, var alle raske —, men nu optræder den ene gamle Lidelse efter den anden. Hvis vi skulde komme til at gaa endnu længere tilbage, vilde halvtreds Procent af Officererne »blive syge« . . .

Man har givet os tyve Krigsfanger til Trosset. Aabenbart bliver nu alt, hvad der paa nogen Maade kan bære Vaaben, tilført de nyopstillede Formationer. Ved alle Afdelingers Bagage driver der saa mange Soldater omkring som Vognmænd og Hestedrenge, at man kunde opstille hele Regimenter af dem. Endelig lader en af »de højere« til at have forstaaet, at vi ikke mere har Raad til den Slags.

Da Toget indtraf, lod Vereniki mig kalde ud. »De er Bagagefører og vil nok tage Dem af disse Folk!« sagde han med forstilt Barskhed. »Sørg for, at de gør deres Arbejde, sørg for, at de faar Mad!«

»Javel!« sagde jeg, tjenstlig som han. Er han ikke et prægtigt Menneske? tænkte jeg. At han netop vælger mig . . .? Havde han ikke lige saa godt kunnet give dem til Dodanoff, der desuden gaar og driver om og ikke kan bruges til noget? Men nej, til mig, deres tidligere Kammerat, overgiver han dem . . .

Da der om Aftenen ikke var nogen af vore Officerer i Nærheden, kaldte jeg dem sammen. »Folkens,« sagde jeg paa Tysk, »I er blevet mig anvist. I skal sørge for vores Heste og bevogte vores Bagage. At man gør Uret i at tvinge jer til Krigstjeneste, ved jeg godt, men kan ikke forandre noget ved det. Gør jeres Arbejde efter bedste Evne, jeg skal gøre for jer, hvad der staar i min Magt. Meget er det ikke, det kan jeg lige saa godt straks indrømme. Vi har selv nap og knap nok.«

De hørte spændt paa mig uden en Lyd. Deres Ansigter røbede Overraskelse til Trods for det stivnede Smudslag, der

ligesom gav deres Træk et maskeagtigt Udtryk. »Har Officeren været længe i Tyskland?« spurgte deres Ordfører, en lille Fyr med et Græskarhoved, hvem man paa hans Sprog straks genkendte som Berliner.

Endnu kan jeg ikke sige det! tænkte jeg. Jeg maa først se, hvad det er for Folk... »Ja, længe...« svarede jeg, og begyndte, idet jeg derved afskar alle yderligere Spørgsmaal, at fordele dem paa Vognene og anvise dem deres Heste. En lille, spinkel, men intelligent udseende Husar ved Navn Fleetmann, som jeg paa hans Dialekt blev klar over var Slesvig-Holstener, valgte jeg uden at betænke mig til at passe Seydlitz' Hoppe og min Bjørnelab.

Om Aftenen spurgte Markoff mig om mine Plennys. »De ser alle sammen forsultne ud,« sagde han. »Alligevel vil de være glade over at være sluppet ud af Lejrene, thi Tschekkerne —«

»Kender De ogsaa noget til det?« spurgte jeg forbavset.

»Aa...« sagde han. Hans alvorlige Ansigt blev endnu tungsindigere.

»Fortæl om det, beder jeg Dem! Jeg samler paa det,« tilføjede jeg.

»Jeg var forrige Aar i en Kommission,« begyndte han. »En Kommission til Undersøgelse af Fangelejre. Vi drog fra den ene til den anden, en General, et Par Folk fra Røde Kors. Men vi fandt dem intet Steds tilfredsstillende — og dog var de Krav, vi stillede, ved Gud meget beskedne. Tilmed var vi fuldkomment magtesløse, det var det værste. I Juli blev der i Krasnojarsk henrettet tolv ungarske Officerer og seks Soldater, til Trods for, at den svenske Delegerede Elsa Brändström, Sibiriens berømte Engel, paaviste Usandheden af de konstruerede Beskyldninger. I August skød Legionærerne i Troizk en østrigsk Oberst og en Læge — som Spion for Bolschevikerne, skønt de begge personligt havde gjort alt for at afholde Krigsfangerne fra at træde ind i den røde Hær. I det midterste Omraade drev der paa Tschekkeropstandens Tid hele Rækker af Krigsfanger nedad Volga. De var undervejs blevet grufuldt kvæstede, havde Hænderne snøret fast bag paa de forpiskede Rygge...«

Jeg bed mig i Læberne... Skal det aldrig faa Ende? tænkte jeg.

»Men det afskyeligste oplevede jeg paa en Slædefart til en lille Steppelejr,« vedblev Markoff. »Paa denne Rejse stødte vi paa et Tog paa godt og vel tresindstyve Krigsfanger, der drevet af en tschekkisk Kordon kun med Nød og næppe slæbte sig over Steppen. Det var paafaldende kraftløse, udmarvede Skikkelser — østrigske Officerer, hvad man lige akkurat kunde se af deres pjaltede Uniformer. Jeg raabte den tschekkiske Officer an, der i en svær Pels sad paa sin Hest og skrævede med de tætbeviklede Ben. »Hvad er der i Vejen med disse Folk?« spurgte jeg. »Hvad rager det Dem,« svarede han, der var en ung Fyr. »Jeg føler mig ingenlunde foranlediget til at give Oplysninger derom.« »Maaske dog, naar De har læst vor Skrivelse!« svarede jeg og rakte ham Papiret fra det Almindelige Røde Kors. Han tog det ikke engang, men vinkede af med en spottende Bevægelse. »Det kommer ikke mig ved!« sagde han leende. »Jeg spytter paa det... Disse Fanger staar uden for Lov og Ret!« Hvorpaa han vendte sig til Folkene og kommanderede: »Fremad, videre...«

Herregud! tænkte jeg. I vort Land... Er det kommet saa vidt med os? Men hvad hjælper det? Og fremfor alt: Hvad hjalp det disse? »Min Herre,« sagde jeg hurtigt til en af de Delegerede, »De kan Tysk, spørg De Fangerne med høj Stemme, hvorfor man her slæber dem gennem Ørkenen. Det maa vi have Besked paa!« Han forstod mig straks, rettede sig op i Slæden og raabte af al sin Kraft: »Hvad er der i Vejen med jer, Kammerater?«

Jeg siger Dem, Fændrik, — ved dette Spørgsmaal gik der en Bevægelse gennem de lange Rækker. Ti, tyve, hilste, trængte ind paa os... En, en ung Oberst med gult Dødningehoved, skreg imidlertid hovedkuls: »Vi er alle Officerer i den østrigske Hær og er født i det nuværende Tschekkoslovaki! Men fordi vi vægrede os ved at træde ind i deres Legion for at kæmpe mod vort gamle Fædreland, har man allerede i et Aar slæbt os rundt i Landet, ladet os sulte, overnatte i det fri, dagligt slaaet os, givet os Arbejder, der er grusomme, dyriske, umenneskelige! Men selv om de piner os ihjel,« vedblev han, »saa faar de ikke knækket vor Vilje!

Hverken Pinsler, Sult eller Hestearbejde kan faa os til at glemme den Ed, vi har svoret — vi vedbliver at være østrigske Officerer, vi bliver aldrig Tschekker!«

Min Gud, jeg forstod ham jo ikke, jeg følte bare... Den Delegerede oversatte det senere for mig, med Taarer i Øjnene, maa jeg sige. Naa godt, han havde næppe sagt det, før Tschekkeren brød gennem den beskyttende Mur af hans Kammerater og med sporet Hest red ham til Jorden bort fra vor Slæde. »Jeg skal lære jer!« skreg han fraadende. »Slaa dem — fremad!« Seks, syv Kammerater løftede den unge Oberst op, fra alle Sider puffede Konvojen ind paa dem med Kolberne, medens Legionærerne svang Piskene over deres Hoveder. Vi standsede. Ingen talte mere. En af de Delegerede græd. Toget af disse levende døde vaklede videre — vi saa efter dem, indtil de forsvandt i Steppehorizonten. Hvad skulde vi have gjort? Hvis vi havde forfulgt dem videre endnu, vilde de ikke have taget i Betænkning at skyde os alle over en Bank. Og hvad jeg dengang følte, følte af min Magtesløshed, i mit eget Land... De spurgte mig engang, hvis jeg husker ret, om hvorfor jeg saa sjældent ler... Nu ved De det...«

Hvorfor Pokker angriber Gayda ikke? Vesthæren strømmer alle Vegne tilbage, og den sibiriske Hær, der er dobbelt saa stærk og i den bedste Ernæringstilstand, rører ikke en Fod? Jeg er ingen Strateg, men for at forstaa denne Sag behøver man kun en Barnehjerne! Naar han vilde afdække sin Stødretning med et svagt Troppeslør og til Gengæld vilde sende os de andre Kræfter til Understøttelse...

Da jeg spørger Vereniki ler han haanligt. »Du kender ikke hans Planer, Benjamin! Han vil i Juni være i Moskva som den første, forstaar du — hvad de i øvrigt alle sammen vil... Dertil har han fra sit Standpunkt den korteste Vej!«

Kostja, der hørte det, spyttede. »Nej, vi kender ikke hans Planer,« sagde han haanligt, »vi kender kun hans Ord — og hans Ord er intet andet end skønne, blændende Bobler! Hvis han bare een Gang har øvet en Daad —«

»Ved vi det?« faldt Ilja ind.

»Nej!« skreg Kostja rød af Vrede. »Men hvis vi ikke ved

det, ved vor Armé det heller ikke — det er det afgørende i dette Tilfælde! Vi har ingen regulære Tropper, men Frihedsforkæmpere, vi maa først af alt tage Hensyn til deres Sjæle! Nuvel, vor Hær ønsker til sidste Mand, at Gaydas sibiriske Armé vilde komme vor til Hjælp! Og hvis vi ikke ved nye Mytterier . . .«

Petroff ræbede. »Ganske rigtig, din Hanekylling!« brummede han dinglende. »Blæs dig bare op, men pas paa, at Luften ikke gaar af dig! Du skulde hellere tage hen og sige ham det selv . . . Og hvis han ikke omfavner dig til Gengæld, saa knald ham ned — midt i hans glatte, vanartede, løgnagtige Fjæs!«

Dagene bliver bestandigt vanskeligere. Hvert Øjeblik bliver vi uformodet alarmerede, kastet ind i en eller anden Lakune, fra hvilken ødelagte Regimenter strømmer tilbage. Det er skønt at høre til de bedste Tropper i en Armé, man maa bare for det meste betale denne Berømmelse for dyrt. Men vor Ledelse har Ret: Kappells Officerregimenter er de eneste, der efter tyske Begreber er til at stole paa, og som man kan give Befalinger, som var almindelige i den tyske Hær: »Det og det Regiment har taget Fjendens Stilling inden Klokken 9 Morgen.« Eller: »Bagtropstillingen skal holdes, indtil der kommer Reserve.« Hvor let det er at føre Krig, naar man kan give den Slags Befalinger, erfarer jeg først nu. Her kender man dem næppe.

Undertiden kommer vi gennem Landsbyer, som vi erobrede under Fremmarchen. Overalt ligger der Hjul og Lavetter spredt omkring og derimellem ubrugelige Skyderør, ofte bøjede sammen som Blyrør, ofte med flossede Mundinger. Tykke Sværme af Krager flyver op fra Ligene, der allerede til Dels viser de hvide Knogler, til Dels ogsaa endnu ligger i fuld Mundering.

I den sidste Landsby saa det ud, som om man havde rystet Huse og Gader sammen i en Gryde og rørt stærkt om i den. Midt i det hele laa dræbte Kreaturer og raadnede, undertiden ogsaa sønderflaaede Mennesker. I et Dejgtrug laa der et Barnehovede, der saa overmaade forbavset op mod Himlen.

Kostja gik ophidset frem og tilbage; han kylede Huen hen i en Krog. »For lidt siden har jeg igen haft et Sammenstød med en Menschevik,« sagde han rasende. »I kender ham maaske, Garaibetoff, han kommer nu og da hos Ode... En Time har jeg maset med ham — forgæves! De tror ikke Koltschak. Han er ingen Demokrat! hedder det bare. Vent dog engang og se! skreg jeg. Han skal nok holde sit Ord! Saa er det for sent! svarede han. Jo vel...!«

»Det er ikke helt urigtigt fra deres Standpunkt at tænke saaledes!« indskyder Urussoff.

»*C'est ça*...« tilføjer Saburoff.

»Men utaknemmeligt og egoistisk!« raaber Kostja vildt. »Naar vort Parti ikke kan sejre, skal de andre i det mindste ogsaa gaa til Grunde! er deres Valgsprog. Rusland — hvad rager Rusland dem? Det er sørgeligt... Hvad skal Koltschak da gøre efter jeres Mening? spurgte jeg ham. Ganske med Hud og Haar lade sig sluge af jer og jeres Partis Love, ikke sandt? Paa staaende Fod skaffe jer en slagfærdig Armé? Men det ene udelukker det andet, forstaar I da ikke det? Vore Officerer er nu engang for største Delen Czarister, og uden Officerer kan der heller ikke skabes en Hær! Javel... At det ikke gaar uden dem, siger I selv, men alligevel vil I ikke overlade dem den mindste lille Gave til Gengæld! Kan ikke en Officer med samme Ret sige: Vi er ingen Lejesvende og giver ikke vort Liv som Indsats, for at man efter Sejren skal jage os Fanden i Vold? Saaledes som man allerede een Gang har gjort det under Kerenski! Den, der behøver vor Tjeneste — og I behøver den i fuldt Maal, thi ellers kan I ikke besejre Bolschevismen — maa ogsaa betale os! Men ikke med Penge... Javel!«

»Hør engang, Kammerater,« falder nu Vereniki ind. Hans brummende Bas, der minder om et Kirkeorgel, lyder endnu dybere end sædvanligt. »Jeg har endnu aldrig været Politiker, og jeg hader dem! Men dette maa jeg som den ældste erklære: Hvad skal man med demokratiske Ideer i en Tid som denne? De kan være brugbare i Tider, hvor Rigdom, absolut Fred, almindelig Dannelse raader — men i disse Dage... Nej, hvad betyder nu konservativ, republikansk? Til Helvede med disse Udtryk, som ikke er til nogen anden Nytte i Verden

end at formene de sande Søgere Synet af Maalet? I saadanne Tider skulde man kun have Mennesker i Spidsen, der føler sig personligt ansvarlige og ikke frygter Historiens Dom — ikke en hvirvlende Vekslen af Partiførere og Døgnfluer, som ingen kan gøre ansvarlige . . .«

Kostjas unge Ansigt, der altid blusser af et svagt Rosenskær, bliver mørkerødt af Begejstring. »Javel . . .« raaber han heftigt, »det sagde jeg ogsaa til ham, nøjagtigt det samme! Vi Russere er af Naturen ukonstitutionelle, et Parlament vilde ætse os som Syre, snart trykke os ned paa Europas Niveau . . . Kun et godt Diktatur kan føre vort Folk til ny Storhed! Javel . . .«

Petroff ler skingrende. »Det har de Røde tilsyneladende allerede opfattet, ikke sandt, Lansenér?« spørger han uigennemsigtigt.

Kostja render rasende ud.

»Ja, af dem kan vi lære noget — mere end vi tror!« siger Vereniki mørkt.

Jeg sidder i Udkanten af en lille Lund som Meldepost og venter paa Befalinger. De skal komme forude fra og skal herfra bringes videre til Staben. I Græsset ligger to Kosakker, de sover og vælter sig i Søvne. Den ene snorker højt. Jeg har Tid til at drømme. Og — til at skrive.

Omkring mig ser det alt sammen ud, som om der ikke fandtes noget, der hed Krig. Landet ligger rigt og spirende rundt om med en Sorgløshed, der gør én sørgmodig. Sæden staar knæhøj, Træerne er fulde af blankt Løv, Engen er som overbroderet af Blomster. Et eller andet Sted staar der en Vrietorn og blomstrer, dens Duft slaar som Bølger sødt og bedøvende sammen over mig. Og disse Fugle . . . Hver Aften hører jeg Nattergale.

I Kornmarken slaar der en Granat ned, plasker med et Smæld i Smaastykker, kaster tusind smaa Planter op i Luften. Maaske træffer den næste Vrietornen, der et eller andet Sted blomstrer saa vildt og saa rigt? Naar vore Tropper flygter tilbage over Kornmarken, bliver det hele skændet. Hvor maa det dog altid have gjort min Pod ondt, naar han maatte ride

gennem saadanne Marker? Og hvor ondt maa det ikke ogsaa gøre disse Soldater, der alle er Bønder...

En ny Granat kommer, giver en forunderlig, hvislende Lyd fra sig og eksploderer med et Brag. Kosakkerne aabner Øjnene halvt, og ser sig forsigtigt om. Siger ikke deres forslagne Øjne: Boschemoi, hvis ikke den Ka'l sad der...? Ja, jeg føler det — saa vilde de stikke af! Næsten alle Mennesker vilde stikke af, hvis der ingen Officerer var... I fem Aar har de ligget i Felten. Og endnu er det ikke til at se nogen Ende paa det... Maa man ikke beundre dem, som hele dette Land? Det er endnu ungt, Folket og Landet, derfor formaar de det. Endnu...

Fra venstre kommer en enlig Rytter. Hans Hest er udmattet, den snubler flere Gange forover. Jeg springer op, vinker heftigt til ham. Han ser os, parerer forskrækket; genkender mine Epauletter, holder an i Retning af mig. »Melding til General Markoff!« raaber han langt borte fra. Jeg iagttager mine Folk og opdager lige akkurat, at de blinker til hinanden. Hvad skal det betyde? tænker jeg. Vil de stikke af?

Jeg skal egentlig sende en af dem videre med dette Bud og selv blive liggende for at dirigere Meldingerne til alle Sider. Men kan jeg det? Er ikke alle upaalidelige? I den sidste Tid endogsaa Kosakkerne, hidtil de trofasteste blandt de trofaste!

Rytteren, en ung Kornet af Kappells Folk, synker sammen i Knæene, idet han stiger af. »Sæt Dem her!« siger jeg hurtigt. »Og bliv her saa længe og kom til Kræfter. Jeg rider selv...«

I Dag underholdt jeg mig længe med Fleetmann, min nye Oppasser. Jeg spurgte ham om hans Hjem, hans Kone, hans Stilling. »Jeg er Frisør,« sagde han høfligt. »For Resten har jeg en Kniv hos mig — hvis jeg maatte tilbyde Dem min Tjeneste...? Det er en prima Kniv, Henckels-Solingen, Tvillingeklinge... Jeg købte den i den sidste Lejr, jeg sultede for den i fjorten Dage...« Han blev formelig ophidset, tog den frem, aabnede den. »Ja, jeg har en første Klasses

Forretning derhjemme, i Stengade, hvis De maaske kender den? Hamburg, ikke ret langt fra Hovedbanegaarden... Min Kundekreds er Førsteklasses, lutter bedre Herrer — Underdommere, Storkøbmænd, Senatorer...«

Hans lille, blonde Moustache, som han gør i Stand hver Morgen, virkede ligefrem indbydende. Han smækkede Kniven i igen, stak den i et Foderal, der var lavet af et Støvleskaft, og lagde den med øm Forsigtighed tilbage i Lommen.

»Ja... hvis jeg maatte faa Lov at barbere Dem nu og da?« spurgte han forlegent. »Haaret trænger ogsaa til at klippes, saa vidt jeg kan se... Jeg har ogsaa en Saks, en Frisørsaks af den rigtige Slags...«

Jeg blev mærkværdigt blød om Hjertet, der var noget ved ham, der rørte mig. »Det maa De rigtignok, Fleetmann,« sagde jeg. »Vi skal straks i Morgen tage os af den Sag...«

Han takkede mange Gange og trippede bort med Dansetrin.

Jeg sad netop og skrev, da jeg hørte Hovslag nærme sig, denne raske Trommen af en Hest, der bliver pisket frem til det yderste. Seydlitz sprang op og løb hen til Vinduet.

Paa Gaden holder Kostja. Hans Fuks skælver, hans Ansigt er vaadt af Sved. »Kom alle sammen, lige med det samme!« raaber han og danser paa Hesten. »Markoff er faldet i Kløerne paa dem!«

Vi render straks ud, alle uden Undtagelse. Kun Dodanoff er intet Steds at se, skønt han lige for et Øjeblik siden var sammen med os. Kostja springer af, strammer Sadelgjordene, henter sin Karabin og stiger til Hest igen. Vereniki er den første af alle; han har i et Øjeblik sin svære Sibirer parat. Næsten samtidigt med ham springer Seydlitz i Sadlen. Ilja lykkes det ikke for, han stamper af Magtesløshed. De to Grever hjælper ham og forsinkes af den Grund. Fra Nabohuset kommer Pjotr og Tschunow løbende. De trækker begge to deres Heste efter sig, deres djærve, knoldede Ansigter skinner af Kamplyst. »Af Sted, af Sted! kom nu endelig!«

skriger Vereniki. Vi klaprer under høj Larm ud af Landsbyen. Denne ubændige Fremstormen siger, at alle elsker Markoff.

Kostja fører os frem bag en Terrainbølge. Ingen taler, Hestene pruster, deres Hovslag høres ikke i den bløde Grund. Vereniki bruger Knutten; den knalder i et væk. »Fremad? Fremad!« Hans vilde Ansigt arbejder med alle Muskler, hans Haar falder viltert frem under Papaschaen. Han elsker ham! tænker jeg. Han har aldrig sagt et Ord om det — nu kan I se det...

Petroff ligger helt ude paa Halsen af sit Dyr, hans Øjne har samme Udtryk som en Morders. Seydlitz sidder let foroverbøjet; hans Hest, en stor, ædel Limarewsker, raser af Sted Side om Side med Verenikis Sibirer. De to Brødre og Ilja danner vor Bagtrop. Greverne er blege af Utaalmodighed, Ilja følger som den sidste. Han har Taarer i Øjnene af Raseri over det, men han pisker ikke sin Hoppe.

Min Bjørnelab holder sig tappert bag efter Seydlitz, uden Slag, uden Spore. Den er meget ærgerrig; mellem dens uskønne Ører kommer Landskabet mig næsten flyvende i Møde.

Pludselig svinger Kostja sig af og farer i en ret Vinkel op ad Højen. Han peger vinkende fremefter, slaar sig paa Munden. Vi forstaar: Ikke en Lyd! Paa Toppen af Bakken vil vi faa Overblik over Stedet... Seks, syv saa stejle Spring, at vi er lige ved at blive slaaet baglæns over. Det lykkes, alt lykkes: Foran os, knap tre Hundrede Meter borte, staar der nogle Heste og græsser, et Par Røde løber frem og tilbage. Imellem dem er der nogen, der ligger paa Jorden. »Fremad!« brøler Vereniki.

Alligevel kommer vi for sent. Et Pistolskud knalder, alle kaster sig paa Hestene og farer af Sted med Lynets Hast. At indhente dem er umuligt, vore Heste er lige ved at styrte. Kostja glider paa Kosakvis til Jorden i fuld Fart, lægger sig i Knæstilling, river Karabinen af Ryggen, skyder, skyder endnu en Gang... En Hest styrter, dens Rytter bliver liggende, spræller... Alle de andre undslipper.

Vi træder hen til vor Kammerat. Markoff ligger paa Ryggen, med sælsomt skrævende Ben. En Rød maa lige før Flugten have skudt ham i Panden — var det det Skud? »Det

er lige nu...« mumler Kostja blegnende. »Han havde kun et Skud i Benet... han...«

Jeg holder Hestene, kan ikke faa mig til at gaa helt hen. Har han ikke lige for nylig fortalt mig...? Paa een Gang hører jeg et Skrig og ser Kostja kaste sig paa Knæ, medens alle forskrækkede flokkes om ham. Hvad er der sket? tænker jeg, giver Hestene til Pjotr og gaar derover.

I dette Øjeblik brøler Vereniki som et Dyr, medens Kostja kaster sig til Jorden med Ansigtet i Hænderne. »De har...« hører jeg Kostja jamre, »de har...« hører jeg Kostja skrige, »mellem et Par Mursten... knust Testiklerne...«

Vi bliver længe staaende paa Marken. Endelig tager vi Markoff op, lægger ham over Seydlitz' Hest. Greverne hjælper til, kun Petroff tager ikke Notits af noget. Roder rundt ved sin Sadel og tager den lange Line frem, som han altid har paa sin Hest. Intet Menneske ved hvorfor —, naar man spørger ham om det, bander han bare.

Efter en Stunds mørk Grublen gaar han med sine brede, vaklende Skridt hen til den Røde, der løfter sine Hænder og giver en pibende Strubelyd fra sig. Han binder Fødderne sammen paa ham med Linen og gaar tilbage til sin Hest og slynger Linen om Sadlen.

»Hvad vil du, Petroff? spørger Urussoff hæst.

»Ingenting, din Kylling, ingenting... Rid bare til... Jeg kommer straks efter...«

»Nej, Petroff, hør dog...«

Petroff snurrer rundt med et Sæt. Hans dystre Øjne er blodskudte, hans Ansigt ser ud, som om han vilde kvæle enhver, der vil forhindre ham i hans Forehavende. »Køb dig en Klud til at pudse Næsen i, dit Pattebarn...« knurrer han foragteligt og svinger sig op i Sadlen.

Vi sætter os langsomt og lydløst i Bevægelse. Markoffs Legeme er endnu varmt og blødt, hans Ben og Arme, hvis Hænder er frygteligt trukket sammen i Krampe, slaar ved hvert Skridt mod den vaade Hestehud med en klaskende Lyd. Seydlitz sidder ubevægelig; i højre Haand holder han Tøjlerne, den venstre paa Markoffs Bryst, dèr hvor hans Georgskors hænger. Hans Tænder er skudt hvide og vrede frem,

hans Øjne ser bort over Ørerne paa hans Hest, som om han i det fjerne saa et Maal et eller andet Sted — et højt Maal.

Om Aftenen sendte Vereniki Bud til General Markoff. Vi har lagt vor Kammerat paa en Baare i Stalden, Kastellanen har anbragt Saburoffs Gummipude under hans Hoved. I Forvejen har Kostja omhyggeligt vasket hans Ansigt, fjernet alt Blodet fra hans Pande, stukket en Tot Vat ind i Skudsaaret og med en Kam redt hans lyse, vaade Haar. Maaske skulde han ikke have gjort det? Det størknede Blod skjulte meget ... Man saa ikke den Smerte, der nu med frygtelig Klarhed afspejler sig i hans Træk.

»Læg et Tæppe over hans Ben op til Brystet!« siger Vereniki. »Saa at man ikke kan se, hvordan de ...« han bryder af.

Da vi hører General Markoff komme, stiller vi os op i en Kreds omkring den liggende. »Vi maa ikke lade ham være alene med ham!« har Vereniki bestemt. »Ikke et Øjeblik ...« Da General Markoff træder ind, løfter alle Hænderne til Huerne.

Han træder med raske Skridt ind gennem Aabningen i vor Kreds. Alle ser, at hans høje Skikkelse synker sammen som under et Slag — for bestandigt. Han lægger sig ned paa det ene Knæ, ser ubevægelig ind i det hvide Ansigt — det Ansigt, som ikke mere har noget over sig af sin strenge, græske Skønhed. Nu spørger han! tænker jeg. Nu maa han spørge! hamrer det i mine Tindinger.

»Kaptajn,« spørger han tonløst, »Kaptajn ... hvorfor er hans Ansigt .... er hans Ansigt .... saa frygteligt .... fortrukket ...?«

Vereniki aander hørligt. Og han ser som vi med stive Øjne ind i det Ansigt, paa hvilket Lidelserne har trykket et Stempel, som ingen nogen Sinde kan glemme igen. Et Ansigt, som paa Grund af sit Præg slet ikke er noget Ansigt mere, ikke har noget ædelt, menneskeligt over sig mere, men kun er som et noget, dræbt af Hamre, Pigge eller Næver. Han mumler snøftende: »Ved det ikke ... Deres Højvelbaarenhed ... ved det virkelig ikke ...«

General Markoff rejser sig op, bøjer sig forover, griber efter Tæppet, vil ...

»Nej, Deres Naade.... nej, gør det ikke....« stønner Vereniki.

Markoff stivner. »Hvorfor ikke? Har de —?«

»Nej, Excellence!« siger Seydlitz fast. Og hæver Haanden, gør atter Honnør og vedbliver: »Et ulyksaligt Skud bare. Det ser ikke godt ud. Men han var død med det samme. Skuddet i Panden, ser De... Den Slags Skud dræber øjeblikkeligt — og næsten smertefrit.«

Markoff lader atter Tæppet falde, træder med slæbende Trin tilbage ud af Kredsen og gaar hurtigt ud.

Jeg har engang læst den franske Revolutions Historie. Jeg læste, at man guillotinerede Tusinder, jeg læste ogsaa om Rædsler. Men om at man i Kampen, blandt Soldater, i aaben Mark...

Nu ved jeg, at det er sandt alt sammen, hvad man her fortæller, men hvad jeg hidtil ikke vilde tro! Nej, denne Krig er ingen Krig mere, den er Massemyrderier, et sadistisk Orgie, et Tilbagefald til Urtiden. Jeg har foragtet de Hvide, da jeg saa deres Gerninger —, jeg kan det ikke mere, jeg forstaar dem nu. Men hvem var det, der begyndte? Hvem rammer Skylden med hele sin Vægt? Ingen af dem, eller dem begge? Hvem vil dømme her? Jeg staar midt i det, og kan det ikke...

Og det samme sker nu i Tyskland? tænker jeg atter og atter. I mit Hjemland, maaske i min egen By? En Krig er frygtelig, det er sikkert og vist. Men en Borgerkrig, en Broderkrig... Tænk jer det mest gruopvækkende, som I kan tænke jer — og I kan alligevel ikke føle den Rædsel, som den indbefatter! Hvordan skal ogsaa et Menneske i det tyvende Aarhundrede kunne forstaa, at en Krig mellem fremmede Folkeslag, der Generationer igennem har været Dødsfjender, er som en ædel, ridderlig, skønhedsmættet Vaabendyst — i Sammenligning med Kampen mellem Brødre af et og samme Folk? Og at den ikke fører Tusindedelen med sig af det, som en Broderkrig avler af Grusomheder? Og det alt sammen under Velfærdets Banner og Menneskehedens Fremskridts Faner...

Det er det bitreste.

Seydlitz indsuger ligesom begærligt enhver Efterretning om Grusomheder. Man kan aldrig fortælle ham nok om den Slags, han spørger overalt om lignende Ting, bringer dagligt Budskab om nye Rædselsgerninger med. Først forstod jeg ham ikke, han virkede næsten uhyggeligt paa mig. Hvad er det dog, der har forvandlet ham saadan? tænkte jeg. Nu ved jeg det...

Han tror ikke mere paa vor Sejr. Og tror vel nok heller ikke mere paa det hvide Russerdømmes ideale Maal. Er det mærkværdigt, naar man dagligt har Folk som Dodanoff for Øje? Og Liderlighed og Dovenskab og Korruption? Men han maa have noget at kæmpe for, at dræbe for. Paa den tyske Front kæmpede han for Hjemmet. Godt... Her kæmper han mod disse Rædselsgerninger, denne asiatiske Bestialitet — søger den, straffer den, hvor han finder den.

Paa begge Sider.

General Chansin, Vestarmeens Fører, er brudt sammen. Hans Generalstabschef, Generalløjtnant Sakharow, har overtaget Armeen. Han er sikkert en af de dygtigste Førere, Koltschak ejer, ærlig, resolut, liberal. Jeg er blot bange for, at selv et Geni ikke kan bringe vore Hæres Tilbagetog til Standsning.

For kort Tid siden blev Buguruslan, Bugulma og Belbey besat af de Røde. Det Første Volgakorps søger ganske vist endnu ved Hjælp af det Andet Korps fra Ufa at tilbageslaa de Rødes Storm fra Samara, men... den Orenborgske Armé er efter den korte, sejrrige Fremmarch ligeledes rykket tilbage, bag Sterlitamak... Nu hænger Vestarmeens venstre Fløj i Luften paa Grund af denne uformodede Vigen, og der gaber et nyt Hul mellem den og den Orenborgske, der er endnu farligere end det første ved det ulyksalige Omsving. Cirka tresindstyve Verst lang er paa dette Sted den Troppelakune, i hvilken de Røde til enhver Tid kan drage til Ufa.

Og atter har man intet at lappe Bruddet med. Alle Tropper er i Ilden indtil sidste Mand. Sandsynligvis vil man vente til yderste Øjeblik med at kaste de Kappellske Tropper i Ilden. Vi venter hver Time paa Afmarchordre.

Vereniki hænger ofte timevis i Telefonen for paa en eller anden Maade at faa fat i de nødvendigste Ting. Men det har aldrig det ringeste Resultat, der maa i Oplandet herske en utrolig Slendrian. Førerne bliver paa denne Maade tvunget til at skaffe sig alting ved egne Næver. Dette fører til de mest raffinerede Tyverier mellem Formationerne, og desforuden til Rekvisitioner i Befolkningen i en saadan Udstrækning, at den allerede af den Grund bliver ophidset.

For nylig kom Vereniki netop over Dodanoff, da han med en fremstrakt Revolver huggede det sidste Hø fra en Bonde. »Er du gal?« brølede han los. »Vil du ha', at de til sidst skal ønske sig, at de Røde kommer i Landet — i Stedet for os Hvide? Tror du maaske, at vi kan sejre, naar Folket ikke mere hjælper til? Det hjælper os mere end hundrede Sejre at være saa mild som muligt over for Folket!«

»Ja, men ... tschort ... min Hest ...« knurrede Dodanoff og tyggede paa sine Negle.

»Overfald en rød Kolonne, fratag den hele dens Bagage, saa har du Foder nok!« sagde Kostja haanleende.

Vi ligger i en Lade i det døde Ingenmandsland, Petroff, Ilja og jeg. Essaul ligger paa Jorden med Pelshuen under Hovedet. Hans grove Mund er et sort Hul, hvert Øjeblik støder han op med en gurglende Lyd. Ved Siden af os staar Hestene, opsadlet til Videremarch. Iljuschas Hoppe vrinsker nu og da, Bjørnelab slider heftigt i Tøjret. Udenfor falder der en varm Sommerregn. Alle Blade er blanke og rene og vaskede.

»Benjamin«, siger Ilja pludselig, »jeg maa sige Dem noget — maaske tænker De forkert om mig, hvis jeg lader være. De ved, at jeg er Menschevik, det lægger jeg ikke Skjul paa. Men De ved maaske ikke, hvad det vil sige, i bedste Forstand, De hører altid bare foragteligt S-R, Grøn, Menschevik ...«

»Jeg vilde være meget taknemmelig, hvis De vilde forklare mig det, Ilja,« siger jeg og sætter mig over Ende. »Kun vil jeg sige Dem een Ting paa Forhaand: Paa en Maade er jeg af samme Mening som Vereniki. Heller ikke jeg forstaar, at man ikke lader Politikken hvile, indtil man har bekæmpet Bolschevikerne, at man ikke i den Tid kan slutte nogen Borgfred!«

Ilja smiler bare. »Ja, det lyder godt nok, uden Tvivl... Og hvorfor kan vi ikke det, vil vi ikke det, trods alt? Fordi vi saa aldrig mere vilde komme til vor Ret! Fordi man i Sejrens Øjeblik vilde undertrykke os og glemme alle de hellige Løfter! De kender ikke vort System, Benjamin, vort tyranniske, aarhundredgamle System ....«

»Men Koltschak? Er Koltschak ikke Garanti nok?«

»Jeg siger intet om Koltschak. Han er et af Ruslands mest hæderkronede Mennesker —«

»Det siger ikke alle jeres Folk! Og allerede af den Grund —«

»Benjamin, tag det med Ro! Har jeg ikke allerede sagt, at der ogsaa hos os findes Narre og stædige Hoveder — som overalt? Men bedøm os, bedøm frem for alting ikke mine Ønsker efter de yderliggaaende, beder jeg Dem... Men i een Ting har ogsaa de Ret: Koltschak vil være magtesløs. Storfyrsterne, Generalerne, Hofpartiet... Det vilde alt sammen vende tilbage igen, som det een Gang har været... Allerede nu kan De dagligt høre: Konstitution? Haha — et Skalkeskjul for vore Menscheviker, vore Allierede... Lad os bare først have sejret, saa skal I faa at se, hvor den saa bliver af! Nej, vi er i en vanskelig Stilling, Benjamin! For at De skal forstaa det, behøvede jeg bare... Lad os ikke holde nogen Borgfred nu, hedder det: Ikke engang for en kort Tid kan de ganske underordne deres Partidogmer under det almene Vel! Men hvis vi lader Generalerne raade, vil vi aldrig mere komme til Orde igen, saa er alle de Resultater, vi har tilkæmpet os ved den første Revolution, tilintetgjorte...«

»Hvorfor har De ikke allerede for længe siden talt med mig om disse Ting, Ilja?«

»Kunde jeg det? Hele vor Division er hvid, jeg er den eneste Grønne! Maatte jeg ikke antage, at ogsaa De...«

»Nej, det maatte De have kunnet vide, kunnet føle; for min Skyld... Jeg er kun Krønikeskriveren her, der hører paa alle Parter, og skriver det ned, men overlader Dommen til dem, der kommer efter os...«

»Jeg har tit set Dem skrive —, men det vidste jeg ikke, kunde jeg ikke vide,« siger Ilja sagte.

Petroff kaster sig og bander i Søvne. Min Bjørnelab bider

Hoppen ømt. Hun vrinsker paa ny, han svarer paa Hingstevis: »Vær rolig, din Galning...«

»Benjamin,« vedbliver Ilja, »De kan tro mig, naar Rusland ikke har flere Mennesker, der forhindrer de gamle Tider i at vende tilbage — saa vender de tilbage! Og disse Mennesker er netop vi Menscheviker! Det er sikkert, vi staar ikke alene, Tusinder af Koltschakofficerer er af samme Mening som jeg, Koltschak selv vil det heller ikke — men — de mørke Kræfter er for stærke... Skal vore politiskinteresserede efter Sejren atter i talløse Skarer vandre til Sibirien? Skal atter i Politiets Vagtlokaler disse Mennesker forsvinde usete, der ønsker Friheden, en lille, ussel Frihed? Skal Korruption og Bestikkelighed paa ny blomstre op? Og skal samtidigt ogsaa alt det vende tilbage, som I maatte opleve i Fangelejrene? Rusland har en Udholdenhedsevne som intet andet Land... Hvis vi ikke stiller dets Viser lidt for langt til venstre, vil den aldrig pege paa Midten... Det er det, vi vil, og kun det... Vi vil blot ikke lade vor Revolutions Forbedringer undertrykke igen, Revolutioneringen af vore Hjerter! Kun for at ikke en lille Kreds med tusind Privilegier efter Sejren atter skal behandle Folket som Kvæg, mæske sig af dets Sulteløn, i Kraft af dets Arbejde slænge sig paa Uvirksomhedens Leje — det er derfor vi virker! Ikke een Gang til falde i det gamle Slaveri, med eet Ord, en Smule Menneskelighed...«

»Ilja, hør nu,« falder jeg ham i Talen, »det vil alle, som jeg kender! Vil Vereniki det maaske ikke ogsaa? Og Kostja og Greverne? Og General Markoff? Og Kappell selv? Kun Folk som Dodanoff, maaske ogsaa Petroff —«

»Ja,« siger han træt, »det er sikkert og vist. Men Systemet! Det er og bliver Ønsker, gode, ædle Ønsker. Saa længe Systemet ikke bliver et andet...«

Her for Petroff op. »Hvad kagler I Høns om?« buldrede han løs. »Som dog Kajen gaar paa jer! Kan I ikke høre, at der kommer Heste? I er nogle kønne Vagtposter, twoju matj...«

Vi sprang op. Ved Gud, i Ryggen paa os nærmede Kosakskarer sig. »Slut jer til!« raabte en Officer til os. Vi førte vore Heste ud i Regnen. Og travede hurtigt af Sted bag efter Petroff.

I Aften fandt jeg for første Gang Lejlighed til at sætte mig hen til Krigsfangerne. Alle vore Officerer er borte paa en vanskelig Natrekognoscering. Jeg er ladt alene tilbage som Vagt ved Bagagen.

Mine Plennys ligger foran Vognene, i en stor Kreds i det vaade Græs. Jeg tager et Dækken og sætter mig i deres Midte. Lige over for mig sidder den unge Fleetmann paa Hug, et stort Barn med lysblond Haartop og vandblaa Øjne. Til venstre sidder en Kyrassér, der ser ud som Rübezahl og ikke lader nogen Lejlighed gaa fra sig til at komme med malende Bondefyndord. Til højre ligger Berlineren, en kæk Hund, som man altid kan høre et eller andet Sted, og hvis skarpe Bemærkninger ingen slipper fri for. »Bliv bare siddende, Børn! For Guds Skyld...«

De rykker lidt til Side, ser forundret paa mig.

»Hør, Kammerater,« siger jeg efter en Tids Forløb, men det er, ligesom om min Tunge ikke rigtig vil lystre, »jeg har allerede i længere Tid villet skrifte for jer: Jeg har været Krigsfange — som I!«

»Det var som syv Satan!« raaber Berlineren.

»Dèr kan I selv se!« siger Fleetmann triumferende og vender sig mod mig: »Jeg har nemlig allerede for længe siden sagt mine Kammerater...«

»Og Løjtnanten, Seydlitz, hedder han vist,« foreslaar Kyrasseren, »er ikke ogsaa han...?«

Jeg tænker paa Seydlitz, paa hans udtrykkelige Ønske. »Nej,« siger jeg fast, »ikke han — han er Tyskrusser...«

»Saa...?« spørger Fleetmann mistroisk. »Vi tænkte nemlig...«

»Nej, denne Gang tager I fejl!« afbryder jeg ham.

»Og hvordan er det egentlig gaaet til?« spørger Berlineren. »Jeg mener, paa hvad Maade —«

»Aa,« siger jeg befriet, »det er ganske ligeud ad Landevejen! Jeg stak af, forstaar I. Fra Transbaikalien paa Randen af Gobiørkenen... Jeg er en Nitten Hundrede og femten'er, fra Kurland, Fændrik, prøjsisk Dragon i øvrigt... Undervejs snappede de mig —«

»Det sker iblandt!« siger Berlineren.

»Som Pinse kommer efter Paaske!« siger Kyrasseren paa sin langsomme Maade.

»Nu havde jeg kun Valget mellem at træde ind i den russiske Hær eller spadsere i Katorga'en! De er nemlig skrappe over for tyske Officerer, maa I vide... Hvad var der saa for mig at gøre?«

»Selvfølgelig,« siger Berlineren.

»Ja, den, der ikke gaar frem, kommer ikke hjem!« siger Kyrasseren.

»Jeg havde gjort det samme, kan I være mugne paa...« siger Frisøren.

Vi tier lidt, Ilden gløder, jeg trækker Cigaretter frem. »Del dem, Kammerater!« siger jeg sagte, næsten skamfuldt. Berlineren deler dem ud, den lange Kyrassér, der ligner Rübezahl, henter med de bare Fingre en Glød ud af Asken. Alle damper salige. En sukker helt betaget. »Den første i fire Maaneder!« siger han sagte.

»Ved De intet om Tyskland, Hr. Fændrik?« spørger endelig en lille spinkel Fyr, der ofte hoster. Efter Sproget at dømme maa han være fra Rhinlandet.

»Ikke mere end I...«

»Min Gud,« bryder det ud af Fleetmann, »inden vi kommer hjem, har de glemt Krigen!«

»Ja,« siger Kyrasseren, »det er det lumpneste. Alt er for længst glemt, de er alle for længst hjemme — kun vi, kun vi...«

»Faar det dog ikke snart en Ende, Hr. Fændrik!« spørger den lille videre.

»Jeg ved det ikke, Folkens. Det er der ingen, der ved. Men jeg haaber —«

»Jeg tror ikke, vi kommer til at opleve det!« siger Berlineren. Det lyder meget ligegyldigt, men man føler den graa Tunghed, der ligger bag.

»Og hvis vi alligevel skulde opleve det, ser det maaske ikke anderledes ud derhjemme end her!« hvisker den lille.

»Umuligt!« raaber Berlineren.

»Ingen kan vide det...« siger Kyrasseren. »Men jeg for min Part tror heller ikke, at vi vil kende det igen mere. Efter Forliget, efter Versailles-Freden...«

»Ja, Elsass-Lothringen er væk!« knurrer Berlineren.

»Aa, Elsass-Lothringen ... Lad dem tage det, der er fransk!« raaber Fleetmann heftigt. »Men Øvreschlesien ...«

»Jeg er fra Øvreschlesien,« siger Kyrasseren, den lange Rübezahl. Hans Stemme bliver hæs.

»Ja, det er ogsaa leveret ...« mener Berlineren.

»Og Slesvig-Holsten vil de ogsaa hugge og give til Danskerne,« siger Fleetmann sagte. »Jeg har mit Hjem der; jeg er fra Flensborg ... Og skal nu være Dansker, naar jeg kommer hjem? Nej, det fatter jeg ikke endnu ...«

»Og Vest-Prøjsen ...« siger en dystert.

»Min Gud ...«

»Let var det her alt sammen, lige til Aaret Atten ... Men siden den Tid, efter at vi ved, at det alt sammen ... alt sammen har været forgæves ...« siger en anden — tungt, forpint, haabløst.

Alle tier nu. Ilden knitrer, og Hestene stamper. I en Vrietornbusk tæt ved hulker en Nattergal.

I Dag lokkede General Kappell en bolschevikisk Brigade over Bjelaja-Floden, brød frem fra et Baghold med hele Ryttereriet, greb Midten af den med sine Fløje, som med Skæresakse. De Røde løb sanseløst ud i Strømmen, to Trediedele af deres Baade sank paa Grund af Overbelastning.

Kostja sidder ved Siden af mig, stryger med sin højre Haand en Blodplet af Feltrubaschka'en og ryster sig gysende. »Aa, det gik til som i Helvede, Benjamin! De har faaet en slem Lektion, javel ... Og alligevel, kære — man kunde fortvivle! Hvis vi ikke stod under Kappell ... Det II. Ufimske Korps har allerede svigtet, det III. ligeledes ... Det III. skulde komme sydfra, det Uralske var ansat fra Nord — en god Plan af den ny Kommandant! Man skulde have oprevet alle de Røde ... Men saa var der igen et Regiment af den IV. Uralske Division, der midt under Kampen kastede sig over sine Officerer og efter Mordet drog over til de Røde under Afsyngelse af revolutionære Sange! Det er som en Sygdom, en Sot ... Ingen i hele Hæren er mere sikker paa sit Liv — uden vi Kappellske! Benjamin — jeg ser sort paa det ...«

»Og Ufa?« spurgte jeg.

»Det spørger du om? Ufa er tabt...«

I vor Nærhed har man opslaaet en provisorisk Lejr af Flygtninge. Det overilede Tilbagetog har skabt en Panik, der river alle med sig. Tusinder af smaa, usle Heste staar ved Randen af Dalen, Titusinder af Mennesker ligger under Køretøjerne. Under Marchen indhenter vi stadig nye Kolonner, der med højt belæssede Vogne vælter ind over Steppen. Kalve springer ved Siden af med løftede Haler, og kalder med en ynkelig Brølen efter de slappe Yvere; Føl traver med stive, træagtige Ben ved Siden af og vrinsker nu og da skingrende efter deres Mødre. De smaa Børn løber næsten nøgne omkring, mange sidder ogsaa sammenkrøbne paa Vognene, der skubbes frem af Mænd og Kvinder, naar de truer med at sidde fast i Vejenes Morads. Hvad skal denne Hær stille op, naar Vinteren kommer...? Naar den sibiriske Vinter spærrer Vejen for dem, som engang det Røde Hav for Jøderne? Vil der da være en Gud, der fører dem tørskoede over...?

Ved den omgaaende Bevægelse ved Bjelaja fangede vi tyve Internationalister. Vereniki kom hen til mig og sagde, at der var et Par Tyskere mellem dem. »Hvis du vil tale med dem? De skal skydes endnu i Dag...«

De er stuvede sammen i et lille Skur lige over for vort Kvarter. Foran Døren staar der to Kosakker med aabne Vaabenfrakker, forsvedte og trætte. »Lad mig komme ind, Brødre!« De træder barskt til Side, ingen hilser mere.

I Halvmørket, paa det snavsede Gulv, sidder tyve Mennesker sammenkrøbne, synligt medtagne, til Dels saarede. »Er der Tyskere iblandt jer?« spørger jeg paa Tysk. Deres mumlende Samtale forstummer, et lille robust Menneske rejser sig, gør en Haandbevægelse. »Ja, jeg — og de her.«

Jeg ser fra den ene til den anden. Alle ser de ud, som om de pludselig var blevet ædru, som om de var vaagnet af en Rus. »Hvor er De fra?« spørger jeg den lille for at komme ud over den pinlige Tavshed.

»Fra Hamburg,« siger han. »Schauermann...«

»Og hvorfor blev I ikke i Lejren? Hvorfor traadte I ind i den røde Armé? — Det er ikke noget Forhør?« tilføjede jeg. »Jeg spørger jer som Kammerat — som Tysker...«

»Du gode Gud...« Han tier lidt. »Naa,« siger han saa, »De ved maaske ikke, hvad vi har oplevet. I Fangelejrene... Hvad man maatte taale af det czaristiske Regime, af de hvide Officerer, af de tschekkiske Legionærer... Og da Bolschevikerne kom — Brød, Fred, Frihed — ogsaa for os, for de glemte Fanger...«

»Vi vilde understøtte Verdensrevolutionen!« fortsatte en anden, et dystert udseende Menneske med fanatiske Øjne. »Vi vilde hjælpe, gøre en Ende paa Undertrykkelsen: Frihed, Lighed, Broderskab! Vi vilde ikke vende tilbage under det gamle Slaveaag... Rusland vil befri Proletariatet i alle Lande — derfor maa man hjælpe det!«

»Og hvad skulde vi ogsaa hjemme?« spørger en tredie, der er blevet modigere, ganske sagte. »Her vil der snart ikke længere findes nogen Udsugere. Alle vil være lige... I Tyskland derimod... Der vil det gaa videre i den gamle Skure, hvis det ikke lykkes for Spartakisterne, hvad der er lykkedes her! Nej, det vil blive endnu værre end tidligere... Thi vi kommer til at betale, betale Krigsgæld... igennem Generationer... Og hvem er det, der betaler — hvem maa altid betale, naar der er noget, der skal betales? Den arbejdende Klasse... Nej, hvad skal vi derhjemme? Her behøver vi ikke at betale...«

»Og hvorfor mishandler I jeres Kammerater? Og jeres Officerer? I Lejrene?« spørger jeg haardt. »Hvad har de gjort jer? Hvad har det at gøre med Frihedskampen?«

Den lille tier.

»Bolschevikerne hidsede os op...« siger den lange.

»Og mange af dem har pint os, med deres Strenghed, med den evige Hilsen gennem hele fire Aar...« mumler den tredie.

Jeg ser frem for mig. Forstaar jeg dem? Det er ikke svært, naar man selv... »Og nu,« spørger jeg sagte.

»Ved De ikke, hvad der skal ske med os?« spørger den lille. Han trænger sig frem til mig, hans Stemme dirrer.

»Nej,« siger jeg. »Men I maa fatte jer paa det værste! Thi I har som Krigsfanger grebet til Vaaben...«

»Naar vi bare ikke skal pines!« mumler en saaret. Han har viklet en snavset Klud om sin saarede Skulder. »I Pensa piskede man halvtreds Internationalister til Døde...«

»Nej,« siger jeg hurtigt, »det behøver I ikke at være bange for! Men for øvrigt...« Jeg kan pludselig ikke mere udholde at se deres Øjne, deres store, spørgende, angstudvidede Øjne. Er det ikke Kammerater? Har de ikke engang staaet paa vor Front i første Linie lige saa vel som jeg? Jeg bryder af og løber hovedkulds ud... Nej, jeg er ingen Præst, der kan trøste dem foran den sidste Rejse...

I Kvarteret kaster jeg mig paa Ovnen. Min Gud, er ikke deres Handlemaade forstaaelig? Man fremstiller Paradiset for dem med store Ord, lokker for dem i deres elendige Hundetilværelse med den højeste Himmel! Kæmp med os, og I skal blive delagtige i den! Hvad vil I hjemme? Betale? Til jert Livs Ende være Hoverislaver for den engelske eller den franske Kapital? Et besejret, slavebundet Folk...? I taler om Hjemmet. Hvilket Hjem — det er noget for de rige, der har Huse, Jord og Marker... Vi Proletarer er hjemme i ethvert Folk — lige fattige, lige undertrykte, hvad enten vi er her eller der...

Men hvorfor er der trods det saa faa, der har gjort det? Hvorfor har dette Paradis kun fristet saa lille et Antal? Hvorfor formaaede disse Bolscheviker ikke at drage flere over paa deres Side? Og hvorfor er det for det meste Bybeboere, rodløse Mennesker, der gaar over til dem?

Er til syvende og sidst Fædrelandet mere end alt andet? Og tysk Trældom bedre end russisk Frihed? Og tyske, snævre Forhold herligere end russiske, vidtstrakte? Og tyske Hjem bedre end russisk Paradis? Trods alle Byrder, alle mørke Fremtidsudsigter...?

Pludselig hører jeg en Trampen, derpaa Petroffs Stemme: »Bare rolig, lille Ven!« ler han spottende. »Det er straks forbi...«

»Ikke i Hovedet!« er der en, der skriger op. Det er tyske Ord, det er den lilles Stemme, ham fra Hamburg. »Ikke i Hovedet, aa nej...«

Det knalder — dumpt, træagtigt, bragende.

Ilja, der sidder nedenunder mig ved Bordet og læser et eller andet lyrisk Digt, har ved Petroffs første Ord boret Fingrene i Ørene. Aa, han ved Besked... Hans tynde Barne-

læber skælver, han ser paa mig som et martret Dyr. »Allerede igen, Fændrik?« hvisker han dirrende.

Det knalder videre — to og tyve Gange.

Iljuschas Legeme ryster som i Graad.

Det endeløse ved denne Revolution fører til sælsomme Tanker. Det er, som om dette Ord efterhaanden mistede al Ekstase, alt ansporende, det tidligere har rummet. Som om Revolutionen heller ikke mere vilde opnaa noget skønt og stort... Det gaar med den som med Verdenskrigen — den varer for længe. »Store Følelser er ingen varige Pølser,« vilde Windt, min gamle Kammerat, sige. Og alt begejstrende slaar en Dag om og vækker saa Væmmelse, Antipati, Lede. Den, der længst kan bevare Følelsen i sig af at staa i en virkelig Revolution, vil sejre denne Gang. Her har de Røde et stort Forspring. De revolutionerer ekstatisk, medens de Hvide kun undertrykker sympatisk...

Men hvorledes skal jeg betragte denne Tid? Denne den mægtigste Revolution, som vor Verdenshistorie kan opvise. Hvad skal jeg lære af den? Hvormed skal jeg overvinde den? Skal jeg opleve den som Soldat, som Politiker eller som intellektuel? Jeg tror, der kun er een Mulighed for mig: Enhver skal udvikle det i sig selv, der er det stærkeste! Hvad er det, der er det stærkeste i mig, nu i min Ungdom? Kun det menneskelige...

Ja, jeg vil betragte den som Menneske, opleve den, optage den i mig som Menneske.

Det er maaske det, der er det nødvendigste i en Tid som denne, hvor det vrimler med Soldater, Politikere og intellektuelle.

Maaske ogsaa det sjældneste.

Ufa, den gamle Tatarby, er blevet opgivet. Hvis man endda havde rømmet den, reddet dens værdifulde Materiel! Men paa denne Maade, skønt man allerede i Dagevis har

vidst ...? Man taler atter Mand og Mand imellem om Panik.

Alt skal have hvilet paa Sakharows Skuldre. Men hvorledes kan en enkelt Mand, selv om han er nok saa genial, sørge for Bagtroppens Overgang over Bjelaja, opstille en ny Front bag ved Floden og organisere hele Rømningen af Ufa — alt paa een og samme Tid?

Tre Dage før Tilbagetoget viste det sig, at der endnu var oplagret tolv Millioner Pud Korn i Byen — samtidigt med, at Armeen sulter! Man kunde have beslaglagt hele Jernbanen til det Brug; paa et saa sildigt Tidspunkt var det ikke mere til at transportere noget ned ad Floden, en Uge tidligere kunde det endnu være gaaet... Maa man ikke i saadanne Tilfælde tænke paa Sabotage, paa underjordiske Modagitatorer? Nej, hvis der raader fuld Enighed, er den Slags Ting udelukket... Og mig bliver det bestandigt mere og mere klart, at der eet eller andet Sted, maaske i Ministeriet, maaske i Intendanturen, sidder hemmelige Celler, fyldt med Folk, der ikke trækker i den samme Snor, der ikke vil, at Koltschak skal sejre. Og Tusinder forbløder til ingen Verdens Nytte...

Vi har som Erstatning for Markoff faaet en ung Balter. Achaz von der Recke, mager, høj som et Træ, med forfinede Led, et ubevægeligt Ansigtsudtryk, paafaldende rullende Tungespids-R'er. Recke har lige fra Fjorten staaet ved Fronten. Han har i de sidste to Aar ikke hørt noget fra sine Paarørende. Er de slaaet ihjel, eller lever de endnu paa Godset i Baltikum, i hvis Park der staar Marmorværker af Thorvaldsen, og i hvis Slot der hænger Søstykker af van der Velde?

Post er der ikke noget, der hedder. Der findes nok noget fra det mest nærliggende Opland bag os, men dèr lever der ingen, som man elsker.

De fleste Officerer ved ikke engang, hvor deres Paarørende er henne — Fader og Moder, Broder og Søster. Naar jeg tænker paa vor Front, dengang i Kurland... Med den Præcision, vor Feltpost dengang fungerede! Her kæmper man i Maanedsvis uden Efterretninger, uden nogen Ting til at

anspore en, uden Trøst. Bliver ikke under saadanne Forhold de hvide Soldaters Heltemod hundrede Gange større?

Mon min Fader endnu lever? Eller mon Revolutionen har revet ham bort? Den skal først være brudt ud paa Krigsskibene. I Kiel, i mit Barndomsland...

Vi har ikke set Vereniki i fire Dage. Petroff har ført Divisionen i hans Sted. Alt er gaaet kantet og kejtet, alt har pludselig mødt Gnidningsmodstand, hvor det før gik glat. I Dag kom Kaptajnen tilbage — ophidset og ødelagt. »Har I hørt det nyeste?« spurgte han i Stedet for at hilse, smed sin Papascha i en Krog og gik op og ned, saa det klirrede.

»Det behøves ikke!« brummede Petroff. »Vi har saamænd mere end nok i det gamle!«

Vereniki ser ham et Øjeblik ind i Ansigtet. »Jeg gaar altsaa til Staben,« siger han saa. »Jeg vil dog engang se, om ikke dette Svineri i Ufa kan afhjælpes paa nogen optænkelig Maade. Nuvel, jeg kniber mig ind — jeg kender en Adjudant dèr — jeg sætter mig ned et eller andet Sted, som om jeg havde noget at skrive og var i min gode Ret dertil... Pludselig kommer Sakharow ind og sammen med ham to Kaptajner af den franske Intervention. Straalende Uniformer, snehvide Kraver, lueforgyldt Seletøj — som om det lige var kommet op af en Æske!

»Man har i Morges meddelt mig, at et af Deres Batterier staar paa Banegaarden,« siger General Sakharow. »Vi mangler alle Vegne Artilleri... De kan redde Ufa med det, mine Herrer!« Jeg spidser Ører som en Hare. En af dem bukker, saa det klirrer. »O, *mon Général, certainement!* Det skal være os en Glæde — vore Folk har allerede længe ønsket...« »Saa vær saa venlig øjeblikkelig at overlade disse Batterier til min XI. Division!« udbryder Sakharow ophidset. Nu løfter den anden Haanden og lægger Hovedet paa Sned — akkurat som en Købmand, forstaar I, der skal ned i Prisen og vægrer sig ved det med Slim i Flaben! »Javist, javist — vi maa bare hurtigst spørge os for hos General Janin...« »Godt, Telegrafen staar til Deres Disposition,« siger Sakharow uden at ane Uraad, »men jeg beder Dem tage i Betænkning, at jeg maa

have Batteriet endnu i Dag! De kan redde Ufa for os, Tusinder af saarede, tolv Millioner Pud Korn!« — »De kan regne sikkert med det — det er kun en Formsag!« siger den første smilende.

Vereniki holder inde og snøfter højt. Hans djærve Ansigt med de kødfulde Kinder er forvaaget.

»Naa godt, jeg gaar og tager dem i Øjesyn, disse Batterier. Ved Siden af dem staar der en Kolonne af Lastbiler, vore bedste og vigtigste, som man har ladet tilbage for saa hurtigt som muligt at kunne bringe Divisionens Skyts efter. En gammel Kaptajn staar hos Chaufførerne og tripper af lutter Ophidselse. »I maa køre som Djævlen selv!« siger han en halv Snes Gange og lader Hænderne glide kærtegnende hen over de blaa Rør — ogsaa saadan en Nar, der troede paa det alt sammen! Om Aftenen gaar jeg atter derhen og spørger Adjudanten om, hvordan Sagerne staar. »De har lige været der,« siger han forbitret. »Kan De tænke Dem, *mon Général*, vi har endnu intet Svar faaet! Vi forstaar det ikke...« »Og det skal vi tro paa?« fo'r jeg op. »Stille, stille!« sagde han, »for Guds Skyld, I...«

Om Aftenen lod Sakharow dem for tredie Gang kalde. De var næsten ved at brække deres Rygrad af lutter Medlidenhed, de to Kaptajner. »Vi er utrøstelige, *mon Général*, vi forstaar ikke et Ord af det, nogen af os... General Janin er ikke til at finde, og hans Stabschef tør ikke overtage Ansvaret... Men vi haaber, at til i Morgen...«

Vereniki spytter. »Naa, det blev Morgen,« siger han saa. »Det blev saagar Middag og Aften igen...«

»Og Janins Svar kom ikke, vel?« spørger Saburoff med en forstaaende Betoning.

»Nej, det er ikke kommet til Dato!«

»Og Ufa gik tabt...« mumler Kostja.

»Og vore Lastbiler?« bryder det ud af Petroff.

»De manglede ogsaa! Aa, disse Svinebæster, havde de ikke lige saa godt straks kunnet sige —«

»Men hør nu, Essaul« falder Ilja ind. »Det er ikke umuligt, at de har været i god Tro og af bedste Vilje, at man blot i Omsk —«

»*Oui*,« siger Urussoff. »Naar jeg tænker paa vor Tid hos

Denikin .... Der var det ligesaadan .... Alle skammede de sig til sidst ... Hvad enten det var Englændere eller Franskmænd ...«

I de sidste Par Dage har vi haft vort Kvarter i et Slot. Det er det første russiske Slot, jeg betræder. Ejeren, en eller anden Fyrste, er under Kerenski-Revolutionen draget til Udlandet.

»Hvad angaar Rusland ham?« sagde Kostja bidsk, og traadte med Sporen op i et Spejl, saa det klirrende gik itu. »Hans Penge ligger rimeligvis i *Bank of England* ...«

Naar man fra Landsbyerne og Hytterne, i hvilke vi tilbragte de sidste Uger, kommer ind i et saadant Slot, bliver den russiske Revolution én pludselig mere klar end af hundrede Bøger og Samtaler. Denne næsten orientalske Ophobning af grænseløs Pragt lige over for Folkemassens usleste Armod kunde ikke for bestandig blive ved at bestaa. Engang maatte Timen komme.

Da jeg sammen med Ilja gik igennem den dertil hørende Landsby og saa dens utrolige Elendighed og dens knæhøje Smuds, sukkede jeg uvilkaarligt. »Du sukker ...« sagde Ilja. »Det er godt; andre rynker bare paa Næsen ... Men sig mig engang, er det muligt, at der hos os kan vokse andre Mennesker op ...? I vor Kulde, i vort Smuds? Under vor Kirke, der er et slaveagtigt Statsmiddel til at opretholde Fordummelsen? I mager Jordbund vokser Tidsler! Men hvis man tænker paa, hvad man kunde faa ud af det ... Og ser, at det hidtil ikke har fristet nogen! Ikke har fristet nogen til at gribe ind i dette uhyre store Land, som i det klare Guld ... Se, dèr er den jomfruelige Steppe, dèr en mægtig Urskov ... Der ligger Malmbjerge, hvis Rigdomme næsten blinker paa Overfladen, dèr atter gaar en Bonde med sin Vogn, for at læsse den fuld af Kul ... Han behøver bare at samle dem op fra Jorden, thi de ligger aabenlyst fremme, som alting her ... Dertil kommer Floderne, der rummer grænseløse Rigdomme, Milliarder af Hestekræfter — saa mange, tror jeg, at man kunde forsyne hele Jorden med Elektricitet fra dem! Desuden, Menneskene selv, gode, villige, stærke, beskedne ... Og ikke des mindre sulter der aarligt et Par Hundrede Tusind ihjel.

... Er det ikke til at fortvivle over? Og med dette Land har man skaltet og valtet saaledes under den sidste Czar? Og dette Land, der er lige saa stort som hele Europa og Amerika tilsammen, det skal vi overlade Bolschevikerne? Dette Jordens skønneste Land, dette Jordens største Land, dette Jordens rigeste Land ...«

»Rolig, Iljuscha! Rolig, kære!« siger jeg nedtrykt.

Han rev sig løs og gik hulkende bort.

Da vi i Dag kom tilbage fra et Rekognosceringsridt, hørte vi nogen larme i Huset. »Tschort Germanski!« var der en Stemme, der skreg. »Pølseæder, Helvedesyngel, Dovenkrop!« Seydlitz skød Tænderne frem og gik hurtigt ind. Jeg kastede Tøjlerne til Pjotr og skyndte mig efter ham. »Det er Petroff!« hørte jeg Kostja mumle.

Da vi træder ind i Værelset, staar Petroff dinglende ved Bordet. Med aaben Vaabenfrakke, blodunderløbne Øjne og med Nagaikaen i Haanden. I en Krog med Hænderne for Ansigtet staar Fleetmann. Blodet siver frem mellem hans Fingre. Han jamrer undertrykt.

»Hvad har De gjort, Essaul?« spørger Seydlitz med Tordenrøst.

»Hvad Fanden rager det dig!« mumler Petroff halsstarrigt.

»De er blevet slaaet, Fleetmann?« spørger Seydlitz videre, træder hen til ham med to Skridt og trækker de tynde Hænder bort fra hans Ansigt.

»Herre Gud!« farer det ud af mig. Ansigtet er forpisket og indsmurt i Blod.

»Ritmester Petroff,« siger Seydlitz staalhaardt, »hvis De een Gang til slaar en Krigsfange, kaster jeg Dem min Kaarde for Fødderne — har De forstaaet det?«

Petroff støder op. »Gaa bare ... I er nogle Svin alle sammen ... Popeyngel, Blegnæb, Snotnæser ... Gid Vommen vil revne paa jer ...«

Imidlertid er de andre kommet til — Kostja, Brødrene, Ilja, Recke. Som sidste Mand træder Vereniki ind, bliver staaende paa Tærsklen. »Hvad foregaar her, Seydlitz?«

Seydlitz aflægger Rapport — knapt, sagligt, militærisk. »Jeg

beder om at afskedige os i den næste Krigsfangelejr!« tilføjer han.

Verenikis Øjne bliver flakkende. »Petroff — kom her!« siger han bare.

»Gaa Fanden i Vold!« mumler Petroff hen for sig.

Vereniki flammer op. »Hvad for noget? Du sætter dig op mod mig? Dit drukne Dyr? Du vil jage mine bedste Officerer fra mig? Før skal du selv gaa . . .«

Petroff bliver ædru. »Naa, hvad er der . . .?« brummer han, idet han kommer til sig selv. »Ikke saa hidsig, Kaptajn! Saa at I stikker værre end et Pindsvin! Det er ikke til at blive klog paa . . .«

Vereniki rømmer sig. »Gaa ud — kun I fire bliver!« Han venter lidt, indtil vi er alene. »Saa — gør nu Tyskerne en Undskyldning — march! Sig, at du er for ussel til at kysse deres Fødder, at du er en Fyldebøtte, et fordrukkent . . .«

Petroff skubber sig bort fra Bordet og kommer vaklende nærmere. »Naa ja . . . saa sagte . . .« stammer han. »Hvad skal jeg? Hvorledes? Undskylde . . . Jeg skal nok gøre det alt sammen . . .« Han kaster Pisken fra sig og skyder sig hen mod Fleetmann.

»Naa, Broder,« mumler han, »se her . . . kom, vær ikke vred — det var bare en Spøg, kan du nok begribe . . . Gudsmenneske . . .«

Inden vi opfatter, hvad der nu skal komme, har han trukket sin lille Flaske ud af Vaabenfrakken og holder den bønligt for Munden af Fleetmann. »Kom, lille Broder . . . tag en Forsoningsslurk . . .« siger han befriet.

Seydlitz gør kort omkring, ser anstrengt bort. Jeg kan se fra Siden, at hans Læber krummer sig til et Smil.

I Verenikis Ansigt skyder en mørk Rødme op. Han ryster paa Hovedet, sukker hørligt og gaar hurtigt ud.

Luka, »Farlil«, bliver mere og mere syg. Er det et Under, naar han bærer al sin Mad ud til de saarede? Af hans knappe Ration, der næppe nok slaar til til at holde ham selv oppe, beholder han næsten intet for sin egen Mund. Da han i Gaar holdt en Tale i Nabodivisionen, blev han midt i det hele grebet

af et saadant Hosteanfald, at han en Tid maatte blive liggende uden at tale.

»Brødre,« sagde han saa omtrent, »vi staar nu forenede i en stor Afværgelseskamp, lige fra Fyrsten til Bonden! Hvorfor er denne Enighed kommet saa sent? Hvis allerede den første bolschevikiske Omvæltning havde ført den med sig, vilde det i Dag have staaet anderledes til i vort Rusland! Men vor Borgerrevolution i Marts var afmægtig; fordi største Delen af os inderst inde var slappe, blev den ikke til noget. At dette maatte komme, sagde de bedste af vort Folk sig selv tit og mange Gange, dog alle fraadsede ubændigt videre — og fraadser endnu den Dag i Dag, da Guds Finger allerede banker paa vore Vinduer! Det, der venter os ved vort Fald, er frygteligt, Brødre; thi det er umuligt i Løbet af et Par Aar at hæve et helt Folk i Vejret. Men da Lighed er dens Grundbetingelse, er der intet andet tilovers for os at gøre, end at stige ned til et tidligere Aarhundredes Mørke. — Alligevel, Trotzki har selv sagt det: Vi er for nøgterne for dette Folk... Af dette Ord spirer mit Haab; han vil gaa til Grunde ved sin egen Gift! Folkets Mand, vort Folks Mand, siger: Den, der ikke elsker, hvad vi ærer, den, der spotter det, vi tilbeder — han er os fremmed! Saaledes er Bolschevismen trods alle Udlægninger et fremmed Riskorn, der aldrig kan suge Kraft af vor Marv. Det er kun vokset op af en halv Million forkert tænkende Fanatikeres syge Blod, og det vil tørre hen ved sin egen Glød. Derfor kæmp og vaag og bered jer, i et nyt, rent, ærligt Rige...

Her brød han af og faldt sammen. Et lyst, blodfarvet Skum viste sig paa hans Læber, hans Pande perlede af iskold Sved. Divisionsadjudanten lod paa Verenikis Bøn en Vogn spænde for. Han kommer ikke ofte til at tale igen, er jeg bange for.

I Dag blev der atter kæmpet forbitret. Medens Kampen stod paa, laa der hele Tiden i vor Nærhed halvt støttet paa en død, en gammel Kaptajn, der med feberskinnende Øjne fulgte sine Infanteristers Sværmelinie. Han har to alvorlige Skudsaar i Brystet og dør snart — det kunde i Virkeligheden være ham ligegyldigt, om hans Folk flygtede eller sejrede. Men han er en af den Slags Militære, som er Officerer af deres

Blod, af deres ganske Væsen, hvem deres egen Død faktisk er mere ligegyldig end deres Kompagnis Sejr eller Nederlag.

Om Aftenen red vi igennem en Kornmark. Vore udsultede Heste vilde kaste sig ned og sled til den Grad i Tøjlerne, at vore Arme blev ganske lamme. Bare vi dog turde lade dem æde! Men de vilde alle dø af Kolik... Gid de dog forstod, hvorfor de ikke maa det! Maa ikke disse udtærede Dyr opfatte vor Vægring som et bestialsk Pineri...?

Von der Recke, Markoffs Stedfortræder, med de rullende R'er, har i Dag fortalt mig om sit Hjem. »Vi havde i Virkeligheden ingenlunde Grund til at kæmpe for Czarens Tilbagekomst,« sagde han bittert. »Thi hvad man bød os under Krigen... Medens vi stod ved Fronten og ærligt og oprigtigt tjente Regeringen, selv om vi ti Gange hellere vilde have hørt til Tyskerne, sendte man vore Fædre og Mødre til Sibirien — af Frygt for, at de skulde træde over paa tysk Side! De, som man lod tilbage paa deres Godser, blev chikanerede, saa at de var ved at fortvivle... Hvis russiske Tropper indkvarterede sig paa et baltisk Gods, omgikkes de med det, som om de var i Fjendeland... Men paa den anden Side har aldrig nogen af os gjort os skyldig i noget, vor germanske Pligtfølelse sejrede over alle vore Hjerters Storme...«

»Nuvel,« sluttede han, »jeg vilde sikkert heller ikke have staaet i denne Armé, som lønnede fire Aars Opofrelse fra vor Side med Utak, hvis det ikke var, fordi den kæmper mod Bolschevismen. Men jeg har, maa De vide, et særligt Regnskab at gøre op med den...«

»Jeg har hørt det,« sagde jeg.

»Saa... ja. To Brødre og en Søster har været med paa dette Togt! Jeg vilde gerne have, at De skulde vide det, for det Tilfældes Skyld, at De engang skulde komme til at se, at jeg ingen Medlidenhed kender, naar det gælder de Røde...«

Endelig er Gayda marcheret frem. Glasow blev taget ved den første Storm. Hvis det lykkes for ham at rykke frem mod Moskva, vil vi faa Luft. Admiral Koltschak har som Beløn-

ning for denne Sejr gjort ham til Øverstkommanderende for alle de hvide Østarmeer. Det skete ganske vist paa Tilskyndelse af de Allierede og S-R'erne, der staar Gayda nær og protegerer ham.

Men alle de russiske Officerer raser af Forbitrelse. Hans nye Forfremmelse virkede som et Slag i en Hvepserede — alle er kommet i Oprør. Har vi ikke russiske Generaler nok? hedder det overalt. Skal den forløbne Drogistlærling kommandere os?

Til al Ulykke har Gayda paa Dagen for sin Tronbestigelse udstedt et Opraab, der mellem Linierne lægger hele Skylden for den mislykkede Offensiv over paa de russiske Officerer. Han har maaske ikke ganske Uret deri. Fremfor alt ikke i, at de højere laa for langt fremme bag de første Linier ... Det er den største Fejl, at de Hvide atter og atter vil paatvinge Fjenden en regulær Frontkrig med Kæmpestaber, vidtløftige Etaper, kort sagt alt, hvad der er typisk for den moderne Krig. Hvis de havde mødt de Røde med lige Vaaben, havde villet afparere deres tusinde Partisanafdelinger, deres ægte Guerillakrig paa tilsvarende Maade, vilde deres Sager sikkert nu have staaet bedre.

Slutningen af hans Opraab lyder paa, at han vil lade alle Førerne for de flygtende Afdelinger skyde. Du gode Gud, det er vanvittigt — har han mon aldrig hørt om Schewtschenkos Afdeling? — Ganske vist gives der mange, der kniber ud — hvem vil benægte det? Hvis der ingen fandtes, vilde vi for længst have sejret!

Men Mænd som vor Vereniki, Kostja, Urussof, Saburoff, Markoff, Recke og Ilja — alle disse sande Helte, som maa kæmpe mod Vanskeligheder, som aldrig nogen Officer endnu har maattet det? Og alligevel gaar i Spidsen? Uafladeligt, uden nogen Sinde at unde sig Pusterum?

Mig forekommer det, at den gode General Gayda selv ligger for langt bag ved den første Linie ...

Vereniki har for fjorten Dage siden fanget en Mand, som vi antog var identisk med en berygtet Spion.

Da han benægtede alt, besluttede man at føre ham med saa længe, at han til sidst paa en eller anden Maade vilde godt-

gøre sin Skyld eller Uskyldighed. I Gaar kom vi nu paa det videre Tilbagetog i Nærheden af den Landsby, der gennem Stikbreve var kendt som hans Hjemsted.

»Kom med, Dodanoff,« sagde Petroff henimod Middag, »vi vil ride over med Manden, prøve engang at opsnuse noget for at se, om vi ikke kan slaa fast...«

Jeg løb over til Vereniki og sagde det til ham. »Maa vi to faa Lov at tage med, Kaptajn? Seydlitz og jeg?«

Vereniki saa forskende paa mig — han behøver bare at se mine Øjne for at vide alt om mig. »Jeg forstaar,« sagde han kort. »Ja, rid bare med.«

Dodanoff bandt Manden ved sin Stigbøjle og langede ham af og til en med Pisken. »Lad være med det — i min Nærværelse!« sagde endelig Seydlitz til ham med umiskendelig Skarphed.

Petroff blandede sig ikke i det, han hang dovent paa sin Sadel og grublede tilsyneladende anstrengt.

I Landsbyen viste det sig, at alle Beboerne var i Marken. »De er bange for, at vi skal lade hele Landsbyen undgælde for denne Usling!« sagde Petroff leende.

»Det vilde ikke være den første Gang!« mumlede Seydlitz.

»Naa, gaa I ind og vent dèr!« vedblev Petroff. »Jeg kommer straks tilbage, vil bare engang snuse...«

Seydlitz førte Manden, en ung, ganske lyshaaret, intelligent udseende Bonde ved Navn Bjerodoff, ind i Værelse. Dodanoff tyggede lidt paa sine Fingerender og fulgte ham saa mistroisk. Jeg blev derude, bandt Hestene og satte mig paa en Bænk. Landet laa badet i Solskin, i det fjerne bølgede det modne Korn. Jeg aabnede Rubaschka'en, lod Solen skinne mig paa Brystet, løsnede Sadelgjordene paa Dyrene og gav min Bjørnelab to Haandfulde Græs. Alt omkring mig var roligt og fredfyldt. Som om der i hundrede Aar ikke havde været noget, der hed Krig.

Efter en Stunds Forløb ser jeg Essaul komme op ad Landsbyens Gade. Ved hans Haand løber en lille, plaprende Pige paa omtrent fem Aar, med lyst Hørhaar. Jeg rejser mig og gaar ham i Møde. »Naa, Ritmester?«

Petroff ler spottende. »Jeg søgte forgæves — alle er i Mar-

ken. Endelig fandt jeg et Par Børn fra Landsbyen i Færd med at lege med Sand... Hør, spurgte jeg, er der maaske et Barn af Bonden Bjerodoff iblandt jer? Ja, raabte de, ja, ja — den Pige dèr, den lille lyse...«

Jeg fik Hjertebanken. »Og...?«

»Og?« gentager han og ler brutalt. »Nu vil jeg konfrontere de to! Og hvis det er hans Datter, hvis hun kun een Gang siger »Far«...«

»Petroff...« siger jeg bønligt.

»Dodanoff!« raaber han højt.

»Petroff...« gentager jeg, »ikke paa denne Maade...«

»Er du tosset? Har du glemt, at denne Hund ved sin Agitation har været Skyld i mindst tredive Officerers Død? Væk der — her Dodanoff, hold denne Pige, indtil jeg kalder...«

Dodanoff spytter en afbidt Negl ud, opslaar sin slæbende Latter. »Aha... jeg forstaar...« siger han bare.

Jeg følger Petroff lige i Hælene ind i Stuen. Fangen læner sig intetanende, ubegribeligt stoisk til Væggen. Hans kloge Ansigt synes fuldkomment roligt. »Gør hvad I vil!« staar der i hans Øjne. De er lyseblaa, ligesom Barnets.

»Du er Bjerodoff? spørger Petroff hæst.

»Nej, jeg er ikke.«

»Er det ikke dig, der hedder Ivan Bjerodoff og bor i denne Landsby?«

»Nej.«

»Hør, jeg har et Middel ved Haanden, der i tre Sekunder skal faa dig paa andre Tanker! Spar os for det...«

»Vil I pine mig?«

»Nej,« siger Petroff, venter lidt og tilføjer forslagent: »Dog pine — du har ganske Ret!« Han vender sig mod Døren: »Dodanoff — kom!«

Den slanke Mand ser roligt mod Døren. Aa, min Kone er klog! tænker han maaske. Og hvis de tror, at de paa den Maade... Petroff gaar hen ved Siden af ham, hans Blikke bliver sylespidse. Seydlitz ser forundret paa mig. Jeg gør en Bevægelse, som om jeg søgte om Hjælp.

Døren gaar op, Dodanoff kommer ind. Han skubber den lille, generte Pige foran sig med kejtede Hænder, stiller hende

til sidst tæt hen foran det lyshaarede Menneske, viser af Bevægelse alle sine daarlige Tænder.

Hvilken Stilhed! Foran Huset pruster Bjørnelab, ved Vinduet kvidrer en lille Fugl... Vore Øjne suger sig fast ved Mandens Ansigt, omfatter hvert af hans Træk som med Fangarme... Han rører sig ikke. Med smalle Læber, halvt aabne Øjne ser han ligegyldigt paa Barnet, paa dets lyse Haartop. »Det er ikke ham, det kan ikke være ham!« tænker jeg lettet.

I samme Øjeblik ser jeg Barnet vaagne af sin første Ængstelse, brede de buttede, smaa Arme ud og paa hurtige, stumpede Ben løbe frem.

»Far!« jubler hun.

Det lyse Menneske synker i Knæ, som om han havde faaet et Øksehug i Nakken. Ved det første Stormangreb knytter hans Hænder sig krampagtigt, som om han vilde kvæle denne lille Hals — saa løsner hans Stivhed sig, og hans Arme griber ømt efter den lille Skikkelse, hæver den op mod sit Bryst med en kærtegnende Bevægelse.

»Din lille Sjæl...« hører jeg ham sige.

Den lille Pige plaprer løs, som om hun er betalt for det. »Aa, hvorfor græder du, Far? Er du ikke glad...? Du har været borte saa længe... Aa, hvor vil Mor blive glad...«

»Skyd, Dodanoff, skyd dog!« brøler Petroff.

Seydlitz vaagner, træder frem. »Petroff!« siger han fast. »Nej, Petroff, hør... det maa du ikke!« Han griber efter hans Hænder, der søger efter Revolveren. »Ingen maa skyde!« raaber han truende.

Den lille Pige hører os ikke. Hun pludrer videre, stadig gladere, stadig mere befriet. »Vil du nu komme med til Mor? Hun har allerede længe ventet dig og vil være saa glad, saa glad, naar hun faar at vide, at det var mig, der fandt dig, mig, ganske alene...«

Hvad gaar der af Petroff, vor vilde Hunner, vor dyriske Drukkenbolt? Ser han ikke ud, som om han søgte om Hjælp, som om... »Petroff,« siger Seydlitz hviskende, »har du ikke ogsaa en Datter...?«

Petroff vrider sig. »Nej!« brøler han. »Nej, det har jeg ikke...«

»Men selv om du ikke har — lad os dog være Mennesker! Se, Petroff, denne Mand har aldrig været slet — vilde han ellers have ladet sit Barn . . .«

Petroff stamper i Gulvet. »Tredive Officerer!« skriger han hjælpeløst. »Tredive Officerer . . .«

Min Gud, hvorledes skal man dog . . .? Da falder der mig noget ind, som kan blive en Redning: Jeg gaar hen til ham, lægger Armen om hans Nakke. »Hvad tror du, Petroff,« siger jeg fast, »at — Koltschak vilde gøre i dette Øjeblik?«

Petroffs tyreagtige Legeme synker sammen. »Sig ham, sig ham, Benjamin,« skriger han befriet, »at han for min Skyld . . . kan gaa ad Helvede til . . .«

Og løber ud. Og kaster sig i Sadlen. Og jager af Sted, som om han var bange for sin egen Godhed.

I Dag udtalte en Officer sig om de Allieredes Hjælp paa følgende Maade: Verdenskrigen fik en uventet og overraskende Afslutning — hvad skulde man da pludselig anvende hele det kæmpemæssige Materiel til? Man maatte blive af med det og iøvrigt undgaa, at Ammunitionsfabrikanterne blev nødt til over Hals og Hoved at indstille deres glimrende Forretninger! Men hvad havde Tandbørster, Sliberemme og Fodbolde at gøre i de Leverancer, som Rusland maatte betale i dyre Domme? Er det maaske Angrebsvaaben? Var det nødvendigt? Thi ogsaa disse Ting befandt sig i store Mængder blandt Krigshjælpleverancerne . . . Nuvel, det kunde man maaske endda forstaa, det var simpelt hen gammelt Hærgods — altsaa væk med det! Men hvoraf kommer det, at meget af det Skyts, Englænderne ved Vestarmeen leverede, havde daarligt Lukketøj? Skulde det alligevel være sandt, at ogsaa Judenitsch er dem for reaktionær, at ogsaa her Politikere og Hærleverandører gensidigt skulde bekæmpe hinanden? At Industrimændene skulde sælge Ammunition for at redde de Penge, de havde staaende i Rusland, men at Politikerne havde gjort dem ubrugbare paa Vejen til Fronten, for at ikke den store Rival i Asien skulde komme til at sejre?

Om Koltschak fortælles der atter, at der for nylig har været en højtstaaende Civil hos ham for at bevæge ham til uindskrænket Antagelse af de Allieredes Hjælpebetingelser. »Ad-

miral,« skulde han have sagt, »hvorfor kommer ikke de Alliereredes Anerkendelse? Hvorfor spiser de os Dag efter Dag af med trøstende Ord derom? Hvorfor har de den Dag i Dag ikke hjulpet os effektivt? Fordi vi ikke har opfyldt deres Ønsker! Indvilg dog i dem, Deres Excellence! Giv dem dog de ønskede Koncessioner! Tilstaa dem Randstaternes Selvstændighed! Medmindre de faar tilsikret et frit Litauen, Estland, Livland, Finland, hjælper de os aldrig!«

»Jeg vil ikke sælge Rusland for den Pris!« skal Koltschak have udbrudt. »Er det maaske ikke nok, at jeg har garanteret dem en konstituerende Forsamling? Folkets frie Bestemmelsesret over dets fremtidige Statsform? Men nu ogsaa dette...? Skal jeg gaa over i Historien som den, der solgte Rusland?«

»Red dog Stumperne!«

»Jeg kan det ikke...«

Vi rykker uophørligt tilbage. Imod den sidste Vold, mod Ural. Naar jeg ser vor Hærslange, tænker jeg ofte paa en Strøm, der i lang Tid har været beskyttet og inddæmmet af al Kraft, men i en Stormnat er brudt over sine Bredder og siden da med ubændige Hvirvler har oversvømmet alt.

Vor Kolonne drager i Bagtroppen som en lille umærkelig Afdeling af et endeløst Hærtog. Hver Formation er tilsat med Flygtninge; ukampdygtige Mænd, forgræmmede Kvinder, jamrende Børn. Vognene, der er overfyldt af alskens Skrammel, formerer sig paa en Maade, der fylder os med Ængstelse. Enkelte Troppedele tæller allerede flere Vogne end Soldater. Mange bestaar kun af Officererne nu.

I Spidsen for os, lige bag ved et Tros af ufimske Regimenter, smaa Panjevogne, paa hvilke der sidder skrigende Børn, medens Kalve løber brølende ved Siden af, rider Vereniki, en kort, bred Kolos paa sin svære Hest. Ved hans Side Seydlitz, korrekt i sin Holdning, men med sammenbidte Træk. I den sidste Tid har det forekommet mig, at hans strenge, engang altid ens Officersansigt, for hver Dag bliver mere og mere sammenbidt.

Bag efter ham kommer Recke, der i mangt og meget min-

der om Seydlitz: ved sin Bestemthed, sin Tilbageholdenhed, sin Viljestyrke. Efter ham følger Greverne, hvis ædle Dyr fra Kronstutteriet allerede er saa overanstrengte, at de henimod Aften for det meste ikke mere kan holde sig paa Benene. I Halen paa disse Heste, et halvt Skridt tilbage, gaar deres gamle Tjener, Kastellanen, stadig ventende paa at opfylde det mindste Ønske, stadig med Øjnene rettede paa deres Rygge. Kostja og Petroff rider paa Siderne som Vagthunde, hvis Politiblik intet undgaar. Hvis vi ikke havde dem, vilde man for længst have stjaalet Halvdelen af vor Bagage fra os. Dodanoffs leddeløse Skikkelse med de slappe, energiløse Bevægelser ser man sjældent. Han driver for det meste om med en lille Stab af løse Fruentimmer ved de andre Afdelingers Tros.

Bag ved Vognene, der danner en lang Slange af indbyrdes med Snore sammenbundne Led, rider vore Melderyttere, et Par snavsede Kosakker med kække Haartjavser og i Spidsen for dem Pjotr og Tschunow, de to Malodjetzer. Efter dem kommer endelig Fangerne, i et lille Tog paa fire og fire, pjaltede og tørstende. I Spidsen den lange Kyrassér fra Schlesien, ham med Fyndordene; som den sidste: lille Fleetmann, Frisøren fra Hamburg. Afslutningen danner Ilja og jeg med en lille Kosakvagt. Vi rider ved Siden af den specielle Bagagevogn, paa hvilken Luka sidder; han vil altid gerne opholde sig i Nærheden af os. Hans Skikkelse bliver stadig væk mere sammensunken; det ser ud, som om han for hver Dag bliver mindre.

Vore Fanger er for største Delen barfodede. Mange af dem har lagt deres pjaltede Vaabenfrakker paa Vognene for lettere at kunne marchere. Man ser gennem de hullede Skjorter deres magre Kroppe skinne igennem som smaa, broncebrune Pletter, rødbrændte af den ugelange March i den ubarmhjertige Sol. Jeg hører dem kun sjældent tale med hinanden, alle trasker sløve af Sted — bestandigt længere bort fra Hjemmet, bestandigt længere bort.

I Morges, da Ilja og Recke red paa Rekvirering, trængte lille Fleetmann sig frem til min Hest. »Hr. Fændrik,« hviskede han, »kan jeg ikke faa Lov at sætte mig lidt paa den sidste Vogn? Bare en halv Time? Mine Fødder er hudløse . . .«

Noget indeni mig snørede sig sammen. Hans Skikkelse var

sammensunken, hans Ryg saa krumbøjet, at man skulde tro, at han hvert Øjeblik kunde styrte. Store Vabler vædskede paa hans Fødder, for hvert Skridt fortrak hans Læber sig.

»Jeg tør ikke give Dem Lov, Fleetmann!« sagde jeg med Møje. »Netop det er strengt forbudt, af Hensyn til Hestene ... Og hvis en Officer ser det, slaar han Dem ned.«

Han sænker Hovedet og traver videre uden et Ord. Støvet rejser sig i Skyer, Solen brænder. Min Bjørnelab stamper med sine Koder uden mindste Tegn paa Træthed. Jeg ser mere og mere klart, hvor godt det var, at jeg fulgte Pjotrs Raad. Men min Glæde er kun ringe — bestandigt at ride bag ved Kammeraterne, at være nødt til at se dem med hvert Blik, for hver Dag mere og mere trætte, mere og mere udtørrede, for hver Dag mere og mere forsultne ...

Henimod Middag kommer Fleetmann endnu en Gang. »Hr. Fændrik,« siger han, »har De da i det mindste ikke noget at spise til mig? En Brødskorpe eller saadan noget ...? Noget, som man alligevel maatte smide bort ...?«

Jeg lægger min Haand paa hans Skulder. »Nej,« siger jeg haardt, »ingenting. Jeg har jo selv ingenting faaet siden i Gaar ... Men De skal aldrig mere spørge mig om det — har De forstaaet det, Dreng? Jeg kan dog ikke hjælpe ... Og jeg skal, ogsaa uden at I spørger, bringe jer alt, hvad jeg har ...«

Skammen sidder i mig som en gnavende Pine. Jeg strækker pludselig Haanden ud for at lade den glide hen over hans Hoved. Han mærker den, kaster sit blege Hoved tilbage og ser paa mig med et Udtryk, der jager mig som et Stik gennem Brystet.

»Holdt!« støder jeg frem. »Holdt, Fleetmann!« Og jeg springer ned paa Jorden og holder Bøjlen for ham. »Kom, stig op, du er jo en gammel Kavalerist, rid saa en lille Tid! Jeg vil gerne løbe lidt, bare for min Fornøjelse, forstaar du ... Og til hvad Nytte skal min Bjørnelab spadsere tom omkring?«

»Nej, vi gaar i Hundene, skal De nok faa at se!« sagde Recke i Gaar. Hans ranke Legeme, der altid ser ud, som om han gik med Korsét, viste paa ingen Maade Tegn til Træthed. »Kan det være anderledes? Fra øverst til nederst — alt er raaddent! Ministeriet er nu bare et afpillet Skelet, uden Liv, uden Blod

... Er det ikke forrykt og latterligt i en Kamp som vor at foretage samtlige Udnævnelser efter »Tjenestealderens Reglement«? Saa at hverken Talent eller en usædvanlig Arbejdskraft eller en Heltegerning i Kampen mod Fjenderne kan bevirke en Forfremmelse uden om den, der gaar frem i Æselstrav? For Helvede, det er ikke Gennemsnittet, der kan redde os, men de, der er tre Næselængder større end dette Gennemsnit! Skulde man ikke tro, at man ikke vilde redde Rusland og indstifte en ny, frisk Tid —, men fremfor alt kæle for den gamle Bureaukratisme?«

Han kom til at tale om Omsk, hvor han senest har opholdt sig. Hans lange Ansigt med Høgenæsen, der næsten saa overdrevent stor ud, tabte Sindsligevægten. »Naar man har været der, kan man endnu mindre tro paa en Sejr end her ved Fronten!« sagde han. »Har de maaske ikke dèr rekonstrueret Petersborgs gamle Kancellier? Med samt deres Arbejdstid? Klokken ti begynder man, Klokken tolv holder man Frokostpause, Klokken fem slutter man af. Er det ikke vanvittigt? For mig er det et Symptom ... paa, at vore Folk endnu ikke har begrebet, endnu stadig tror paa, at det er en Spøg, kun Børneleg ... Og vore Herrer Oberster og Generaler? Hvis man ikke giver dem Regimenter eller Brigader, gider de ikke arbejde med ... Herregud, hvor er da vore Kompagnier og Eskadroner? Gør ikke Tusinder af Officerer Tjeneste som menige? Hvis de nu ogsaa vilde sige: vi kæmper kun under vore gamle Betingelser, i smukke Uniformer, paa ædle Heste? De har intet andet end et Gevær, dertil Døden for Øjnene og — tier ... Men de andre, der skændes og rives, sidder Dag efter Dag i varme Værelser og med hvide Skjorter! Jeg siger Dem, Fændrik, at der i vor Etape gaar saa mange friske, velnærede Folk og driver rundt uden at bestille det ringeste, at man alene af dem kunde stille en ny Hær paa Benene! Herregud, jeg væmmes ved disse Fædrelandsforsvarere, hvis Patriotisme kun holder saa længe, som de hver Morgen har sprøde Rundstykker og frisk Fløde til deres Maaltid ...«

Vi er nu naaet til Ural. I Gaar var vi Bagtrop. Vor Afdeling laa som Erstatning for en Eskadron, der havde været i Ilden, paa en lille Høj i Omegnen af Slatoust. Neden for os gik der

en Skyttekæde frem paa Grønsværet. Deres magre Skikkelser klatrede som brune Mus ned ad Klippen, lydløse og ildevarslende. I den klare Luft stod der af og til en let Shrapnelsky, som om den var tryllet frem i det stille blaa. Et eller andet Sted paa en Klippebastion raslede et Maskingevær med sin hæse Glammen. Det blinkede fra alle Huller i Jordsmonnet; Lyden blev kastet tilbage med mangedoblet Ekko. Det lød, som om det intetsteds kunde finde Hvile, som om ingen Slugt vilde beholde det og hver en Klippevæg vredt kastede det videre.

Her maa det omtrent have været, at de første flygtede fra vor Kreaturvogn. De to Saksere og Berlineren paa min første Fart til Sibirien! Den Nat, da Pod vækkede mig: »Junker, der er et Par, der vil stikke af...« Nu er det stille, højtidelige Ural ikke mere til at kende igen. Overalt gjaldrer og brager det, alle Vegne løber Soldater og Flygtninge omkring. Undertiden jager Vildtflokke over Stok og Sten. Maaske tænker de: Hvilken frygtelig Klapjagt...

I en lille Lærkeskov ser man de lyse Hovedtøjer af nogle Sygeplejersker. De kryber om med Forbindinger, Vandflasker og Patronkasser fra det ene Klippebrystværn til det andet. Ved Siden af mig ligger der et Par Donkosakker, der er sønderrevet til Ukendelighed af de skarpe Splinter af den flinthaarde Klippesten. Neden for mig ligger en gammel Mand sammenkrøben paa Knæene. Han vugger sig jamrende frem og tilbage og holder sig med blodbesmurte Hænder paa Underlivet. »Underlivsskud skal ikke være farlige, naar man har en tom Mave!« farer det gennem Hovedet paa mig. Og er ikke alle Maver tomme? Har de ikke været det allerede i mange Dage...?

Vore Ansigter brænder af Sved, vore Øjne er rettede i ufravendt Stirren mod de røde Stormkolonners Tilbagerykning. »Før mig ikke bort, lille Søster! Bare en Klud om Albuen — saa gaar det igen!« raaber en Kornet, en ganske ung, bleg Fyr, lægger sit Gevær fra sig paa en Sten af Sølvkvarts, lader og fyrer videre med sammenbidte Læber. Sygeplejersken, en eller anden lille Grevinde med en høj Titel, fra et rømmet Slot, løber saa væver som en Væsel af Sted til den næste, der skriger paa hende. »Hold bare Stand, I kære!« hører jeg hende sige. »Bare til i Aften...«

Om Eftermiddagen var alle Folkene, der hørte til Maskingeværet neden for os, faldne. Næppe tav det, før de Røde satte an til Storm. Petroff gav et Skrig fra sig og sprang ned uden den mindste Dækning. Kostja fulgte øjeblikkeligt efter, med en ny Patronkasse presset op mod Brystet. I næste Øjeblik bragede det løs igen. Jeg bøjede mig ned og saa dem begge to. Kostja knælede ved Patronbaandet, Petroff betjente Geværet. I Rækkevis tumlede de fremstormende omkuld som Klapskiver paa en Skydebane. »Aida . . . Aida . . .« skreg Petroff hver Gang, der faldt en Række. Det lød som en Jublen.

Perm, Gaydahærens Basis, er faldet. Dens Fabrikker, dens Flodflotiller — alt blev overgivet uden Kamp. Efter Sejren ved Glasow fulgte et frygteligt Tilbageslag. Man taler om, at de Røde ved deres første Angreb fuldstændigt har slaaet Gaydas Hær. Nu strømmer den tilbage med en Hurtighed, der overgaar enhver af vore andre Armeers.

Kort Tid derefter skulde der være blevet overrakt Regenten Breve, af hvilke det tydeligt fremgik, at Gayda vilde rette sine Bajonetter mod Omsk, i det Tilfælde at man ikke vilde overgive ham den øverste Kommando. Desuden blev det fastslaaet, at han lige fra Begyndelsen i sin Ærgerrighed har forfulgt den Plan at styrte den Øverste Regent, for at være Enemand om at lede Kampen mod Bolschevikerne som Repræsentant for Menschevikerne. Stakkels Koltschak? Han har trukket denne Mand op af det rene ingenting, hævet ham til de højeste Stillinger, stolet blindt paa ham!

Lige nu kommer der Efterretning om, at General Gayda er blevet fjernet fra den øverste Kommando og degraderet til menig Soldat.

Han kom hurtigt til Vejrs — men han styrtede endnu hurtigere ned.

Jeg var netop i Færd med at skrive de sidste Dages Begivenheder ned, da Vereniki og Seydlitz kom hen til mig. »Skriver du nu igen, Benjamin?« spurgte Vereniki smilende. »Ja, boschemoi — hvad er det egentlig, du altid skriver?«

Seydlitz lagde Haanden paa min Skulder — det har han endnu aldrig gjort i den Tid, vi har været sammen. »Lad ham

bare skrive, Kaptajn!« sagde han alvorligt. »Han er vor Krønikeskriver, det har han allerede været i fire Aar... Og er det ikke godt, at der er en, der nedskriver disse Tider? Verden vil engang faa Brug for det, tror jeg...«

»Maa jeg engang læse noget?« spurgte Vereniki, pludselig formørket.

Jeg blev rød. »Nej... jeg beder Dem ...«

»Lad ham bare være, Kaptajn!« faldt Seydlitz ind. Hans lange Hænder, der er meget ældre end hans Ansigt, smækkede min Bog i. »Vi er vel ikke skildret bedre i hans Dagbøger end i Virkeligheden, men heller ikke værre — og mere behøver man ikke, vel?« sagde han saa. »Eller vil De have mere? Naa, dèr kan De selv se, jeg ikke heller... Men fremfor alt: Han er ærlig... Og det er sjældent i disse Tider — det er vel i Grunden det alt afgørende! Ingen af os kunde være Krønikeskriver, ikke De og ikke jeg — ingen... Men han ser i Grunden alt det, der foregaar her, som paa Afstand. Han er ikke hvid, han er ikke rød. Han er bare et Menneske, intet andet. ... Og de, der bare er Mennesker i denne Hær, det er vel dem, vor Efterverden i Grunden har mest Brug for! Thi det menneskelige er det, der lettest glemmes her, det, der snarest maa vige Pladsen for alt andet her...«

Han tav lidt. »Er De endnu ikke tilfreds, Kaptajn?« spurgte han saa. Hans sikre Stemme, der altid har en vis Metalklang ved sig, blev umærkeligt lidt højere. »Aa, hører De, jeg siger Dem rent ud: Jeg vil dø roligere, naar jeg ved, at vort Liv gennem ham vil komme Efterverdenen i Hænde! Han vil advare og paavise Raaddenskaben og intet skjule — men heller ikke glemme vor Haardførhed og Renhed og Begejstring! Han vil være retfærdig, Kaptajn, tro De mig, jeg kender ham...«

Verenikis Kindben malede som Møllesten. »Naa, skriv saa løs, Kronist...« brummede han endelig. »Og skriv ogsaa om mig, den gamle bidske Hund, saa meget, du vil! Kun... kun om Dodanoff behøver du ikke at tale hvert Øjeblik... forstaar du det, Dreng? Man behøver ikke at faa at vide, at der ogsaa fandtes saadanne Stympere blandt os...«

Seydlitz' Ord blev længe ved at summe i mit Hoved. Ja, denne Ro og Objektivitet lykkes sikkert kun for mig, fordi jeg har været Fange igennem fire Aar. Thi gennem vort Fan-

genskab blev vor Holdning fastslaaet for hele Resten af vort Liv! Og man vil altid kunne genkende os paa noget ubestemmeligt, saaledes som man genkender Brødrene af en eller anden Orden paa deres Hilsen.

Og hvis jeg skal sige, hvad det da er, der forener os Krigsfanger i hele Verden, saa maa det være dette: Vi har som ingen andre set menneskelig Storhed og Lidenhed. Vi har som ingen andre lært at være stolte af vor Menneskelighed og at skamme os over den. Vi har som ingen andre erkendt, hvilke Bestialiteter Mennesker er i Stand til at begaa — og hvilken guddommelig Stordaad, de er i Stand til! Vi har lært vort eget og andre Folk at kende, vi ved, hvor ondt en sanseløs Smerte gør, og hvor menneskelig Godhed kan gøre lyksalig! Vort Blik er blevet udvidet langt ud over Dagens Smaatterier, vi har erkendt de smaa Ting som smaa, de adskillende, som de, der skiller, men ogsaa Storheden som stor. Og alt det har vi set for at kunne advare mod det ene — og værne om det andet her i Verden!

Vor Kommandant, Generalløjtnant Sakharow, har ladet udstede et nyt Opraab. Han erklærer heri, at den hvide russiske Regering kun har Hjemmets, Troens og Folkets Redning for Øje. At den ikke tilhører noget Parti, paa ingen Maade forfølger personlige Interesser og intet andet tilstræber end det samlede Folks Vel.

I Ruslands Hjerte, i det gamle Moskva, vil der efter Sejren blive indkaldt til en Folkeforsamling, som alene skal have Ret til at træffe Afgørelser om Ruslands fremtidige Skæbne. »Lad ikke Modet synke,« slutter Opraabet, »vi staar ikke alene! I Syd drager General Denikin allerede mod Moskva, i Vest staar General Judenitsch foran Petrograd, i Nord General Miller foran Archangelsk. Hold kun ud en kort Stund endnu, thi vor Sejr er ikke mere langt borte...«

Jeg er blot bange for, at ogsaa Sakharow skal rammes af samme Skæbne som Koltschak: Man tror ham ikke...

Hele Vestarmeen har med sine sidste Kræfter bidt sig fast i Urals grønne Passer. Den sidder som en Ulv, sammenkrøben

foran sin Hule, støtter sin svage Ryg mod Klipperne, skærer rasende Tænder ad enhver, der nærmer sig. De Røde løber hundrede Gange forgæves Storm, hver en Grotte er en flammeoverskyet Klippeborg, hver en Slugt en dampende Helvedeskedel, hvert et Træ en ildsprudende Forhugning.

Skal disse Uraldage da aldrig faa Ende? Endnu aldrig har vi som i denne Tid længtes efter Aftnerne. Og naar Tusmørket falder paa, Geværilden stilner af og alle Vegne de milde Bivuakbaal vaagner op, falder der hver Gang en Byrde fra vore Hjerter.

Ja, disse Aftner er skønne og glatter mangt og meget ud. Paa hvert Brystværn flammer der et Baal; overalt, hvor sultne Soldater kryber sammen, flyver der røde Gnister til Vejrs. Det ligner næsten en Bjærgillumination, faar én til at tænke paa en fredelig Solhvervsfest.

Naar vi er fri, ligger ogsaa vi med opknappede Vaabenfrakker omkring en Ild, medens Kostja rører med en afbarket hvid Grangren i en stor Kedel, fuld af stiv Kascha.

I Gaar havde vi en rolig Dag og laa alle sammen med hverandre. Tilmed havde Kostja hentet en fed Buk — Guderne maa vide hvorfra? Han stegte den paa en Lanse og fordelte den ærligt og redeligt. »Ak, Brødre,« raabte han, »i Dag kom de igen ikke et Skridt fremad! Naa, hvad... Naar vi holder Stand, maa de til sidst forbløde! Det er umuligt at kaste os ud her, naar vi ikke gaar af os selv... og til Slut vil de indse, at de bare render Panderne i Stykker her! Javel...«

Næsten alle gav ham Ret. »*Oui!*« sagde Urussoff med sin skønne Stemme, der aldrig bliver høj. »Lanseneren har Ret! Ingen Bekymringer mere — vi holder Stand... Det vilde da være som Pokker, om vi ikke engang her...«

»*Certainement!*« sagde Saburoff ivrigt.

»Jeg er kun bange for Gaydas tidligere Tropper, Nordarmeen!« siger Vereniki pludselig. »Hvis den flygter endnu længere tilbage og ikke straks sætter sig fast i Ural, maa ogsaa vi rykke tilbage — trods alt...«

»Man vilde i Løbet af faa Dage angribe os i Flanken,« siger Seydlitz paa sin saglige Maade.

Kostja ler bare. Hans klare Øjne, der ikke kender til Svig, løber omkring med en Væsels Hurtighed. »Boschemoi — se

dog ikke saa sort paa Sagerne! De holder sig nok, ligesom vi holder os! Der kan dog ikke findes noget naturligere Forsvar end dette Ural! Naa hvad — et Regiment kan her sige til et Armékorps: Holdt! Ikke et Skridt videre! Nej, selv om vor Nordarmé ikke staar dèr, faar man dog ikke noget Sted fat paa den mere — gamle Ural har Gud selv skænket os! Javel . . .«

Han blev endnu længe ved at tale, men ingen understøttede ham mere. Det var, som om der med Verenikis Ord havde sænket sig en mørk Skygge over os alle.

Vi har atter slaaet Lejr i Uralskoven. Seydlitz og jeg ligger hos vore Plennys. Bag ved Træerne staar Maanen som en gul Lampe. Alle stirrer ind i dets Lue med Øjne, der er fæstede som med usynlige Traade til Flammen.

»Hør, Kammerater, lad os engang synge noget!« raaber pludselig Fritzke, den kække Berliner. »Pas nu paa, den kan I alle . . .« Og han begynder:

»Et Sted, hvor Luften er kølig,
en Vandmølle synger sin Sang,
min Elskede er forsvunden,
som boede der engang . . .«

Som Nummer to synger de alle:

»Blandt Engens skønneste Blomster
staar mine Fædres Hus . . .«

De russiske Officerer forstummer. Alle Hoveder vender sig mod vor Kreds. Lysskæret falder paa den lille Fleetmann, flakrer paa hans smukke, lille Overskæg, paa hans endnu stadig velplejede »Koteletter«. Han stirrer med unaturligt aabne Øjne ud i det fjerne og holder sine tynde Hænder foldede om Knæene. Nu og da ser man store Taarer løbe ned over hans indfaldne Kinder med svag Glimten.

Da Visen er til Ende, siger Fritzke med en Stemme, der lyder rusten: »Nu bare denne her endnu og . . .«

Og han tager fat paa ny:

»Dig, min stille Dal,
hilser jeg tusinde Gange . . .«

Jeg hører en rive Græstotter op ad Jorden. Hans Hænder bevæger sig som i Krampe. Han presser Ansigtet ned i Jorden. Hans lange Skikkelse skælver i undertrykt Bevægelse. Det er Seydlitz.

Man taler om, at de Røde har indført mange Slags Fornyelser i deres Kampmaade. For Eksempel finder der ingen som helst Grusomheder Sted mere over for den tilfangetagne menige Soldat. Hver Fange bliver ganske sagligt afvæbnet og med en god Latter sendt hjem til Kone og Gaard og Marker. Det er en slem Ting ...

Dengang, de slet ingen Fanger beholdt, men enhver af vore Soldater vidste, at Fangenskabet var ensbetydende med en grufuld Død under Pinsler, kæmpede de med Løvemod. Følgen af denne nye Metode vil være, at alle og enhver tænker paa at blive Overløber. Hvad Nytte er det til at kæmpe, naar vi straks efter at være blevet taget til Fange kan gaa hjem til Kone og Børn? vil de sige. Og ved den ringeste Overmagt vil de lade sig tage til Fange ... Jeg er meget bange for, at denne nye Taktik — sikkert et Paafund af den store Trotzki — vil decimere vore Tropper mere end de sværeste Stormangreb. Ja, det er den Slags Fornyelser, der berøver os ethvert Haab ...

Naar det drejer sig om Officerer er naturligvis alt blevet ved det gamle. De bliver skudt, martret, slagtet — hvor som helst man finder dem.

Næsten dagligt hører jeg nye Synspunkter over for Bolschevismen. Derfor maa jeg hver Dag paa ny kæmpe med den. Thi jeg vil ikke høre til dem, der ikke har fattet denne Omvæltning i dens sande Storhed, og som affinder sig med den Slags Talemaader, som jeg uafladeligt maa høre i vore Naboofficerers Kreds.

Det er sikkert og vist, at den er en Utopi, bygget paa Unatur og derfor allerede dødsdømt ved Fødslen. Men kan det forandre noget paa den Kendsgerning, at den er det mægtigste Problem, som Verden nogen Sinde er blevet stillet overfor? Hvis det lykkes Rusland at trække hele Asien over paa sit Parti, at skabe en uhyre asiatisk-bolschevikisk Fæstning,

fra hvilken ikke et eneste Produkt mere naar ud, saa maa i Europa snart Millioner sulte ihjel.

Kommer man ikke her til at tænke paa Djengis-Khan? Historien gentager sig; paa ny hedder det: Kristendom eller Hunnerherredømme — Vesterland eller Østerland. Men hvis der nu alligevel er noget godt i den? Hvis det virkelig skulde være den nye Tid, som vi maa træde af for? Hvis vi alle sammen ikke er andet end de sidste Riddere fra hin Tid, da Krudtet kom frem? Men saa maa vi være det, jeg i det mindste kan ikke være anderledes ...

For to Hundrede Aar siden vilde Peter med eet Slag gøre det russiske Folk til Europæere, nu i vore Dage vil Lenin med samme Fart gøre det til Amerikanere. Men Naturen gør ikke den Slags Spring med, en Dag vil den give et frygteligt Bagslag, hvis man øver Vold mod den, som man gør det her. Nej, at stabilisere Livet i dets egentlige Kærnepunkt hjælper i Grunden ingen. Ganske vist ved jeg godt, at det alt sammen bare skal være en Overgang ... Men hvorfor først løbe tilbage, naar man vil fremad? Der findes ogsaa andre Veje til at berede Menneskeheden et menneskeværdigt Liv — uden at gøre Menneskene til Slaver, uden at gøre dem til Maskiner.

Og maaske ligger Bolschevismens Gode deri, at den viser Vesteuropa, hvad der snart venter os, naar vi ikke endelig gaar ind paa at opfylde det paa vor Maade, som Bolschevismen vil opfylde paa sin Maade: Retfærdighed, Ærlighed, Frihed ...

Den 16. Juli blev Jekaterinborg overgivet. Det ufattelige er sket: Nordarmeen er uden at gøre Ophold flygtet forbi Ural, har uden Kamp rømmet Hundreder af Naturen opbyggede, uindtagelige Klippebefæstninger.

Efterretningen om denne ubegribelige Hændelse farer med eet Slag gennem vor Hær og faar vore Hjerter til at skælve som for en Bøddeløkse. »Nu er alt det meget Blod i disse Bjærge udgydt forgæves!« mumlede Vereniki og bed sine Vildsvinetænder sammen, saa de knirkede.

Umærkeligt løsner de trætte Tropper sig fra deres blod-

gennemtrukne Klippeborge; deres Kompagnier tæller næppe tredive Mand mere, deres Eskadroner har nu snart kun Officerer tilbage. Medens en lille Bagtrop af Officerspartisaner kun langsomt lader de Røde følge efter, trækker Hæren sig i største Hast tilbage til Sletten. Tscheliabinsk, Grænsen mellem Europa og Asien er vort Samlingspunkt.

I Nat blev jeg vækket af Vereniki. »Staa op, Benjamin! Rid øjeblikkeligt af Sted. Der er kommet Melding om, at alle endnu før Morgengry skal gaa tilbage. Kostja, Brødrene, Petroff, Ilja, Recke, Dodanoff — alle ligger forude som Lyttеposter. Hvis du ikke faar fat paa dem, vil de blive taget til Fange!«

Jeg sprang rask op og kom i Støvlerne. Imidlertid sagde han mig Besked om Linien og beskrev mig de Punkter, hvor Posterne laa. »Det er ganske vist Nat, men du kan nok finde dem, rid bare stadig væk langs med den lille Lund lige til Landsbyen. Som første Mand vil du støde paa Dodanoff ... Ved den levende Gud, jeg kan ikke tage med, Seydlitz heller ikke ... Det hurtige Tilbagetog kræver os her ...«

Da jeg kommer udenfor, har Fleetmann allerede sadlet. Jeg stiger til Hest, Bjørnelab bliver blød og føjelig. »Kom godt hjem igen, Hr. Fændrik!« siger Fleetmann halvhøjt. »Tak!« siger jeg varmt. Og tilføjer: »Tak, Kammerat ...«

Det er stille og stjerneklart, desuden er min Hest en Nattehest. Jeg rider i Skridt, traver lidt, falder atter i Skridt. Undertiden støder jeg paa Kædeposter. »Bare ligeud, Deres Naade! Igennem Skoven, saa til venstre! Det er ikke til at tage fejl af ...«

Jeg tænker paa Kurland, for fire Aar siden. Hvor ganske anderledes er det ikke her... Nej, her hersker der ikke Krig efter det tyvende Aarhundredes Mønster, her er det endnu alt sammen som i gamle Tider! Enhver maa stole paa sig selv, en Trop paa halvtreds Mand er en stor Enhed ... I Grunden Bandekampe, som man, fordi det lyder bedre, kalder »Partisankampe«.

Skoven bliver nu lysere, her skal jeg op til venstre. Holdt, Bjørnelab — ligger der en og snorker der? Hesten reagerer mod Støjen med udspilede Næsebor, følelig spændt i hele sit

Legeme. Kender jeg ikke ham? Jo, jeg kender ham? Hvis det ikke er Petroff ...

Jeg springer af, bøjer mig ned over den sovende. »Halløj, Petroff, Essaul ...«

Han slaar Øjnene op og ræber hen for sig. »Hvad Fanden er der i Vejen?«

»Løb tilbage, Petroff! Vi skal endnu før Morgengry fortsætte Tilbagetoget! — Du godeste Gud,« tilføjer jeg, »sover De her?«

Petroff rejser sig fortumlet. Hans Knebelsbart ser ud som en strittende Rævehale. »Naturligvis, Gudsmenneske . ... Og ka' du se, du holder din Kaje ... forstaar du det ... din Snothas ...? Kaptajnen behøver ikke at vide det, han tager sig det blot saa nær, Staklen ...«

»Ja, men Essaul ...«

Han bliver grædefærdig. »Ja, Benjamin, jeg ved det godt. ... Jeg er en Stymper — hvad skal man sige til det? Men det er ogsaa det samme, alt kan være det samme ... Rusland er dog fortabt ...!«

»I øvrigt skulde jeg træffe Dodanoff her,« afbryder jeg ham. »Hvorfor er De —«

»Vi har byttet,« indskyder Petroff. »Han vilde gerne have min Plads, ved Landsbyen der oppe ... Naa, mig var det lige meget, hvorfor ikke? tænkte jeg ... Rusland er dog fortabt ... Hvad enten jeg saa er dèr, eller han nu er her ...«

Jeg rider videre. Han lugtede af Snaps! tænker jeg forpint. Gennemtrængende lugtede han ...

Efter en halv Verst støder jeg paa Ilja. Han staar bag ved et Træ, men giver ingen Holdtraab. »Det er mig, Ilja!« Han aander hørligt. »Min Gud — er det Dem, Benjamin!« Han griber min Haand, trykker den heftigt. »Maa jeg gaa tilbage?« »Ja, Ilja. — Men hvad er der i Vejen med Dem?« tilføjer jeg.

Han sukker bare. Hans drengeagtige Skikkelse, som altid holder sig daarligt, er paafaldende sammensunket.

»Ak, Benjamin,« siger han saa, »det er frygteligt altid at tænke: Hvis du nu bliver saaret, bliver taget til Fange ... Vor gode Markoff — om Natten ser jeg ham tit ... Nej, det er ikke Krig mere ... Og mange Gange er jeg bange, ved De ... især naar jeg er alene ... en lumpen, dyrisk, jammerlig

Angst føler jeg! Jeg kunde ikke faa et Ord frem, da jeg før saa Dem komme ... Det er jammerligt, Herregud ...«

»Rolig Ilja! Gaa nu hjem! I øvrigt: Hvem staar saa til venstre nu?«

»Kostja,« siger han svagt. »Ved Svinget ...«

Jeg rider videre. Skoven er sort, fuld af hemmeligt Liv. Til højre ligger de aabne Marker, i det fjerne brænder enkelte Baal, dèr bivuakerer Rødgardisterne. Natten er fuld af Dufte, alle Vegne slaar Nattergalene.

Her er Svinget — Kostja er intetsteds at se! Han er vel gaaet videre frem, har naturligvis ikke kunnet holde det ud. Hvad andet er der saa for mig at gøre end ogsaa at ride videre? Hvis jeg ikke finder ham, er han fortabt ... At han da ogsaa altid skal operere paa egen Haand, den kække Malodjetz! I en Grøft, langt fra Linien, finder jeg ham.

»Kostja, De Fandens Fyr! — hvorfor bliver De ikke dèr, hvor De har faaet Ordre til at være?« farer jeg over ham.

Han vandrer muntert tilbage med mig. Hans Øjne, i hvilke der altid staar noget overmodigt paa Spring, ser spottende paa mig. »Blæs dig ikke saadan op, din Hanekylling!« siger han godmodigt. »Hvorfor jeg ikke blev staaende? Fordi det var mig for kedsommeligt, færdig, basta! Jeg vilde fordrive Tiden med at hente mig en Rød, en eller anden dum Bivuakpost — for at faa Natten til at gaa med noget!«

Ved Svinget gør jeg Holdt. »Hvem staar nærmest til venstre for Dem, Kostja?«

»Brødrene, Deres Højvelbaarenhed!« siger han leende.

»Dem begge to?«

»Det var kun den ene, der behøvede det, den anden er gaaet med for Selskabs Skyld ...«

Jeg fandt dem lettest af alle, kunde allerede efter tre Hundrede Meter høre dem diskutere. »*Non, mon cher,*« sagde Urussoff netop, »jeg ynder ikke van Gogh i Massen — hans mosaikagtige Farveføring ...«

Jeg kom bag paa dem, uden at de i deres Iver hørte mig. »Brødre,« siger jeg oprørt, »det gaar dog ikke an! Hvis jeg havde været en Rød, saa vilde I nu begge være færdige ...«

Urussoff tripper fra det ene Ben til det andet. Hans elegante Skikkelse udstrømmer en stærk Duft af fransk Parfume.

»*Oui, oui, c'est incroyable* ...« siger han beskæmmet og ser mod Jorden. »*Oui, oui, ma foi!*« tilføjer Saburoff og sænker Hovedet.

»Hvem staar nærmest her?« spørger jeg.

»Von der Recke!« siger Urussoff og giver mig en kort Beskrivelse af, hvor jeg kan finde ham. Jeg rider videre, de drager hjemad. »Og alligevel,« hører jeg Saburoff blive ved, »naar jeg tænker paa van Goghs »Bro ved Floden« ...«

Efter et kort Ridt finder jeg Recke paa den rette Plads — vaagen, lydhør, anspændt. Han er den eneste, der raaber mig et skarp »Stoi« i Møde.

»Det er bare mig, Recke! I skal tilbage, straks ...«

»Saa ...? Allerede nu igen?« Jeg hører hans Tænder skære mod hinanden.

»Hvor ligger Dodanoff?«

»Ved Indgangen til Landsbyen. Det er ikke til at tage fejl af. Paa Gensyn, Benjamin.«

Ved Indgangen til Landsbyen fandt jeg ingen. Jeg søgte længe forskellige Steder i Nærheden, endelig red jeg hen til det første Hus. Et Vindue var oplyst, jeg spejdede fra Sadlen ind i Stuen. Paa Gulvet laa Dodanoff, halvt afklædt. Ved Siden af ham, næsten uden Tøj paa, en kraftig Bondekone. Hans Karabin stod lænet op i Krogen med Helgenbilledet. Han snorkede højt.

Forholdet til Tschekkerne bliver stadig mere og mere spændt. Man hilser ikke mere paa dem, undertrykker Skældsord, naar man møder dem. Ingen tror mere, at det Tidspunkt er fjernt, hvor det vil komme til blodige Sammenstød med dem. Da Samtalen i Gaar, inden vi gik til Ro, faldt paa dem, havde det nær ført til en Strid mellem os.

Kostja havde faaet fat i en ny Variation af deres Etaperøverier. »Nu forstaar man det efterhaanden!« buldrede han løs. »Men har det maaske ikke altid været deres Façon? Naar man kom fra Fronten, fra Is og Sne og Blod og Sult, selv halvnøgne — saa fik man altid Øje paa, at disse ... disse ... Falder man maaske ikke over dem, efter at de har forladt Fronten, i alle Byer — dovne, søvnige, laskede, saa at de er ved at revne? Javel ... Allerede dengang kunde man ikke spytte

sig frem for dem paa Gaderne, de fleste Fouragemagasiner var beslaglagt af dem ... I Dag staar der paa alle Jærnbanespor Hundreder af deres Plyndringsvaggoner — propfulde af Bytte, af russisk Gods! Og Takken for det? Gaar du gennem deres Rækker, saa ler de ad din Lurvethed ... Og medens vore Soldater kreperer af Sult, saa æder og drikker de, saa de er nær ved at revne! Ikke engang Vagttjenesten i Garnisonerne gider de mere besørge: Nej, det kommer ikke os ved — staa I selv Vagt eller staa et andet Sted! Javel ...«

»Man skulde simpelt hen igen bringe dem der hen, hvor man har hentet dem, i Krigsfangelejrene — job twoi matj!« brummede Petroff, der aldrig kan afslutte en Sætning uden med en Kosaked. Da hans Mund er usynlig, kommer hans Ord rullende ud under Knebelsbarten. »Men ikke som Opsynsfolk som før — men som Beboere af dem!«

Iljas lyse Øjne, der altid strømmer over af hans Følelser, trækker sig sammen. »Nej,« siger han fast, »man maa ogsaa prøve at forstaa deres Standpunkt! Der er Fred nu, og hjemme hos dem venter der dem et nyt Rige, det første sande Fædreland. Hvad skal de dog gøre her mere, hvad angaar i Grunden ogsaa Rusland dem? Man bærer ikke gerne Huden til Marked for en anden ... Indtil Brest-Litowsk-Freden kæmpede de paa vor Front, til Fordel for Ententen og dermed for sig selv ... Dengang blev de holdt oppe af den Tanke over Vladivostok at trænge igennem til Vestfronten for trods alt endnu at kunne besejre det dødeligt hadede Østrig ... Men efter Tysklands Sammenbrud og Østrigs ...? Deres Maal er naaet, det gamle Østrig er brudt sammen, deres nye Fædreland er opstaaet ... Hvad skal de her mere? Hvis de nu er trætte og igen vil hjem, saa er det deres Ret ...«

Petroff spytter. »Naturligvis, det er vores Ode ...« siger han foragteligt.

Men Kostja bruger Mund. »Vil De ikke ogsaa forsvare deres Røverier?« skriger han.

Ilja rejser sig. »Hvordan kan De dog tale saadan?« siger han sagte, næsten bedrøvet. »Jeg forsvarer dem overhovedet ikke, jeg ser kun paa deres Stilling fra det retfærdige Midterstandpunkt ...« Hans Øjne fyldes af Taarer, og han styrter ud.

»Komisk Fyr, den Ode ...« brummer Petroff.

General Sakharow har besluttet sig til at lade de Røde løbe saa langt frem som til Tscheliabinsk.

Vi forstaar ham: Fra Tscheliabinsk løber den sidste Jernbanelinie til Troizk, der er Basis for de Orenborgske Kosakker under Atamanen Dutow. Taber vi Tscheliabinsk, taber vi for bestandig Forbindelsen med ham, og saa maa vi overlade Hæren til sin Skæbne.

Vi har rømmet Tscheliabinsk i Natten fra den 24. til den 25. Juli. En Del af Armeen under General Woizechowski marcherer op i Nord, den anden under Kappell i Syd. Man vil gribe de Røde, saa snart de fra Uralbjergene strømmer ind over Sletten og som Hunnerhorder kaster sig over den værgeløse By, i en Tang og tilintetgøre dem, idet man uventet falder over dem. For højre Fløjs Sikring er der sørget ved Hjælp af III. Uralkorps, desuden anmodede man flere Gange General Dieterichs, Gaydas Efterfølger i Overkommandoen, om ligeledes at marchere op til Værn for den med Resterne af sin Armé.

Jeg sidder paa en Høj ved vor Bagage. I den første Morgenlysning er Slaget begyndt. Woizechowski stormer løs fra Nord, Kappell falder ind fra Syd som en Vindfælde. Han har knap ti Tusind Mand — vil han kunne gennemføre det?

Begyndelsen er vellykket. Hvis bare ikke de nye Tropper, otte Tusind Mand fra Novonikolajewsk, igen løber over eller maaske oven i Købet ... Man har ganske vist stillet dem mellem de mest paalidelige Tropper, men ...

I dette Land gives der ingen Profetier! siger Seydlitz altid.

I Dag er det den 26. Der blev kæmpet lige til i Gaar Aftes, men Kampen var uafgjort. I Dag til Morgen gik de alle paa ny løs paa hverandre. Det ene Bajonetangreb følger paa det andet, man kæmper paa begge Sider med sadistisk Beruselse.

Ved Middagstid fløj en Ordonnans til Sakharow forbi min Post. »Melding fra Kappell! De Røde viger! Deres Train gaar allerede tilbage mod Slatoust! Endnu et Ryk og Tscheliabinsk og flere Sovjetdivisioner vil være omringede!«

Han var næppe nok kommet forbi, før en Officer fra III. Uralkorps kom til fra sin Skyttevold, sin Dækningsdæmning. Han var kridhvid i Ansigtet, blødte af flere Saar og søgte Forbindingspladsen.

»Hvordan staar det til?«

»Det III. Uralkorps maa vige ...«

»Hvorfor, hvorfor?«

»Den XII. Division har henimod Middag paa een Gang mistet alle sine Officerer ...«

»Og Dieterichs' Armé?«

»Er endnu ikke indtruffet ...«

»Ikke indtruffet? Ikke indtruffet ...? Til Trods for at man bad dem, ja, bønfaldt dem?«

Atter falder Tusmørket paa, atter er det Aften. Kappell har for fjerde Gang stormet, nu er ogsaa Kraften ved at gaa af ham. Officersregimenterne er decimerede, Linietropperne gør overalt Mytteri ...

Lige nu red netop den anden Ordonnans forbi min Vogn; han var af Sakharow sendt til Dieterichs' Højstkommanderende.

»Kommer De fra Staben?« raaber jeg over til ham.

Han gør Holdt — svedbedækket, halvt forvildet, syg. »Ja ...« siger han hæst.

»Og hvad melder De?«

»Resterne af Dieterichsarmeen er overhovedet ikke afmarcheret ...«

»Ikke afmarcheret?«

»Ikke afmarcheret. Uralkorpset har ved egen Kraft holdt vort Forsvar gaaende og er ... og er i dette Øjeblik ikke mere. ... Hvis vi ikke øjeblikkeligt bryder af, vil de Røde afskære os den sidste Tilbagetogslinie ...«

Tre Minutter senere kommer fra alle Sider Ordonnanser jagende med Hovederne paa Hesteørerne, uophørligt skrigende det samme:

»Tilbage — tilbage!«

Tilbage til Kurgan bag Tobolfloden.

Vi marcherer videre, fra Morgen til Aften. Den uendelige vestsibiriske Slette har taget os op. Fra Tscheliabinsk drager vi gennem Asien. Europa ligger bag os.

Urussoffs Hest har faaet et Halsskud, han selv en Kugle gennem Haanden. »Tror De, at jeg igen kan komme til at spille Cello?« spørger han dagligt med sammenkneben Mund og svinger tvivlende den hvide Klump gennem Luften. »Jeg spiller det lidenskabeligt — *de tout mon cæur*, maa De vide!«

Jeg har overladt ham Bjørnelab, indtil hans Hoppe har forvundet Blodtabet.

Efter den Tid gaar jeg til Fods sammen med Fangerne. Jeg føler, at det gør dem godt, ligesom letter dem Marchen, naar de ser mig hos sig. Ofte stiger Seydlitz af, naar han faar Øje paa os sammen, og gaar en lille Tid sammen med os i Geled. Men han siger sjældent et Ord, gaar tavs og med et Udtryk i Øjnene, der ikke er til at beskrive. Han kommer bare for at høre tyske Stemmer, tyske Ord, tror jeg ...

Lille Fleetmann bliver tyndere og tyndere. Hans sirlige, glathudede Ansigt, som altid smilte, naar man talte med ham, bliver efterhaanden graat. »Faar det ikke snart en Ende, Hr. Fændrik?« spørger han tit.

Da der var gaaet seks Marchdage i Træk uden større Hvilepauser, blev han indtrængende, krævede ligesom Hjælp paa en udæskende Maade. »Men,« spurgte han ophidset, »skal det da vare ved til Verdens Ende? Aften og Morgen, bestandigt ser man den samme Slette i Horisonten — det ser ud, som om man overhovedet ikke kommer fremad ...«

»Det er Asien!« siger Kyrasseren. »Man kan marchere der i Aarevis — som i Dag, i Gaar, i Forgaars ...«

»Ja, men ...« indskyder den lille, stadig mere og mere ophidset.

»Det nytter ikke, siger jeg dig!« brummer Berlineren. »Saadan gaar det ustandseligt, lige til...«

»Nej, engang maa der komme en Ende paa det!« siger Fleetmann heftigt. »Sig os, Hr. Fændrik — naar er Rusland forbi?«

Jeg undgaar hans Blik. »I Kina, Fleetmann,« siger jeg.

»Tro det ikke, Menneske!« raaber Berlineren. »Lad dig ikke binde noget paa Ærmet!«

»Det er mit ramme Alvor!« siger jeg med Eftertryk.

»Gæssene gaar, Engen bliver,« siger Kyrasseren.

Fleetmann bliver staaende. »Virkelig?« spørger han svagt.

»Saa maa vi maaske marchere ... lige til Kina? Og hele Vejen til Fods ... næsten uden Mad ...?«

»Det overlever vi ikke!« siger Kyrasseren.

»Ja — vi maa hellere straks skyde os ...« mumler Berlineren.

Solen gløder, vi vandrer videre, ingen taler mere. Støvet tærer, Fødderne brænder. Er Asien endeløs?

Jeg tror, at vi er den eneste Formation, der ikke har overskredet sit foreskrevne og tilladte Antal af Bagagevogne. Vereniki taaler ikke, at vi fører saa meget som et eneste Køretøj mere med. Han bliver forbitret, hver Gang han ser andre Formationer.

Og han har Ret, den gamle Fører. Tusinder af Familier drager allerede nu af Sted ved Siden af Hæren i smaa Vogne, og hæmmer en hvilken som helst Bevægelse ved at indsnævre og omklamre den og vil i de nærmeste Byer vokse til det uhyrlige. Man kan ikke vise dem tilbage, hvorledes skulde man det ...? Saaledes kommer der hver Dag nye Køretøjer til, overlæsset med Sengetøj, Pander, Gryder, Møbler. »Fædre og Brødre staar ved Tropperne — hvad skal vi gøre alene i de røde Byer? Vi drager med ...«

Om kort Tid vil der ved Siden af vor Hær vælte sig en anden af Kvinder og Børn frem over Steppen og gøre enhver skjult Manøvre umulig, forhindre en hvilken som helst Opmarch, fortære de trætte Soldaters sidste Proviant som en Græshoppesværm. Alligevel vilde det alt sammen endnu være til at bære, da det er uafvendeligt. Men kun det, at ogsaa Militærbagagen vokser til en Lavine og unddrager Frontkolonnerne hele Regimenter af de bedst udhvilede Folk og Eskadronerne de bedste Kavaleriheste eller Kanonforspand — det piner os alle.

Hvordan kan vel et Regiment være slagberedt, naar det skal føre to Tusind Vogne med?

I Gaar havde jeg en Disput med Vereniki.

»Vore Folk blev for lidt eksercerede, derfra stammer hele Ulykken!« sagde han.

Jeg gjorde Indvendinger. »Jeg tror, at de havde haft bedre af mere Ro,« svarede jeg.

Han smilede bare. »Aa, Benjamin, din Kylling ...« sagde han saa, »du er endnu for ung til at vide Besked med den Slags Ting. Hvorfor var jeres Hær den bedste i Verden? Fordi den havde den minutiøseste Eksercits! En Hær maa være en stor Maskine, der fungerer uden Gnidningsmodstand, og hvor de menneskelige Svagheder bliver overvundet ved Eksercitsens Træning. Tænk paa jeres Fridericus ... Ogsaa dèr formaaede en Kommando at faa Folkene til at glemme al Dødsfrygt! Men denne Kommando bliver i saadanne Øjeblikke kun adlydt, naar den i Forvejen er blevet adlydt ti Tusind Gange uden Betænkning ved Eksercitsen. Og Formationernes Bevægelser bliver under svær Ild kun punktligt udført, naar de i Forvejen er blevet ti Tusind Gange nøjagtigt udført paa Eksercerpladsen. Vanen er det stærkeste Hjælpemiddel, den er den Vej, der ved Siden af Troppernes Aand er den eneste, der kan føre ud over Dødsangsten ... Og naar Soldaten kan løbe omkring bag ved Fronten i en beskidt Vaabenfrakke, saa vil han foran Fronten have et rustent Geværlukke. Naar han paa Marcherne tør tabe sine Epauletter, vil han i Kamplinien tabe sine Patroner. Og naar han under rolige Forhold ikke behøver at gøre stram Honnør, saa vil han i Kampen enten ikke stramt adlyde sine Befalinger — eller ogsaa mod Befalingen slæbe tusind Ting med sig som hos os! Og fordi vi i rolige Tider ikke kunde udrette nogen af de Ting paa Grund af manglende Tid og Officerernes Uforstand, saa kunde vi heller ikke ved Fronten arbejde, saa det klappede! Men den, der anser det for unyttigt Plageri i Fredstider at opretholde denne Nøjagtighed, der naturligvis ved Fronten gaar noget tabt, beviser dermed bare, at han endnu ikke har fattet, hvad det vil sige at være Soldat, og at den egentlige Betydning af det militære aldrig vil gaa op for ham ...«

I Dag fandt vi, opslaaet af usynlige Hænder, en Plakat paa Gaden, paa hvilken John Bull, Onkel Sam og Frankrigs Marianne sidder bag en Dækning og pudser tre bidske Hunde, som de omhyggeligt holder i Snor, paa de Røde. De tre Hunde bar Epauletter og Officershuer, men over deres Kroppe hang brede Skærf, hvorpaa der stod: Koltschak, Denikin og Judenitsch.

Den næste Dag, da vi under en Rast foran en Landsby sad ved Hestene, blev vi indhentet af en fransk Bataillon. De var pragtfuldt ekviperede, havde gult Lædertøj, blinkende Vaaben, runde Ansigter. Hvilken Kontrast til vore Tiggerkolonner ...

»Det er den Bataillon, der i Slaget ved Tscheliabinsk stod med Gevær ved Fod!« mumler Seydlitz. »Og dèr roligt saa til, medens vi forblødte. Ikke et Skud løsnede de ...«

»Som Batteriet i Ufa,« sagde en haardt.

Fleetmann rejser sig, gaar ud paa Gaden og lader sit Vand. »De har det godt,« siger han træt. Hvilken en Længsel laa der ikke i hans Ord ...

Berlineren skærer en Grimasse. »De har ogsaa sejret!« brummer han. »For dem ligger Livet nu lyst ... De kan le ...«

»Min Gud,« mumler en tredie, »naar man tænker paa, at vi fire Aar igennem sejrede ... og alligevel til Slut ...«

»En Fejltagelse, sagde Hanen og steg ned af Anden ...« ytrede Kyrasseren tørt.

»Ja, hvis vi havde sejret, saa sad vi ikke mere her, saa meget ved jeg da!« raaber en Schwarzer, der ser ud som en Sælhund, glat og spids. »Men nu ...? Hvad ser vi nu? En Kriger duer bare, naar han vender sejrrig hjem ... Man maa slikke deres Hænder, for at de overhovedet la'r én leve ...«

»Ja, hvis vi havde sejret ...« gentager Fleetmann, vender tilbage til os og sætter sig igen.

Jeg ser fra Siden hen paa Seydlitz. Hans Ansigt er forstenet, hans Blik ligesom boret ind etsteds i det fjerne. Som om Maalet var dèr, kun dèr i Vesten ...

En fransk Clairon svinger dansende op. De sidste Geledder drejer om Gadehjørnet, friske, velplejede, udhvilede. I dette Øjeblik opstaar der en Larm i et nærliggende Hus, i det selv samme Værelse, hvor vore Officerer søgte Ly for Heden.

Straks efter viser Petroff sig paa Dørtærskelen — med aabentstaaende Vaabenfrakke og forpjusket Haar. Han løber forbi os, stiller sig paa Gaden og ser efter de bortdragende Franskmænd. »Sjakrere!« brøler han af sine Lungers fulde Kraft. »Kræmmersjæle! Forrædere mod Menneskeheden!« Han spytter langt væk, gør sjofle Gebærder, bærer sig ad som en gal.

»Gaa hen til ham!« siger Seydlitz hurtigt. »Du kan bedst ordne ham!«

Jeg løber efter ham. »Hvad er der dog i Vejen, Essaul?« siger jeg hurtigt. »De bliver spærret inde! Hvis en af Officererne klager —«

Han ser paa mig med blodskudte Øjne. De røde Børster i hans Knebelsbart dirrer som i Feber. »Skal de ha' Lov til den Slags, disse Forbundsfæller, disse Russerforrædere ... Alt er dog spoleret! Alt er jo dog ligegyldigt ... Jeg havde blot Lyst til engang at sige dem det ...« Han skærer Tænder, stamper med Fødderne. »Ja, det vil jeg! Melde mig, simpelt hen melde mig hos en af disse Interventionsofficerer, om muligt hos en General, om muligt hos Janin selv ... Hvad ønsker De? vil han spørge. Aa, ingenting, vil jeg svare, bare sige Dem dette: Ved I, hvad I er? Forrædere er I ... Har vi maaske ikke kæmpet for jer paa den tyske Front? Hvad vilde der være blevet af jer, hvis vi ikke havde været og bundet et Dusin tyske Armékorps? I det første det bedste Musehul vilde man have jaget jer alle sammen ... Og nu? Nu lader I os krepere, ser smilende til, medens vort Borgerskab gaar til Grunde! I Hanrejer, I Helvedesyngel, I Snothase ... I rører ikke en Finger, men I kunde faa det alt sammen til at se anderledes ud ...«

Jeg tager hans Hænder, der skælver heftigt. »De mener Regeringerne, Petroff! Men de er langt borte ... Her er kun Mennesker — som De og jeg ... Nej, tænk paa Kaptajn Lefèvre! Var han ikke et prægtigt Menneske? Skammede han sig ikke selv over det, gik han ikke til Slut bort i Lede? Ak, hvad kan disse ... De er smaa, som vi selv ...«

»Jajaja! Men derfor gaar vi alligevel i Hundene, alle tilsammen ...« Han slaar Hænderne mod Panden, saa at det drøner. »Hvad skal man stille op?« brøler han højt. »Intetsteds en Udvej ... intetsteds en Mulighed ... en Forstaaelse ...« Han knapper Vaabenfrakken til, gør omkring. »Jeg gaar,« siger han hæst. »Jeg vil drikke, til jeg bliver bevidstløs. Før i Morgen kommer jeg ikke igen. Sig det til Vereniki, Benjamin ...«

Hyppigere og hyppigere møder vi sultende Børn. De ligner store Tudser med tynde, skeletagtige smaa Ben, som den slubrende Hud hænger i Folder om. Deres Maver er uforholdsmæs-

sigt opsvulmede, samtidigt med at deres Bagdele er fuldstændigt indskrumpede og rynkede i Stedet for at have en Runding. De fleste holder Hænderne presset ind mod Maven, deres Ansigter har samme Udtryk som visne Oldinges, deres Øjne ser saa rystende paa de forbidragende, at man maa lægge Baand paa sig selv for ikke at skrige højt. Man siger, at der efter Borgerkrigens Udbrud allerede er sultet flere Hundrede Tusinde ihjel.

For kort Tid siden fejrede en Ven af Kostja fra et af Kappells Regimenter sin Navnedag. Han indbød os alle til et Glas Snaps, næsten hele Afdelingen gik med. Vi sad i et Bondehus, en femten—tyve Officerer, mange med blodgennemtrukne Forbindinger.

Der blev talt om Resultaterne af den almindelige Mobilisering. »Nej,« sagde en Oberst, en lille energisk Mand, der var saa udtørret, at han lignede en Mumie, »den bringer ikke paa langt nær, hvad man ventede sig af den! Halvdelen kniber ud — kan knibe ud fra den — altsaa! Det værste er imidlertid, at mange Officerer giver Eksemplet! Mange befindes kun tjenlige til Etapen, skønt de er i den bedste Sundhedstilstand, og dette opnaas ved Hjælp af smudsige Forretninger med Sessionsmyndighederne. Naa, Sakharow vil faa Orden i Sagerne, haaber jeg... Han har allerede begyndt med Menschevikerne, renset alle højere Embedsstillinger for dem!«

Jeg søger uvilkaarligt Ilja. Hans pigeagtige Ansigt, i hvilket der altid slumrer en Ekstase, er paafaldende blegt.

En Løjtnant med Mælkebrødsansigt, en blødagtig, barnligt udseende Fyr, faar ved denne Bemærkning Vand paa sin Mølle. »Ja, deres Time er snart slaaet!« raaber han. »Men forhaabentlig vil man saa ogsaa endelig kaste den berømte »Konstitutions« Kappe! Man har længe nok maattet slæbe rundt med den, det bliver efterhaanden paa Tide —«

Her blander Kostjas Ven, den unge Officer, der har indbudt os, sig i Samtalen. »Boschemoi!« raaber han leende, »det generer mig ikke, saa længe det bare er et Løfte til dumme Bønder! Naar vor Koltschak først har sejret, skal han nok smukt fortælle dem, hvad vi mener med denne gudsforgaaende Konstitution —«

Ved disse Ord kan Ilja ikke mere styre sig. Han springer op, rystende over hele Kroppen, kridhvid i Ansigtet.

Men inden han kan faa et Ord frem, lægger en lab-agtig Haand sig paa hans Skuldre og trykker ham ned i Stolen igen.

»Stille, stille,« siger Vereniki med sin dybe Orgelbas. »Jeg vil tale ...«

Hans massive Krop bøjer sig fremover i en stum Trussel, hans Dyreblikke suger sig fast ved de to Officerers Ansigter. »Saa ...?« siger han langsomt. »Saa ...? Sig mig engang, er I forrykte? Eller er I endnu Pattebørn? Tænk for min Skyld, hvad I vil, hvis ikke jeres Barnehjerner kan andet, men hold i det mindste Mund! Og besudl ikke Koltschak!«

Han aander, saa hans Aandedrag rasler, alle ser forskrækkede, at han kun med Nød og næppe kan beherske sig. »Herre Gud, har I endnu stadig væk ikke begrebet, at I med jeres Ord begaar det skadeligste, man i disse Dage bare kan begaa? Koltschak ... Hvordan skal Folket kunne tro paa ham, naar det hører jer tale saadanne Ord? Skal I da absolut rive alt det ned, som han har bygget op? Er jeres Uforstand saa stor, at I ikke kan tænke videre, end jeres Øjne kan se? Aa, spørg blot ikke om, hvorfor vi har Folk, der gør Mytteri paa alle Kanter, Opstand paa Opstand, Had og Gift, Vaklen blandt de Allierede og intetsteds en ærlig Tillid!« Han løfter den knyttede Næve, slaar i Bordet og udbryder ubændigt: »I alene er Skyld deri, I og jeres barnlige Sludder! Jeg er saa sandelig ikke Menschevik, jeg er bare Soldat, ikke andet, jeg hader Politikerne og elsker Koltschak og stoler paa ham — men det siger jeg jer: Hvis vi bryder sammen, og ingen hjælper os, men alle forlader os — saa er kun I ... kun I ...«

Hans Fingre farer op til Uniformskraven, hans Stemme slaar skingrende over. Han træder tilbage fra Bordet, hilser alle militærisk, vinker os bydende til sig. Og gaar med Skridt, som ikke mere har noget af hans gamle, kraftige Spændkraft over sig, ud gennem to Rækker blegnende, tavse Mænd.

Alle følger ham, kun ikke Kostja.

Vi har overskredet Tobol, den første af de tre mægtige Floder Tobol, Ischim, Irtisch, der gennemskærer Sibirien i næsten

samme Afstand fra hverandre. Det er lige til Omsk de eneste af Naturen skabte Skranker, ved Hjælp af hvilke den røde Hærs omfattende Forfølgelse endnu kan opholdes.

Efter at vi er sat over dette Vandløb og har ladet denne naturlige Hindring bag os, gaar det roligere til. Ak, det var paa høje Tid! Vor Armé er næppe nok en militær Trop mere, den er tappet for Blod og er udpint til sidste Draabe. Den ligner snarest en Tiggerhær, som man har opsamlet foran Moskvas Kirkedøre og udstyret med rustne Geværer. Næsten ingen har hele Støvler mere, mange bærer Skafter uden Saaler. Mange har efter gammel Skik og Brug omviklet deres Fødder med Klude og snøret brogede Baand over dem. Andre bærer endnu fra sidste Vinter forrevne Katinkis, der varmer djævelsk. Næsten alle Bukser er flossede i Kanten, og deres Huller røber tydeligt, at ingen mere har Undertøj. Man ser næsten ikke flere Soldaterfrakker eller Feltrubaschkaer, største Parten bærer for længst graa Bondekofter.

Officererne kan man nu kun kende paa deres Ansigter, men ofte ikke engang paa dem, thi ogsaa de er stubbede og er i lange Tider ikke blevet barberede. Selv paa Oppakningen kan man ikke skelne dem fra de menige Soldater; ligesom disse bærer de paa Ryggen smaa Tschainiks, Tin-Tekedler, der hænger og rasler, medens Bylter med gammelt Brød hænger paa deres Hofter og tre—fire Patronbælter er anbragt tværs over deres Bryst. Næppe een har endnu Epauletter — bærer han nogen, er de knækkede og frynsede og ædt i Guldet som af Rust. Ingen gaar mere opret, selv om han er nok saa ung og kæmpemæssig Man ser kun krumme Rygge, slappe Skuldre, sænkede Hoveder, sakkede Knæ. Ingen Haand hviler mere paa et Sabelhæfte — alle bærer for længst Geværer, det sidste Vaaben, fra den ældste Oberst til den yngste Fændrik.

Da der for nylig fandt en Besigtigelse Sted for at konstatere, hvad Armeen haardest trængte til, sagde General Sakharow sarkastisk: »Skriv ikke op, hvad vore Tropper mangler — det vilde tage Uger! Skriv op, hvad de har — det kan lade sig gøre paa et Øjeblik . . .« Ved sidste Besøg af Alruslands Øverste Regent, den hvide Czar Koltschak, opstillede man ham en Ærespost, der var barfodet.

I Kurgan, den store By ved Tobol, holdt Luka efter en lang Pause igen en af sine Aftner. Han afholdt den i en stor Sal, og det saa næsten ud til, at Menneskene efter Sammenbruddet snarere end før var beredt til at lytte til ham. Der var meget stille under hans Tale; man havde mange Gange Følelsen af, at Borgerskabet dog efterhaanden havde Opfattelsen af, at det maaske var paa det sidste.

»Farlil« talte med en hæs Stemme, ofte afbrudt af Hoste. Hans Martyrhoved bliver bestandigt mere asketisk, hans syge Blik bestandigt mere lysende til Gengæld. »Stod vi ikke, mine Brødre,« begyndte han, »netop paa det første Trin til en ny Epoke, en Epoke til at lyksaliggøre vore Sjæle? Forekom det os ikke, som om endelig Videnskab og Religion vilde forme sig til en ny Kultur? Nu skulde vi gaa tilbage? Sig mig, er det til at udholde, naar en tørstende fører Bægeret til de tørre Læber — og man i sidste Øjeblik slaar ham dette Bæger, af hvilket allerede det nye Liv opstiger køligt, bort fra Munden? For os er Idealismen denne Drik! Og derfor vil vi kæmpe for dette kølige Vand, som man kæmper for selve Livet. Man vil indespærre os i beklumrede Haller, gøre os til Maskiner, som skal passes med Snildhed ... Men vi kan ikke gaa denne Vej, vi Russere vel nok mindst af alle! Thi hvis et Folk her paa Jorden ikke kan leve uden Drømme, uden Haab, uden Længsler, saa er vi dette Folk ... Men alt det, mine Brødre,« sagde han videre, »er forbudt dèr. Man vil som Dyr spænde os for Plovene, og Skridt for Skridt og stumme og tankeløse skal vi trække Fure paa Fure gennem Jorden, indtil dens Ansigt er blevet til et Fjæs, i hvilket vi ikke mere kan erkende Naturen. Med bitter Møje er vi kommet i Vejret, nu skal vi atter begive os ned i Dybet? Endelig efter mange Hundrede Tusind Aar er vi naaet til denne Plads, og nu — nu skal vi atter stige ned? Ikke Maskinen i sig selv, men Befrielsen fra det lammende Arbejde ved Maskinens Hjælp er Teknikkens Maal! Tid skal Maskinen vinde til os, og den skal være vor Slave — som Bolscheviker er vi dens Slave! Tid, Friskhed og Sundhed skal den bringe, være Middel til det sande Liv! Ja, Maskinen kan endnu redde os, men kun derved, at vi vedbliver at være dens Herre og Mester ...«

Paa dette Sted blev jeg kaldt bort. En Kosak fra Vereniki meldte mig, at jeg øjeblikkeligt skulde gøre Bagagen marchberedt.

Nu ligger ogsaa Kurgan bag os. Vi rykker langsomt ind i Omraadet mellem Tobol og Ischim, paa hvis uhyre, udstrakte Slette der dyrkes en Mængde Korn. Paa den første Marchdag fangede Kostja og Recke en rød Officer, der med uhørt Dristighed havde foretaget Rekognosceringer bag ved vore Linier. »Han satte sig til Modværge, lige til jeg slog ham oven i Hovedet,« berettede Kostja. »Men hvis der ikke var kommet noget i Vejen, da hans Nagan skulde lades, vilde vi begge være marcheret lige ind i det hinsidige! Javel . . .«

Da Vereniki forhører ham, lyder hans daarlige Russisk ganske paafaldende. Han har denne forræderiske Accent, som næsten alle Tyskere har.

»Er De Tysker?« spørger Seydlitz.

»Ja, forhenværende Krigsfange.«

»Officer?«

»Nej . . .«

Da man tager ham yderligere i Forhør, nægter han at udtale sig om noget som helst. »Lad os prygle ham, til han taler!« raaber Petroff sagligt. »Eller lad os grave ham ned i en Myretue!« tilføjer Dodanoff. Vereniki vinker af. »Betænkningstid til i Aften . . .« siger han bare.

Noget senere tager han mig til Side. »Gaa du over til ham, Benjamin! Forsøg at faa noget ud af ham, der kan være af Betydning! Men skynd dig — Klokken seks bliver han hængt . . .«

Man fører ham ind i en Stald, jeg gaar kort efter derind. Han sidder paa en Kasse med Hovedet støttet i Hænderne. Da jeg træder ind, kaster han det tilbage. Jeg ser til min Overraskelse, at han har et Raceansigt, et af de smalle Ansigter, der er typisk for prøjsiske Officerer. Og et Par Øjne, der ser ud, som om de var dækket af Is.

Jeg rækker ham Cigaretter, læner mig op ad Væggen. »Jeg er selv Tysker,« begynder jeg. »Tidligere Krigsfange. Vil De ikke i det mindste sige mig, hvad De uden at skade Deres Ære kan sige?«

Han ser forundret paa mig. »Jovist,« siger han saa.

»I hvilken Lejr har De været?«

»I Transbaikalien.«

»Officer?«

»Nej,« siger han sagte.

»Maa jeg faa Deres Navn at vide?«

Han ryster paa Hovedet. »Jeg beder om at blive fritaget for dette Svar.«

»Godt,« siger jeg hurtigt, »jeg vil bare sige Dem... Jeg er i øvrigt i dette Øjeblik ikke russisk Officer,« tilføjer jeg. »Jeg vilde gerne tale med Dem som Tysker, forstaar De, som Kammerat...«

»De tillader mig, at jeg betvivler det,« siger han roligt.

Jeg trækker paa Skuldrene. »Jeg kan ikke tvinge Dem til at tro paa, hvad jeg siger. Men det gør mig ondt... Naar man har den bedste Vilje... Og jeg forsikrer...«

»De maa forstaa, at jeg i min Situation hverken kan eller tør andet!« siger han høfligt.

Jeg synker noget, gør mig forgæves Anstrengelser. »Jeg beundrer Deres Holdning,« buser det ud af mig.

Han gør den Hovedbevægelse, som man afværger Komplimenter med. Hans Ansigt viser et Anstrøg af smilende Spot. »Tør jeg endnu en Gang bede Dem...? siger han beskedent.

Jeg bliver rød. Ikke nogen som helst Kunstkneb! tænker jeg beskæmmet. »Vil De maaske fortælle mig, hvad der bevægede Dem til at indtræde i den røde Hær?« spørger jeg og slaar om. »Det er mig bare uklart af den Grund, at jeg anslaar Dem til Officer. Og jeg vilde gerne have at vide, hvad der i den Grad har rystet Deres traditionelle Verdensanskuelse, at De er gaaet over til Deres værste Fjende...?«

Han løfter Haanden, og slaar den gennem Luften med en uinteresseret Mine... »Undskyld,« afbryder han mig, »det har jeg saamænd aldrig tænkt over. Det Spørgsmaal eksisterede ikke for mig i denne Sag. I den Slags Ting er jeg ganske den samme som tidligere. Det var ganske andre Grunde, der bevægede mig til at indtræde i den røde Armé...« Han tier en Tid lang, bider Læberne sammen. »Kender De Kalmykoff?« spørger han saa.

»Atamanen over de Ussuriske Kosakker? Jovist.«

»Naa, hør saa... Da han i sin Tid rejste sig mod de Røde, indtog han ogsaa vor Lejr. Kort i Forvejen havde vi paa de Rødes Spørgsmaal, om en af Kommandanterne havde stukket noget til Side, angivet et Par Czarofficerer. De blev spærret inde, bare spærret inde, skønt de havde tre Tusind af vore Kammerater paa Samvittigheden. Næppe havde Kalmykoff holdt sit Indtog, før man hentede de ældste fra alle Afdelinger — Tyskere, Østrigere, Tyrkere, Ungarer — ud af Lejren og kastede dem i Fængsel...«

»Skal det være en Cigaret til?«

Han tog den og indsugede Røgen i dybe Drag. »Og en Aften,« vedbliver han, »da Kalmykoff-Officererne i Sobranjen fejrede en eller anden Sejr, kom de paa den Tanke at besøge os. De lod os føre ud i fyrretyve Graders Kulde, rev Vaabenfrakkerne af os, lod os med Haanden til Huen — Haanden til Huen, Mand! — marchere forbi deres Række... slog os med Nagaikaerne i Ansigtet, over Kroppen... I en hel Time fordrev de Tiden med det... atter og atter maatte vi marchere forbi dem, op og ned... de lo og sang... vi maatte løbe, til vi blev liggende... halvnøgne og blodige... i fyrretyve Graders...«

Han presser Haanden mod sin saarede Pande, stønner som i Smerte.

»Nu, ved De det hele, ikke sandt? Nu behøver jeg ikke at sige Dem mere? Ja, derfor gik jeg over... Kun af den Grund. ... Jeg vilde hævne det, denne Nat, forstaar De? Mine Kammerater og mig selv og vor Vaabenfrakke? Vilde lade saa mange, som jeg bare kunde det, af dette hvide Pak bøde derfor... Parti, Politik, Verdensanskuelse — det gjaldt alt sammen ikke for mig... Jeg er i dette Land blevet til et Dyr... Et Dyr har ingen Verdensanskuelse — et Dyr slaar kun igen, naar man piner det! Den Gang kunde jeg ikke værge mig, nu har jeg indhentet det forsømte... Og over for enhver — forstaar De det, Mand! — over for enhver har jeg ført Haanden til Huen... ligesom den Gang...«

Jeg læner mig ikke mere mod Væggen, jeg skubber mig viljesløst hen imod ham. »Og jeg kan intet gøre for Dem?« støder jeg frem. »Kan ikke hjælpe Dem det ringeste...?«

Han rejser sig. »Lad det bare være godt!« siger han rolig.

»Hvad er der endnu tilbage for mig? Jeg vidste jo, at det engang vilde blive Enden — jeg er forberedt derpaa! Og det er godt saaledes, jeg har næsten længtes efter det, forstaar De? Og for at ogsaa det sidste kan blive Dem klart: Det var Officerer alle sammen! Og ogsaa jeg er Officer. Er saa meget Officer, prøjsisk Officer, at jeg aldrig mere kan blive lykkelig — efter de Timer, efter den Hilsen! Har vi Lov til at leve, naar man har slaaet os? Nej, det har vi ikke... Jeg havde bare givet mig selv Orlov — nu maa jeg rykke ind igen. Hvad skal jeg ogsaa gøre? Vort Æresbegreb har Krigen taget som saa meget andet. Ingen forstaar det mere, ingen vilde forstaa mig mere. Og saa: Tyskland besejret? — Nej, det er bedre... Jeg gaar gerne, tro De mig... Den, der i fire Aar har været Fange i dette Land, er desuden ikke skikket for Livet —«

Jeg gaar hen til ham, vil gribe hans Hænder. I dette Øjeblik bliver Døren slaaet op, Petroff og Dodanoff med to Kosakker træder ind over Dørtærsklen. Dodanoff har en Strikke i Haanden og slaar den med et Smæld mod Knæene. »Vælg Dem nu en Bjælke ud, min bedste!« raaber Petroff leende. »Os kan det være det samme, naar den bare holder...«

»Nej, vent lidt! Jeg maa først tale med Vereniki...« raaber jeg heftigt og løber over i Kvarteret. Mit Hjerte banker, saa det gør ondt, Blodet hamrer i mine Tindinger. Jeg er fortvivlet. »Kaptajn? Lad ham ikke hænge, beder jeg Dem ... Skyde... skyde!« siger jeg forpustet.

»Men hvorfor dog det, Benjamin?« siger han godmodigt.

»Han er Officer — tysk Officer! Aa, jeg skal fortælle Dem det senere — siden! Sig bare ja... bare ja...«

»Godt, min Dreng!« siger han sagte og stryger mig over Haaret og sender Seydlitz af Sted med Eksekutionskosakkerne.

Jeg vil paa ny bede: Nej, ikke Seydlitz! vil jeg raabe, bare ikke ham... Men jeg tier. Jo, netop ham! tænker jeg pludselig. Thi ingen vilde udføre det saa korrekt, saa soldatermæssigt som han.

Om Aftenen fortalte Seydlitz mig, at Fangen var død med Haanden til Huen. Med et sælsomt roligt, næsten tilfreds Ansigtsudtryk.

Vi er rykket langt bag ved Tobol for der i Ro at udfylde Rækkerne og forberede os til et Modstød. Hele Resten af Hæren blev uniformeret, stillet under Overbefaling af General Dieterichs og inddelt i tre nye Armeer. Til Fører for den første er udnævnt General Pepeljaew, til Fører for den anden General Loschwitzki, til Fører for den tredie General Sakharow. Kosakatamanen Ivanoff-Rinow er ankommet fra Omsk for at opstille et nyt Kosakkorps. Man arbejder paa fuld Kraft for atter at gøre de demoraliserede Masser slagfærdige. Officererne venter i Begyndelsen af September at faa Befaling til at genoptage Offensiven. Bag os ligger den sidste store By inden Omsk: Petropawlowsk.

Vereniki har givet Ilja og mig en tre Dages Orlov. »Tag engang ind til Byen og kom lidt til Kræfter!« sagde han. »I trænger begge til engang at se noget andet...«

Vi gør os pæne, trækker vore lette Støvler paa og lader os give et klækkeligt Forskud. Iljuschas spinkle Nakke, der næsten altid er bøjet, som om han søgte noget paa Jorden, retter sig pludselig. »Herregud,« siger han, »vi vil gaa i et Tehus, maaske endda til en Koncert — er det til at tro paa?«

Pjotr kører os paa Stationen. Toget er overfyldt; vi staar længe i Gangen. I Kupeerne sidder lapsede »Etapelus«, der tilsyneladende endnu ikke har opfattet, hvad det hele drejer sig om. Deres Uniformer viser det sidste »Skrig«, deres Lakstøvler skinner udadleligt, deres Kinder er mageløst velbarberede, pudrede med duftende Mel. Vi Frontsvin forekommer os selv som Jordarbejdere og vækker heller ikke Opmærksomhed hos nogen.

Efter lang Søgen finder vi endelig en Kupé, hvor der er fuldstændigt stille. Bitter over Etapebetjentens Behandling river jeg Døren op til denne Kupé uden at spørge mig for. Kupeen er tom, kun ved Vinduet sidder der en Ritmester; paa det polstrede Sæde lige overfor ligger der en under en Uniformskappe.

Vi hilser stramt. Et skarpt Blik tager Maal af os nede fra og helt op. »Nej, I er ingen Etapesvin — kom bare og sæt jer ned, Brødre!« siger en mørk, blød Stemme. »Alle andre har jeg smidt ud, maa I vide — med denne Pisk!« Vi sætter

os forlegent, ser stumt frem for os. Ritmesteren, en stor, mørk Mand med et Par Øjne, der brænder af Sygdom eller af Feber, fæster et sugende Blik paa Kappen, hvis Linier aftegner sig mærkeligt sarte og fine.

Da det bliver Nat, og Maanen skinner ind ad Vinduet, rejser Officeren sig pludselig op. »Gør nu store Øjne, Brødre! I skal faa noget at se — I har fortjent det . . .« Han bøjer sig frem, trækker ømt Kappen til Side: Paa Bænken ligger i fuldkommen Nøgenhed en ung Kvinde, en Skikkelse af en saadan Skønhed og Regelmæssighed, som jeg hidtil kun har set det paa Billeder.

»Se nu paa hende, Brødre!« mumler Officeren. »Saa at I kan øse nye Kræfter . . . For at I kan vide, hvad det er, vi kæmper for . . . Thi det er dog ogsaa derfor, at vi kæmper, ikke sandt? For Skønheden, for Kærligheden . . . Det er der bare ingen, der taler om . . .«

Vi sidder som stivnede. Men det vækker ingen Sanselighed til Live i os. Hendes Skikkelse virker ikke anderledes paa os end en Marmorskikkelse. Endelig trækker Officeren atter Kappen for, kaster sig stum tilbage i Sædet, stirrer ubevægelig ud i Natten.

Toget rasler. Maanelyset glimter paa en Kappe, under hvilken et alfeagtigt fint Legeme aftegner sig. Har det alt sammen blot været et Spind af vore ophidsede Hjerner? Maaske er denne Pige død? Bringer han blot et Lig hjem?

Jeg skotter hemmeligt over til Officeren. Hans smukke Ansigt er fortrukkent af Smerte. I hans Øjne lurer en uhelbredelig Sygdom.

»Han er vanvittig . . .« siger Ilja med hviskende Stemme.

Jeg nikker bare. »Ja,« tænker jeg. »Vanvittig eller overfladisk — andre Muligheder er der ikke i en Tid som denne . . .«

Ved den næste Station lod vi, som om vi maatte stige ud i en Fart.

Man taler om i den sidste Tid, at der i Baltikum skal have dannet sig en ny Armé mod Bolschevikerne under Anførsel af den tyske General von der Golz og den russiske Fyrste Avaloff-Bermondt. Den skal for en Del bestaa af tyske Soldater, af Letter, der er hidkaldt til Befrielse af Bolschevismen paa

deres Omraade mod Løfter om Land, hvor de kan kolonisere. For en anden Del skal bestaa af russiske Officerer og frivillige og være bragt paa Benene af Avaloff ved Hvervning i de tyske Fangelejre.

Jeg spurgte Recke, Balteren, derom. »Nej,« sagde han, »jeg kender ham ikke, men man siger, at han er en resolut Karakter. I øvrigt en erklæret Ven af de Tyske og af den Mening, at kun et oprigtigt Venskab mellem de to Magter Tyskland og Rusland er i Stand til at skabe en ny Fremtid. Denikin og Judenitsch vil naturligvis ikke vide noget af ham — og intet Under: Han er den mest forbitrede Modstander af de Alliereddes Intervention, han er den eneste af alle Førerne for de frivillige, der har forstaaet, at de Allierede i Grunden intet andet har til Hensigt end Ruslands Tilintetgørelse!«

»Er De ogsaa af den Mening?« spørger jeg forundret. »Men hvorfor hjælper England da overhovedet?«

»Fordi det paa denne Maade kan ødelægge os saa meget grundigere! Vent et Øjeblik...« Han farer eftertænksomt med Haanden over det sandfarvede Haar, der altid er strøget glat og ordentligt tilbage. »Der var en Tid, da de ærligt hjalp os, det var, da der endnu fandtes en Front mod Tyskland. Da var det til Nytte for dem selv — men nu... Den japanske Intervention kender De? Nuvel, England adskiller sig kun fra den, ved at det ikke gaar saa aabent til Værks, men vælger mere uigennemsigtige Midler. Japan tilintetgør ved at hidse og saaledes understøtte begge Nabosider af Ruslands Beboere, England ødelægger blot Ruslands Økonomi! Japan hjælper faktisk med Batailloner og Skyts, fordi det for hver død Russer kommer sit Maal i Transbaikalien nærmere — England med Ord og Materiel, men kun for saa vidt som vi ikke alt for tidligt bukker under! Thi hvis vi bukkede under for tidligt, vilde vort Land og med det vor Økonomi ikke til den Grad være tilintetgjort, at Medbejleren i Indien og Tibet vilde være til Gavns gjort afhængig. I Løbet af et Fjerdingaar vilde hele Rusland være befriet, hvis England bare een Gang virkelig vilde hjælpe — tror De ikke ogsaa det? Men det vil det aldrig gøre, det vil kun være Rygstød for os saa længe, fordi det tror, at Ruslands Økonomi endnu ikke er tilstrækkeligt ødelagt gennem Borgerkrigen! Det skal gaa ganske langsomt,

Skridt for Skridt, saa at der ikke bliver Sten paa Sten tilbage ... Og naar det engang lykkes for det, naar det som Følge af den bestandigt paa ny ophidsede og understøttede Broderkamp har ødelagt Rusland for et Aarhundrede — saa vil det lade os falde!«

»Er det ikke Gisninger?« indskyder jeg.

»Gisninger?« Hans klare Stemme, der altid foretrækker R'erne, naar han er ophidset, begynder at rulle. »Du gode Gud! Har De været i Tscheliabinsk eller i Ufa? Naa, altsaa ... Det er deres Taktik ikke at hjælpe nogen af vore Generaler, saa at de virkelig kan sejre! Men vi vil faa endnu bedre Beviser: Ikke blot Koltschak vil man lade falde, men ogsaa Judenitsch, ogsaa Denikin, ogsaa Miller ... Og: Ja, ham først af alle — Avaloff! Tænk paa mig, naar det sker. De fire første vil man kun tilsløret og under tusind Finter gøre Sejren umulig, men den sidste aabenlyst! Og det vil vedblive at være saadan lige til det sidste: Rækken Haand og Trækken den tilbage, Løfter og Løftebrud — indtil vort økonomiske Liv endelig er grundigt tilintetgjort! Men som første Mand staar nu Avaloff-Bermondt paa Listen ...

Hver Dag møder vi tyske Krigsfanger som Oppassere og Hestepassere for hvide Officerer. Hæren skal slæbe alle de Fangelejre, den marcherer forbi paa sit Tilbagetog, med sig, af Frygt for, at de skal blive bevæbnet imod dem af de Røde.

For nylig kom Berlineren ophidset hen til mig. »Vi skal alle sættes i Lejr!« sagde han glad. »Englænderen, General Knox, skal have sagt, at det er uhørt, at ethvert Kompagni har hentet sig et Dusin Oppassere, Kokke og Hestepassere fra Krigsfangelejrene. Han har paa det skarpeste krævet af Overkommandoen, at denne Sag øjeblikkelig bliver ekspederet ...«

Jeg rystede paa Hovedet. »Ja,« sagde jeg, »det er rygtedes. Efter at Indskrænkningerne for Oppassere, Kokke og saa videre — for ikke at svække Armeens Kampkraft — blev meget strenge, hjalp man sig netop paa den Maade. Lad os altsaa haabe, at denne Trækken rundt for jeres Vedkommende snart er forbi ...«

Jeg kunde ikke sige til ham, hvad jeg i Virkeligheden tror: At Knox aldrig vil faa Held til at gennemføre det.

Da vi i Dag atter marcherede fremad efter en længere Hvilepause for at blive anvendt i første Linie, stødte vi paa en Officer, der forgæves prøvede paa at knibe ud for at undgaa os.

»Kostja, Benjamin!« skreg Vereniki. Vi satte i Galop og sluttede os til paa Siden af ham. Vereniki steg af og traadte hen foran ham. »Deres Legitimation, om jeg maa bede!« sagde han koldt.

Officeren, en ung Løjtnant, velklædt, med et rundt Ansigt, farer sammen. »Jeg har en Melding at overbringe,« siger han benovet.

»Deres Legitimation!« gentager Vereniki. »Regiment, Stilling, Navn?«

Officeren blegnede. »Med hvilken Ret ...?« fo'r han op.

»Hvad for noget?« brøler Vereniki. »Du vover at spørge mig, med hvilken Ret jeg ikke lader jer Pjækkedyr blive Desertører? Skurk, Svin, Kujon ...« Han knytter Hænderne krampagtigt og tager sig sammen. »Overgiv ham til Stabsvagten, Kostja!« siger han kort, stiger op, vinker mig til sig.

En Tid lang rider vi i Tavshed. Jeg ser fra Siden, at hans svære, massive Ansigt for hver Dag bliver magrere, og at de første hvide Traade allerede skinner i hans engang saa ravnsorte Nakkehaar. Ved en Bæk stiger han tavs af og lader sin Hingst drikke det, den vil. Jeg springer ligeledes af Sadlen og tager Bidslet af Munden paa Bjørnelab. Den drikker med lang Hals, dybt og lydløst, kun dens Næsebor udvider sig voldsomt. Den har ikke faaet noget siden i Morges, stakkels Fyr ...

»Ak, Benjamin, vore Soldater,« siger Vereniki pludselig, »hvad skal man gøre, hvad skal man sige? Man prygler dem, naar de stikker af, og putter dem ind i Rækkerne igen. De ved jo ikke, hvad de kæmper for, de er stakkels, ulykkelige Karle, der saa gerne vilde komme hjem engang igen — efter seks Aars Forløb? Men disse Svin!« bruser han op. »Fire Hundrede Tusinde Officerer havde vi ved Slutningen af Krigen! Hvis kun Halvdelen af dem dengang vilde være kommet, hvis kun Halvdelen vilde have sat deres Liv ind og kæmpet for en stor Idé ...«

Han svinger sig tungt op i Sadlen, sætter sig til Rette kort og med et Ryk. »Vi vilde for længst have været i Moskva,«

mumler han, idet han rider videre. »Og alle igen hjemme... hos Kone og Børn og Kreaturer og Marker... Nu jamrer de og gør andre Folk Bebrejdelser! De skulde hellere beklage sig hos sig selv, gribe i deres egen Barm ... Hvis vi kreperer, kreperer vi af egen Skyld... Af Fejghed, af svigtende Evner, af Raaddenskab... Og ikke af noget andet...«

For fire Dage siden har den nye Offensiv sat ind. Vi kalder den alle Fortvivlelsesoffensiven. Vil den lykkes? Næppe. Vi er nu næsten marcheret to Tusind Kilometer tilbage, og har bag os et Tilbagetog, som vistnok endnu ingen Hær i Verden har præsteret. Det har udpumpet os og taget alle vore Kræfter. Til den Tid, vi atter kan faa tilbagelagt denne Strækning i Fremmarch og leveret Slag paa Slag, vil ingen mere være i Live...

Men det er heller ikke nødvendigt, siger Officererne. Vi maa bare holde Stand, vi maa desuden holde Hæren; Omsk, Hovedstaden; Koltschak, den Øverste Regent! Om senest fire Uger er Denikin i Moskva, Judenitsch i Petersborg, Avaloff i Pskow, Miller i Vologda ...

Ja, det holder os oppe. Det driver os oven i Købet igen frem. Hvis ikke det var...

I Luften hænger der tætte Net af flyvende Sommer. Dværgbirkene er allerede isprængt gule Blade. Er det Høst?

Der er sket det, ingen havde troet muligt. Det gaar fremad! Sakharow arbejder Dag og Nat. Koltschaks Marinebataillon kæmper eksempelløst. Enkelte Landregimenter søger at overgaa dem. En Mængde Landsbyer skifter Besiddere mange Gange, blot i Løbet af Timer. Vil man anstille Prøver paa, hvor mange Liter Blod den brune Steppejord kan drikke?

»Efter to Tusind Kilometers uafbrudt Tilbagetog atter at gaa over i Offensiven, og det tilmed en vellykket Offensiv — det er russisk!« skal General Knox, den engelske Kommanderende, have sagt. Hvis der bare kom Reserver, men alle er foran, lige til sidste Mand! Der er ingen Erstatning at faa, hverken af Materiel eller af Mandskab. Artilleriet tier, fordi

det har brugt for meget Ammunition, Hestene styrter om, fordi de ikke har mere at æde. Vi skriver efter Havre, Hestesko, Seletøj, Ammunition, Kikkerter, Kapper — intet faar vi! Vi telegraferer — intet Svar!

Generalerne Sakharow, Woizechowski og Kappell har faaet Georgsordenen af 3die Klasse. Kostja blev af en fransk Officer udmærket med en fransk Medaille. Han lod den hæfte paa sig uden at fortrække en Mine. Da Officeren vendte sig bort til den næste, stak han den i Bukselommen.

»Jeg skider paa den . . .« sagde han tydeligt.

En General af Nabodivisionen har i Dag mistet begge sine Sønner. De faldt ved et Overfald i Hænderne paa de Røde og blev frygteligt tilredt. Da Meldingen kom tilbage, førte Generalen selv Modstødet for i det mindste endnu at faa Ligene at se. Han gik med sit hvide, bølgende Haar i Spidsen for sit Regiment; Soldaterne fulgte ham med en gruopvækkende Elan og tilkæmpede sig en Sejr af en Udstrækning, som søgte sin Lige.

»Hvis man slog alle Generalernes Sønner ihjel, vilde vi kunne sejre paa fire Uger!« sagde Petroff raat.

Men der er et Gran af Sandhed i hans Bemærkning.

Man har ved Generalens Angreb taget et kinesisk Regiment til Fange. Et helt Regiment paa tusind Mand foruden dets Kommissærer. Kommissærerne blev om Eftermiddagen pryglet ihjel, Kineserne førte man henimod Aften ned i en Dalsænkning, placerede til venstre og højre for dem en Kosaksotnja og byggede to lette Maskingeværer op foran dem . . .

»Nu gaar det løs!« sagde Petroff kynisk. »Det onde skal væk . . .« Han pressede Ordene frem mellem Tænderne, og hans Øjne fik et graadigt Udtryk. Hans vilde Ansigt saa ligefrem tørstigt ud.

Kineserne, der var i gode Uniformer, stod i to Geledder. Roligt, i lange Linier, der næppe bevægede sig. Nogle satte sig paa Jorden, ligegyldige, som om de satte sig ned for at passiare sammen; de fleste blev staaende oprejst. Deres Ansigter forandrede ikke Udtryk, den gule, fedtede Hud strammedes ikke mere end ellers over deres kantede Kindben, deres sorte Væseløjne, der ligner smaa Stenkulskugler, skinnede som

altid. For mig var det, som om jeg endnu aldrig havde set Mennesker mere ligegyldigt berede sig til Døden.

En Officer kommanderede noget; ved det tredie Ord, der skar skingrende gennem Aftenen, satte Maskingeværerne ind. Taktaktak ... taktaktak ... taktaktaktaktak ... Rækkerne faldt fra Midten til højre og venstre — det saa ud, som om de alle var bundet til hverandre, og den ene rev den anden med sig. I Løbet af faa Sekunder forvandledes alt til en forvirret Klump, ud fra hvilken Arme og Ben slog i Luften. Et frygteligt Skrig steg imod Himmelen, ikke just højt, frygteligt bare ved sin Art og Klangfarve — det forekom mig, at kun faa Mennesker skriger saadan. Endnu stod der ti — nu kun seks — nu tre — nu ingen mere.

I det Øjeblik, Geværknaldet forstummede, kunde vi høre, at dette Nøgle af Mennesker dog ikke døde lydløst. En tusindfoldig Stønnen steg op fra Hekatomben af styrtede Legemer — ligesom en Stønnen af een eneste, men i en Lydstyrke, i en dyrisk Intensitet, som endnu ingen af os havde hørt det. Selv Vereniki blegnede, da han hørte det — Seydlitz skød blot Kæberne frem og trak samtidigt Overlæben op, saa at man saa alle Tænderne.

En Kosaktrompeter blæste til Angreb.

Langsomt satte Sotnja'en sig i Bevægelse, sænkede Lanserne til »Stik i Jorden«, faldt i en klodset Galop, brusede klirrende ind i det sammenfiltrede Nøgle.

»Nu gør de det forbi!« sagde Petroff. Han vendte sig om med aaben, slubrende Mund. »Hvor er min Hest, forbandet...« knurrede han bidsk. Og løb tilbage og galoperede straks derpaa forbi os imod den Hundreder af Meter lange Menneskemur med bøjet Tyrenakke, Sablen i Næven. Hans Ansigt saa skrækkeligt, næsten djævelsk ud...

Trods alt: Vi forstod ham! Naar vi tænkte paa deres Pinselsmetoder, deres »Kastreringer«, deres »Træsaveri«, deres »Handskemaaltagning«, deres »Rotteprøve« ... Ingen holdt ham tilbage. »Lad ham bare rase ud!« sagde Vereniki kort. »Man maa have Ventiler...« tilføjede Recke.

Nej, selv om vi maa holde dem meget til gode, Bolschevikerne — dette kan vi ikke tilgive dem! De kan for vor Skyld kæmpe, skyde, ingen Fanger tage — godt, det kan være

Ret for enhver Mand, der vil hjælpe sin Idé frem til Sejr ... Men udvælge erhvervsmæssige Mordere, hverve naturlige Bødler ... Fra Alverdens Kælderhuller ...?

Vi har næsten trængt de Røde helt tilbage over Tobolfloden. De holder kun Stand paa faa Punkter, Grosset er allerede retireret over Floden.

Der er ogsaa indtruffet enkelte Reserver, men hvilke Folk — og i hvad for noget Tøj? Endogsaa Heste har man sendt — men man kunde godt omtale dem som en ny Dyreart. Med vort Begreb Hest har de intet tilfælles.

Der flyder stadig væk meget Blod. I Gaar saa jeg et Officersregiment rykke ud til Storm — beundringsværdigt sammensat, paafaldende disciplineret, fuldkomment i Anførerens Haand. Ja, de, der gør det for smaa jordiske Fordeles Skyld, er kun faa, de tæller ikke med. De andre tror ærligt at tjene en stor Sag — ligesom de, der drager imod dem fra den anden Side, ligesaa samlede i deres klippefaste Tro, ligesaa beundringsværdige i deres Offermod ...

En af Parterne tager fejl ... Eller begge?

Men saa længe vi er Mennesker, vil vi vedblive at fejle. Og det bedste af os findes i de Menneskehedsdrømme, der aldrig lader sig virkeliggøre.

Vi ligger hos Hestene, Seydlitz og jeg. Det er Nat; til højre for os brummer Kanonerne. Vi drømmer hver for sig. Jeg tænker paa Fangelejren, paa mine gamle Kammerater. Og føler tydeligt, at ogsaa Seydlitz drømmer derom, han stirrer med stive Blikke op i Himlen, der lyser over os med sine Stjerner. »Tænker du ogsaa derpaa, Seydlitz,« spørger jeg sagte.

»Ja,« siger han bare.

»Aa,« vedbliver jeg, »jeg tænker ofte derpaa! Og nu gør jeg det ogsaa gerne ... Der var saa roligt, man sov meget, havde i Grunden ingen Bekymringer ... Min Gud, hvem skulde have troet, at jeg engang vilde komme til at tænke tilbage derpaa med en Slags Længsel? Saa vidt er det altsaa kommet nu ...«

Jeg lægger Armen bag Hovedet og ser ind i den rene Aftenstjerne, som om jeg maatte følge den. »Mon de stadig væk er sammen?« spørger jeg saa. »Doktor Berger, Juristen, Windt,

Spree-Atheneren, Schulenburg, den ranke Aktive? Og Saltin, den varmhjertede Østriger, og Proschow, den rappe Flyver, og Jungmann, den krigsgale, og Merkel, Kommisspiren . . .?«

»Ja,« siger Seydlitz, »Berger . . . med Billedet af sin Hustru . . . og med sin Videnskab . . .«

»Mon han endnu stadig gaar paa »Universitetet«? Og Gud ved, om Windt stadig væk gør I. P. Muller splitternøgen og overdænger enhver, der gør Nar af det, med sjofle Bemærkninger? Gud, hvad vilde de sige, hvis de vidste, at vi to . . . her . . . i den hvide Armé . . . Eller mon man har slæbt dem med ogsaa, maaske endda i Nærheden af os. Lejren skal snart efter vort Opbrud være blevet rømmet, hørte jeg . . . paa Grund af den japanske Besættelse. Og hvis man nu har bragt dem til en Lejr, der ligger paa vor Tilbagetogslinie . . .«

»Saa bliver de slæbt med — ligesom vore stakkels Fyre!«

Jeg vælter mig om paa Siden, støtter Hovedet i Haanden. »Aa, bare det dog var forbi!« siger jeg højt. »Det er uværdigt for Mennesker i det tyvende Aarhundrede paa denne bestialske Maade at dræbe hinanden! Denne Ødelæggelse, denne Vandalisme . . . Dette skrækkelige Myrderi, Dag efter Dag, Aar efter Aar . . . Men nej, det kan du ikke forstaa . . . ikke du . . .«

»Jo,« siger han haardt, »det forstaar jeg godt. Eller tror du maaske, at jeg har elsket at myrde? Nej, ved Gud, jeg ved bare, at det er barnagtigt at raabe »aldrig mere Krig« og vente paa, at Frelsen kommer ad den Vej, siden Krigen har andre Aarsager, og ikke blot bliver erklæret af de berømte fem-seks Mennesker, der sidder ved det grønne Bord. Man skal ikke yde Kræmmerkrigstjeneste, det er sikkert og vist, skal hverken slaa Mennesker ihjel for Petroleum eller for Jernmalm eller for Børsmæglere — men skal være beredt, være beredt hvert Øjeblik til at tage Vaaben i Haand, naar det gælder om een Væsensarts Bestaaen mod en andens Fremstormen! Et Folk, der ikke vil være forsvarsberedt, naar det drejer sig om Nødværge, er fortabt — har altid været fortabt, saa længe Historien har været, thi de evige Love om Folkenes Tilblivelse og Forgaaen lader sig ikke skaffe ud af Verden ved Revolutioner! Og alt andet er Sludder, Fruentimmerpjat og intet mere . . .« Han tog en Cigaret frem, hans Tændstik flammede op.

»Hvorfor sukker du, Seydlitz?«

»Fordi heller ikke jeg kan holde det ud mere, lige saa lidt som du — selv om det ogsaa er af andre Grunde! Fordi det hænger mig ud af Halsen at blive ved at drage om med denne Hær, der ingen Hær er mere, evig paa Flugt...«

»Men vor Kaptajn?« udbryder jeg.

»Vor Kaptajn, naturligvis, han er en Undtagelse ... Og de andre ogsaa, mange af dem i det mindste... Men hvad nytter det? Med »den bedste Vilje« alene kan man ikke vinde en Krig, men kun, naar man ogsaa i den præsterer det højeste, akkurat som i Økonomi eller Industri! Præcisionen mangler, den minutiøse Sammenføjning af alle de enkelte Dele, alt det, der lod os frem for alle andre sejre gennem fire lange Aar ... Se nu engang til Kostja: tapper, ærlig, ordentlig, men saa udisciplineret, at han ofte skader, mere end han gavner... Ilja: den bedste Vilje, men svag, forfjamsket som en Pige... Brødrene: fortabt uden deres Kastellan, sultet ihjel paa otte Dage — Cello'er og Cézanne hører nu engang ikke til i en Krig! Den eneste i Virkeligheden er Recke, foruden vor Kaptajn naturligvis... Men vor egen Maalestok, vor gamle prøjsiske, passer ikke for nogen! Naar jeg tænker paa Petroff eller Dodanoff, denne Kujon og Negleæder... For nylig havde Essaul igen byttet med ham — for en Flaske Snaps! Og saa hader han ham oven i Købet, han er en tapper, en pragtfuld Landsknægt... Men mod Snaps faar Dodanoff Lov at blive hjemme hver Gang... Naa, og alt det øvrige! Alle de mange Officerer, der pjækker den, simpelt hen løber deres Vej... De, lader sig give Penge for at hverve frivillige og saa spiller disse Penge bort eller endogsaa for dem tager til Paris for aldrig mere at vende hjem igen, naturligvis..... Ja, hvis alt det ikke var til ...« Han sukkede atter.

»Nej, ingen kan begribe, hvad det betyder for mig at tjene her!« sagde han. »For mig, der er vokset op paa prøjsisk Vis, hvis Fader, Bedstefader og hvis Oldefader under Fridericus... Og det i en Tid, da alt gaar hulter til bulter i Tyskland, efter hvad man hører...« Han stak Cigaretten i Jorden og kastede sig med et Ryk over paa den anden Side. »Sov nu, Benjamin!« sagde han barsk. »I Morgen er der atter en Dag...«

En Officer, der for kort Tid siden kom fra Transbaikalien, fortalte med en indædt Mine, at der var udbrudt en stor Opstand ved Minussinsk. Den var flammet op med en utrolig Fart, havde grebet om sig som en Steppeild og havde i Løbet af faa Dage antaget kæmpemæssige Dimensioner. En tidligere Skibskaptajn ved Navn Tschetikin havde dannet et helt Korps af Desertører, og desuden utallige selvstændige røde Partisantropper. Propagandaen arbejdede med de mest himmelraabende Bagtalelser og med det Resultat, at mange Bønder havde bragt Brød, Kød og Klæder til Mytterikorpset. Regeringen kunde ikke mere undertrykke Opstanden, fordi de tilbageblevne Jeniseiske Kosakker var alt for svage.

»Det gør snarere Indtryk af at være en national Opstand mod Interventionen end en ren bolschevikisk,« sluttede Officeren. »I Hundredevis ser man Opslag af denne Art: »Aadselgribbe, Ligflænsere, Slagmarkhyæner — smid dem ud, alle disse Englændere og Japanere, Amerikanere og Franskmænd og Tschekkoslovaker!« »Vi vil ikke lade vort Rusland bortsjakre — saa vil vi hellere blive bolschevikiske!« »Naar ikke de Hvide kan skabe Orden uden at sælge Rusland af den Grund, saa skal de overgive Landet til de Røde — de skal snart faa disse Interventionister jaget ad Helvede til . . .«

Min Gud, ogsaa det! Og det oven i Købet paa et Tidspunkt, hvor man kan aande op for første Gang efter Maaneders Forløb. Den internationale Bolschevik draperer sig med Nationalismens Toga . . .

Min Bjørnelab bliver beslaaet. Pjotr, Malodjetzen, driver den baglæns ind i Tvangsbaasen og snører alle Lemmer sammen paa den. »Naa, gaa nu, din graa Djævel . . .« siger han leende og fanger behændigt dens Ben med en Slynge. Hesten slaar vrinskende ud; det fyger omkring med Træsplinter. »Hooh . . . hooh . . . vil du snart nære dig, vil du ligge roligt — som en Pige . . .« siger han spottende, rykker Hoven bagud, trækker den hen paa en Sidebjælke, slynger en Line om den. Graahingsten pruster ophidset, føler sin Magtesløshed, finder sig i sin Skæbne.

Vore Kammerater staar i en Kreds udenom. Berlineren, hvis Godmodighed let slaar over i Aggressivitet, ryster misbil-

ligende paa sit Græskarhoved. »Der kan man bare se,« siger han, »ingenting forstaar de, disse dumme Russere! Som om de vilde slagte saadan et Dyr, bærer de sig ad . . .«

»En tom Sæk staar ikke,« siger Kyrasseren.

»Man kender det ikke anderledes her,« siger jeg.

»Andre Lande, andre Sæder,« siger Kyrasseren.

»De er for dovne!« raaber Berlineren med Overbevisning. »Naar man engang ser til — hos os, paa Landet, du min Gud og Skaber . . . alt i Frihed, de værste Bæster — een, to, tre . . .«

Den lange Kyrassér staar foroverbøjet og følger hvert Greb med et Udtryk i Øjnene, der er rørende. »Hjemme hos os,« siger han langsomt, »paa min Gaard, har jeg en Brun. Første Gang slog den som en tosset og kastede Smeden bag sig som en Kiselsten. Hoho, sagde jeg, skab dig ikke som en Hane, du har endnu ikke lagt et Æg . . . Nu behøver jeg bare at sige: Det venstre, Brune, det venstre! — saa løfter den straks Foden op, holder den formelig hen foran én! Og altid den rigtige, altid den rigtige!«

»Ja,« siger en tredie, en lille, forsulten Fyr, der ofte hoster, »hjemme hos os er alting anderledes! Hjemme hos os . . .« Han hoster voldsomt, farer sig med Haanden over Munden, ser forundret og vantro ned paa den. Ved Haandledet viser der sig en tynd Stribe af lyst Blod.

»Forbandet Svineri . . . den forbandede Svindsot . . .« mumler han forskrækket. Og ser sig om, om nogen skulde have set det og gnider det i en Fart af i Bukserne, som om han paa den Maade kunde gøre det usket.

Vi lammes langsomt. Kampen omkring Tobol har allerede staaet paa i tre Uger. Imidlertid udfylder de Røde deres Rækker igen, medens der hos os ikke er den ringeste Reserve ved Haanden. Hvis det ikke bliver anderledes, er foruden alt det andet ogsaa Blodet ved Tobol udgydt til ingen Nytte.

Efterretningerne om en Opstand i Etapen bliver mangfoldigere. Mellem Krasnojarsk og Irkutsk forsøgte Oprørerne at ødelægge Jernbanelinien. Maaske det er Grunden til, at der ikke kommer hverken Materiel eller Tropper frem mere? De tschekkiske Legionærer, der fra Omsk til Irkutsk bevogter Banen, skal være blevet grebet af en fortvivlet Angst. »Naar

de ødelægger Jernbanen, kommer vi ikke mere hjem og falder til sidst i Hænderne paa de Røde!«

Hver Dag dukker der Bander op ved Banelinien, ødelægger Enkeltsporene og afsporer Togene. Ganske vist griber Tschekkerne øjeblikkeligt ind... Men forbedrer man egentlig den Slags ved, at man brænder alle de Landsbyer og Gaarde af, der ligger ved Banen og skyder hver Bonde ned, som man faar fat paa? Tolvaars Piger ligger ved Siden af Skinnerne, voldtaget til Døde. Bønder, som ganske uskadelige færdes paa Vejen, bliver myrdet paa den mest gruopvækkende Maade. Angstpsykose.

Semjonoffs Metode danner Skole. Men Følgerne vil ogsaa her blive de samme, i Stedet for at dæmpe Opstanden paa denne Maade, giver disse Straffeekspeditioner kun ny Næring til den usynlige Glød, skaber Røg og Brand og gør den hvide Himmel rødere og rødere.

Vore Bagagevogne bliver daglig skubbet sammen til en hel Borg. Der findes ingen sluttet Front mere, overalt strejfer særskilte Afdelinger omkring. Vi maa stadig være belavet paa at blive overrumplet af en rød Partisangruppe. I Dag er alle forude, bag et let Bakkedrag, som Geværildens Knitren farer henover. Mig har man overladt en Deling Kosakker som Dækning. De ligger under Vognene med skudberedte Geværer.

Henimod ti kom Ilja ridende tilbage med en Fange. »Vereniki sender mig,« siger han sagte. »Kostja har fanget ham...« Hans pigeagtige Ansigt viste ingen Glæde, hans Øjne saa ligesom gennem et fugtigt Slør. »Et intelligent Menneske,« tilføjer han halvhøjt. »Jeg har underholdt mig med ham hele Vejen — det er Synd for ham ...« Han vendte Hesten, klappede den ømt. »Naa, jeg maa frem igen — lev vel, Benjamin!«

Jeg fører Fangen hen i Vognborgen, udsøger mig et Sted, hvor vi ikke kan belures, byder ham sætte sig ved Siden af mig. Det er et yngre Menneske med en stærk Hage og en høj, hvælvet Pande. Han ser ufravendt paa Bakkedraget, bag hvilket Knaldene lyder i eet væk. Blodet siver ud af et Kuglehul i Overarmen. Paa den venstre bærer han en eller anden rød Rangdistinktion. Hans kloge Øjne har det Udtryk, som den har, der kender Enden.

Jeg giver ham en Cigaret. Han tager den ikke, men takker mig høfligt. »Du kan roligt tage den,« siger jeg. »Jeg vil ikke købe noget af dig til Gengæld . . .«

Han smiler flygtigt, tager den, ryger.

»Hvilken Rang har du for Resten?«

»Kompagnifører,« siger han kort, men ikke uhøflig.

»Har du været Officer?«

»Nej, Stabssergent, Starschi.«

»Har du været i Tjeneste?«

»Ja, Underofficer, paa Czarvældets Tid, forfremmet i Krigen.«

»Men . . . Hvordan kunde du saa blive Bolschevik?« spørger jeg forundret.

Han trækker Mundvigene ned, gør en sælsom Haandbevægelse. »Aa . . .« siger han sagte. »De spørger? Ja, De maa nok spørge . . . De ved jo ikke, hvordan vi levede . . . Jeg stammer fra en Bjærgværksegn, kom til Verden i en Barak . . . Far arbejdede, Mor fødte . . . Jeg begyndte som trettenaarig at skubbe til Hundene, de smaa, sorte Malmværkshunde, ved De . . . Fra Morgen til Aften . . . Ellers kendte vi intet andet end Skøger og Vodka . . . Jeg har aldrig set Blomster, aldrig et Træ . . . Kun Kul, Skakter, Trosser . . . Naar Sirenen vækkede os, var det endnu Nat; naar vi steg op af Gruben, var det allerede ved at blive Nat igen . . . Og om Søndagen sov jeg af Træthed . . .«

Jeg sad længe tavs. »Jeg forstaar dig,« siger jeg endelig. »Aa, jeg forstaar dig godt . . . Men,« spørger jeg videre, leder krampagtigt efter noget, der kan bryde hans Ret, ryste hans Stilling, »hvorfor lukker I Kirkerne? Hvorfor forfølger I de gejstlige? Hvorfor haaner i Religionen?«

Han smiler forborgent. »Hvis vi lod den bestaa, vilde vi aldrig naa Maalet!« siger han saa. »Hvorfor forbandt de alle Kejserne og Kongerne med Gud, hvorfor var de altid af Guds Naade? For at ingen skulde vove at tvivle paa deres Ufejlbarlighed . . . Fordi de paa den Maade blev uangribelige; ingen vovede at røre dem . . . Aa, tænk dog paa det! Vi Røde maa virkelig afskaffe Løftet om det hinsidige, vi er dog Mennesker — og Russere . . . Og kun naar vi Russere tror, at denne Jord er alt og det hinsidige intet, kan vi stramme os op til allerede

i dette jordiske Liv at opnaa saa meget som bare muligt! Det er den første Betingelse, ligesom Grundstenen . . .«

Jeg blev mere og mere forundret. Er han Gud hjælpe mig ikke ved at sætte mig til Vægs? tænkte jeg. »Jo,« siger jeg spagt, »men hvorfor da ødelægge alt uden Undtagelse? Der er dog meget —«

»Nej,« afbryder han mig, »der findes intet! Kun ved fuldstændigt at nedbryde og derpaa opbygge et Hus, i hvilket der er Svamp, kan man afhjælpe Ondet. Og Kapitalismen er den Svamp, som hele Jorden lider af . . . Kerenski lod i øvrigt Borgerskabet faa Tid nok til at forbedre sig! Det gjorde det ikke, men levede roligt og døsigt videre i Sumpen. Nuvel . . .«

Hvad skulde jeg svare? »Naa,« sagde jeg endelig, »men en Sag, som man kun kan gennemføre med Vold —«.

Han lo haanligt, viste sine Tænder. »Prøv engang at ligge paa Jorden,« sagde han saa, »lænket, forsulten, indtørret . . . Trygl: Slip mig fri kun en lille Smule — kun en lille Smule fri og med lidt mere at spise . . . Men nej, man ler bare, trykker dig endnu mere . . . Er det saa et Under, om du pludselig spænder dine Muskler, saa at Lænkerne sønderbrydes . . . og bryder ud . . . og ser alting rødt . . .?«

Hans Fingre griber med uhyggelig Energi mine Arme, hans kloge Ansigt fortrækker sig i Ophidselse. »Saaledes var vi!« støder han frem. »Saaledes tiggede vi — i Aarhundreder igennem! Man lo — aldrig var vi blevet fri . . . Og nu spørger du: Vold? Og nu siger du: Med Vold lykkes det ikke? Aa, med Godhed var det aldrig lykkedes, fordi den aldrig vilde være blevet belønnet . . . Og hvis det heller ikke skulde lykkes med Vold — saa bragte den os dog mere, end vor Godhed nogen Sinde har bragt os, vor Kryben, vor Tryglen, vor Sidden stille . . .«

For en Time siden lod Vereniki ham kvæle af to Kosakker. Hans sidste Ord var: »Mig kan I nok gøre stum, men ikke Revolutionen! Thi i mit Sted vil Tusinder opstaa, der vil gøre med jer, hvad I har gjort med dem! Menneskehedens Rejsning skrider frem . . .«

Jeg har ikke lukket et Øje i Nat. Jeg saa ham bestandigt for mig. Bestandigt hørte jeg ham tale.

Har han Ret? Har han Uret?

Det er Synd for ham! har Ilja sagt.

Vor Modoffensiv er ebbet ud. Hele Hæren strømmer atter tilbage. Det gaar i lige Linie mod Petropawlowsk. Ischim er vor sidste Mur. Naar ogsaa den bliver overskredet kommer Turen til Irtisch. Og med den: Omsk.

Vi havde i Tobolugerne et Tab paa tyve Tusind Mand. Flere Gange kastede ogsaa Soldaterne sig over deres Officerer, mange af vore døde gaar paa denne Konto. Efter at der indtil i Dag aldeles ingen Reserver er indtruffet, smuldrer Fronten efterhaanden bort, hver Formation gaar tilbage paa egen Haand.

»Vi er ikke mere Soldater,« sagde Seydlitz i Gaar. »Vi er nu bare en Sodalteske . . .«

I nogen Tid har vi været anvendt til Banevogtning. Befolkningen er intetsteds mere sikker. Selv i Frontafsnittene forekommer der Sabotage. Alligevel er det i Sammenligning med den tidligere Tjeneste et Driverliv. Dodanoff oplever herlige Dage. Kun Kostja bander.

Da jeg i Morges kontrollerede den lille Banegaard, gjorde jeg en gruopvækkende Opdagelse. Der var lige løbet et Tog ind; jeg slentrede langs med det. Da jeg naaede den sidste Vogn, hørte jeg pludselig en svag Stønnen. Jeg lagde Øret til dens Sider — jeg havde ikke taget fejl: en svag, men som det syntes mangestemmig Jamren trængte ud gennem Sprækkerne.

Jeg løb straks over i Kvarteret for at hente Kaptajnen. Vi gik hen til Togføreren og rev ham ned fra hans Stade. »Hvad er der i den sidste Kreaturvogn, men Ven?« spurgte Vereniki brøsigt.

»I den sidste Vogn? Et Øjeblik . . .« Han bladede i sin Seddelbunke. »Fanger til Vladivostok,« sagde han saa.

Verenikis Miner formørkedes. »I plomberede Vogne? Det kan ikke være Tilfældet! Gaa med mig . . .«

Vi gik tilbage til Vognen. Vereniki lyttede længe. »Kan De høre noget?« spurgte han saa.

Togføreren nikkede — hvid i Ansigtet.

»Vil De aabne!«

»Jeg har ingen Nøgle. Den militære Ledsager . . .«

»Hvor er han?«

Togføreren kalder flere Gange. En lang Officer kommer løbende. Hans Ansigt minder om en Maar. »Hvad vil I?« brøler han. »Hvad Fanden rager det jer . . .«

»Er De denne Vogns militære Ledsager?« spørger Vereniki med sin dybe Orgelbas.

»Ja! Og ingen har —«

»De er anholdt! Tag Pistolerne fra ham, Benjamin!« sagde Vereniki roligt.

Jeg tager dem — han er saa overrasket, at han ikke forhindrer mig deri. Soldater og Banefunktionærer er stimlet sammen om os.

»Er der nogen, der kender denne Officer?« spørger Vereniki.

En Banemand tager til Huen. »Han kommer meget ofte forbi vor Station. Han hører til Modspionageafdelingen, til Kontra-Raswjedka'en . . .«

»Og i hvad Ærinde kører han frem og tilbage her?«

Banemanden vrider sig. »Han skal bringe alle mistænkelige i Deportation,« siger han halvhøjt. »Men han lader dem i Almindelighed køre i Døden i Kreaturvogne!« føjer han til.

Vereniki bliver stiv. »I Vagten med ham!« siger han endelig. Og vender sig til Togføreren. »Lad Vognen køre hen paa et afsidesliggende Sted. Samtlige Tilveje skal paa det strengeste afspærres.«

Officeren bliver ført bort. Et Lokomotiv kommer, fører den bageste Vogn hen til en gammel Rampe. Hele vor Afdeling staar foran den som en Mur; Kosakkerne har afspærret Pladsen i vid Omkreds. »Aabn nu!« siger Vereniki hæst.

Med nøgne Ord: Kreaturvognen indeholdt fyrretyve Mennesker. Deraf var tre og tredive allerede sultet og tørstet ihjel. De overlevende krøb som Nattespøgelser ud af Dødsdyngen, klamrede sig som store Edderkopper med tørre Hænder til Lastrampen. En ung Bondekone trykkede et lille, allerede halvt opløst Barnelig mod sit Bryst, kyssede det uafladeligt og lo

samtidig vanvittigt. Alle havde en grøn, plettet Hud, saa ligesom skimlede ud.

En Kosak af Vagtkordonen, en, der var kendt som en raa Fyr og Bolschevikdrabsmand, begyndte pludselig at skrige i høje Toner. En anden kastede sig paa Knæ og begyndte med høj Røst at bede til Gud. Næsten alle de, der stod rundt om Vognen, græd. Vereniki slog Kors for Brystet, saa det rungede. Iljuscha kastede op. Selv Petroff græd.

Jeg løb derfra, krøb i Skjul i Stalden hos min Bjørnelab.

Ofte naar jeg ser, at mine Plennys tigger af Officererne, er jeg nær ved at raabe: Vær dog stolte, Kammerater! Tig ikke! Lad være at krybe paa nogen Maade — I maa jo dog bære det! Det forbedrer ikke Sagerne, indbringer jer bare Skældsord! Eller maaske endda Prygl...

Men jeg tier. De vilde tænke: Han har let ved at tale, han er ung og har spist sig mæt, Kælebarn hos alle! — Ak, hvis de vidste, at jeg ikke har mere end de, at næsten alt, hvad jeg faar, bliver tigget fra mig igen! Og at jeg aldrig kan sige nej...

Vi sover næsten altid nu hos vore Heste. Der findes intet bedre Sovemiddel end deres sagte, uafbrudte Gumlen og Snøften. I deres Strøelse har man ogsaa altid den Følelse af Renlighed, som vi længes sygeligt efter, naar vi har en tre—fire Bondekvarterer bag os. Aa, jeg vilde aldrig kunne have udholdt dette Felttog som Infanterist! Som Kavalerist staar man aldrig alene, man har altid noget hos sig, som man kan læne sig til, og som man i vanskelige Øjeblikke kan slynge Armene om.

De oprørske Bønder, de saakaldte »Grønne« tilkæmper sig dagligt Fremskridt. Det er forstaaeligt, thi de er blevet skuffet af de Hvide. Men de vil blive lige saa skuffede af de Røde. De haaber af dem at opnaa deres egne Landbesiddelser — som imidlertid, da det er i Modstrid med Kollektivismens Idé, aldrig vil blive dem tilstaaet! Bolschevisme betyder Fabrikarbejderens Overherredømme, aldrig Bondens... Og frem for alt: Besiddelsesløshed! Alt andet er Løgn....

»Afskaf Ejendommen, og I vil ikke mere se noget Frem-

skridt!« sagde Vereniki for nylig. »Thi alt i denne Verden sker, naar det kommer til Stykket, af Egoisme...«

Nej, det gaar ikke! Man maatte saa arbejde af Kærlighed til Arbejdet, men det er der kun faa, der formaar. Kærlighed til Arbejdet er et sent Kulturprodukt, en Frugt af hin Kultur, af hvilken netop dette Land ejer mindst. Mon den store Masse vel overhovedet vil komme til at eje denne rene Følelse førend om tusind Aar ...?

Endelig har vi engang igen faaet Kvarter. Efter at vi har overtaget Banekommandoen, ligger vi i en halvnedbrændt Landsbykro. Vor Tjeneste er for Tiden ikke anstrengende, og om Aftenen vil ingen gaa tidligt til Køjs. »Saa Børn...« maa Vereniki regelmæssigt sige.

I Gaar Aftes kom der et Par Officerer fra Naboafdelingen. Fra deres Kappelommer stak der nogle tykmavede Flasker op. Petroff opdagede dem straks, hans mørke Øjne funklede. »Ej, Brødre,« sagde han, »lad os spille et Parti Durak — om en lille Flaske!« De spillede saa som gale, Petroff plukkede dem skammeligt. Ingen gjorde Vrøvl over, at han spillede falsk. Kostja spillede med; nu og da spyttede han foragteligt. Hans friske Drengeansigt havde et Udtryk af Modvilje, men foruden ham bemærkede tilsyneladende ingen, at Petroff snød. Dengang tav han. »For Afdelingens Æres Skyld!« sagde han senere.

Brødrene sidder afsides, læser sammen i en Bog. Deres elegante Fransk klinger sælsomt fremmed og som fra en anden Verden gennem de spillendes plumpe Larm. Urussoff har kun en let Forbinding, man ser ham uafladeligt spærre Fingrene fra hinanden. »Den kan ikke bruges mere, er jeg bange for,« siger han til enhver, der spørger. »Hvis det endda var den højre, Buen kunde man til Nød føre med den ... Men den venstre, Haanden til Grebene...?«

Ilja ligger paa sit Hestedækken med et smudsigt Bind Digte foran sig. Hans fine Ansigt straaler, han hører ikke det ringeste af al Støjen omkring sig. Undertiden ser jeg hans Læber tale lydløst, hæve og sænke sig i en ædel og streng Rytme. »Puschkin — Digte« staar der paa hans Bog.

Von der Recke mangler. Vereniki har øjeblikkeligt sendt ham til Omsk i Anledning af Kontra-Raswjedka-Anliggendet

med den anholdtes Papirer. Han skal der aflægge Beretning for en højerestaaende Officer, en Bekendt af Vereniki, og ikke vende tilbage, før han har faaet Koltschaks Afgørelse at vide.

Jeg sidder ved Siden af Kaptajnen. Vi regner anstrengt, Seydlitz hjælper os. Koltschakrublen falder hurtigere og hurtigere, og jeg ved ikke engang mere, hvad jeg skal føre vor Husholdning for. »Vi har i de sidste otte Dage brugt dobbelt saa meget som i forrige Uge, Hr. Kaptajn!« siger jeg forknyt.

Han brummer bare.

Endelig ser han paa Uret. »Saa Børn . . .« siger han og rejser sig tungt op. Officererne tager Afsked, næsten alle er de umanerligt fulde. Vi reder vore Lejer, det sidste Lys er slukket. Foran Huset hører man Vagtpostens Skridt. Et eller andet Sted er der en Hund, der gør.

Midt om Natten vaagnede jeg. Der er nogen, der taler med sig selv. »Tschort . . .« siger Petroff og ræber, »min Knold er nu en Haandgranat, der er blevet kastet . . . Hvert Øjeblik kan den eksplodere . . . . Min Gud, alle mine Tarme gør ondt . . . . Jeg er selv snart ikke andet end en Tarm af et Menneske — hvad skal man sige til det? Hundetampe er vi alle, gør med os, hvad I vil . . . Man kunde lige saa gerne tage os fra en anden Side, fra den Side, vores Farlil stadig væk forsøger det paa . . . Maaske sige til os, at vi havde en Mission. . . . Men naar ingen hjælper én . . .? Vi Hvide kæmper for hele den borgerlige Verden . . . Og ingen hjælper os, ingen værdiger sig til det . . .? Maa man da ikke blive til en Pjalt, til en doven Drukkenbolt . . .?«

Han ræber højt. »Vi er alle Skurke,« vedbliver han. »Popeæde og Hanrejer . . . Klynge os op alle sammen skulde man, men mig selv i den højeste Gren . . . Vi har den største Opgave, en Hær nogen Sinde har haft — og gør intet andet end drikke og snyde . . . Ja, ja, ja . . . Men hvis man drejer os om, lægger os paa den anden Side? Hvorfor drikker jeg da? Hvorfor drikker vi egentlig alle sammen — mere eller mindre? Har ikke vores store Dostojefskij selv engangt sagt: I Rusland er Drankerne de bedste Mennesker? Ja, hvorfor drikker jeg, hvorfor vilde jeg dø, hvis jeg ikke havde en Snaps? Jeg drikker, fordi jeg ikke kan udholde at være vaagen — i Rusland drikker alle, fordi de ikke kan udholde at være vaagne! Skal

jeg da se paa det alt sammen med klare Øjne, al den Misundelse, al det Smuds, skal jeg med tør Kæft æde alle de Intriger? Hæ? Det kan jeg ikke, det kan intet Menneske, der har en Sjæl saa blød som Smør! Som jeg og alle — til syvende og sidst... Ja, I Gudsbrødre, spørg mig ikke mere, hvorfor jeg drikker... Ved I, hvad jeg saa vil svare: Jeg drikker, fordi jeg ellers alt for tit havde Lyst til at græde...«

Jeg kunde ikke mere falde i Søvn. Atter og atter lød i mine Ører: I Rusland er Drankerne de bedste Mennesker... De drikker, fordi de ikke kan udholde at være vaagne...

Vor Banekommando er til Ende. De Røde kom nordfra, og vi maatte paa ny rykke tilbage. I Dag er det Omraade, vi bevogtede, vel allerede i Hænderne paa dem. Da der indtil sidste Øjeblik ikke indtraf Reserver, kom der Befaling til at stille samtlige Fanger ved Fronten. Man hentede altsaa hele røde Regimenter fra de bageste Linier, hvor man skyndsomst havde ekserceret lidt med dem og ved »fædrelandssindet« Undervisning »renset« dem for røde Baciller. Mange af Fangerne stormede allerede fjorten Dage efter deres Tilfangetagelse atter Side om Side med hvide Tropper mod deres gamle Divisioner. Den eneste Forskel var, at de nu bar hvide i Stedet for røde Armbind.

Mange Officerer gjorde Modstand mod denne Befaling, det er forstaaeligt. Men i Grunden er det det eneste Middel til at faa nye Tropper. Kun den, der tager disse Vanskeligheder i Betragtning, kan forestille sig Kampens egenartede Storhed. Det er en Krig, Verden endnu aldrig har set Magen til, en Krig, der vel heller aldrig vil blive rigtigt forstaaet. Har man mon nogen Sinde før set noget lignende mellem Brødre af eet og samme Folk.

For et Par Dage siden er ogsaa General Dieterichs brudt sammen. Rigsforstanderen har udnævnt Sakharow til Øverstkommanderende. Den ene følger efter den anden — hvor mange kommer vi endnu til at opleve?

Vi ligger paa Forpost i Udkanten af en Skov. Denne Gang er Loddet faldet paa Ilja og mig. Vi har ikke i lang Tid talt med hinanden. I Kammeraternes Kreds undgaar Ilja ethvert

aabent Ord. Vi er næppe naaet derhen, før han begynder at udøse sit Hjerte.

»Hvad skal det dog blive til?« spørger han bekymret. »Ved du, man bliver ganske ør i Hovedet. Navnlig, naar man ser deres Resultater... Man spørger uvilkaarligt sig selv: Kan en falsk Idé bringe saadanne Resultater? Er maaske ikke alligevel deres Idé den rigtige? Og vores falsk? Der maa dog stikke noget under...? Hvorledes vilde det ellers være muligt, at hele vor kæmpestore Armé...? Vort samlede Borgerskab...? Men saa, naar jeg for Eksempel tænker paa, hvad de proklamerer om Kunsten, om Digtekunsten, mit særlige Felt, som jeg har studeret... Alt det bestaaende er borgerligt og reaktionært, hedder det dèr... Et Børneeventyr saavel som et Digt af Puschkin! Noget helt nyt sætter de i Stedet... En Lære om betingede Reflekser, som henregner al Genialitet til det mekaniske Omraade! Mekanisering overalt — det er Tidens Løsen, kunde man sige.«

Han sukker hemmeligt. Hans tidligere studentikose Ubekymrethed er for længst begravet. »Men heller ikke med det er de endnu tilfredse... Ikke blot Oprindelsen, men ogsaa Virkningen skal blive en anden! Sjælelige Emotioner — Vanvid, Sludder, man vil have et Formaal, man vil opnaa en Nytteværdi! Propaganda er deres eneste Tanke... Naar er en ny Digtning god? Naar den kan opfylde Massen med Begejstring for den nye Stat eller opflamme den mod den gamle! Jeg har læst et Digt... Det bestod af Skældsord... Flabe, Hundesjæle, Spytslikkere, Skallesmækkere, Hjernesprøjtere...«

Jeg gjorde store Øjne. »Det er vel en Spøg?«

»Naturligvis ikke,« sagde han. »Tror du, det er for ingenting, at jeg piner mig dermed? Men maaske er det godt, at det er saadan... Hvem ved, om ikke ellers... Thi jeg vilde gerne hjælpe vort Folk... Jeg føler, at dets Ønsker og Maal er berettigede! Og føler fremfor alt, at vi egentlig selv har avlet den, Bolschevismen, at den er den nødvendige Frugt af vort Liv, af vor Fremfærd... Ja, Borgerskabet har født den, vor Omgangsform har avlet den! Men alligevel kunde jeg ikke... Livet er paa enhver Maade forkludret for os... Thi selv om jeg ogsaa for deres gode Viljes Skyld vilde overse mangt og meget — saadanne Ting kunde jeg ikke tage Ansvaret for!

Og ikke blot det... Jeg lærte i Moskva en ung Digter at kende, der var ved at sulte ihjel ... Han stillede altsaa ved Digtersektionen under det kommunistiske Parti, thi uden at tilhøre et Parti havde han naturligvis paa Forhaand ingen Eksistensmuligheder. Men han blev afvist, fordi han ikke stammede fra i det mindste een Generation af Proletarer — og han sultede ihjel ... Ja, ja, Jorden er rund. En Gang maatte man bevise, at man havde høje Ahner, en Gang var man stolt, naar man i sit Stamtræ havde store Aander — nu om Dage maa man for at opnaa noget stamme fra Generationer af Dumrianer og Halvdyr! Kan du raade mig, Benjamin? Jeg forsøger ærligt at staa ved mit Folks Side i dets tunge Gang, men ... Jeg tvivler stadig væk og tænker, tænker...«

Jeg kunde ikke svare mere. Der kom en Ordonnans og befalede os øjelikkeligt at rykke bort.

Vore Plennys staar rundt om en saaret, en kæmpelang Kaukasier. »Hele Bugen er blevet revet op paa ham, Fanden ta' mig...« mumler Kyrasseren.

Fritzke spytter. »Farvel til Mo'er...« brummer han.

»En køn Hue har han...« siger en tredie.

»Det man ikke kan holde paa, har man ikke!« siger Kyrasseren.

»Du kan vel vente, til han er kreperet,« brummer Fritzke vredt.

Lille Fleetmann vender sig bort. »Skam jer dog,« siger han halvkvalt. »At tale saadan, mens han...«

»Aa, næ dog!« raaber Fritzke haanlig. »Se engang til det lille Lam...«

Alligevel bliver alle i Nærheden og ser begærligt videre paa Huen.

»Ja, han har nu Ret, den lille Pomadekrukke,« siger Kyrasseren endelig. »Vi er allerede i den Grad til Rotterne, at det maaske vilde være det bedste...«

»Hvis man nu ogsaa jog en saadan Tingest i Tarmene paa os!« tilføjer Fritzke.

Alle nikker hen for sig, ingen har noget at indvende.

I Dag kom Recke tilbage. Vereniki kaldte os alle sammen. Saa sagde han: »Kom saa med Beretningen!«

Recke saa forandret ud. Som om hans Raceansigt, der ved sin bestandige Ro og sine strenge Linier altid havde mindet om den ulykkelige Markoff, ikke mere var det gamle. Hans Pande havde faaet et Net af Rynker, fra hans Mundvige løb to dybe Furer. Det var, som om han paa Rejsen var kommet til en bitter, men uomstødelig Erkendelse! tænkte vi alle.

Han begyndte ganske sagligt. Han havde ikke straks truffet Excellensen, thi der herskede fuldkomment forvirrede Tilstande i Hovedstaden. Excellencen havde været rystet, havde straks gjort Skridt til personlig at forelægge Sagen for den Øverste Regent. Han, Recke, havde maattet vente nogle Dage og i denne Tid desværre faaet det Indtryk, at man ikke mere kunde regne med maalbevidst Handlen fra Baglandets Side. Han var blevet ganske klar over, at Rigsforstanderen var omgivet af Mennesker — for ikke at sige omspundet i et Garn — af Mennesker, der var fuldstændig uduelige og desværre ogsaa for største Delen ikke til Sinds at omsætte hans rene Ideer i Handling...

Her tav han lidt og trak Vejret hørligt. »Hvad selve Sagen angaar,« sagde han saa, og hans Stemme blev for hver Sætning mere ophidset, »har jeg følgende at melde tilbage: Da Hans Excellence havde berettet Hændelsen udførligt, var den Øverste Regent i første Øjeblik ganske overvældet. Han gik op og ned, først næsten med slæbende Trin, men efterhaanden hurtigere og hurtigere. »I, I ...« skreg han saa. »Med jer ... for jeres Skyld skal jeg redde Alrusland? For at I skal udlevere mit gode Navn til Historien som Mordbrænder og Barnemorder? Skal hele mit Arbejde være forgæves, skal jeg i denne Tid ikke have vundet andet, end at man for Tid og Evighed bruger mit Navn i samme Betydning som en Vampyr? Kun jer, kun jer har jeg at takke for, at man taler om Koltschaks hvide Præsidentskab som om en Helvedes Tid! Jeg væmmes ved jer... aa, jeg væmmes...« Recke brød af. »Den arresterede Officer blev skudt samme Aften,« tilføjede han.

Ingen sagde noget, ingen rørte sig. Endelig rettede Vereniki sin korte, massive Krop befriet i Vejret. I hans plumpe Lem-

mer vendte for et Øjeblik den gamle, kraftige Spændstighed tilbage. »Vi er ikke blevet skuffet af vor Koltschak, Kammerater,« sagde han med sin dybe Orgelbas. »Det er Hovedsagen! I øvrigt: Lad os kæmpe videre . . .«

Undertiden marcherer vi ogsaa gennem Skove, men de minder kun svagt om de hjemlige Skove. Som tykke Spindelvæv spænder Slyngplanterne sig fra Stamme til Stamme; overalt ligger styrtede Kæmper over hinanden; der er fugtigvarmt som i et Drivhus. Fødderne synker lige til Anklerne ned i det sortgrønne Mos og vader ogsaa gennem et Hav af Paddehatte, der i de mest straalende Farver skyder op paa Stierne, de ligner Malerpaletter, der er overklattet med tusind Oliefarver uden nogen som helst Harmoni. Hvilke Skatte gaar her Aar efter Aar i Forraadnelse, tænkte jeg, medens der i andre Egne af dette grænseløse Rige hersker den frygteligste Hungersnød . . .

I en Lysning laa Resterne af en Spejder, der var blevet skudt ned fra et Baghold. Ved Siden af ham et overordentlig velafpudset Hesteskelet, som viste Tænder og endnu holdt Bidslet mellem dem. Over dens hvælvede Brystkasse løb endnu Seletøjet, paa dens Hove sad endnu tre blankslidte Hestesko.

Vore Kompagnier tæller nu i Reglen kun tyve Mand. Næsten dagligt falder der Opraab i vore Hænder, i hvilke Bolschevikerne opfordrer vore Soldater til at ende Borgerkrigen og til almindelig Fred. »Dræb Eders Officerer og udlever Koltschak til os!« er Omkvædet.

Som om denne Opfordring endnu var nødvendig! Da der for nylig indtraf et Regiment fra Landet bag os efter lang Ventetid, og det i et vanskeligt Øjeblik fik Befaling til Angreb, løb det øjeblikkeligt med omvendte Geværer over til de Røde og aabnede straks derpaa Ilden mod os. Atter blev alle Officerer i dette Regiment dræbt paa en ubeskrivelig Maade. Og det var hvide Etapetropper, ikke engang nyindrullerede Sovjetfanger . .

For at kunne forsvare Petropawlowsk, den sidste By inden Omsk, maatte man for længst have bragt de Røde til Standsning. Nu er der ikke den ringeste Chance for at opholde dem,

saa det forslaar noget. Vi kommer til at overskride Ischim paa vor Flugt, som vi har overskredet de andre af Naturen skabte Forsvarsvolde, Bjelaja, Ural og Tobol. Og hvad skal vi gøre ved Irtisch, vor sidste Barriere?

Oprørsbevægelserne i Baglandet tager stadig til. De har allerede bredt sig til Mariinsk, naar saa langt som til Nertschinsk og Sjretensk og omfatter ved Kysten hele Sutschanomraadet.

Lige nu kommer der Befaling til at overskride Ischim og overlade Petropawlowsk til Fjenden.

Atter vil ti Tusind flygtende Familier slutte sig til Hæren.

Hvorledes skal det ende?

Jeg kan ikke se klart mere. Jeg ved ikke, hvem der har Ret—Hvid eller Rød. Kun eet ser jeg — krystalklart og urokkeligt: At et helt Rige her bliver styrtet i Fordærv for Gulds, Jerns og Petroleums Skyld! Hvis man ærligt havde grebet ind, saa vilde de Røde for længst være blevet besejrede, og Opbygningsarbejdet havde været begyndt... Og hvis man ikke havde grebet ind, vilde de Hvide for længst være blevet besejrede, og Opbygningsarbejdet ogsaa der være paabegyndt...

Een af to Ting vilde det have været en Pligt at vælge. Hvad der er bedst — rødt eller hvidt — hvem kan blive klar over det, her, hvor man ikke kan se klart for Blod? Den, der kæmper, kan ikke mere erkende, hvad han kæmper for ... Det er jo kun, fordi de ikke erkender, at de i det hele taget kæmper... De, der er langt borte herfra, de skulde erkende det, det er deres Arbejde at gøre det. Vi ser jo kun Ting, der intet har at gøre med den sidste Sandhed. Og vi har ingen Tid til at tænke, overveje, udlægge...

Men I, der har gjort dette, foranlediget dette...

Over Eder komme Blodet!

Den sparsomme Høst er bragt i Lade, Birkene drysser deres Blade. Hestehovenes Raslen i det nyfaldne Løv gik som en Rædsel gennem mit Hjerte — havde jeg ikke haabet ved denne Tid for længst at have været hjemme? Nu kommer Vinteren, skønt man ikke kan se nogen Ende paa det... Og selv om dette Sommerfelttog allerede har været grufuldt, hvordan vil

da Vinterfelttoget blive? Og min Flugt? Jeg har opgivet den. Der vilde være ni og halvfems Procent Sandsynlighed for, at den vilde ende med Døden...

Hyppigere og hyppigere rider vi gennem Taagen. Den forhøjer Anspændelsen af vore Nerver, fordi vi paa Grund af den aldrig kan være sikker for Overraskelser, det mest typiske for den røde Kampmaade ligger netop i Overraskelsesmomentet. Det sker mange Gange, at der stiger en vild Bragen op fra en Masse, der bruser frem mod os, og som nogle Øjeblikke senere viser sig at være en græssende Hesteflok. Ofte kommer vi ogsaa til at skyde paa vore egne Afdelinger — ingen fornuftig Tankegang kan mere dæmpe Nervøsiteten, der er steget til det sygelige hos alle; den næres daglig af de Rødes lumske Kampmetode og ved Udsigten til Pinsler og Lemlæstelser, hvis vi bliver taget til Fange.

I Dag har man atter bragt otte Fanger til os. Ved Forhøret blev det godtgjort, at den ene af dem er en tysk Krigsfange. Han har forgæves anstillet sig som ægte Russer — ved det tredie Ord maatte han lade Masken falde.

»De øvrige syv skal straks indrulleres,« sagde Vereniki. »Men,« han vendte sig mod Seydlitz, »hvad skal vi gøre med denne Mand? Der er vel intet andet at gøre end at klynge ham op...«

»Maa jeg faa Lov til engang at forhøre ham?« spurgte Seydlitz. »Da han efter de andres Udsagn tilhørte et regulært Kompagni, men ingen særskilt Internationalistafdeling, er han maaske blevet presset.« Han saa spørgende paa Vereniki.

»Godt, De kan give mig Melding om Udfaldet!« Han gik sin Vej.

Vi tager Fyren og gaar med ham ud paa Marken. »Naa,« begynder Seydlitz, »fortæl saa! Hvorfor traadte De over til de Røde?«

Fangen, en lys Fyr med kække Øjne og et tilforladeligt Ansigt, slaar Hælene sammen. »Jeg indser det nu — det var en Dumhed!« siger han forknyt. »Men maaske kan De forstaa det og vil endnu en Gang lade Naade gaa for Ret... Vor Fangelejr stod nemlig under Tschekkerne, under Legionærerne

... Og hvad vi maatte lide under dem ... Det kan man næppe fortælle, Hr. Løjtnant!«

»Naa, ud med det!« siger Seydlitz kort.

»Til os Tyskere blev der ikke brugt anden Tiltale end »din tyske Svinehund«,« begynder han da. »Hver Dag fandt der umenneskelige Mishandlinger. Sted — det var Vagtsoldaterne! Af Kommandanten var Pryglestraffen officielt blevet genindført — maaske bruger de det endnu saadan hjemme, sagde vi ofte. Alle maatte udføre de strengeste Arbejder; som Kost fik vi halvfordærvede Tørgrøntsager. Den første slemme Tid med Epidemier kom tilbage — atter døde Tusinder. Hvis nogen meldte sig syg, blev han med Slag jaget ud i Sneen. »Slaa ham til Krøbling, Broder, — det er en Tysker!««

Han holdt inde, saa os bedende i Øjnene. »Nu vel,« vedblev han, »en Dag kom de Røde tilbage. Den røde Kommandant samlede os alle den første Dag. »Er der ingen, der har Lyst til at betale de tschekkiske Hunde tilbage med deres egen Mønt?« spurgte han os. »Enhver Krigsfange, der træder ind i vor Armé, er straks fri Borger og faar Pajok og Løn som vore Soldater!« Sæt Dem nu i vores Sted, Hr. Løjtnant ... Alle var vi fyldt med et vanvittigt Had ... Nu skulde vi paa een Gang faa Lov at komme ud af disse Huller, hvor vi havde levet i fem Aar, og hvor Dysenteri og Tyfus rasede? Nu skulde vi paa een Gang blive frie Borgere og faa god Mad — og tilmed faa Lov at kølne vort Mod? Tyve, tredive meldte sig paa den Betingelse, at de ikke blev puttet i Internationalisternes Rækker. Udtrykkeligt, thi ingen sympatiserede med Bolschevikerne, de gjorde det kun for Frihedens Skyld og ... paa Grund af Tschekkerne ... Min Gud, da jeg saa, at man opfyldte alle deres Ønsker, gik ogsaa jeg med ... Og nu, naturligvis, gid Pokker havde det ...«

»Jeg skal gøre, hvad jeg kan!« sagde Seydlitz bare.

Manden er reddet; Vereniki har givet sit Minde. »Før ham til de andre Krigsfanger,« sagde han og smilede hemmeligt, idet han klappede os paa Skuldrene. Er han dog ikke et Pragtmenneske, den gamle Kæmpe?

Jeg førte ham — Mayer hedder han for Resten, med a og

y, han er Dameskrædder fra Hannover — hen til hans Kammerater.

Seydlitz sluttede sig til os. Hans Miner var spændte; om hans Mund laa der et Smil.

»Her, Folkens,« sagde jeg, »bringer jeg en af vore egne, en Plenny, en Hannoveraner. Han har ikke været Internationalist.«

Der var ingen, der sagde et Ord. Alle tog Maal af ham — reserveret, næsten fjendtligt. »Hvad ved du om Tyskland?« spurgte endelig Kyrasseren. Hans Spørgsmaal fyldte pludselig Stilheden. Ingen af alle dem, der var forsamlet udenom, vilde noget andet.

»Ingenting . . .« siger Mayer sagte, næsten skamfuldt.

»Men du gode Gud,« udbryder Fleetmann ophidset, »du maa dog vide noget . . . du har jo været der ovre . . .« Berlineren brummer. »Saa kommer denne Fyr her,« siger han mørkt, »og ved ikke et Ord! Man glæder sig . . . tænker: Nu skal du endelig faa at vide, om al den tossede Snak . . . Men ingenting, rent ud sagt ingenting . . .«

Manden blev rød, Fjendskabet voksede — følte han det mon? »Herregud,« stødte han frem, »hvad vil I da? Hvorledes skal dog jeg . . . . jeg kan jo ikke læse Russisk . . . . Og tyske Aviser . . . .«

»Men de maa da have fortalt noget . . . et eller andet . . . de røde Soldater? Om vort Liv . . . om os derhjemme . . .?« siger Fleetmann haardnakket.

»Ja, min Gud, hvad har de fortalt?« Han stammer forlegent. »Bare noget dumt Tøjeri . . . at alt skulde gaa hulter til bulter . . . Opstande i Bayern . . . I Ruhrdistriktet . . . Tumulter, Barrikader . . . Med eet Ord: Revolution — som her! Borgerkrig — som her . . .«

Ingen spurgte mere. Men Fjendtligheden var pludselig forsvundet, et usynligt Baand havde forbundet os alle. »Sæt dig nu, Kammerat,« siger Kyrasseren med en godmodig, forandret Stemme og giver ham Haanden med et ordentlig Slag, »du hører jo nu til os . . .«

Den ene efter den anden hilste hjerteligt paa ham — der var intet mere at spore af den iskolde Tilbageholdenhed.

Seydlitz vendte sig og gik langsomt sin Vej. Jeg fulgte ham

og iagttog fra Siden, at hans Blik ligesom var stivnet under en Beslutning, hvis Aarsag jeg ikke kunde blive klar over . . .

Efter at vi har lagt Ischim bag os, forløber vort Tilbagetog noget roligere. En Bagtrop af Kappells Folk vanskeliggør Fjenden Overgangen og forhindrer saaledes vor Tilbagemarch i at udarte til en uordentlig Flugt. Men hvordan skal det gaa, naar de røde Hære ogsaa har lagt denne Hindring bag sig, og der atter ligger en jævn Slette paa flere Hundrede Kilometer aaben for deres Ryttere?

Fader Luka benyttede straks denne forholdsvis rolige Tid til at afholde en Oplysningsaften. Vi bad ham forgæves at aflyse den og skaane sig selv. »I giver det sidste, I har — lad ogsaa mig give mit sidste, som jeg har!« lød hans Svar.

Hans Tilhørerkreds bliver bestandigt mere og mere broget og tilfældigt sammensat. Men alligevel lader det til, at Menneskene med den voksende Nød og Trængsel ogsaa viser mere aabne og modtagelige Hjerter. Som sædvanligt fulgte vor Afdeling hans Opraab, alle som een, kun Seydlitz manglede denne Gang. Han har været borte siden i Gaar paa en Rekognoscering til Fods. Det hænder ofte, at jeg fyldes af en hemmelig Bekymring over hans lange Bortebliven. Men Vereniki trøster mig. »Han vender nok bare ikke hjem, før han har faaet noget rigtigt at vide — saadan er han nu engang, den strenge Seydlitz.«

Fader Luka ser denne Aften sygelig ud, vi følger hans Tale med en ubestemt, knugende Frygt. »Tiderne bliver bestandigt tungere,« sagde han, »Bolschevismen griber stadigt videre om sig! For hver Dag, der gaar, gaar man over til den, men netop de unge, der i Dag ligger under for dens Fristelser, vil engang blive vore Apostle! Mennesket holder ikke længe ud til at blive ligestillet med Dyret — og hvad er Materialismen andet end en dyrisk Tilværelse, et dyrisk Liv? Dyret vil intet andet end at drikke, æde, sove — det Menneske, der længe har lidt meget, ønsker heller intet mere i den første Tid . . . Men i det Øjeblik, han bliver mæt, er det ikke mere tilstrækkeligt for ham — saa ønsker han noget andet og højere! Saa vil Bolschevismen blive som et Tornepanser for ham, og den ene efter den anden vil afkaste det og i sin nye Frihed atter tage vor

varme Tros Lænker! Men lad os allerede i Dag tragte efter, at Religionen ikke mere kun skal fylde de støvede Kroge af vore Sjæle, men helt og fuldt gennemtrænge disse, lyde med ethvert Ord fra vore Læber, tale ud af enhver af vore Haandbevægelser, lyse ud af hvert et Blik fra vore Øjne! At Guds Vilje skal blive det ene for os, som er mere end alt, ikke til en Befaling og et Imperativ, da en Befaling og et Imperativ i ethvert Øjeblik kan svigte, men ud fra den Følelse, at den alene er den store Sandhed — Meningen med vort Liv!«

Ved disse Ord hostede han pludselig, som om han havde faaet noget galt i Halsen. »En Blodstyrtning!« skreg Ilja forfærdet og ilede ham til Hjælp.

Han laa der som en hvid Maske med Brystet fuldt af Blod. Vi lagde ham paa en Baare og bar ham forsigtigt ind i Kvarteret. Ingen talte, alle havde sikkert paa Fornemmelsen, at vi havde hørt ham for sidste Gang.

»Herregud, den evige Sludder af de Røde: Tyskland er færdigt, Tyskland, Revolution — kan langsomt gøre én forrykt!« klagede lille Fleetmann sig i Dag ved Barberingen. »Jeg gad blot vidst, hvad de egentlig bilder sig ind derhjemme! Her sidder vi og lider Nød og holder ud, og derhjemme gaar alt i Hundene? Disse Pjalter, disse raadne... Hvorfor strammer de sig ikke op, hvorfor skaffer de ikke Orden paa Sagerne? Naar vi her endnu ikke har opgivet Ævred, saa behøvede de det sandelig heller ikke derhjemme i lange Tider endnu!«

»Ja, det er forbandet,« faldt Fritzke ham i Talen; han dukker op med sin bevægelige Skikkelse alle Vegne, hvor der er noget at skælde ud over. »I Stedet for at smadre Ho'derne paa hinanden, skulde de hellere bruge deres Kræfter til at hente os hjem herfra! Er der nogen Mening i det, maa jeg spørge? Simpelt hen at lade én blive siddende her i Evigheder? Bare tænke paa sig selv? Og lade os krepere...? Saadan — ganske uden at det rør' dem en Fjer...?«

Jeg sad ved Bordet og skrev i Bøgerne. Rundt omkring laa Kostja og Ilja, Brødrene og Recke. Kostja rensede sin Naganpistol, Recke udbedrede et Seletøj. Kastellanen puslede ved den snurrende Samovar og bragte mig lydløst en Kop Te.

»Mon vi virkelig skal marchere mod Omsk?« spurgte Kostja netop, da en stødte Døren op.

De Skridt, der lød bag min Ryg, forekom mig fremmede og saa slæbende, som jeg endnu aldrig havde hørt nogen. Det kan ikke være nogen af os! tænkte jeg og vendte mig om.

Paa Tærsklen stod Vereniki — paa en Maade, der fyldte mig med forfærdelig Angst. Med Hovedet foroverbøjet, som om han bar en tung Byrde paa Nakken, med et ganske farveløst Ansigt, som om noget frygteligt var hændt ham. En syg Mand...

Alle tier pludselig. »Ja... men Kaptajn?« spørger Kostja tøvende.

Vereniki gaar hen til Bordet med slæbende Skridt, alle kan tydeligt se, at det kun er med Nød og næppe, at han holder sig opret. Hans Hænder knuger krampagtigt om mine Regnskabsbøger, saa at Knoerne bliver hvide, hans stærke, kødfulde Kinder hænger, saa de ser ud som tomme Sække. »De har bragt ham hjem...« siger han endelig.

»Kaptajn!« skriger jeg op. Ved jeg ikke straks, hvem han mener dermed?

Kostja aabner Munden, vil sige noget, men faar ikke et Ord frem.

»Er han død?« spørger Ilja sagte.

Vereniki ser paa mig, men det er for mig, som om han saa lige igennem mig. »Nej,« siger han langsomt. Og tier igen. Og siger saa: »Han har villet løbe over...«

Det var, som om mine Ben svigtede mig, som om jeg havde faaet et Slag i Knæhaserne. Jeg kan ikke tænke noget — ikke det mindste... »Overløber?« hamrer det i min Hjerne.

»Overløber...?«

Kostja springer op, styrter lige hen imod ham. »Han...?« skriger han. »Løgn, Løgn! Han? Aldrig! aldrig...«

Alle stimler sammen om Bordet, Ilja fra Sans og Samling, Brødrene hovedrystende, Recke med et Ansigtsudtryk, som man ikke kan blive klog paa. Der er en, der støder til mit Teglas, saa det skvulper over mine Bøger, ruller langs med Bordet ned paa Gulvet og dèr klirrende gaar i Stykker.

Vereniki farer sammen. »Vær saa venlig at gaa ud...« siger han saa. »Lad mig være alene med Benjamin...«

De gaar hurtigt. Han trækker min Stol hen til Bordet, lader sig vaklende falde ned paa den, lægger Hovedet paa Pladen. Jeg staar ved Siden af ham, ser stift paa hans Nakke, hans runde, tyreagtige Nakke. Den ser ud, som om den var knækket.

»Hvor var det muligt, Dreng?« spørger han endelig. »Maaske ved du det? Maaske kan du, hans Ven, sige mig . . .«

»Jeg ved intet, Kaptajn. Ikke mere end alle de andre, ikke mere end De . . .«

»En Officerspatrouille paagreb ham. I en gammel Soldaterkappe uden Epauletter . . .«

»Og det er ikke blot i Spejderøjemed —?«

»Nej. Ja, hvis han bare havde sagt det . . . Vi vilde alle have indestaaet for ham . . . Og paa den Maade rehabiliteret ham, paa den Maade reddet ham . . . Men han tilstod straks, aabent, uden nogen som helst Besmykning . . . Jeg vilde løbe over, sagde han roligt. Jeg vilde hjem til Tyskland . . . Han havde ogsaa et rødt Bind i Lommen. Jeg forstaar det ikke. Jeg . . .« Han aandede anstrengt.

»Og,« spørger jeg svagt som et Aandepust, »og — staar han ikke mere til at redde?«

»I Aften træder Krigsretten sammen. Fra Divisionen. I vil i saa Tilfælde ogsaa slippe for at skyde. Jeg kan intet gøre, intet . . .«

Det er, som om det hele var Løgn, som om det alt sammen maatte kunne opklares paa en eller anden Maade. »Jeg vilde saa gerne tale med ham endnu en Gang, Kaptajn,« siger jeg sagte. »Jeg kunde saa maaske — sige Dem, Dem og de andre, af hvilken Grund . . .« siger jeg heftigt. »Kan jeg faa Lov til det?«

»Ja, det kan du. Jeg skal se ad. Efter Krigsretten.«

»Og De, Kaptajn?«

Han farer op. »Nej, ikke jeg! Ikke jeg . . .« Han vinker heftigt.

Jeg forstaar ham og gaar hen til Døren. Da jeg staar paa Tærskelen, vender jeg mig endnu en Gang tilbage. Hans Hænder har filtret sig krampagtigt ind i hans sorte Haar, hans plumpe Skuldre trækker sig stødvist sammen.

Han græder ubehersket.

Det er Nat. Vi venter alle. Ingen siger noget. Petroff drikker sanseløst, i mørk Sammenbidthed. Kostja hjælper ham krampagtigt, skyller Glas efter Glas ned. Og ryster sig efter hvert. Og drikker videre.

Endelig kommer Vereniki. Alle ser op — i stivnet Spørgen. Han træder hen til mig og siger sagte: »Spænd dit Pistolbælte om dig, Benjamin.«

»Hvorfor, Kaptajn?« spørger jeg.

»Spænd Pistolbæltet om, sagde jeg!«

Jeg gør det. Kostja ser til med et Udtryk i Øjnene, der skærer mig i Hjertet. Brødrene sænker med en ubeskrivelig Bevægelse deres glatte Hoveder. Reckes Ansigt er ubevægeligt. Petroff nikker forstaaende. Ilja bliver hvid som en Væg.

»Hils ham!« skriger han pludselig.

Vi gaar ud. Det er bælgmørkt. Vi gaar et eller andet Sted hen. Jeg ser ingen Vej, føler kun Verenikis Ærme. Endelig siger han: »Han bliver skudt i Morgen tidlig Klokken fem.«

Det gør næsten ikke noget Indtryk paa mig. »Det er ikke sandt!« tænker jeg atter og atter. »Det er jo ikke sandt!«

Vi gaar hen imod en Hytte, hvorfra der falder et mat Skær ud paa Gaden. To Kosakker raaber os an. Vereniki taler et Par Ord med dem, viser dem ved Vinduet et Legitimationspapir. »Godt, charascho . . .« Han fører mig hen til Døren, bliver staaende som fastnaglet. »Gaa ind, Benjamin . . .« Han gør en Bevægelse, vender sig brat om og gaar hurtigt sin Vej.

Paa en Bjælke hænger en af Verenikis Staldlygter. Paa et Knippe Halm sidder Seydlitz med rank Overkrop og Benene strakt ud. Han har en snavset Soldaterkappe paa, er uden Hue og Epauletter.

Han rejser sig, giver mig Haanden. »Du kommer, Benjamin?« siger han roligt. »Det er pænt af dig . . .«

»Seydlitz!« brister det ud af mig.

»Vær rolig, beder jeg dig! Vi vil ikke spilde vor sidste Time med at jamre. Vær god og sæt dig lige over for mig. Der er et Halmknippe til.«

Jeg gør det mekanisk, ogsaa i denne Stund modstandsløst behersket af hans jernstærke Vilje. Taarerne staar mig i Øjnene, jeg kan kun se hans Ansigt utydeligt. Ikke des mindre synes

det mig som et mejslet Billedhuggerarbejde, ufatteligt strengt i sine Linier.

»Har du en Cigaret?« begynder han. »Jeg har ikke faaet nogen i de sidste fire Dage.« Jeg lægger en Pakke hen foran ham, han ryger med stille Fatning. »Jeg ved ikke,« siger han saa, »om du forstaar mig. Om du aner, hvorfor . . .? Men maaske forstaar du mig, naar jeg har sagt alting. Og det ligger mig stærkt paa Sinde, ved du . . .«

Jeg nikker fraværende.

»Se, Beslutningen om at blive Overløber er allerede gammel hos mig. Lige fra den Dag, Fangerne kom til os, vore Kammerater, lige siden den Dag, de først fortalte om Tyskland . . . Ja, siden den Time voksede den i mig — indtil jeg ikke kunde tænke paa noget andet mere! Du ved, at jeg gjorde min Tjeneste godt, ikke sparede mig, gjorde min Pligt over for Koltschak, saa at jeg ikke kunde have opfyldt den bedre over for min Konge — ikke mere, ikke mindre. Det har aldrig faldet mig let, men da alle Muligheder for Sejr ebbede ud, blev det mig næsten umuligt! Og da jeg endelig maatte erkende, at vi havde tabt . . . Thi vi har tabt, Benjamin, endeligt og uafvendeligt — det, der endnu staar tilbage, er kun en langsom Afslutning, en elendig Hensygnen . . . Men jeg var jo traadt ind i den Tro, at vi snart vilde sejre, saa at jeg kunde komme hjem for at hjælpe dèr . . . Det var min første Grund og egentlig min eneste . . .«

Han tænkte sig lidt om. »Hvis ikke Fangerne var kommet, vilde jeg maaske have holdt ud. Men nu . . .? Atter og atter at maatte høre, at det alt sammen gaar hulter til bulter i Tyskland, medens jeg sidder her og bærer min Hud til Marked for en anden? Forstaar du det nu, Benjamin? Jeg vilde hjem, det var Sagen. En Prøjser kan ikke, naar det kommer til Stykket, være Lejesvend, det blev jeg klar over. Det kan maaske lade sig gøre, naar hans Land ligger i Lys og Rigdom, af ren og skær Virketrang, af Eventyrlyst — han kan ikke være det, naar hans Land trænger til ham selv! Og han kan aldrig være det for Penge, tror jeg . . . Det er sikkert og vist, jeg havde ogsaa her en Idé, som jeg altid foreholdt mig selv, thi uden den havde jeg overhovedet ikke kunnet det, ikke en Time . . . Men Hjemmet kaldte stærkere, den Idé: Dit

Land trænger til dig — kvalte langsomt den anden. Hjemmet trak — forstaar du det, Benjamin? Dets Ulykke raabte... Og staar ikke det os nærmere end dette Land? Ja, hvis det havde sejret, vort Tyskland, saa kunde jeg have ladet det i Stikken, saa vilde det ikke være kommet an paa det — men nu... Nej, jeg maatte arbejde! Intet, ikke det ringeste betød til sidst Overløberiet Skændsel for mig, denne den største af alle Skændsler for en Soldat, intet mere betød mine Venners Foragt, ikke heller det, at vor Kaptajn ikke vilde kunne forstaa det... Ikke en Gnist betød det alt sammen, naar jeg tænkte: Ogsaa dèr er der Borgerkrig, ogsaa dèr trænges der til enhver for at forsvare Ret og Orden! *Og hvor er Seydlitz?* Ak, ingen af os har jo vidst, hvad Hjemmet er, hvad Fædrelandet betyder.... Hjemme vil heller ingen kunne begribe, at jeg handler, som jeg gør! De vil ikke kunne begribe det, fordi de ikke igennem fire lange Aar har været langt borte fra Hjemmet som sibiriske Fanger bag Pigtraadshegnet — fordi vi jo selv først i den Tid blev klare over, at der er noget ved Hjemmet, som man ikke kan forklare med Ord, at det til syvende og sidst staar over alt andet...«

Han rejste sig op. »Nu forstaar du mig, Benjamin, ikke sandt?« spørger han næsten muntert.

»Ja, Seydlitz!« siger jeg fast.

»Sig det ogsaa til Vereniki. Men sig ham ikke alt. Sig kun dette til ham: Seydlitz er bare traadt ind i Hæren for — hurtigere at kunne komme hjem. Han troede paa en hurtig Sejr og paa, at han som Løn for sin Hjælp saa fik Lov at drage hjem straks. For i sit eget Land at bekæmpe Bolschevismen og atter bringe Orden og Ret paa Fode igen. Men da han for hver Dag, der gik, mere og mere saa, at det aldrig vilde kunne ske, var der intet andet tilovers for ham at gøre, hvis han alligevel skulde naa sit Maal.« Han trækker Vejret dybt. »Sig ham ogsaa, at jeg elsker ham og ærer ham, som jeg endnu aldrig har æret en tysk Officer... Og,« tilføjer han, »at jeg her dør for mit Land — i dybeste Forstand ganske paa samme Maade, som han ofrer sig for sit...«

Jeg rejste mig ligeledes. Der sad en Klump i Halsen, der var ved at kvæle mig. »Maa jeg ikke faa Lov at blive hos dig, Seydlitz?« spurgte jeg svagt.

»Nej, Benjamin! Der kan komme en Kontrol, der viser dig ud. Og saa vilde det være for sent...« Han gik tæt ind paa mig og lagde Haanden paa min Pistoltaske. »Jeg takker dig, fordi du tog den med,« siger han rolig.

Jeg fo'r sammen. »Hvad for noget ... hvorfor ...?« Han trak Øjenbrynene i Vejret. »Du har ikke gjort det for min Skyld?«

»Vereniki befalede det...«

Seydlitz smilede let. »Den gode Kaptajn... Sig ham ogsaa Tak for det, glem ikke det!« tilføjede han, idet han aabnede min Taske.

Jeg veg tilbage. »Nej, Seydlitz!« skreg jeg op.

»Hvad mener du...?« spurgte han stift. »Du vil ikke...?« Han traadte hen til mig med spændstige Skridt, tog mig langsomt i sine Arme, trykkede mig til sit Bryst. »Kom, staa stille ... ganske stille...« sagde han sagte, helt fremmed i sin Godhed. »Og medens jeg kysser dig, Benjamin... dig, min gamle Kammerat fra Totzkoje... og Irkutsk... og Transbaikalien ... i Død og Tyfus og Spidsrodsløb... Og paa samme Tid som dig ogsaa Blank og Pod og Schnarrenberg og Poseck... alle vore Brødre...«

Jeg følte hans Læbers iskolde Streg mod min Mund, og samtidig en fremmed Famlen ved min Pistoltaske.

I næste Øjeblik løste han sig ud af mit Favntag og stødte mig tilbage fra sig med uimodstaaelig Kraft. »Nu behøver jeg i det mindste ikke det, som endnu ingen Seydlitz...« sagde han fast og tilføjede: »Du er det sidste Menneske, jeg takker i denne Verden!«

Om Morgenen lagde vi ham i Graven. Med al den Honnør der tilkommer en Soldat.

Ved Middagstid blev vi af Alarmtrommerne kommanderet af Sted til Hovedstaden til Forsvar for Regenten.